Budapesti Tisza-kanyarok

HELYKERESÉS Hirtelen lett meghatározó szereplő a fővárosban Magyar Péter csapata, de az erő mellől egyelőre hiányzik a tartalom – górcső alá vettük eddigi közgyűlési szerepléseiket.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

SZALAI ANNA

Egymást érik a Tisza Párt térnyerését jelző közvélemény-kutatások a baloldalinak kikiáltott kutatóintézettől a kormánypártiként elkönyvelt műhelyig, több felmérésben már Magyar Péterék vezetnek. A Medián arra is rámutatott, hogy a Tisza sikeresebben szólítja meg a közepes és nagyobb városok lakóit, mint a korábbi ellenzéki pártok. Budapesten pedig a teljes szavazókorú népességen belül 43 százalék szavazna rájuk, míg a Fideszre csupán 23 százalék. Még a kormányközelinek tartott Real-PR 93. is arra jutott a november elején publikált felmérésében: a Tisza a biztos szavazók között a fővárosban 42 százalékot tudhat maga mögött, míg a Fidesz csak 33 százalékot.

A Tisza fővárosi – mai napig megállíthatatlan – áradása magát a pártot is meglepte júniusban. Magyar Péter frissen kovácsolódott politikai formációja 10 helyet szerzett a Fővárosi Közgyűlésben anélkül, hogy akárcsak egy elnagyolt programjuk, főpolgármester-jelöltjük lett volna. Még a képviselői listát is úgy tudták csak összerakni, hogy újrahasznosították az európai parlamenti (EP) jelöltjeiket:

Magyar Péter csak látszólag háttérben a Fővárosi Közgyűlésben: itt is szorosan tartja a gyeplőt

Nyilvános politikai vitákon nem vesznek részt, nem adnak interjút, nincsenek saját akcióik, saját buborékjukban mozognak.

öten mind a kettőn mandátumszerző helyen szerepeltek. Magyar Péter híveitől várta a választ arra, hogy beüljön-e az EP-be, a Fővárosi Közgyűlésben való részvételét pedig hosszan lebegtette. A párhuzamos munkát az EP-ben, illetve a Fővárosi Közgyűlésben elvileg nem tiltja egyetlen jogszabály sem, de nehezen tűnik kivitelezhetőnek, hogy egyszerre két helyen legyen végezhető teljes értékű munka, főként úgy, hogy az önkormányzat új, az országos politizálástól merőben eltérő terep. Kollár Kinga ennek ellenére bevállalta a kétlakiságot, mondjuk, az október végi ülésre már nem is sikerült odaérnie. A Tisza egyébként már kétszer is nekigyürkőzött, hogy a közgyűlés a sok éve kialakult szerdai ülésnapja helyett egy másikat jelöljenek ki, de a többi frakció tudván-tudva, hogy az EP-ülésekkel való ütközés miatt kérik, nem ment bele. A hiányzásokat fel is emlegeti a Fidesz minden alkalommal.

Közben a Tisza luftballonként fúvódik a fővárosban pedig a párt budapesti frakciója egyelőre arctalan. Nyilvános politikai vitákon nem vesznek részt, nem adnak interjút, nincsenek saját akcióik, saját buborékjukban mozognak még a fővárosi önkormányzaton belül is, szinte mindenféle formális és informális kapcsolatot kerülnek más pártok képviselőivel, nehogy összemossák őket bárkivel is. A Fővárosi Közgyűlés előző ülésén Karácsony Gergely főpolgármester erősen panaszkodott is amiatt, hogy a frakcióegyeztetésre se mentek el, márpedig mindent nem lehet a közgyűlés alatt megbeszélni, erre azért kevés a havi egy alkalom. A Tisza képviselői erre rögtön füstös szobákat emlegettek. (Az egyeztetéseken a Fidesz sem vesz részt, de ez nyilván része a Karácsony elleni hadjáratnak.)

A fővárosi frakció nevében is Magyar Péter nyilatkozik, ő berzenkedik Baranyi Krisztina ferencvárosi polgármester kirohanásán a diákszervezetek támogatásának megfúrása miatt, ő ad hírt arról, hogy párttársaival keresztbe szavaz a fideszes Szentkirályi Alexandra, majd ő jelenti be, hamarosan konferenciát tart a nőjogi szervezetekkel a Tisza fővárosi frakciója. Magyar Péter a látszat szerint szorosan tartja a gyeplőt. Ott ült a közgyűlés alakuló ülésén nézőként. De ott volt legalábbis „lélekben” az októberi végi ülésen is. A Népszavához eljutott információk szerint többször is telefonos segítséget kértek tőle az ülés alatt.

KÉTLAKI

KOLLÁR KINGA

bevállalta a kétlakiságot, egyszerre a Tisza Párt EP- és fővárosi képviselője. Nem maradhat sokszor távol a budapesti ülésekről, mert a Fidesz erre is figyel, a hiányzásokat pedig felemlegeti

A fővárosi tiszás képviselők egyszerre nagyon magabiztosak és rettentően bizonytalanok. Az üzleti világból érkezve lehengerlő stílusban érvelnek, százasával gyártják a módosítókat, de látványosan tévelyegnek az önkormányzati működés labirintusában. S ez néha rettentő kínos bakikat szül. A legutóbbi ülésen például az állatkert törvényes működésének helyreállítását követelték részben a Wikipédiára hivatkozva forrásként. Így nem is volt meglepő, hogy olyan vezető eltávolítását követelték, aki évek óta nincs ott. A fővárosi cégek vezérigazgatói pályázatairól szóló vitában is csak Kiss Ambrus, a Főpolgármesteri Hivatal főigazgatójának magyarázatára fogadták el, hogy a milliárdos vagyonnal gazdálkodó közszolgáltató cégek élére nem lehet anonim vezetőt találni. Azt se értették, hogy miért kellene nekik is javaslatot tenni a cégek felügyelőbizottságainak és az igazgatóságainak tagjaira, állítsa elő a listákat a főpolgármester. A tartózkodásban az is közrejátszhat, hogy nincsenek csatasorba állítható embereik. A cégek felügyelőbizottságaiba végül belső pályázat alapján keresnek jelölteket, miközben november végére már szavazni kellene a listákról.

Az egyes javaslataik időigényét láthatóan nehezen mérik fel. A fővárosi diákok támogatását célzó Mi Budapestünk városvezetői javaslat meglepő megfúrásakor azzal álltak elő, hogy a főváros előbb kérje ki valamennyi fővárosi diák véleményét az ügyben. Ennek kivitelezhetetlenségére Baranyi Krisztina hívta fel a figyelmüket. A Gellért fürdő egyik napozóterasza egy részének a NER-nek való eladása miatti kiakadásukat a viccet egyébként kedvelő kutyapárti Kovács Gergely meglehetősen színvonaltalannak tartotta. A XII. kerületi polgármesternek nem ez volt az egyetlen konfliktusa a tiszásokkal. Az ülés egy pontján alaposan felkérdezte Ordas Esztert, a Tisza fővárosi frakcióvezetőjét, aki többször is felszólalt fővárosi hajóstársaságok érdekeit védve. Kovács egy idő után arra kérte, tisztázza: lobbistaként vagy képviselőként kérdez. Ordas semmi kivetnivalót nem látott abban, hogy az ügyben érintett egyik cég jogtanácsosa. A helyzetet mégis kínosnak találhatta, mert még az ülés vége előtt távozott.

Távolságtartó és eltévedt szavazatok

KÖZGYŰLÉS A tiszások láthatóan nagyon óvatosak. Mintha csak a görög mitológiából ismert Szkülla és Kharübdisz között próbálnának elhajózni, úgy navigálnak a Fidesz és a „régi ellenzéki pártok” frakcióitól távolságot tartva. Kedvelt narratívájuk, hogy a DK és a Fidesz egymást támogatva szavaz, a párt képviselői szerint ezért maradtak például elfogadott SZMSZ nélkül legutóbb. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a módosítókkal erősen megtűzdelt és átalakított előterjesztést Karácsony Gergely és a párbeszédesek sem szavazták meg, de a többség így is meglehetett volna, ha például a két hiányzó tiszás képviselő jelen van. A Tisza által – az agglomerációs településekkel való jobb kapcsolattartás miatt – javasolt Metropolisz Kerekasztal létrehozását viszont a DK is támogatta, miközben a Fidesz tartózkodott.

A szavazások összesítéséből jól látszik, hogy az ügyrendi, napirendi, illetve technikai jellegű voksolásokat leszámítva szinte sohasem szavaznak együtt a kormánypártiakkal. Ez persze úgy is értelmezhető, hogy a Fidesz kerüli ezt. Szentkirályi Alexandráék egyszerűen a kormány iránymutatását követve igyekeznek minden módon gyengíteni a városvezetést, de persze ahol lehet, odacsapnak a Tiszának is.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Tiszás stratégia: soha nem szavazni a Fidesszel!

Az alakuló ülésen tárgyalt jelentősebb ügyek közül a szervezeti és működési szabályzat módosításában például, ahol a Tisza igent nyomott, ott a Fidesz tartózkodott vagy nemmel szavazott, vagy egyáltalán nem is szavazott. Ez történt az előző ülés igazgatói, fb- és igazgatósági posztokra kiírt pályázatok visszavonását célzó javaslatukkal, bár ezt a többi frakció sem támogatta. A megfizethető lakhatásról szóló, illetve az uniós források kormány felé való eltérítését célzó Fidesz-javaslatokat viszont a régi és új ellenzék egységesen utasította el. Azután fordult a kocka.

Magára maradt a Tisza a már említett Gellért fürdős ingatlanügyben. Talán az önkormányzati rendszer működésének csekély ismerete, vagy a régi káderekkel való összemosás vádjától való páni félelem állhatott a mögött, hogy nem mertek beleállni Döme Zsuzsanna kutyapárti képviselő javaslatába, amely a XIII. kerületiekre bízta volna a saját közterületük elnevezését. A Tisza ezen a voksoláson tartózkodott, a Fidesz javaslatát a Horn Gyula sétány Pesti srácokra keresztelését viszont támogatták.

SZALAI ANNA

Csúcson a mosolydiplomácia

EURÓPA Jó hangulatban zárta a kétnapos budapesti diplomáciai nagyüzemet Orbán Viktor miniszterelnök, miután bejelentette, hogy Ukrajna vereséget szenvedett a fronton.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

– Több alkalommal is megerősítettük a támogatásunkat különböző formákban Ukrajna irányába, és meggyőződésem, hogy Ukrajna támogatása értékeink védelmét is jelenti, illetve jel a világnak a nemzetközi jogrendről. Ennek védelme alapvető, a szuverenitás és az integritás alapelvének védelme. Ha ezt nem tesszük meg, az mindannyiunkat kiszolgáltatottá tesz és kockázatot teremt a világban – reagált Orbán szavaira az Európai Tanács távozó elnöke, Charles Michel.

Más uniós ügyekben ezúttal békésebb hangot ütött meg Orbán Viktor. A csúcs pénteki záró sajtóértekezletén elmondta, a féléves magyar elnökség legfontosabb célkitűzése egy versenyképességi paktum, egy úgynevezett „budapesti deklaráció" létrehozása volt, és hosszú hónapok munkájával ezt sikerült elérni, amiért külön köszönet jár Mario Draghinak, az Európai Központi Bank volt elnökének, aki az Európai Bizottság számára jelentést készített elő a témában. Orbán előrebocsátotta, hogy a siker érdekében az ülésen félretették az Európai Bizottság és a magyar kormány között számos kérdésben fennálló mély ellentéteket. „A csatáinkat majd megvívjuk Brüsszelben" – mondta.

Szavai szerint az elfogadott közös dokumentum a következő öt évre az Unió munkájának középpontjába állítja a versenyképességet. Mindezt azzal indokolta, hogy az EU növekedése az elmúlt két évtizedben tartósan lassabb volt, mint Kínáé vagy az Egyesült Államoké. A termelékenység is lassabban nő, mint Európa versenytársainál. Az Unió részesedése a világkereskedelemből csökken, és az EU cégei háromszor, illetve négyszer magasabb villamosenergia- és földgázárat fizetnek, mint versenytársaik az Egyesült Államokban. Ezért, mondta, „semmi túlzás nincs abban, hogy a deklaráció kimondja, azonnali cselekvésre van szükség".

Ismertetése szerint a tagállamok elhatározták, hogy végrehajtanak egy „egyszerűsítési forradalmat", csökkentve a vállalatok adminisztrációs terheit. „Első lépésként 2025 első fél évének végére drasztikusan le fogjuk csökkenteni a jelentési kötelezettségek számát..." Sürgős intézkedéseket fogadnak el továbbá a magas energiaárak mérséklésére, s megfogalmaznak egy valódi iparpolitikát is. Megerősítették, hogy 2030-ra az európai össztermék (GDP) 3%-át kutatás-fejlesztésre fogják fordítani, s elhatározták a tőkepiaci unió teljes megvalósítását. „Elnök asszony is arról beszélt – utalt Ursula von der Leyen EB-elnök szavaira –, hogy az európai emberek megtakarítása magasabb, mint az amerikaiaké, de a pénzüket a bankokban tartják, azok pedig genetikailag nem alkalmasak rá, hogy a kockázatos high-tech befektetéseket finanszírozzák, ezért nekünk a bankbetéteket át kell vinnünk pénzügyi alapokba..." - mondta.

Eldöntötték, folytatta Orbán, hogy létrehoznak egy európai védelmi ipari bázist, és abban is megállapodtak, hogy minden új jogalkotási javaslathoz kell majd készíteni egy „versenyképességi tesztet". „A bizottsági elnök asszony egyetértett a tanács tagjaival, hogy az Európai Tanács ülésein rendszeresen vissza fogunk térni a versenyképesség kérdésére." „... ha már az amerikaiak úgy döntöttek, hogy ők naggyá teszik Amerikát. Erre egyetlen lehetséges európai válasz van, mi pedig Európát fogjuk naggyá tenni" – mondta a miniszterelnök.

Orbán előtt Ursula von der Leyen hosszan sorolta, hogy az EU milyen mutatók tekintetében erős a versenytársaihoz képest, egyik példaként említve, hogy az Unióban a legalacsonyabb a jövedelmi egyenlőtlenség, tehát nagyon magas a szociális biztonság szintje, és a legnagyobb a szén-dioxid-kibocsátás csökkenése is. „Ugyanakkor vannak még területek, ahol javítani kell a teljesítményünkön" – mondta, kiemelve, hogy az erről folytatott vitáik alapja Mario Draghi rendkívül értékes munkája volt. Jelentését – amelynek elkészítésére egy éve kérte fel – jól fogadták a tagállamok, „és széles körű konszenzus volt arról, hogy ezen az alapon kell tovább dolgozni" az Európai Bizottság következő ciklusában.

Von der Leyen a prioritások között első helyen említette az innováció szükségességét, hogy az alapkutatások eredményeiből EU-szerte csúcsminőségű termékek szülessenek, a startup vállalkozások útjában álló akadályok lebontását, hogy ne kelljen 27 különböző tagállami szabályrendszerrel megbirkózniuk, és a határon átnyúló kereskedelem és beruházások megkönnyítését. Egy közös dekarbonizációs és digitalizációs terv elkészítését is ígérte. „Az új mandátum első 100 napjának során tehát egy tiszta iparági jogszabályt fogunk javasolni, építve a Draghi-jelentésre és 10 különböző ágazati dialógusra, amit az elmúlt hónapokbanfolytattunk"–mondta.

HARSÁNYI GYÖRGY

„Aki nem ül az asztalnál, az az étlapra kerül"

Európa biztonságának megerősítésén kell dolgozni – fogalmazott Josep Borrell, az EU külügyi vezetője újságíróknak tegnap. Többet kell invesztálni a védelembe, hogy megteremthessük az Unió függetlenségét és szuverenitását, és ne kelljen „kiszervezni másnak a biztonságunk garantálását" – utalt az Egyesült Államoktól kapott biztonsági garanciákra. Mert „aki a geopolitikai játszmákban nem ül az asztalnál, az az étlapra kerül".

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Von der Leyen és Orbán Viktor a budapesti EU-csúcsértekezleten

Majtényi: Orbán az európai demokráciát támadja

BÍRÓSÁGI AKTIVIZMUS – Eddig a magyar kormányfő demokratikusan meghozott uniós döntéseket támadott, most viszont szintet lépett, a döntések mögötti elveknek ment neki, melyeken az európai demokrácia alapul. Az európai alkotmányos kultúra alapjait ingatná meg, ha az EU-ban támogatókra találna Orbán Viktor javaslata – így reagált lapunknak Majtényi László alkotmányjogász, az Eötvös Károly Intézet elnöke, egykori ombudsman arra, hogy a kormányfő csütörtökön arról beszélt, fel kell lázadni a „bírósági aktivizmus ellen."

Majtényi László szerint az Unió Bíróságának létjogosultságát vonja kétségbe Orbán

Orbán mostani lázításának hátterében az áll: az országot jelentős bírságra ítélte az Európai Unió Bírósága, mert a kormány megtagadja a menedékkérőktől az alapvető jogaikat, például a hozzáférést a menekültügyi eljáráshoz és a jogorvoslathoz. Orbán mindezt úgy interpretálta: az illegális bevándorlás ellen Brüsszelben kell változást kierőszakolni, hiszen annak környékén van az „illegális bevándorlást támogató bírósági aktivizmus központja". A kormányfő arról beszélt, egyszerű lenne, ha csak a nemzeti bíróság, törvényhozás szintjén lehetne rendezni a migrációt, ám a folyamatba belép Brüsszel, és „a baj onnan jön", ugyanis föderalista, európai egyesült államokban gondolkodó bírói kultúra működik, s rendre azt mondják ki, hogy a nemzeti jogszabályok ellentétesek az Európai Unió fennálló migrációs szabályaival, s ezzel elkaszálják a valódi megoldást nyújtó szabályozási kezdeményezéseket. Így tettek legutóbb az olaszokkal, s korábban velünk is, csakhogy „mi föllázadtunk ez ellen", ugyanis Magyarország mindig is a bírósági aktivizmus elleni lázadás pártján állt. Orbán Viktor szerint ezt kellene tennie mindenkinek, mert a migráció kérdése újra az európai intézményi kereteket feszegeti, mindenki elégedetlen a mostani helyzettel, és mindenki változást akar, ám ehhez le kell számolni a bírósági aktivizmussal.

– Orbán szavaival ellentétben valójában nem a bírói aktivizmust, hanem a bírói függetlenséget támadja, valamint azt, hogy a nemzetközi bíróságoknak hatáskörük van a nemzetközi joggal ellentétes szabályok felülvizsgálatára – állította Majtényi László. – Ezzel az Unió Bíróságának létjogosultságát vonja kétségbe. A NER, mint minden autokratikus rendszer alapvetése a hatalmi ágak elleni lázadás, célja a kormányzati egyeduralom. Jogállamban ugyanis nincs korlátlan hatalom, azt a független hatalmi ágak megakadályozzák. Idehaza viszont az Alkotmánybíróság függetlensége megszűnt, s komoly támadások alatt állnak a bíróságok is. A bíróságok függetlensége viszont összeegyeztethetetlen a NER logikájával, ezért folyamatosan támadják a bíróságokat és a bírákat.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Nehezen dolgozza fel a kormány a menekültügyi perének elbukását

Nemcsak az autokratikus, de a legdemokratikusabb vezetőknek sem tetszik minden megszületett ítélet. Az alkotmányjogász úgy vélte, az EU-ban a bíróság tisztelete megkérdőjelezhetetlen, elképzelhetetlennek tartja, hogy elvegyenek jogköröket az Unió Bíróságától.

– Egy demokratikus kormány döntései is szembekerülhetnek az alkotmányos szabályokkal, hatalmi szempontjai és a működés eltérő logikája miatt, s ebből adódnak konfliktusok – magyarázta Majtényi László. – Csakhogy egy demokratikus kormánynak eszébe sem jut, hogy ne hajtsa végre a bírósági verdiktet, vagy a döntésre vonatkozó hatáskört csorbítsa, és különösen nem támadja magát az intézményrendszert.

Szerinte tehát Orbán Viktor megint egy olyan témával állt elő, mely miatt sokan idézik, a nemzetközi közbeszéd megint vele foglalkozik, ám javaslata irreális.

– Az amerikai elnökválasztás eredménye, vagyis a bevándorlásról és a bíróságokról hozzá hasonlóan gondolkodó Donald Trump győzelme biztosan felbiztatta Orbánt – vélte az alkotmányjogász. – Ahogyan az uniós jogszabályokkal évek óta összehangolatlan magyar menekültügyi szabályozás miatt kirótt, több százmillió eurós büntetés kapcsán a napokban küldött fizetési felszólítás is aktualitást adott mondatainak.

VAS ANDRÁS

LAPSZÉL

Állami fenntartásban egy újabb Iványi-iskola

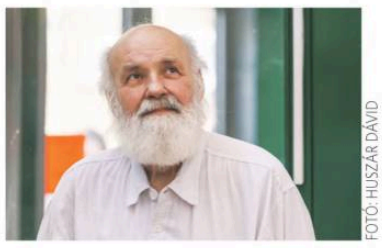

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

November 1-től a Kisvárdai Szakképző Centrum fenntartásában működik tovább a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség (MET) Márokpapin található iskolája – közölte az Iványi Gábor-féle egyház. Beszámolójuk szerint a Magyar Államkincstár (MÁK) az adósságaikra hivatkozva szeptember 1-től megszüntette az alapnormatíva utalását a márokpapi Wesley János Szakképző Iskola, Technikum, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola számára, annak ellenére, hogy ott elkezdődött a tanítás. Az Iványi vezette MET így nem tudott elegendő forrást biztosítani a dolgozók bérének rendszeres utalására, ezért a kollégáik érdekeit szem előtt tartva bejelentették a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatalnak, hogy nem tudják tovább fenntartani az iskolát. NÉPSZAVA

Milliárdos kommunikáció

Nettó 1,28 milliárd (bruttó 1,6 milliárd) forintért rendelt meg kommunikációs szolgáltatásokat a Lánczi Tamás vezette Szuverenitásvédelmi Hivatal Balásy Gyula cégeitől októberben – írta Hadházy Ákos. A független országgyűlési képviselő szerint mindez verseny nélkül zajlott, mert minden állami szerv a Rogán Antal-féle Nemzeti Kommunikációs Hivatal keretmegállapodása alapján köteles Balásyval szerződni. NÉPSZAVA

Mészáros 200 milliós jótékony mezei

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Kétszázmillió forint értékben adományozott mezeket öt gyerekekkel és sporttal foglalkozó szervezetnek a Mészáros Csoport által alapított Pro Filii Alapítvány. A felcsúti Puskás Akadémia Sport- és Konferenciaközpontban tartott rendezvényen maga Mészáros Lőrinc adta át a jelképes adományleveleket. Mint mondta, „Magyarország legnagyobb magánfoglalkoztatójaként” kötelességüknek érzik, hogy részt vegyenek a társadalmi felelősségvállalásban és különböző karitatív tevékenységekben. NÉPSZAVA

Szerencsejáték: vége a titkolózásnak

Ki kell adni, hogyan költi el a szponzorpénzeket a Szerencsejáték Service Nonprofit Kft. – döntött a Fővárosi Ítélőtábla, amely a korábbi elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú ítélet immáron jogerős, fellebbezésnek nincs helye – számolt be a döntésről az MSZP. NÉPSZAVA

Visszavágtak a kirúgott pedagógusok

ÍTÉLET Pert nyertek első fokon azok a tanárok, akiket a Kölcsey Ferenc Gimnáziumból bocsátottak el, mert polgári engedetlenségi akcióval hívták fel a figyelmet a közoktatás problémáira.

JUHÁSZ DÁNIEL

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Ítélethirdetés a Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiumán péntek délelőtt

Összesen mintegy 28 millió forintot ítélt meg a budapesti Kölcsey Ferenc Gimnáziumból polgári engedetlenség miatt kirúgott tanároknak a bíróság pénteken, a törvényszék szerint ugyanis a pedagógusok jogviszonyának azonnali hatályú megszüntetése nem volt megalapozott a Belső-pesti Tankerületi Központ részéről. A Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiumán péntek délelőtt hirdettek elsőfokú ítéletet. A megítélt összeg az elmaradt végkielégítésekből, a felmentési időre járó illetményekből, valamint a perköltségből áll össze, amelyeket mind a tankerületi központnak kellene megfizetnie.

Boda Zoltán tanácselnök bíró az ítéletet egyebek mellett azzal indokolta, hogy az alperes tankerületi központ érvelése több helyen logikátlan volt, például nem volt egyértelmű, miért pont öt tanárt rúgtak ki a Kölcseyből, amikor ennél jóval többen engedetlenkedtek. Szóvá tette, hogy míg valakit 14 elmaradt munkaóráért azonnali hatállyal elbocsátottak, addig más pedagógusok, akik 12-13 munkaórát mulasztottak polgári engedetlenség miatt, még csak figyelmeztetést sem kaptak. Szerinte ez következetlenség a munkáltató részéről.

A bíró szerint azt is figyelembe kellett venni, hogy a pedagógusok nem lustaságból tagadták meg a munkavégzést polgári engedetlenségi akciókkal, hanem jobbító szándékkal éltek a véleménynyilvánítás szabadságával. Boda Zoltán szerint ezt a munkáltatónak is figyelembe kellett volna vennie. Elmondta azt is: több érintett tanárnak nem is volt tanórája az engedetlenségi akciók időpontjában, vagy később pótolták az elmaradt tanórákat, ezért azonnali kirúgásuk aránytalan szankció volt a tankerület részéről.

28 millió forintot ítéltek meg a gimnáziumból polgári engedetlenség miatt kirúgott tanároknak

A Kölcseyből összesen öt tanárt rúgott ki a Belső-pesti Tankerületi Központ 2022 őszén – köztük a Tanítanék Mozgalom két tagját, Törley Katalint és Palya Tamást –, miután többször polgári engedetlenségi akciókkal hívták fel a figyelmet a közoktatás problémáira. A pert azért indították 2023 elején, mert kirúgásukat jogtalannak érezték.

> A Belső-pesti Tankerületi Központ jogi képviselője szerint a végső ítéletet a Kúriának kell majd meghoznia.

A pénteki elsőfokú ítélettel azonban még nem került pont az ügy végére. A Belső-pesti Tankerületi Központ jogi képviselője, Szikora Gábor lapunknak azt mondta, bár arról nem ő egymaga dönt, nyújtanak-e be fellebbezést, de véleménye szerint a végső ítéletet a Kúriának kell majd meghoznia. Rámutatott: akár másodfokon is születhet más döntés. Felidézte: a nyár elején már született egy ítélet a budapesti Karinthy Frigyes Gimnázium tanárainak ügyében, ahol a tényállás ugyanaz, mint a Kölcsey esetében, ám ott a bíróság végül elutasította a tanárok keresetét.

Magánellátókhoz kényszerülnek az állami rendszerből kiszoruló betegek

SZEM Több mint nyolcmilliárd forintot költöttek tavaly a hazai rövid- és távollátók arra, hogy lézeres beavatkozással megszabadulhassanak a szemüvegeiktől. Ez az eljárás csak a magánszolgáltatóknál érhető el, a műtét szemenként 159 ezer forinttól akár 487 ezer is lehet. Az egyre dráguló, éleslátáshoz szükséges eszközök mellett a lézeres műtét költségei három-négy év alatt megtérülhetnek – derül ki a Top30 kiadvány összeállításából, amelyben az idén a szerkesztők a lézeres látásjavítással foglalkozók piaci helyzetét elemezték.

Ezzel a beavatkozással a szem fénytörési hibáit, az öregedéssel járó problémákat lehet korrigálni. Tavaly nyolcezer ilyen beavatkozást végeztek a hazai magáncentrumok. A szolgáltató kiválasztásáról a páciensek az online térben felelhető információk alapján döntenek. Erre utal a kötet szerkesztői szerint, hogy a válaszadók 82 százaléka mindössze egyetlen szemészeti klinikát keresett fel, ahol a műtét meg is történt. A szolgáltató kiválasztásában az intézmény jó híre, a biztonság, az alkalmazott technológia, a kezelés ára döntő. Már egészen fiatalok (18–40 évesek) is kérik a lézeres látásjavítást. A másik szintén keresett szolgáltatás, különösen 80 év felett a szürkehályog-műtét. Ez elérhető ugyan az állami ellátásban is, de ott hosszúak a várólisták, több ezren várnak ilyen operációra.

A szemészeti beavatkozásokért a páciensek döntően készpénzben, bankkártyával fizetnek, s noha több helyen van lehetőség részletfizetésre, ezt csak az érintettek alig egy százaléka választja.

A magánpiacon a betegek összességében évente már 600-800 milliárd forintot költenek, azaz az ellátások 20-25 százalékát már ez a szegmens végzi. Az utóbbi időben pedig egyre inkább azok a páciensek fordulnak magánorvoshoz, akik nem jutnak be az állami rendelőbe, kórházba. A Szinapszis Piackutató és Tanácsadó Kft. három éve méri a magánegészségügyben egyebek mellett a lakosság költéseit. Adataik szerint a háztartások évente 360 ezer forintot adnak ki egészségügyre, ebből 44 ezer forintot a magánszolgáltatóknál költenek el. Az előző évekhez képest ez az összeg 2024-ben sem nőtt. A válaszadók mindössze két százalékának az ár egyáltalán nem számít, ha az egészsége helyreállításáról van szó. További 21 százalékuk pedig úgy nyilatkozott: az ár másodlagos, ha teheti, igyekszik a legjobb ellátót megtalálni. A megkérdezettek 48 százaléka a legjobb ár-érték arányú szolgáltatásokat keresi, 29 százalékuk az, aki kevéssel vagy egyáltalán nem tud a minimálisan szükségesnél többet költeni. D. A.

Amikor látásjavító műtétről döntött (jelentkezett a beavatkozásra), mi játszott szerepet a döntésben?

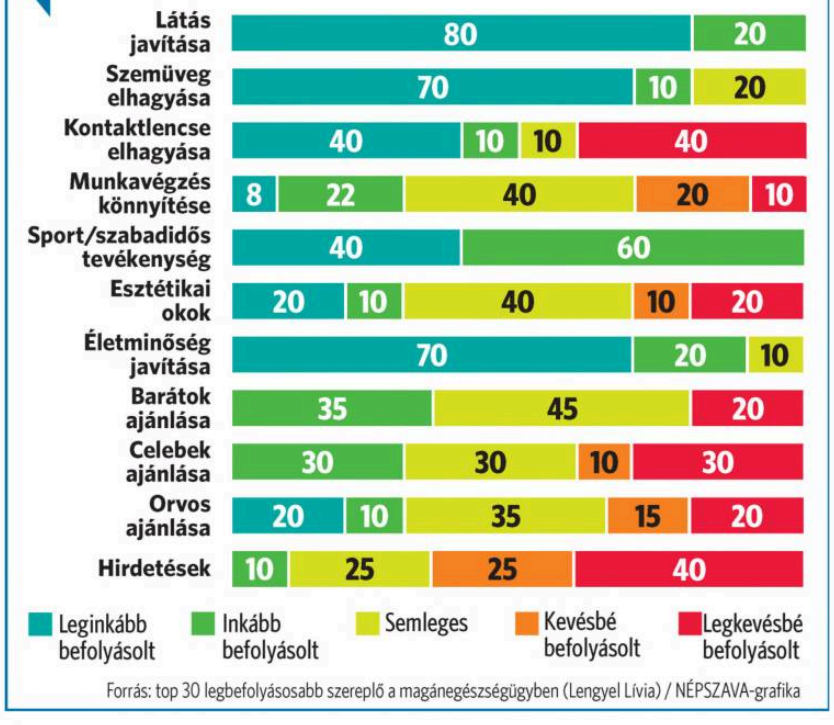

Forrás: top 30 legbefolyásosabb szereplő a magánegészségügyben (Lengyel Lívia) / NÉPSZAVA-grafika

Csak időleges előnyök

INTERJÚ Rövid távon profitálhat Orbán a Trump-barátságból, hosszú távon ez már kérdéses, vélekedik Hegedűs Dániel, a Német Marshall Alapítvány regionális igazgatója.

Hegedűs szerint nem tudni, mikor válik problémává, hogy a republikánus szenátorok gyakran kritizálják a magyar–kínai kapcsolatokat

Személyesen önt meglepetésként érte, hogy Donald Trump ilyen átütő győzelmet aratott?

Minden elemző tudta, hogy nyitott lesz a választás, az előzetes közvélemény-kutatási adatok szerint a két jelölt borzasztóan közel volt egymáshoz. Így nem állítanám, hogy meglepetésként ért. Váratlan volt azonban, hogy Trump országosan is megszerezte a legtöbb szavazatot, s hogy ez egy ennyire egyértelmű győzelem volt, amit angolosan nevezhetnénk landslide-nak, földcsuszamlásszerű győzelemnek.

Az amerikai demokrácia elég erős lesz ahhoz, hogy Trump elnökségét átvészelje, vagy az Egyesült Államok is egyfajta illiberális útra léphet?

Tagadhatatlan, vannak illiberális és autoriter ambíciók Donald Trump és környezete részéről, és nem biztos, hogy most jobb állapotban van az amerikai intézményrendszer, mint volt 2016-ban. Egyértelműen a republikánusokhoz húzó többség van például a legfelsőbb bíróságban. Ám azt is láttuk, hogy 2016 és 2020 között, beleértve a Capitolium elleni 2021. január 6-án történt akciót, az amerikai intézményrendszer kellően erős volt a demokráciával szembeni támadások visszaveréséhez. Nem hinném, hogy pozitív irányba változik az amerikai demokrácia állapota az elkövetkezendő négy évben, de nem számítok a gyors leépülésére sem.

Mire számíthat Európa? Trump védővámokat lengetett be az európai termékekkel szemben. De hogy megfordítsam a kérdést: lehet-e olyan pozitív hatása Trump győzelmének, hogy Európa összetartóbbá válik, hiszen azért látjuk, hogy a német-francia tengely most elég rossz állapotban van.

Úgy vélem, lesz motiváció arra, hogy szorosabb legyen az európai együttműködés, főleg a védelempolitika területén. Ám nem gondolom azt, hogy ez automatikusan megvalósulhat. Inkább attól tartok, hogy az európai politika a megosztottság felé halad majd. Részben azért, és ennek jeleit már most is látjuk, mert a tagállamok megpróbálják a lehető legjobb bilaterális kapcsolatot kiépíteni az Egyesült Államokkal, hogy minél kevesebb negatív következménnyel nézzenek szembe, akár biztonsági garanciák, akár a kereskedelem területén. Ez nyilván meg fogja nehezíteni az egységes európai fellépést. Ám ha nagyon cinikus akarnék lenni, akkor azt mondhatnám, az Európai Unió az elmúlt 10-15 évben a transzatlanti kapcsolatok jó időszakában sem volt képes jelentősen elmélyíteni az integrációt és hatékony válaszokat adni egyes válságokra. Ezzel szemben most azt látjuk, hogy Európa hármas krízissel néz szembe: az európai kontinensen dúló háborúval, eszkalálódó kereskedelmi konfliktussal Kínával, valamint az Egyesült Államokkal szemben, miközben Washington bármikor zsarolhatja európai partnereit a biztonsági garanciákkal.

Hogy látja a NATO jövőjét? Bár Trump aggasztóan nyilatkozott az észak-atlanti szövetséggel kapcsolatban, elképzelhető-e, hogy olyan republikánusok határozzák meg majd az amerikai külpolitika irányvonalát, akik igyekeznek Trumpot visszafogni?

Én azért némi bizakodással abból indulok ki: abban az esetben is, ha az európai szövetségesekkel, a multilateralizmussal vagy akár a NATO-val szemben is kritikus személyek kerülnek pozícióba, alapvetően a külpolitika realista iskoláját képviselik majd. Minden ellenszenvük ellenére sem lesznek érdekeltek abban, hogy az Egyesült Államok hosszú távú stratégiai érdekeit sértő döntéseket hozzanak. Ezért úgy vélem, az Egyesült Államok nem érdekelt abban, hogy egyik napról a másikra megszüntesse Ukrajna támogatását, vagy kivonuljon a NATO-ból, akkor sem, ha idővel fokozatosan leépítik majd az Ukrajnának szánt támogatásokat, vagy ha sokkal nagyobb nyomás nehezedik a NATO-szövetségesekre, hogy megfelelő mértékű védelmi kiadásokkal járuljanak hozzá a közös védelmi képességekhez. Nem érdeke az Egyesült Államoknak bármilyen gyengeséget mutatni Oroszországgal szemben.

> A tagállamok megpróbálják a lehető legjobb bilaterális kapcsolatot kiépíteni az Egyesült Államokkal azért, hogy minél kevesebb negatív következménnyel nézzenek szembe, akár biztonsági garanciák, akár a kereskedelem területén.

Ebből az következik, hogy az a Trump-ígéret, miszerint 24 óra alatt lezárja a háborút, nem valósul meg?

Ez a Trump-féle kommunikáció beiktatása napjáig, január 20-ig még jó eséllyel változhat, környezete egyre realistábban méri majd fel, mely lehetőségek állnak előtte.

A magyar kormány mindent egy lapra feltéve támogatta Trumpot. Mire számíthat ezek után Orbán Viktor? Mennyire szűnhet meg Magyarország nemzetközi elszigetelődése?

Ez hazárdjáték volt a magyar kormány részéről, ami bejött. Orbán Viktornak szerencséje volt. Egyértelmű, hogy meg fog szűnni az Egyesült Államok részéről a Magyarországra gyakorolt nyomás a korrupció, s a demokrácia hanyatlása miatt. Rövid távon a két politikus közötti ideológiai szövetség miatt nőni fog Orbán Viktor nemzetközi mozgástere és autonómiája az európai politikában. Ez nem azt jelenti, hogy többen bíznak majd meg benne, de óvatosabbak lesznek az európai partnerek Magyarországgal szemben. Ebből rövid távon nem biztos, hogy lehet belpolitikai és gazdasági tőkét kovácsolni, de azt látjuk, hogy nemzetközi szinten ezzel nyer Orbán Viktor. Ám szinte minden európai politikus keresni fogja Donald Trump kegyeit. Magyarország erőforrásai, pozíciója nem elegendő ahhoz, hogy fontos közvetítő szerepet játsszon az Európai Unió és tagállamai, valamint az Egyesült Államok között. Ez azért is nehéz, mert az európai partnerek továbbra sem fognak bízni Orbánban. És látjuk, vannak jelöltek erre a pozícióra, akik szintén Trump ideológiai szövetségesei, de jobban beágyazottak az európai politikai vezetésbe, meghatározóbb tagállamokból jönnek, és komolyabb bizalom övezi őket, mint például Giorgia Meloni olasz miniszterelnököt. Őt az Oroszországgal szembeni kritikus álláspontja széles körben elfogadhatóbb közvetítővé teheti, mint Orbánt. Különben is, republikánus körökben sokan osztják az aggodalmakat Magyarország kínai kapcsolatai miatt. Ne feledjük, alig egy hónapja Magyarországon járt egy kizárólag republikánus szenátorokból álló kongresszusi delegáció, melynek tagjai épp a kínai kapcsolatról tájékozódtak. Előbb-utóbb felmerülhet egy olyan dilemma a magyar külpolitikában, amikor a két nagy stratégiai partner között kell majd egyensúlyozni.

A magyar kormány az amerikai elnökválasztástól tette függővé a jövő évi költségvetés elfogadását. De ha Trump Európa-ellenes gazdaságpolitikát folytat, hogy tudná függetleníteni magát ettől Magyarország?

Nyilvánvalóan a magyar makrogazdasági, makroökonómiai helyzet alapvetően nem az Egyesült Államok kereskedelempolitikájától függ. Bár az Egyesült Államokba irányuló német export beszűkülése lehet negatív hatással a magyar beszállítói láncokra. Ami a jövőben gazdaságpolitikai kitettség lehet még Magyarország esetében, az a kínai elektromosautó- és akkumulátorgyártó cégek növekvő súlya a magyar exportban. De ettől vélhetően még évekre vagyunk.

Vagyis ha a gazdasági semlegesség politikáját választjuk, s Kínával még jobban kiterjesztjük a gazdasági kapcsolatokat, az idővel az Orbán és Trump közötti barátságot is veszélyeztetheti?

E tekintetben nem mernék jóslatokba bocsátkozni. Egyfelől létezik az ideológiai közelség, a politikai támogatás, amit a magyar kormány nyújtott a republikánusok számára, illetve az a network, aminek a kiépítésébe dollármilliókban invesztált a magyar rezsim. Ezek nyilván tompíthatják a kínai kitettség miatti esetleges bírálatokat. Másrészt egyértelmű, hogy a magyar gazdaság jövőbeni modelljében Kína oly mértékig meghatározó szereplő, ami szembemegy az Egyesült Államoknak a szövetségeseivel szemben támasztott stratégiai elvárásaival. Ne feledjük, hogy Magyarország lényegében az egyetlen NATO-tag a régióban, amely domináns szerepet biztosított a kínai Huawei cégnek az 5G hálózat kiépítésében. Magyarország emellett telephelyként biztosítja a kínai elektromosautó-gyártók számára, hogy elkerüljék az esetleges európai védővámokat. Ezek olyan tényezők, amelyek más esetben komoly bírálatokat válthatnának ki Washington részéről. Azt tudjuk, hogy az amerikai republikánus szenátorok gyakran illetik kritikával a magyar–kínai kapcsolatokat. Nem tudjuk, ez mikor válik problémává Trump vagy a Fehér Ház számára, s mi lesz a fontosabb, az ideológiai szövetség vagy Kína.

A magyar társadalomnak a politikához való hozzáállása kezd megváltozni, megszűnt az az apátia, ami korábban általánosságban jellemző volt. Másfél évvel a parlamenti választás előtt sokan kérdezgetik: mennyire befolyásolhatja a választókat, ha látnak egy sor képet, amin Orbán Viktor együtt mosolyog Donald Trumppal? Egyáltalán befolyásolja-e a szavazói magatartásukat, ha közben azt érzik, hogy a gazdasági helyzetük semmit sem javult?

Valóban pozitív fejlemény, hogy Magyarországon megszűnőben van annak a nézetnek az elterjedése, miszerint úgysem lehetséges a változás. Bizonyos szempontból a magyarországi helyzet még hasonlít is az amerikaihoz. Az Orbán-rezsim társadalmi támogatottságának az utóbbi egy évben tapasztalható jelentős meggyengülése a gazdasági teljesítmény nyújtotta politikai legitimáció megszűnésével hozható összefüggésbe. Tehát a magyar átlagpolgár számára gazdasági előnyöket biztosító kormányzás, ami mondjuk meghatározó volt 2013 és 2018 között, lényegében megszűnt. Ez olyan protesthangulatot eredményez, amit sikeresen aknáz ki Magyar Péter és a Tisza Párt. Ugyan belpolitikai erőforrást jelentett a rezsim számára az elmúlt években, hogy a magyar kormányfő az ország és saját súlya feletti befolyással rendelkezik a nemzetközi politikában, még akkor is, ha ez inkább destruktív, de nem hiszem, hogy ez a belpolitikában ellensúlyozni tudná a jóléti legitimáció teljes elvesztését. Messzemenően szkeptikus vagyok a tekintetben, hogy Orbán és Trump várható közös fotói változtatnak-e ezen a helyzeten. Alapvető feladat, hogy a magyar társadalomban a változás iránt érzett vágyat sikerüljön fenntartani a 2026-os választásokig. Nyilván ez nem lesz egyszerű a Tisza Párt számára. Az előttünk álló majd másfél év hosszú idő, de a közvélemény-kutatási adatok azt mutatják, alapvető problémák és kihívások elé néz a rezsim, még akkor is, ha most azt ünnepli, hogy a nemzetközi trendek az ő elképzeléseiknek és érdekeiknek megfelelően alakulnak.

HEGEDŰS DÁNIEL

A Német Marshall Alapítvány regionális igazgatója. Számos elemzést írt és előadást tartott a közép- és kelet-európai populizmus témakörében, a demokrácia hanyatlásáról, valamint a visegrádi országok európai és külpolitikájáról. Gyakran idézik olyan médiumok, mint az AFP francia hírügynökség, a Financial Times, a New York Times, az Euractiv, az EU Observer és a Der Spiegel. Politológiát, történelmet és európai jogot tanult a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen és a berlini Humboldt Tudományegyetemen. Mielőtt csatlakozott volna a Német Marshall Alapítványhoz, különböző kutatási, előadói és projektvezetői pozíciókban dolgozott a Freedom House-nál, a Német Külkapcsolatok Tanácsánál és a Német Nemzetközi és Biztonsági Ügyek Intézeténél. Tanított a Berlini Szabadegyetem Kelet-Európai Tanulmányok Intézetében, a berlini Humboldt Tudományegyetemen és a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen.

Szöveg:
RÓNAY TAMÁS

€/HUF 406,33 ↑ +0,49% | $/HUF 378,85 ↑ +1,18% | CHF/HUF 433,20 ↑ +0,86%

LAPSZÉL

Termeli az OTP a százmilliárdokat

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Az OTP a harmadik negyedévben 318,5 milliárd forintos nettó eredményt ért el – közölte a cég. A negyedéves eredmény 8 százalékkal haladta meg az elemzői várakozásokat. Az idén eddig összesen 826 milliárd forintra rúg a bank nyeresége, látva az utolsó negyedéves folyamatokat, könnyen meglesz az év egészére az ezermilliárdos profit. A bank minden leánybankja nyereséget termel, a profit 70 százaléka már a határon túlról érkezett. Az OTP mind a bank, mind a teljes magyar gazdaság jövőképét illetően optimista, jövőre a bank szakértői 2,5-2,8 százalékos gazdasági növekedést várnak. A lakossági piacon visszatért a kereslet a lakáshitelek iránt, a vállalati piacon viszont nem ilyen pozitív a kép. P. ZS.

Gyengébb eredményt produkált a Mol

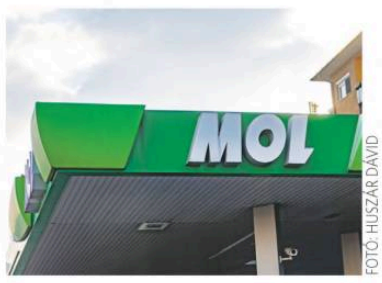

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Az év első kilenc hónapjában a tavalyi év azonos időszakát 37 százalékkal alulmúló, 111,5 milliárd forintos nettó eredményt ért el a Mol – derül ki az olajcsoport tegnapi, tőzsdei gyorsjelentéséhez mellékelt táblázatból. Az első háromnegyedévi 373 milliárd 11 százalékos csökkenés. A cég összefoglalója az 503 millió dolláros (190 milliárd forintos) adózás előtti eredményt emeli ki, ami közlésük szerint 24 százalékos visszaesés. Az első háromnegyedévi adat 1,4 milliárd dollár, ami csak 3 százalékkal múlja alul az időarányos szintet és közelíti az év elején kitűzött, 1,6 milliárd dolláros célt. A 2,4 ezer milliárdos, negyedévi bevétel 4 százalékos csökkenés. Leírásuk a kedvezőtlen fejleményeket az alacsony olajárakra és finomítói árrésekre vezeti vissza, bár előbbit a kitermelés fokozásával némiképp ellensúlyozták. M. I.

RÉSZVÉNYEK

BUX		
76 250,51	↓	-0,30%
Mol		
2638 Ft	↓	-1,64%
MTelekom		
1176 Ft	↑	+1,91%
OTP		
19 950 Ft	↑	+0,50%
Richter		
10 870 Ft	↓	-1,00%

Adóelvonási tünetek

TEHER Hiába von ki a gazdaságból kevesebb pénzt a kormány, ettől még nem kerülünk közelebb a versenyképességi fordulathoz.

PAPP ZSOLT

A magyar állam a GDP 35,1 százalékát szedte be tavaly adók és járulékok formájában – vagyis ennyi pénzt vont ki a gazdaságból saját céljaira. Ez jelentősen elmarad az EU átlagosan 40 százalékos szintjétől, ugyanakkor megfelel a régiós átlagnak – derült ki az Eurostat adataiból. A GDP-arányos adóterhelés egyébként jelentősen eltér az uniós országok között, a magas adóelvonás egyértelműen az Unió legfejlettebb és leggazdagabb országaira jellemző. Az adók és társadalombiztosítási hozzájárulások legmagasabb arányát Franciaországban (45,6%), Belgiumban (44,8%) és Dániában (44,1%) regisztrálták. A skála másik végén Írország (22,7%), Románia (27,0%) és Málta (27,1%) állt. A magyar 35,1 százalékot meghaladta a lengyel gazdaság 36 százalékos adóelvonása és Szlovákia 35,5 százalékos adata, de a horvátok 37,1 százaléka is. A cseh költségvetés viszont csak a GDP 34,1 százalékát vonja ki a gazdaságból, ami az ország magasabb fejlettségével, alacsonyabb államadósságával (kamatterhekkel) és az állam hatékony takarékos működésével magyarázható.

A számok azért is érdekesek, mert a magyar kormány az elmúlt évtizedben a gazdaság versenyképességét az alacsony bérekre és adókra, valamint a forint leértékelésére alapozta. Látva az ország elmúlt négy évben felmutatott teljesítményét a versenytársakhoz képest, ez a stratégia inkább leszakadáshoz vezetett, mintsem élvonalhoz. Ráadásul mára a magyar gazdasági növekedés tartósan lefulladt, a volt visegrádi országok fejlettségben elhúztak, a hazai mutató a román és a bolgár adatokkal versenyez.

Az adóterhelés csökkentésében a kormány 2010 és 2020 között ugyan tudott eredményeket elérni, de korántsem akkorát, amennyi az „árcsökkentések kormányától” elvárható lett volna. Az Eurostat és a Pénzügyminisztérium adatai szerint 2010-ben a költségvetés a GDP 37,1 százalékát szedte be adók és járulékok formájában – ekkor az uniós átlag 38,3 százalék volt. Ezt sikerült 2020-ra 35,8 százalékra, majd 2023-ra 35,1 százalékra csökkenteni, miközben az uniós átlag 40 százalékra emelkedett. Vagyis a magyar adóterhelés a 14 év alatt a GDP két százalékával csökkent, miközben az uniós átlag növekedett. Ez azt jelenti, hogy a magyar cégek relatív adóelőnye növekedett. Ez azonban mégsem hozta el a remélt versenyképességi fordulatot és a felzárkózást. A kormány az adórendszert ugyanis oly módon alakította át, hogy a jövedelemadókat és elsősorban a cégeket terhelő adókat csökkentette, míg a lakosságot terhelő fogyasztási adók mértékét és beszedési hatékonyságát jelentősen növelte.

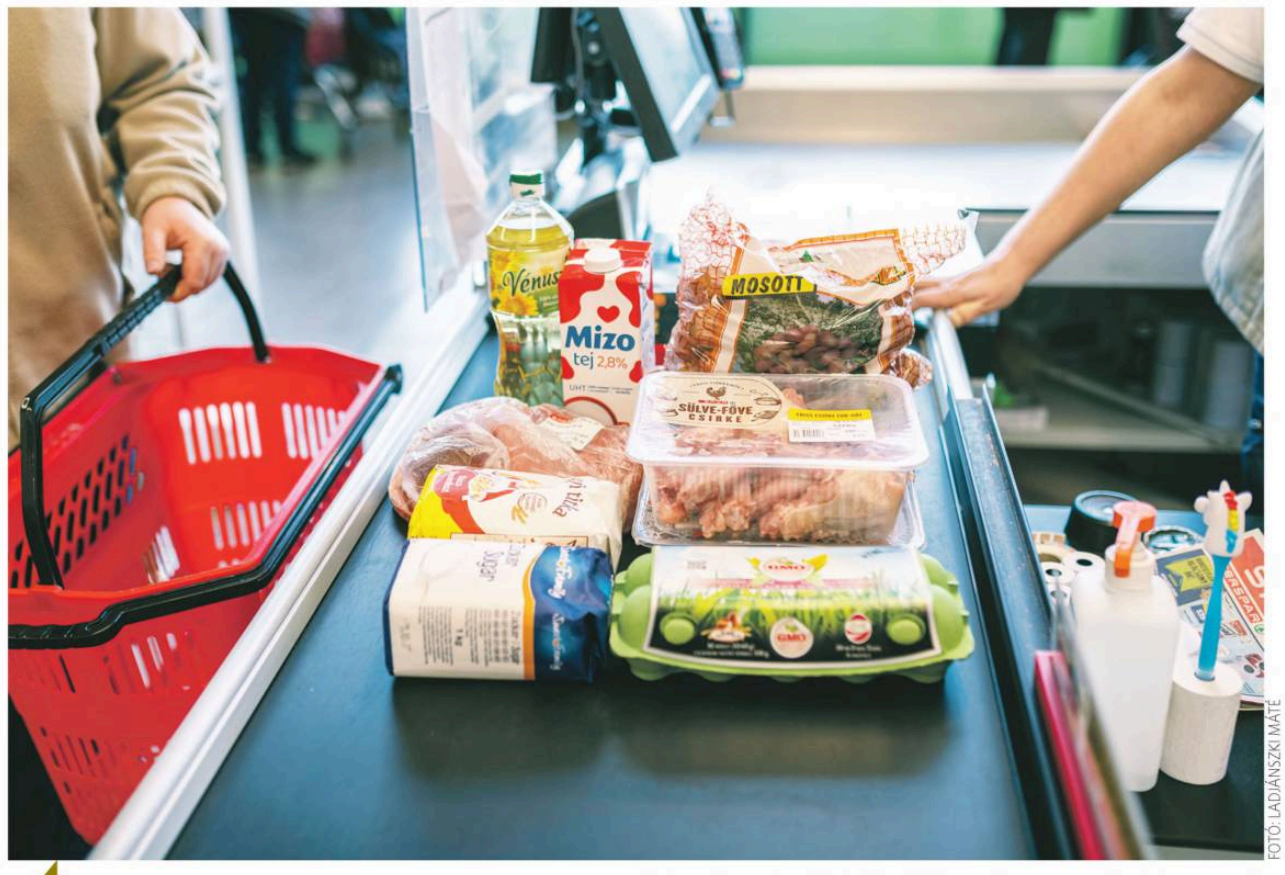

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A kiskereskedők és a vevőik nem érzik az adókönnyítéseket

Ha minden igaz, a jövőben csökken az adóterhelés

A jövő évi költségvetést hétfőn terjeszti be a parlamentnek a kormány. Az eddig megismert részletek szerint, a Pénzügyminisztérium csökkenteni szeretné a GDP-arányos jövedelemelvonás mértékét 2025-ben. A májusban, az Európai Bizottságnak készített felzárkózási (konvergencia) jelentésben az adóelvonás 2024-es átmeneti emelkedése után 2025-re már 34, 2026-ra pedig 33,5 százalékos GDP-arányos adó- és járulékterheléssel számolt. Legalábbis ez volt a kormányzati szándék fél évvel ezelőtt. A papír ugyanis sok mindent elbír, például ugyanebben a programban idénre 2,5, 2025-re pedig 4,1 százalékos gazdasági növekedéssel számoltak. Mivel azonban a GDP-bővülés egyik évben sem éri el a tervet, nem lehet tudni, hogy vajában miként is alakulhat az adóterhelés 2025-ben. Az országgyűlés elé már benyújtott adótörvény-módosítások kétarcúak. Egyrészt a kormány megkezdi egyes ágazati – távközlési, gyógyszergyári, légitársasági – különadók kivezetését, ami csökkenti az adóterhelést. Másrészt a bankokat, a kiskereskedelmet és az energiacégeket terhelő, sokkal nagyobb volumenű adók 2025-ben is maradnak, annak ellenére, hogy a korábbi ígéretek szerint már 2023-ban kivezették volna az összes Covid-különadót. Ugyancsak csökkenti az adóterhelést a családi kedvezmények növelése, ám az ígért duplázás helyett 2025-ben csak 25 százalékkal emelkedik a kedvezmény. Ugyanakkor a másik oldalon lesznek adóemelések, amelyek mértékét az előző évi inflációhoz kötik. Ennek értelmében jövőre 4,1 százalékkal emelkedik a jövedéki adó mértéke, a dohány-, és az alkoholtermékeknél, illetve az üzemanyagoknál, illetve ennyivel nő a cégautóadó és a regisztrációs adó mértéke is. A 4,1 százalék nem mellesleg infláció feletti emelés, hiszen a kormánytól független elemzők 2025-re 3,5-4 százalékos sávba várják a jövő évi árindexet. Ezzel együtt látva a vártnál kisebb gazdasági növekedést, a 2025-ös költségvetés még okozhat kellemetlen meglepetéseket.

Ez már a vég Dunaújvárosban

ACÉLGYÁRTÁS Azt hiszem a Liberty részéről ez a vég – jelentette ki lapunknak Magyar Zoltán, a Dunaferr DV. Vasas Szakszervezeti Szövetség elnöke. Ha már a fizetéseket sem tudják fizetni, akkor hogyan lesz, lehet itt gyártás? – tette fel a kérdést. Márpedig tájékoztatása szerint csütörtök délután a munkáltatótól olyan információt kaptak a dolgozók, hogy az indiai–angol hátterű Liberty Dunaújváros nemcsak a „folyékony üzletágában”, vagyis az acél és a kokszelőállítást végző Duna Furnace Dunai Vasmű Kft.-ben, hanem egyetlen leánycégében sem tudja kifizetni a jövedelmeket. Sokszor mondtuk már az elmúlt hetekben hónapokban, hogy drámai a helyzet, most sem tudok mást mondani – tette hozzá. Egyelőre azt várjuk, hogy a Bérgarancia Alapból le tudják hívni a dolgozók fizetéséhez szükséges forrásokat. A közelmúltban elfogadott jogszabályok szerint viszont ehhez egy elkülönített számlát kell létrehoznia a társaságnak. Ezen a tájékoztatásuk szerint dolgoznak, így abban bízunk, hogy mihamarabb megtörténik – folytatta a szakszervezeti vezető.

Arra a felvetésünkre, hogy ilyen körülmények között mi a helyzet azzal a tervvel, amely szerint visszahívják állásidőről a meleghengermű dolgozóit november közepétől és beindul a termelés, borúlátó választ adott. Magyar Zoltán ugyanis rámutatott, ennek a tervnek fontos eleme lenne a szintén Liberty tulajdonban lévő romániai, galati gyár. Onnan érkeznének a hengereléshez szükséges alapanyagok, a vasbugák. Amikor korábban arról volt szó, hogy november közepétől a dunaújvárosi dolgozók visszajönnek, s elkezdik majd a termelés újraindításának előkészítését, akkor azzal számoltak, hogy a galati gyár már újraindult. Csakhogy Romániában

> Egyelőre azt várjuk, hogy a Bérgarancia Alapból le tudják hívni a dolgozók fizetéséhez szükséges forrásokat.

még most sem kezdődött meg a termelés, így arra lényegében semmi esély, hogy a dolgozókat most visszahívják, és a hónap közepén elkezdjék az üzem újraindításának munkáit. Ha Galatiban holnap elindulna a gyártás, még akkor is legalább 30 nap kellene a bugák elkészítéséig és a Dunán való felhajózásig. Ez még úgy is legfeljebb december végi munkakezdést jelentene – tette hozzá. Sajnos azonban nem erről kell beszélni – jegyezte meg, mert nemhogy erre, de láthatóan a bérekre sincs már pénz a vállalatnál.

Ebben a helyzetben aligha számít sokat a Nemzetgazdasági Minisztérium csütörtöki közleménye, amelyben a kormány részéről – újra – felszólítják a Liberty Steelt, hogy fizesse ki a Dunai Vasmű dolgozóinak járandóságait. Hozzáteszik, hogy a Liberty cégcsoport tavaly június végéig jelentős kormányzati támogatást kapott, mellyel sikerült megőrizni a vállalat munkahelyeit. A jelek szerint azonban ennek nem sok jelentősége van, mert a jövedelmeket a Bérgarancia Alapból fizetik majd ki. Á. A.

Trump-álmok a Kremlben

MOSZKVA Óvatos optimizmus uralkodik az orosz politika csúcsain az amerikai elnökválasztás nyomán. Reményeik szerint előnybe kerülhetnek Ukrajnában és Európában is.

GÁL MÁRIA

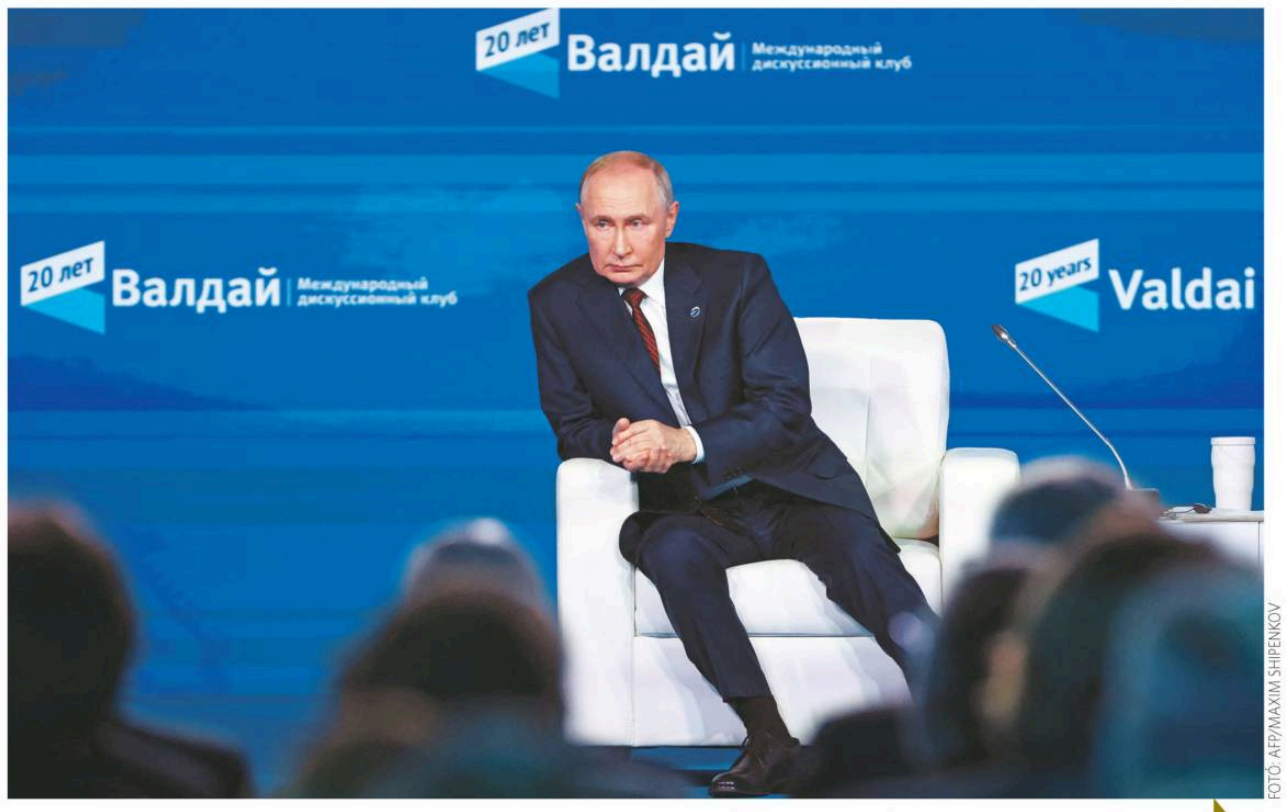

FOTÓ: AFP/MAXIM SHIPENKOV

Vlagyimir Putyin minden évben hagyományosan beszédet mond a Valdaj nemzetközi vitaklubban. Az idén az amerikai elnökválasztás nagy teret kapott az eseményen

Vlagyimir Putyin kissé megkésve ugyan és csak félhivatalosan, de végül gratulált a leendő amerikai elnöknek. A Szocsiban megrendezett Valdaj nemzetközi vitaklub ülésén csütörtökön az orosz elnök újságírói kérdésre válaszolva „megragadta az alkalmat", hogy gratuláljon az amerikai elnökválasztás győztesének, a „bátor" Donald Trumpnak. Elmondása szerint hatással volt rá Trumpnak a merényletkísérlet alatt tanúsított bátor magatartása. Ugyancsak kérdésre válaszolva azt is kijelentette, hogy kész a párbeszédre Trumppal, sőt, mint fogalmazott, „A magam részéről nem tartom restellnivalónak, hogy felhívjam." Ámde ezt mégsem teszi meg. Azért nem, mert mint mondta, „a nyugati államok vezetői egy bizonyos ideig szinte minden héten hívtak, aztán ezt hirtelen abbahagyták". Ha, nem hát nem, de ha „bármelyikük újra fel akarja venni a kapcsolatot, mindig is azt mondtam, és most is azt akarom mondani, hogy semmi kifogásunk ellene" – fogalmazott Putyin.

Szavai nem csupán Trumpnak szóltak, az orosz elnök gyakorlatilag a teljes nyugati világnak üzent az utóbbi időben tőle szokatlan, békülékeny hangnemben. Ami viszont kétségtelenül arra a feltételezésre is épül, hogy az orosz–amerikai kapcsolatok Trump elnöksége alatt javulni fognak, helyreállnak, amitől az új amerikai vezetés kegyeit kereső, Washingtonnal kiegyensúlyozott, viharmentes kapcsolatokra törekvő Nyugat sem tekinthet el.

„Az, amit (Trump) arról mondott, hogy szeretné helyreállítani a kapcsolatokat Oroszországgal, és hozzájárulni az ukrán válság megoldásához, úgy tűnik számomra, hogy legalábbis figyelmet érdemel" – mondta Putyin. A Washington Postnak, a Meduzának és a The Moscow Timesnak – egyelőre zömében névtelenül – nyilatkozó orosz és amerikai diplomáciai források szerint ez a figyelem a Kreml részéről máris maximális. A Washington Postnak Kreml-beli források azt mondták, Moszkva szorosan figyeli majd Trump kormányának alakulását már a beiktatás előtt, és keresi az együttműködés lehetséges területeit. Az orosz vezetés különösen arra kíváncsi, kit neveznek ki nemzetbiztonsági tanácsadónak, külügyminiszternek, védelmi miniszternek, a vezérkari főnökök egyesített bizottsága elnökének és a CIA igazgatójának – vagyis az amerikai külpolitika legfőbb irányítóinak.

A nagy kérdés az, hogy mikor kerül sor a kapcsolatfelvételre. Ennek kapcsán Dmitrij Peszkov elnöki szóvivő leszögezte: Putyin beszélhet Donald Trump megválasztott amerikai elnökkel annak januári beiktatása előtt, de a Kreml vezetője nem fogja kezdeményezni a kapcsolatfelvételt. „Trump azt mondta, hogy felhívná Putyint a beiktatás előtt. Ezek az ő szavai, itt egyelőre nincs más mondanivalónk."

> Trump vélhetően már beiktatása előtt felveszi a kapcsolatot Putyinnal, bár ez nemcsak a szokásjogot, a hatályos amerikai törvényt is sérti.

Az Orbán-kormánnyal is jó kapcsolatot ápoló Kurt Volker, aki 2017–2019 között Trump orosz–ukrán konfliktusért felelős megbízottja volt, arra számít, hogy a leendő elnök felveszi a kapcsolatot a Kreml vezetőjével az ukrajnai háború gyors megoldása érdekében. „Szerintem a lehető leggyorsabban telefonálni fog Putyinnak, és elmondja neki, hogy le kell állítania a háborút" – nyilatkozta Volker az ukrán Kyiv Independentnek. Hozzátette: „Ez vitát fog elindítani arról, hogy ez hogyan is történik valójában... Nem hiszem, hogy Trump azt akarja, hogy ez a háború folytatódjon, amikor már ténylegesen hivatalban van."

A „vitát fog elindítani" enyhe kifejezés, hiszen beiktatása előtt Trump finoman fogalmazva is szürke zónában mozog, ha külpolitikai kezdeményezést tesz. Ezt ugyanis az USA-ban törvény tiltja a magánszemélyeknek, és bár a megválasztott elnök nem teljesen magánszemély, a külpolitika január 20-ig még Biden elnök kizárólagos hatásköre marad. Csakhogy Trump ígéretet tett arra, hogy még a hivatali eskütétele előtt véget vet az ukrajnai háborúnak. A hogyanról nem beszélt, de a nyilatkozatai nem sok jót ígérnek Ukrajna számára, Moszkvában viszont jogosan keltenek reményeket. A Wall Street Journal arról írt, hogy Trump átmeneti csapatának tanácsadói több olyan javaslatot is előterjesztettek már, amelyek gyakorlatilag befagyasztanák az ukrajnai háborút a jelenlegi állapotában, meghagyva Oroszországnak az eddig megszállt ukrán területeket. A Post szerint a Kreml tisztviselői többek között ezért is remélik, hogy Trump előnyhöz juttatja Putyint Ukrajnában – és Európában is.

Hét magas rangú orosz tisztségviselő és az orosz üzleti elit három tagja állította azt az amerikai lapnak, hogy a moszkvai vezetés úgy véli, Trump visszatérése lendületet adhat Oroszországnak az Ukrajnával vívott háborújában. Ennek érdekében Trump beiktatásáig az orosz erők tovább fognak nyomulni a kelet-ukrajnai hadszíntéren, hogy kész helyzetet teremtsenek. Egy Kreml-tisztviselő azt mondta: „Amint Trump hivatalba lép és megalakítja a csapatát, megállapodhatunk a konzultációk megkezdésében."

A washingtoni lapnak orosz diplomaták azt jósolták, hogy Trump „kétségbeesetten" keres majd tárgyalási lehetőségeket Ukrajnában és a Közel-Keleten, mert ezeket a háborúkat könnyed külpolitikai győzelmeknek tekinti, amelyek erősíthetik legitimitását – és egóját. Állítják: „Trump valószínűleg azt akarja, hogy ő álljon e béketeremtési folyamat középpontjában."

Farage nem közvetíthet az óceán két partja között

TÁVOLTARTÁS Az új munkáspárti kormány két vasat tartott a tűzben és mindkét eshetőségre felkészült az amerikai választással kapcsolatban. Londonban akkreditált tudósítók szerda reggel alig háromnegyed órával Donald Trump győzelmi beszédét követően megkapták e-mailben Sir Keir Starmer jókívánságait a „történelmi választási siker" alkalmából. A kormányfő „nagy várakozással tekint a következő évek együttműködése elé", hiszen „a legszorosabb szövetségesekként vállvetve harcolunk közös értékeinkért, a szabadságért, demokráciáért és vállalkozói szellemért". Végül meggyőződésének adott hangot, hogy a „brit–amerikai speciális viszony az Atlanti-óceán mindkét partján folytatódni fog". Nem sokkal később az éppen az amerikai függetlenség napján áttörő választási sikert elért munkáspárti vezető az elsők közé tartozott, akiket Trump a Downing Street 10. előzetes bejelentkezése nyomán visszahívott telefonon. A kormányfői hivatal később jelezte, a westminsteri parlament egy későbbi látogatás során kész meghívni az elnököt.

FOTÓ: AFP/BENJAMIN CREMEL

Nigel Farage hírvivő szerepre törekedne a brit–amerikai viszonyban

Volt azonban egy brit politikus, akit előbbre tartott, hiszen a Hamilton musicalből vett idézettel „ott volt a szobában, ahol minden történt". Nigel Farage, a Brexit egyik szellemi atyja, jelenleg a Reform UK párt parlamenti képviselője, Donald Trump régi cimborája a republikánus elnökjelölttel töltötte a választás előtti napokat, a szavazatszámlálás éjszakáján pedig vele volt a floridai mar-a-lagói rezidencián és West Palm Beachen, a diadalt bejelentő beszéd színhelyén. Annak ellenére, hogy Farage a kormány politikai ellenfele, felajánlotta a Munkáspártnak, hogy „kész hidakat verni a két ország között az Egyesült Királyság túlélése érdekében". Az önzetlen ajánlat süket fülekre talált, a csütörtök reggeli médiarundóra kijelölt Pat McFadden, a miniszterelnöki kabinetiroda vezetője kendőzetlenül visszautasította. Sir Keir jobbkeze többek között a Times Radiónak úgy nyilatkozott, hogy a „pártnak megvannak a maga kapcsolatai. Az a jó az Egyesült Államokhoz fűződő barátságban, hogy nem egyetlen emberre épül. Ennél sokkal mélyebbre nyúlik vissza." A veterán politikus azt ajánlotta Farage-nak, hogy foglalkozzon inkább saját munkájának elvégzésével, miután júliusban Clacton országgyűlési képviselőjévé választották.

Amikor Sir Keir szeptemberben az Egyesült Államokban elsősorban demokrata politikusokkal tárgyalt, New Yorkban a „legnagyobb barátságban" költött el egy vacsorát Trumppal David Lammy külügyminiszter társaságában. Ez olyan jól sikerült, hogy Trump nyomban „barátjának" nevezte a munkáspárti kormányfőt. Sir Keirnek Lammyt kellett megvédenie és jövője felől biztosítania, noha a Harvard Egyetem jogi intézetében végzett első fekete brit, igaz, még Trump első elnöksége idején, 2018-ban, „nőgyűlölő, neonáci szimpatizáns szociopatának" nevezte Trumpot. Nem maradt le mögötte 2020-ban Angela Rayner sem, aki „boldog volt, hogy távozni látta a Joe Biden ellen vesztett volt elnököt". A jelenlegi miniszterelnök-helyettes most sietett felvenni a kapcsolatot J. D. Vance elnökhelyettessel és felvázolni a jövőbeni együttműködést, Wes Streeting egészségügyi miniszter pedig „gyűlöletes, szomorú, borzalmas embernek" minősítette. Nem segít a kampány idején lőtt hatalmas öngól sem. A Munkáspárt a LinkedIn szociális hálón keresztül keresett száz aktivistát, hogy az USA-ba utazva segítsék a Demokrata Párt korteshadjáratát. Donald Trump csapata emiatt hivatalos panaszt tett a Szövetségi Választási Bizottságnál.

Ami a különleges viszony jövőjét illeti, Londonban gazdasági téren aggodalmat okoz az „America first" koncepció, melynek jegyében az új elnök minden importra általánosan 10, a kínai behozatalra 60 százalékos vámot készül kivetni, ami – a The Times napilap szerint – ártalmas lesz a GDP-re, megemeli az inflációt és végeredményben magasabb hitelkamatokhoz is vezet. Ukrajnával kapcsolatban a védelmi tárca a legrosszabb forgatókönyvre is felkészül, ha az elnök valóban hirtelen visszavonja a Kijevnek nyújtott támogatást. Ezt még egy megemelt európai fegyverszállítás sem tudná kompenzálni. Az Izrael-politikában máris érezhető a különbség a két ország között, hiszen a Munkáspárt, mely négy biztos képviselői helyet bukott el Izrael melletti kiállása miatt, szándékosan eltávolodott Netanjahu kormányától. Felfüggesztette fegyverszállításai egy részét, ismét nyújt pénzügyi segítséget az ENSZ Palesztin Menekülteket Segélyező és Munkaközvetítő Hivatalának és visszavonta a Nemzetközi Büntetőbíróság Netanjahu elleni letartóztatási parancsának kritikáját. Ami a védelmi költségvetést illeti, az új kormány még a GDP 2,5 százalékát sem ígérte oda, még kevésbé van terve a Trump által elvárt 3 százalék elérésére. Ha az Egyesült Királyság által megcélzott szabadkereskedelmi egyezmény nem jön gyorsan össze Amerikával, fokozódik az EU-kapcsolatok jelentősége a kereskedelem és klímaváltozás területén, így Sir Keir különösen sürgetheti az „újrakezdést" szolgáló megállapodásokat.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

LAPSZÉL

Scholz hajlandó a korábbi voksolásra

FOTÓ: AFP/CHRISTOPH SOEDER/DPA

Olaf Scholz német kancellár beleegyezett abba, hogy tárgyalásokat kezdjen az előre hozott választások tervezettnél korábban történő megrendezéséről. „A lehető leghiggadtabban kell megvitatnunk a dátumot” – jelentette ki Scholz a budapesti EU-csúcs után. Azt azonban előzőleg elutasította, hogy a jövő hét szerdájáig rendezzék meg a bizalmi szavazást. A német kancellár eredetileg azt közölte, hogy január közepén kér bizalmi voksolást kormánya ellen. Ha a kabinet nem kap bizalmat, ami előre borítékolható, akkor az alkotmány értelmében március végén, esetleg április elején járulhatnának urnákhoz a németek. A kormánynak még fontos intézkedéseket kellene elfogadnia a következő választásig. Friedrich Merz, a keresztény uniópártok kancellárjelöltje szerint a voksolást Donald Trump hivatalba lépéséig, tehát január 20-ig kellene lebonyolítani. A német kormány szerdán esett szét, miután Scholz menesztette Christian Lindner pénzügyminisztert, a liberális FDP elnökét. Ezt követően a párt minden minisztere távozott a kormányból. NÉPSZAVA

Orosz katonákat ítéltek el

Életfogytiglani börtönbüntetésre ítélt két orosz katonát a Don menti Rosztovban működő katonai bíróság egy kilencfős ukrán család meggyilkolásáért – közölte az orosz állami TASZSZ hírügynökség. A bűncselekményt politikai, ideológiai, faji, nemzeti vagy vallási gyűlölet motiválta. Az áldozatok között két 5 és egy 9 éves gyerek is volt. A Szabad Európa Rádió szerint a két katona korábban a Wagner-csoport kötelékébe tartozott. Az ítélet ritka példa arra, hogy az orosz intézmények elismerik az orosz katonák által Ukrajnában elkövetett bűncselekményeket. NÉPSZAVA

Javier Milei az USA-ba utazik

FOTÓ: MTI/EPA/GIAN EHRENZELLER

Argentína populista libertariánus elnöke a jövő héten az Egyesült Államokba látogat, hogy Donald Trump megválasztott elnökkel és Elon Muskkal, a Tesla és a SpaceX cégek tulajdonosával találkozzon – írja a Reuters. Javier Milei egyike Trump nemzetközi tisztelőinek, és annak mar-a-lagói birtokán fogja köszönteni a második ciklusára készülő republikánus elnököt. NÉPSZAVA

Több, durvább, erősebb

IRÁNYVÁLTÁS A meggyőző választói felhatalmazást kapott megválasztott elnök jobboldali programja radikális változást hozhat az eddigi liberális status quóhoz képest.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

FOTÓ: AFP/KAMIL KRZACZYNSKI

Donald Trump az első ciklusához képest merészebb programot valósíthat meg, hiszen második ciklusa lévén nem kell aggódnia újraválasztása miatt

A Demokrata Párt felé hajló hagyományos tévécsatornák (CNN, MSNBC, ABC) által már jó előre beharangozott ördögi ciklus veszi kezdetét, a háttérhatalomként emlegetett washingtoni politikai osztály esküdt ellenségét, a nemzeti populista Donald Trumpot január 20-án másodszor is beiktatják az elnöki hivatalba.

Trump programja nem mentes a radikális túlzásoktól, ám szerepelnek benne akár széles társadalmi csoportokat segítő intézkedések is. A választókat leginkább foglalkoztató gazdaság területén például átfogó adócsökkentési programot tervez. Ez főként – de nem kizárólag – a nagyvállalatok számára lehet kedvező, ezt támasztja alá az amerikai tőzsdén lévő cégek papírjainak az eddigihez képest is jelentős felívelése a republikánus jelölt megválasztásának hírére. A 2017-ben Trump által aláírt adócsökkentési törvénycsomag januárban lejár, így időszerű lesz a megújítása a 35-ről 21 százalékosra csökkentett vállalati adót tartalmazó rendelkezésnek. Emellett új elem a korábbinál nagyobb gyermekek után járó adójóváírás, az ingatlanszerzést és ajándékozást érintő adómentesség. Trump a kampány során megígérte, hogy eltörli a borravaló és a tb-járulék után fizetendő szövetségi adót is. Mindezen tervek keresztülvitelének sikere attól függ, hogy a még mindig zajló képviselőházi szavazatszámlálás végeztével a konzervatívok a szenátus után a kongresszus alsóházában is megszerzik-e a többséget.

Donald Trump szokásától eltérően történelmi fejtegetésbe kezdett Joe Rogan rendkívül népszerű podcastműsorában, William McKinley 19. századi elnök vámpolitikáját tartva követendő példának. „A »vám« a legszebb angol szó a szótáramban” – viccelődött az egyik őszi kampánygyűlésén. A tervek 10 és 20 százalék közötti általános importvámot tartalmaznak, a kínai termékekkel szemben – különös tekintettel az állami szubvenció miatt nyomott áron kínált elektromos autókra – akár 60 százalékos büntetővámot is kilátásba helyezett a megválasztott elnök.

Az NPR híroldal idézi a Pantheon Macroeconomics gazdaságkutató cég jelentését, amely a 10 százalékos vámmal számolva 0,8 százalékos inflációemelkedést jósol a következő évre. Kockázatos intézkedés lehet, ha a megélhetési válság kezelésével kampányoló Trump árfelhajtó vámpolitikába kezd. Az elemzőcég azt is hozzáteszi, hogy „továbbra is olcsóbb lesz a tengerentúlról (Kínából) importálni a termékeket a relatíve magas amerikai bérköltségek miatt, így a gyártás hazaköltöztetése csak korlátozott lehet”.

Az illegális migráció ügyében Trump a kampány során az Egyesült Államok történetének legnagyobb kitoloncolási akcióját ígérte. A Wall Street Journal tudósítása szerint az első ciklusához hasonlóan a legális bevándorlás mértékét is korlátozhatja. A második elnökség a beérkező bevándorlók számának drámai csökkenését hozhatja, ami negatív hatással lehet főként az építőipar, a mezőgazdaság és a húsfeldolgozó ipar munkaerő-igényes ágazataira.

A külpolitika terén sem volt hiány nagy ígéretekben Trump kampánya során. Az Ukrajnában zajló háború választások után 24 órán belüli lezárásának terve máris füstbe ment, ettől függetlenül a „békepárti” Trump a Moszkvának adott jelentős területi engedményekkel talán valóban beszüntetheti a fegyverropogást. A szintén a Wall Street Journalban Mike Pompeo egykori külügyminiszter, most lehetséges védelmi miniszter tollából származó béketerv azonban éppen Ukrajna 600 milliárd dollár értékű felfegyverzését javasolja, amely elrettentő erővel bírna a további orosz expanziós vágyakra nézve.

> A második elnökség a beérkező bevándorlók számának drámai csökkenését hozhatja, amely negatív hatással lehet főként az építőipar, a mezőgazdaság és a húsfeldolgozó ipar munkaerő-igényes ágazataira.

Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök tárt karokkal üdvözölte Trump újraválasztásának hírét, hiszen az első ciklusa alatt jelképes döntéssel Jeruzsálembe költöztette az amerikai nagykövetséget, valamint segített tető alá hozni az Izrael és több arab állam (Egyesült Arab Emírségek, Bahrein, Marokkó és Szudán) közötti békekötést, az úgynevezett Ábrahám-egyezményeket. Trump második elnöksége során a térséget illetően prioritás lehet Izrael védelme Irán és az általa finanszírozott proxy hadviselő felek (a gázai Hamász, a libanoni Hezbollah, a jemeni húszi lázadók) ellenében.

Az amerikai biztonságpolitika első számú veszélyforrásának tekintett Dél-kínai-tenger térsége és Tajvan szuverenitásának védelme a demokrata párti kormányzat után ezután is kiemelt figyelmet élvezhet. Trump korábbi vámháborúja és Kínát erős szavakkal kritizáló kommunikációja semmiképpen sem ígéri az új hidegháborús hangulat enyhülését.

Hajtóvadászat az izraeli szurkolók után

POGROM Az izraeli hadsereg (IDF) Amszterdamba küldte a légierő két repülőgépét honfitársaik hazaszállítására, miután a holland fővárosban csütörtök este a Maccabi Tel-Aviv szurkolóira támadtak az Ajax elleni meccs után – jelentette péntek reggel Benjamin Netanjahu miniszterelnök hivatala.

A kormányfő Dick Schoof holland miniszterelnökkel is beszélt az ügyben. A helyi hatóságok jelentése szerint 10 izraeli megsebesült, s az izraeli konzulátus még keresi az áldozatokat. Két szurkoló eltűnt. A helyzet reggelre csillapodott, a rendőrség szóvivője elmondta, hogy 62 embert letartóztattak.

Az El 4. fordulójában rendezett Ajax–Maccabi Tel-Aviv-meccs után tört ki a botrány, amikor feldühödött, arabul beszélő férfiakból álló tömeg üldözőbe vette az izraeli klubcsapat utcán sétáló szurkolóit. A feszültség már szerdán is érezhető volt a város több pontján; bár a mérkőzésen a szurkolók között nem történt atrocitás, a játék előtt és után azonban elszabadult az erőszak. Több izraeli szurkolót a földön rugdostak, egyet meg is késeltek a támadók. A szerencsésebbek a város KFC gyorséttermében és más zárt helyeken barikádozták el magukat.

Az izraeli nagykövetség közösségi médiás bejegyzésében így részletezte a történteket: „A tömeg Izrael-ellenes jelszavakat skandált, s büszkén osztotta meg a videókat az erőszakról a közösségi felületeken.”

A bevándorlásellenes holland kormánypárt, a Szabadságpárt (PVV) vezetője, Geert Wilders azt mondta: „Szégyen, hogy ilyen történhet Hollandiában. Teljesen elfogadhatatlan.” A Budapesten tegnap találkozott Európai Politikai Közösség fórumán összegyűlt állam- és kormányfők is elítélték az esetet, elfogadhatatlannak nevezve a gyűlöletet és az antiszemitizmust.

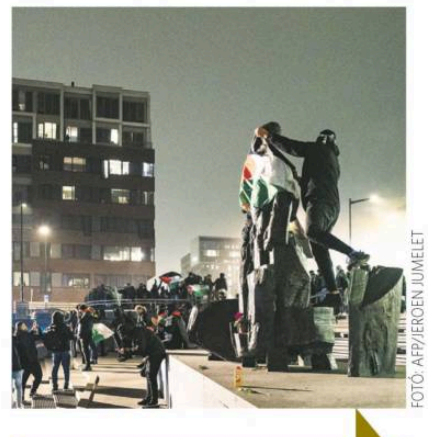

FOTÓ: AFP/JEROEN JUMELET

Az Izrael-ellenes támadókat sokáig nem tudta megfékezni a rendőrség

VARGA T. RÓBERT,
MOSOLYGÓ MIKLÓS

Gyengélkedő Németország

RÓNAY TAMÁS

Amikor 2021 végén létrejött Olaf Scholz kormánya, a koalíciót alkotó három párt vezetői is elismerték: olyan merész kísérletbe kezdenek, amilyenre még nem volt példa, hiszen a szociáldemokraták és a Zöldek is mást gondolnak a világról, mint a liberális FDP, amely bizonyos kérdésekben a keresztény unióspártoktól is jobbra áll és szigorúbb költségvetési politikát képvisel.

Eleinte úgy látszott, hogy az ökoliberális kísérlet sikerülhet is. Scholz és Christian Lindner, az FDP elnöke, aki a pénzügyminiszteri székben követte, jól megértették egymást, sok tekintetben jobban, mint a kancellár és zöldpárti gazdasági minisztere, Robert Habeck.

Abban, hogy Scholzék nagy kísérlete most kudarcba fulladt, és felbomlott a koalíció, döntő szerepe volt annak, hogy két hónappal a kormány megalakulása után Oroszország megtámadta Ukrajnát. Berlinnek szembesülnie kellett azzal, milyen veszélyes volt Angela Merkel energiapolitikája. A volt kancellár túlzottan Oroszországhoz kötötte hazája energiaellátását, naivan megbízott Putyinban. A Moszkva ellen bevezetett szankciók miatt Németországnak szinte egyik napról a másikra kellett leválnia az orosz energiahordozókról, s más forrásokat keresnie. Közben egy bűvészmutatványt is végre kellett hajtani: a Zöldek által követelt környezetvédelmi előírásokat is tartani kellett. Mindez az energiaárak emelkedését eredményezte, egyre népszerűtlenebb lett a koalíció.

A német gazdaságot egy másik probléma is sújtja, ami szintén nem a Scholz-kormányhoz köthető: az export zászlóshajója, az autóipar túl erősen kötődött a kínai eladásokhoz. Ma már azonban a kínaiak inkább a jó minőségű hazai gépkocsikat vásárolják, ami súlyos csapás a német cégeknek. S a gazdasági szereplők nem is mernek belegondolni abba, mi várható, ha Donald Trump beváltja fenyegetését és védővámokkal sújtja az európai gépkocsikat.

E tényezők a német gazdaság megtorpanását eredményezték. A recesszió miatt nem voltak új források a szociális kiadások növelésére, ami a szociáldemokraták programjának egyik fő eleme. A Zöldek több tekintetben nem tudták végrehajtani programjukat, a liberálisok pedig úgy tűntek fel, mint akik mindenre csak nemet mondanak, mert ragaszkodnak az alkotmányban is rögzített adósságfékhez, ami azt biztosítja, hogy az ország adóssága ne menjen egy bizonyos szint fölé. A széthúzás, a gyenge gazdasági eredmények a kormány megítélésének drámai rosszabbodását eredményezték. Miután tavaly egy alkotmánybírósági döntés után több tízmilliárdos lyuk keletkezett a költségvetésben, a kormány pártjainak viszonya végképp megromlott, hiszen mindegyikük másként képzelte el a kilábalást.

Politikai problémák nehezítették az ország bajait, megerősödött a szélsőjobb Alternatíva Németországért, és komoly fejtörést okozhat még a baloldali populista Sahra Wagenknecht feltörekvő mozgalma.

A rendszerszintű gazdasági gondok miatt valószínűtlen, hogy egy kormányváltás, az unióspártok visszatérése a hatalomba, vagy egy nagykoalíció automatikusan orvosolná az ország gondjait. Pedig egy erős Németországra nagy szüksége lenne Európának. Most különösen.

MARNITZ ISTVÁN

Flúgos futam

Miközben Orbán Viktor a Fidesz-agitprop újabb korszakos fejlesztése nyomán ezúttal az EU versenyképességének úgymond rombolása miatt ekézi „Brüsszelt", Szijjártó Péter, az Ukrajnát dúló Oroszország külügyminiszterére vetett érzelmes pillantások közepette, ezredszer is elismétli: Magyarország versenyképességének záloga az orosz gáz. Így azt gondolhatnók, Magyarország versenyképessége már rég elhúzott a rothadó, langyi, Soros-zombi, megalkuvó, önpusztító, szankciós, eső-kelő, összegészében mocsok-szar Nyugattól, és Gagarinnal száll tova az égben.

Csak hát azok a fránya tények, ugye. Amik persze a kicsorbult élcsapatot ma már egyáltalán nem zavarják, de attól még sajnos léteznek. Lapunk ugyanis az Eurostatnál megnézte, miként viszonyulnak a hazai céges energiadíjak a nyugatiakhoz (és a keletiekhez). Elvégre a versenyképesség nem abban áll, hogy mondjuk egy norvég család felkerekedik és meg se áll Budapestig, mert itt rezsicsökkentett a gáz. (Legalábbis míg bele nem futnak egy kurucos cirkószerelésbe.) Verseny a vállalkozások jóindulatáért dúl, amelyek könyökvédős irodistái folyamatosan méricskélik, hova településenek az olcsóbb gyártás – a nagyobb profit – végett. Na és mit láttunk? A nyugati (és a keleti) államok 90 százalékában olcsóbb a céges energia. A migráns- és genderfluid svédeknél, vagy épp a legótvarosabb Soros-fészekben, Brüsszelben, a vállalkozások rezsije a hazai töredéke. Ráadásul úgy, hogy Putyin két éve elzárta az EU háromnegyedének gázcsapját, amazok gyorsan vettek máshonnan és most így olcsóbbak, mint mi, a nagyon versenyképes orosz gázunkkal. Ami miatt, Orbán, a teljes Nyugattal szemben, még Putyin szócsövévé is vált. Pedig, utóbbi, a jelek szerint a susnyásban mégis szállít gázt a háborúpárti Nyugatnak, nyilván a mi díjunknál olcsóbban, hisz tudjuk, baráti alapon háromszor annyi, plusz egy türk ölelés.

A migráns- és genderfluid svédeknél, vagy épp a legótvarosabb Soros-fészekben, Brüsszelben, a vállalkozások rezsije a hazai töredéke.

Ezúton követelem Nagy Mártontól, hogy, a benzinhez hasonlóan, a hazai, céges energiaárakat is szorítsa a környező államok átlaga alá! Le az árdrágítókkal!

JEGYZET

Szabó Zsolt

Csinálós kampány

Két és fél évtizede az akkori ellenzéki szóbeszéd a demokratikusan megválasztott fideszes kormányfő fejére képzelte a Nemzeti Múzeumból kivitt, a Dunán úsztatott, majd az Országházba bevitt Szent Koronát. Az abban az időben terjedő suttogó propaganda szerint a parlamenti vitrinbe helyezés előtti napokban Orbán Viktor maga próbálgatta tükör előtt, hogyan is állna neki a magyar államiság fő szimbóluma.

A magukat mérsékeltnek, balvagy jobboldali beállítottságúnak vallók körében egyaránt visszatetszést keltett a rosszindulatú pletyka. Csakhogy maga Orbán Viktor, kormánya és kétharmados parlamenti többsége mára mindent, vagy még annál is többet elkövetett, hogy a demokratikusan megválasztott kormány feje egyre inkább uralkodói formát öltsön, a néptől kapott hatalma egyre inkább egy abszolutista királyéhoz hasonlítson.

Most megjelentek az Orbán-kormány új nemzeti konzultációs plakátjai. Azzal a fő szöveggel, hogy „Magyarország meg tudja csinálni!" Micsoda? A magyar népet feudális társadalomként kezelő miniszterelnök még kampányt is az „elzavart", ha úgy tetszik, trónfosztott elődjétől, a hol újra trónra törő fenevadként, hol meg udvari bolondként ábrázolt Gyurcsány Ferenctől lop?

Csak mert azon – a számára rendkívül fájdalmas – 2006-os tévévitán az akkori miniszterelnök a választás első fordulója előtt négy nappal, egyben a bukásának kezdetét jelentő őszödi beszéde előtt néhány héttel tizenegyszer mondta ki a „csinálni" szót? Azt gondolja, hogy az most átmenetileg rajta is segít?

A görög filozófus, Hérakleitosz szerint „nem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba". – Igen, hiszek ebben az országban, hiszek abban, hogy csinálható egy jobb ország, milliók akaratából és tehetségéből – mondta Gyurcsány Ferenc, aztán láttuk, hogy mit csinált. Azt is látjuk, hogy Orbán Viktor mit csinál, de miben hisz még?

PÁPAI GÁBOR RAJZA

HÁBORÚS VÉSZHELYZET

Bőröndöd

PILLANTÁS A KILENCEDIKRŐL

NÉMETH PÉTER

Ideírok néhány idézetet, közvetlenül a Trump-győzelmet követő órákból. Menczer Tamás:„Tehát Orbán Viktornak megint igaza lett. Amerika a béke felé fordult. Kövesse Európa is".

Bayer Zsolt: „Ennyi volt, Pressman. Vége van. Ideje előkotornod a nagy vulkánfíber bőröndöt a rumliszobából. A kis feleséged is kezdheti összepakolni a piperecuccokat. Mentek innen. Vége van. Ennyi volt. Jólesne egy kis villámcsődület a nagykövetség vagy a követségi rezidencia előtt, mindösszse két üzenettel – ezekkel: NO WAR, NO MIGRATION, NO GENDER, PRESSMAN GO HOME! (...) Érted-e te, helytartó! Hallod-e te, helytartó! Nektek befellegzett! Utóirat: Hazafelé menet beugorhatsz Ursuláért is Brüsszelbe. Annak is lefagyott a képéről a vigyor, de majd a Pfizer ad neki egy albérletet..."

Folytathatnám a sort, számos bárdolatlan megjegyzés került a nyilvánosság elé, elég szép képet adva a magyar politikai élet kulturáltsági szintjéről. Persze mondhatnák és mondják is: savanyú a szőlő, és nyilván elő is vehetnek néhány olyan megnyilvánulást, amely hasonlóan kulturálatlan – a másik oldalról. De nem kulturálatlansági versenyt hirdetnék itt; pusztán azt akartam jelezni: nincs ez így rendben. Nincs az rendben, hogy a politikai vitáinkat bárdolatlan kijelentésekkel pakoljuk tele, ám azt is tudom: teljesen felesleges ilyen kívánságokat megfogalmazni. A stílus, a használt kifejezések színvonala egyre lejjebb csúszik, és ha egy-egy ilyen éles helyzet adódik, mint most az amerikai elnökválasztás, akkor különösen erős kontúrokkal válik láthatóvá, milyen irányba is tart a verbális szint.

A régi-új amerikai elnök megerősítette a magyar vezetést abban, hogy csak a sikerpropaganda, a mindent tagadok, illetve az ellenfél gyalázása a győzelem felé vezető helyes út.

Úgy akartam befejezni: a verbális szint Magyarországon, de rá kellett jönnöm, messze nem hazai jelenségről van szó. Legfeljebb itt, ebben a nyelvi elszigeteltségben élő országban sokkal provinciálisabbnak tűnik egyes szereplők stílusa, szóhasználata. Ugyanakkor az már nagyon is fontos jelzés, hogy a hatalom kiket választ maga mellé, kiket emel olyan magaslatokba, ahol a feltétlen szolgálat az elsőrendű szempont. Nagy esélyyel ez így lesz most a Trump-adminisztrációban, de már régóta így van Orbán Viktor világában is. Ezek az emberek azzal akarnak kitűnni, hogy egyre durvábbak; ilyen a kiválasztott és pénzügyileg jól megtámasztott Bayer Zsolt, vagy a messze képességei fölött alkalmazott Menczer Tamás, vagy éppen az egyre mélyebbre süllyedő Kocsis Máté („tele a gatya" – üzente Magyar Péternek.) Az elegancia már rég kiviszett a hazai politikai életből, Békesi Lászlót, Bárándy Pétert például az új világ már megérteni sem akarja, használni, alkalmazni pedig végképp nem.

Trump nem várt nagyarányú sikere egyfajta visszaigazolást jelent az orbáni világ számára, és bizony nekünk is fontos tudni: 2026 nem sok jóval kecsegtet. A nép azt akarta hallani, amit Trump mondott – elfelejtve cselekedeteit – és a magyar választók sem fognak másként viselkedni. A régi-új amerikai elnök megerősítette a magyar vezetést abban, hogy csak a sikerpropaganda, a mindent tagadok, illetve az ellenfél gyalázása a győzelem felé vezető helyes út.

Ne ábrándozzunk!

A hangos amerikai

CIVIL BESZÉD

LENDVAI ILDIKÓ
volt országgyűlési képviselő

Graham Greene híres regényének címe „A csendes amerikai”. Sokan olvasták, még többen látták valamelyik filmváltozatát. Amerikáról most új változatot láthatunk, az is, aki nem kifejezetten erre akart jegyet váltani. Ám nem viselkedhetünk úgy, mint aki csak ül és néz a moziban.

Az Egyesült Államok következő elnöke minden, csak nem csendes. Ő a hangos amerikai. Nagyotmondó, szívesen handabandázik, nagyhangúan ígér és fenyeget.

A magyar miniszterelnök most a „hangos amerikai” fényében sütkérezik. Hülye lenne – és nem az –, ha nem igyekezne ennek minden pillanatát kiélvezni, bemutatni, amíg még lehet. A Facebookon már a végeredmény előtt körbejárt a vicc: „Az előzetes adatok szerint Orbán Viktor elsöprő győzelmet aratott az amerikai elnökválasztáson”. Nem véletlenül idézi fel saját, 2022-es győzelmi híradásának szlogenjét („még a Holdról is látszik”) most Trumpra átköltve: győzelme „még a Marsról is látszik”. Mi, győztesek, már csak ilyenek vagyunk...

Tudja: most kell lehúznia minden bőrt az amerikai fordulatról. Lehúznia és magára vennie, mert – Adyval szólván – „lesz még hidegebb is”. Gazdasági szempontból mindenképpen. Ezt most nem a „savanyú a szőlő” logikája mondatja velem, noha természetesen nincs ínyemre az amerikai szőlőtőke új termése. De nem érzi majd édesnek az ország sem. Ami Trump megválasztásából politikai haszon, az Orbáné, de ami gazdasági, biztonsági és igen, szuverenitási kár, az az egész országé lesz.

Ne tagadjuk Orbánék pillanatnyilag learatható politikai hasznát! Eszmetársuk, barátjuk került egy világhatalom élére, ez kommunikációs, propagandisztikus előnyöket hozhat. Ennél többet is: a NER igazolva láthatja saját hatalomgyakorlási módszereit.

De ne tagadjuk Orbánék pillanatnyilag learatható politikai hasznát! Eszmetársuk, barátjuk került egy világhatalom élére, ez kommunikációs, propagandisztikus előnyöket hozhat. Ennél többet is: a NER igazolva láthatja saját hatalomgyakorlási módszereit. Föl is fogja erősíteni ezeket, amennyire csak tudja. A Fidesz-kórus „üsd-vágd, nem apád” stílusra képzett tagjai már skáláznak is: Németh Szilárd, hogy le ne maradjon, mindenesetre Rákosihoz és Szálasihoz hasonlította Magyar Pétert, Gyurcsányt és Karácsony Gergelyt. (Bródy régi személyi igazolvány-dala jut eszembe: „apám s anyám elváltak régen, de itt jól megférnek egy lapon”...) Lesz majd minden, ami belefér, de hát valószínűleg enélkül is lett volna. A Washington Post európai szemleírója úgy fogalmaz: Trump „veszélyes szerepmodellt” kínál.

A mostani európai konferencián is látszott: Orbán valamiféle összekötő szerepre jelentkezik Trump és Európa között. Ezt próbálta eljátszani már Putyinnal kapcsolatban is, gyér európai sikerrel. Régi, szép szakma ez: a kengyelfutóé, (az ifjabb nemzedék kedvéért: ez nem egészen azonos a gyalogkakukkal), az ura hintója előtt futó, díszes ruhás szolgáé, aki hírt ad a sokaságnak a nagyúr útirányáról, és kellően széles utat nyit lovai számára. Szép pálya, különösképpen szabad és szuverén is.

Ám erre sötét árnyékot vetnek Trump országlásának hazai gazdasági következményei. A kampányban protekcionista gazdaságpolitikát, magas védővámokat ígért. Ennek célkeresztjében egyrészt Kína (ellene 60 százalékos védővámot kíván alkalmazni), másrészt az európai autógyártás, különösképpen az elektromos autók állnak (utóbbiak akár 100 százalékos vámmal sújtva). Nem szándékosan pécézte ki az ezeken nyugvó magyar gazdaságot, – ennél sokkal nagyobb ellenfelei és legyőzendő versenytársai vannak –, de úgy alakult, hogy az egyoldalúvá torzított gazdaságszerkezet következtében országunk ott sertepertél a céltáblák körül. Elkerülhetetlen, hogy találat ne érje.

Orbán erről hallgat, de Nagy Márton már elszólta magát az InfoRádióban: nem gondolja, hogy Európának jobb lesz Trump idején. Valamit azért a miniszterelnök is sejt a baj közeledtéről: amennyire lehet, összevonja hadait, még a blamák miatt a kegyekből kiesetteket is visszahívta. Szájer után talán Varga Juditot is. Orbán Balázst már el sem merte küldeni, és lám, megkapják az igényelt nagyobb (köz)pénzt az ingatlanjaikért a Fidesz-oligarchák is.

Azt reméli, a riasztó gazdasági következményekből kidumálja magát Trump „béketeremtésére” hivatkozva. Bár a korábbi ígéretekkel ellentétben embereivel máris elkezdte megüzenni: azért nem 24 órás akció lesz. Azt nem mondja: már rég nem a béke vagy háború közti választásról van szó, hanem a vérszemet kapó Putyin várható újabb támadásaitól szepegő Európa, vagy egy szabad, erős Unió közöttiről.

A frissen bejelentett magyar „békeköltségvetés” sem idilli állapotokra készül: inkább az adóbevételeket tervezi nagyobbra, ami nem túl jó kilátás az állampolgár számára.

Akkor most térdre, imához? Dehogy. A Trump-veszély akár új esélyt is adhat Európának. Eddig úgy érezhette: Amerika, a gazdag nagybácsi kihúzhatja a bajokból, katonai védelemben mindenesetre számíthat rá. Európa most felnőtt. El kell kezdenie az önálló életet, saját lábára állnia, szorosabbra vonnia a szövetség szálait. Kérdés, ki állhat ennek élére. Érdemes meghallgatni Macron csütörtöki beszédét. Ha már a német kormányzás gyengélkedik, lehet, hogy – ezer belső baja között is – eljött az ő pillanata?

De a lényeg nem ő. Hanem Európa. Mert ez az ő nagy pillanata is. Láthat, láthatunk új esélyt az új veszélyben. Ebben kell megtalálnia szerepét a magyar ellenzéknek is.

FOTÓ: AFP/FATIH AKTAS/ANADOLU

A Narancsember hete

HAZUGSÁGVIZSGÁLÓ

BOLGÁR GYÖRGY
újságíró

Azt állította Orbán Viktor (Trump választási győzelméről, Facebook-oldalán), hogy a republikánus jelöltet börtönnel fenyegették, elvették a vagyonát, meg akarták ölni, szembefordult vele a teljes médiavilág, és mégis győzött.

Ezzel szemben a tény az, hogy nem fenyegették börtönnel, hanem köztörvényes bűncselekmények miatt több eljárást indítottak és számos ügyben vádat emeltek ellene, egy ügyben pedig már a bíróság is bűnösnek mondta ki. A vagyonát senki nem vette el, továbbá nem meg akarták ölni, hanem egy magányos, húszéves fiú kísérelte ezt meg, a teljes médiavilág pedig nem fordult vele szembe, hiszen a legnézettebb hírtévé, a FoxNews végig őt támogatta, csakúgy, mint az üzleti körök lapjának nevezett Wall Street Journal, nem beszélve a leghallgatottabb rádióműsorokról és videópodcast-készítőkről. Mégis győzött.

Azt is állítja Orbán (a Kossuth rádióban), hogy „az Egyesült Államok elnöke Magyarország barátja, és ez olyan gazdasági lehetőség, ami korábban soha nem állt fenn".

Az a magyar önérdek, hogy stabil kapcsolatrendszerünk legyen, megbízható gazdasági és katonai szövetséggel, máskülönben nem leszünk képesek a magyar érdekeket érvényesíteni.

Ezzel szemben a tény az, hogy sokszor fennállt, hiszen a rendszerváltás idején George Bush, aztán nyolc évig Bill Clinton ugyancsak Magyarország barátja volt, sőt Bush fia is jó viszonyt ápolt a Gyurcsány-kormánnyal, ha Orbánnal nem is. Igaz, Obama és Biden elnöksége alatt romlott a viszony, de ez nem rajtuk múlt. Orbán jól meg is büntette érte Amerikát.

Azt állítja továbbá a miniszterelnök, hogy „egészen kiváló koponyák is képtelenek a magyar önérdeket kiindulópontnak tekinteni, állandóan máshoz akarnak igazodni, valaki más mellé akarnak lecövekelni, oda akarják kötni a lovukat. Szerintem így nem lehet."

Ezzel szemben a tény az, hogy csakis így lehet, mert éppen az a magyar önérdek, hogy stabil kapcsolatrendszerünk legyen, megbízható gazdasági és katonai szövetséggel, máskülönben nem leszünk képesek a magyar érdekeket érvényesíteni. Mintha Orbán is ezt csinálná – ellentétben azzal, amit mond –, odakötve lovát Trumphoz, Putyinhoz és Hszi Csin-pinghez. Csakhogy három helyre kötni azt a lovat biztos nem lehet. Főleg, hogy egy negyedik helyre vagyunk földrajzilag is bekötve: az Európai Unióhoz. Még.

Azt is állította ezenkívül Orbán (szintén a rádióban), hogy „mi vagyunk a lázadók, ezért büntetnek meg minket Brüsszelben, ezért akarnak velünk fizettetni. (...) Ez a küzdelem, amit folytatunk. De hát egyelőre, jelentem, sikeresen tesszük".

Ezzel szemben a tény az, hogy nem teszik sikeresen, mert az EU továbbra is befagyasztva tart 20 milliárd eurónyi támogatást, az Európai Bíróság ítéleteinek végre nem hajtása miatt pedig további százmilliókat von le tőlünk. Ha ez a siker, milyen lesz a kudarc?

Azt is állította Orbán, hogy „a családoknak Magyarországon a legolcsóbb a gáz meg az áram; ez egy olyan hatalmas versenyelőny Magyarország oldalán, amit az ember nem is tud felmérni".

Ezzel szemben a tény az, hogy ez Magyarország számára versenyhátrány, hiszen a mesterségesen alacsonyan tartott energiaárakat az állami költségvetésből, illetve a vállalkozásoknak megszabott magasabb energiaárakból kell kigazdálkodni. A magyar családok életszínvonala pedig még így sem versenyképes. Hogyhogy?

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Érthetetlen

Orbán Viktor miniszterelnök nemrégen kijelentette, hogy a magyar gazdaság stabil alapokkal rendelkezik. Ezt Nagy Márton gazdaságért felelős miniszter is megerősítette, sőt a német gazdasághoz való szoros kötődését is hangsúlyozta. Hazánk harmadik negyedévi GDP-adatainak megismerése után Nagy Márton kijelentette, hogy külső hatások okozzák a 0,7 százalékos csökkenést, azaz a magyar gazdaság technikai recesszióját. Tehát ha a német gazdaság fejlődik, akkor a stabil alapokkal rendelkező magyar negatívba fordul. Hogy is van ez?

PATAKI REZSŐ

Meglepetés

Megérkeztek az aktuális GDP-adatok, amelyek meglepetést okoztak, hiszen eredetileg 4 százalék körüli értéket várt a kormány az egész évre, most –0,7 százaléknál tartunk. Nemrégiben miniszterelnökünk a 2025-ös gazdasági évről beszélt, megígérte, hogy beindul a gazdaság, és lesz nagy meglepetés. Az eddigiek alapján nekem Fülig Jimmy esete jutott eszembe a maláj erőművésszel, aki biztatta Jimmyt, hogy vágja csak pofon, lesz majd meglepetés. Lett is, mert hogy valaki egy pofontól a fagylaltos pultba repüljön, az tényleg nagy meglepetés. Hasonló meglepetést várok 2025-re a GDP-t illetően.

ÁBRAHÁM ZOLTÁN

Szervizdíj

Nem tetszik a szakmának, hogy a minisztérium maximalizálni javasolja a szervizdíjat, miközben a vendégnek nem tetszik, hogy szervizdíj egyáltalán létezik. Egyáltalán, mi köze ehhez egy minisztériumnak? És mi dolgom ezzel nekem, a vendégnek? A boltban sincs raktárosi díj, eladói díj és pénztárosi díj. Ugyanez a helyzet minden szolgáltatónál, ahol a szolgáltatásért fizetek. Van egy számla, abban minden benne van. Miért megkülönböztetett a vendéglátás? Az elszámolás a vendéglős és a személyzet megállapodása. Nincs közöm ahhoz, hogy ez hogyan történik, nem is értem, miért kell bármit is pluszként fizetnem. Borravalót is csak akkor adok, ha az étel és a felszolgálás arra érdemes. Az, hogy sorra zárnak be a vendéglők, mert elmennek a szakácsok, és/vagy sok a rezsi, nem a vendég dolga, a kötelező szervizdíjjal pedig semmit sem oldanak meg. Szervizdíj és annak dacára elvárt borravaló? Nem túlzás ez?

KOPÁCSI JÁNOS

Sétány

Megdöbbenéssel olvastam, hogy a Horn Gyula sétányt át akarják nevezni Pesti srácok sétánnyá. Tisztelet az '56-osok emlékének, de erről a Pesti Srácok hírportál jut az eszembe. Szerintem már a névhasználatuk is '56 emlékének meggyalázása. Nincs miért harcolni, nincs kommunista uralom, nekik csak az ellenzék lejáratása a feladatuk, gyaníthatóan kormányzati pénzből. Talán az álkonzultáció idején érdemes ezen is elgondolkodni.

GRESZLER LÁSZLÓ

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

A Concerto Budapest elismerése

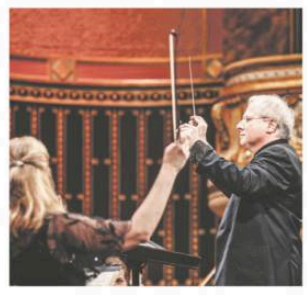

Komolyzenével aratott világsikert a Concerto Budapest Európa legrangosabb internetes versenyén, a Lovie Awardson: a Mozart-nap 2024 élő közvetítése megnyerte a Music & Entertainment in Film & Video kategóriát és a nemzetközi közönségszavazást is. Képünkön Keller András. NÉPSZAVA

Rajzpályázat gyerekeknek

A HVG Könyvek rajzpályázatra hív minden 5-10 éves gyereket. Hamarosan megjelenik az Ilyen egy kórház című könyv, amelyben a Dokival és segítőtársaival együtt bejárhatod egy kórház minden zegét-zugát. A kiadó most arra kíváncsi, milyennek látják a pályázók a Dokit. NÉPSZAVA

Alföldi beszélgetései

November 25-én jelenik meg a Főszerepben című kötet, amelyben Alföldi Róbert huszonnégy izgalmas beszélgetést oszt meg. A könyv az RTL-en futó Főszerepben című műsor folytatása. NÉPSZAVA

Kelet és Nyugat határán

TÁRLAT A 2019-ben elhunyt Świerkiewicz Róbert képzőművésznek állít emléket a Műcsarnok Végtelen hal című kiállítása, mely az alkotó sokoldalú anyaghasználatát és a távol-keleti világ iránti vonzódását is bemutatja.

P. SZABÓ DÉNES

Festett és gyűrt vásznak borítják be a Műcsarnok apszisát Świerkiewicz Róbert (1942–2019) képzőművész Végtelen hal című kiállításán, mely a magyar avantgárd képzőművészet meghatározó alakjának színes világába vezet. A tárlat a művész sokoldalúságára koncentrál, mivel Świerkiewicz a pályafutása alatt számos médiumban alkotott, így készítve festményt, grafikát és installációt, melyeket különféle technikákkal hozott létre. Rockenbauer Zoltán kurátor szerint az életművet nem is lehet bekategorizálni, de az kijelenthető, hogy a pop-art, az absztrakt expresszionizmus, a fluxus és akcióművészet nevű irányzatok jegyeit viseli magán. Úgy látja, Świerkiewicz munkássága azért jelentős, mert ezeket a hatásokat mind egyesítette a művészetében, illetve 1980 és 1984 között ő vezette az újpesti Mini Galériát, ahol amatőr alkotók munkáit állította ki.

– A kiállítás rendezésénél a fő szempont az volt, hogy a Műcsarnok apszisának a terét figyelembe véve monumentális munkákat állítsunk ki. És bár nem egy retrospektív tárlatról van szó, be akartuk mutatni az életmű fontos elemeit – mondta lapunknak Rockenbauer, hozzátéve: a Ludwig Múzeumtól ezért kérték el a művész egyik fő művét, a Meteorológiai jelentés VII/IX. című festményt. Az alkotó 1984. július 13. és 21. között készített egy kilenc képből álló sorozatot: a váci görög templom kiállítóterében a vízszintesen kifeszített, egymásra rétegzett kilenc vászonra folyamatosan csepegtetett piros, kék és fekete tust, a legfelső vásznat viszont mindennap ugyanabban az órában és percben levette és tovább alakította, majd félretette. A létrejövő művek az idő múlását mutatták, majd a vászonra az alkotó a rá jellemző folyóírásával a pontos dátumot és az aznapi időjárás-jelentés adatait írta.

A tárlat a művész emlékezetes kiállításait is megidézi, például az 1994-ben a Kiscelli Múzeum templomterében rendezett Kelet kezd – Nyugat befejez címűt, melyen többek közt háromszög alakú, akrillal befestett vásznakat állított ki – a művek a jelen tárlaton a tér bal oldali falán egy sormintát képezve kaptak helyet. Szintén látványos az apszisban felállított légballon-installáció, melyet 1998-ban, az akkor még a Budavári Palotában működő Ludwig Múzeumban mutatott be: konkrétan egy igazi hőlégballont állított ki, melynek oldalára neveket, szavakat festett, és felkerült rá egy felirat is: „A mi művészetünk elrághatatlan mamutcsont, örökké ízes rágógumi, avagy hitkereső bánat”. A mű később ténylegesen szállt a levegőben is Csobánc felett, ahogy Japánban, Kjúsú szigetén is. – Nyilván nem fért volna el a Műcsarnokban a teljes mű, de sikerült azt megidéznünk annak eredeti, fűzfavesszőből készült kosarával, illetve az alkotásról készült fotóprintekkel – mondja a kurátor.

A kiállítótér jobb oldalán a Távol-Kelethez kapcsolódó műveit láthatjuk, melyeken Visnu és Buddha is feltűnik absztrakt formában, vagy a felkelő nap, mely koromfekete, hamuszürke, lila és vörös színekben pompázik négy képen. – Świerkiewicz a nyolcvanas évektől kezdve fordult a távol-keleti filozófiák felé, a kilencvenes években pedig sikerült kijutnia Indiába is, ami erősen befolyásolta a művészetét – mondja Rockenbauer. A művészettörténész szerint ezt mutatja, hogy az alkotó nem csak maradandó anyagokból készítette a műveit, vagyis nem az örökkévalóságnak alkotott. Ilyenek például az úgynevezett Duna-képei, melyeket a Kompkötő-sziget felső végén festett, 1992 augusztusában. A tárlaton elolvashatjuk a képek készítésének receptjét is. Świerkiewicz a vásznakat először a Duna vizébe mártotta, majd abban festette meg azokat, aztán kiszárította a műveket. Ezután iszappal fedte be, majd a száradás után a töredezett közöket befestette, végül az egészet lemosta, a vásznakat pedig vakrámákra feszítette.

– Świerkiewicz művészethez való hozzáállása teljesen ellentétes a nyugati felfogással, melynek lényeges eleme, hogy az alkotók időtálló műtárgyakat, festményeket, szobrokat hozzanak létre, melyeket aztán megpróbálunk konzerválni és óvni, illetve kanonizálni, vagyis beemelni a művészettörténetbe, a kereskedelem révén pedig áruba bocsátani. Az európai gondolkodás ezáltal ércnél maradandóbb alkotásokat hoz létre. Keleten viszont nem feltétlenül van így – mondja a kurátor, hozzátéve: Świerkiewicz életműve ezért is jelentős, mivel az ő művészeti gyakorlatában a Kelet és a Nyugat találkozott.

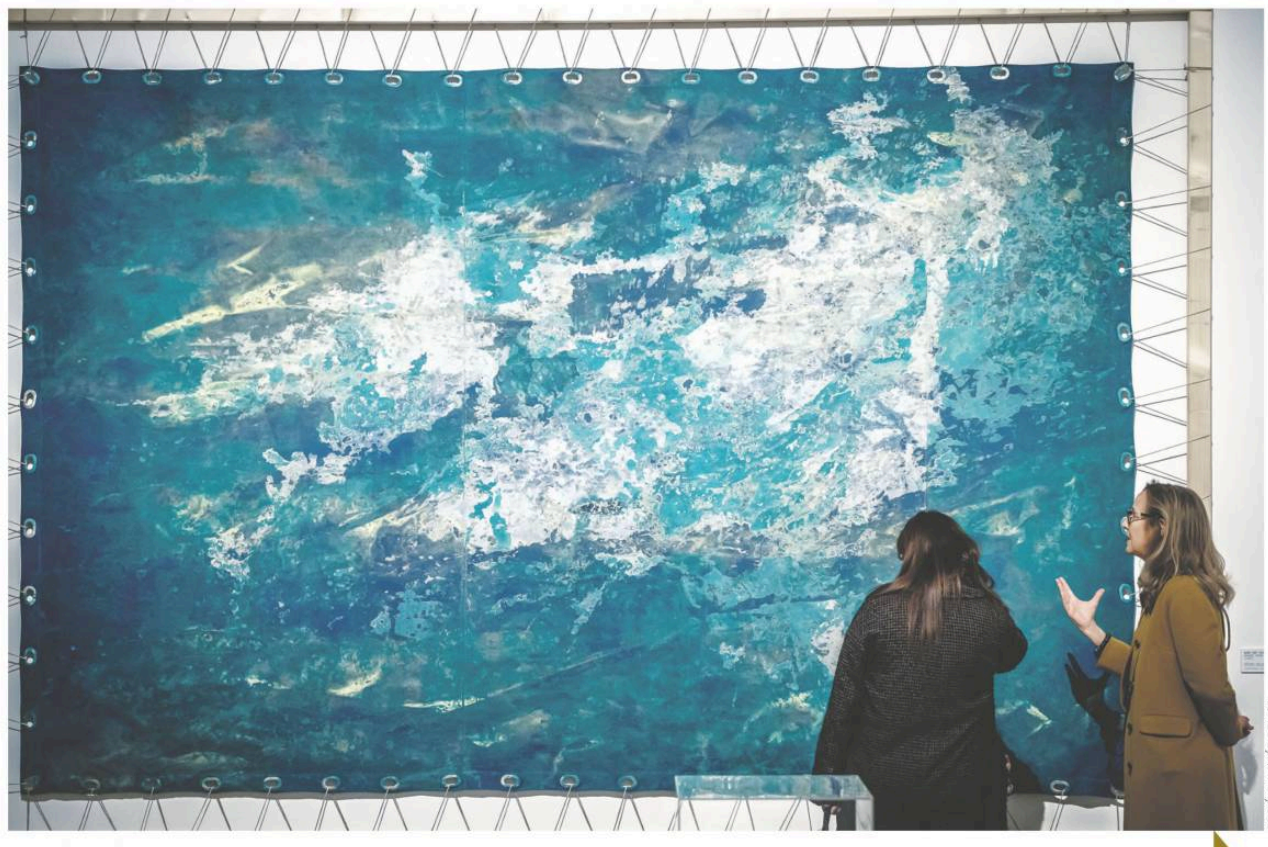

FOTÓK: ILLYÉS BENCE

A tárlaton láthatjuk a művész híres hőlégballonját is, melyet 1998-ban a Ludwig Múzeumban állítottak ki

A Duna-képeket a művész a folyó vizébe mártotta, majd abban festette meg azokat

A tárlat a művész emlékezetes kiállításait is megidézi.

INFÓ

Świerkiewicz Róbert: Végtelen hal
Kurátor: Rockenbauer Zoltán
Műcsarnok
Budapest, XIV. kerület, Dózsa György út 37.
Megtekinthető január 19-ig

Díjazzák az abszurdot

FELHÍVÁS Szimler Bálint nagy sikerű, szeptemberben debütált Fekete pont című magyar független filmje egy különleges fotópályázatot ihletett Kis magyar abszurd címen. A felhívás célja, hogy a film hangulatához és témájához illeszkedő, tipikusan magyar abszurd fotóművek érkezzenek be, amelyek lehetnek furcsák, nyugtalanítóak, cinikusak vagy viccesek.

A pályázatra bárki jelentkezhet, és öt digitalizált analóg fotót küldhet be, amelyeket Szimler Bálint rendező és Rév Marcell operatőr zsűriz. A fődíj egy exkluzív Fekete pont ajándékcsomag, illetve a nyertes fotó egy hétig a film Facebook-oldalának borítóképe is lesz. A Budachrome nevű filmmárka és fotósbolt felajánlásának köszönhetően a három díjazott értékes analóg filmszalagokat nyerhet ingyenes előhívással és szkenneléssel. A pályázat nevezési határideje 2024. november 15., a képeket pedig a social@mozinet.hu címre várják a szervezők. A Fekete pont fotópályázatra beérkezett művekből összeálló válogatás a Mozinet honlapján s a film Facebook- és Instagram-oldalán lesz látható. A Fekete pont című, Mészöly Anna és Paul Mátis főszereplésével készült film pedig továbbra is elérhető a nagyvásznon – az alkotás már több mint hetvenötezer nézőt vonzott a magyar mozikba, így minden idők egyik legsikeresebb hazai független alkotásaként ünnepelhető. Illetve hatásosan mutatja be egy pesti külkerületi iskolán keresztül a magyar abszurd valóságot, és nem mellőzi a groteszket sem. P. SZ. D.

A pályázatot a Fekete pont című magyar független film ihlette

FOTÓ: MOZINET

Lehet, hogy mégsem zsidó vicc?

KÉPZÉS „Jelenleg külföldön, Luxemburgban tartózkodom, és ott olvastam először a Budapesten induló zsidó színészképzésről szóló hírt, és azt hittem, hogy egy ízléstelen, roszsz zsidó vicc ez az egész” – reagált Karsai György klasszikafilológus, egyetemi tanár arra a hírre, hogy zsidó specializációt indít a Színház- és Filmművészeti Egyetem. Karsai maga is hosszú időn át tanított az intézményben, sőt a Doktori Iskola vezetője is volt. Az egyetemi tanár hozzátette, hogy a zsidó színészképzés, vagy például az egyetem közleményében szereplő zsidó dráma kifejezés esztétikailag nem értelmezhető. Karsai szerint innen egyenes út vezet újra a címkézéshez vagy a húszas, harmincas évekből már ismert numerus clausushoz.

Az ötéves tervezett színművészképzést az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) kezdeményezte az SZFE-nél, ahol hébernyelv-tudástól és vallási hovatartozástól függetlenül várják a jelentkezőket.

A zsidó színházi képzésben részt vevő 7-9 hallgatónak két osztályvezetője lesz: egyikük Maia Morgenstern román színésznő, a bukaresti jiddis színház igazgatója, a másik osztályvezető pedig Réczei Tamás színházrendező-dramaturg, a Firgun Zsidó Kulturális Alapítvány elnöke. A magyar színjátszás nagyon-nagyon sokat köszönhet a zsidóságnak, ezért fontos, hogy a Nemzeti Színház is álljon bele ebbe a történetbe, ezzel is jelezze, hogy van egy folytonosság – mondta el Vidnyánszky Attila, az SZFE-t fenntartó kuratórium elnöke. Az EMIH-t vezető Köves Slomó szerint az SZFE új képzése egy újabb lépés a magyarországi zsidó identitás megélésére.

Karsai György egyetemi tanár szerint innen egyenes út vezet a címkézéshez

„A korrupció az, amiből téged kihagynak – mondta Hofi Géza. Szeretném tudatni barátaimmal, követőimmel, ellenségeimmel, hogy ebben az égbekiáltó butaságban nincs részem, nem támogatom, és nem vagyok felelős érte. Magyarország első és jelenleg egyetlen zsidó színházát nem keresték meg az ügyben” – írta ki a Facebookra Borgula András, a Gólem igazgatója.

A Gólem Színház Egyesületet 2005-ben hozta létre Borgula András, aki a Tel-Avivi Egyetem színházrendező szakán végzett.

NÉPSZAVA

LAPSZÉL

Jubilál a rajzfilmünnep

November 15-e és 17-e között rendezik meg a X. Országos Rajzfilmünnepet, Magyarország egyik legnagyobb kulturális eseményét. Az ingyenesen látogatható fesztivál nem egyetlen, központi helyszínen zajlik, hanem művelődési házak, könyvtárak, iskolák, óvodák, mozik és más közösségi terek adnak otthont a programoknak. Az idén összesen 350 helyszín csatlakozott a közös eseményhez. Az ünnep kiemelkedő rendezvénye a Magyar Gyermekkultúra Mestere Díj átadása, amellyel a gyermekkultúra területén kiemelkedő munkát végző alkotókat ismerik el. A díj odaítéléséről a X. Országos Rajzfilmünnepen részt vevő intézmények vezetői és képviselői döntöttek. Az idei díjazott Marék Veronika József Attila-díjas író, grafikus, aki generációk számára meghatározó mesekönyveket, rádió- és tv-játékokat, rajzfilmsorozatokat alkotott. Az országos rajzfilmünnep a vetítések mellett gazdag kísérőprogramokkal várja a látogatókat. A helyi közösségek bábelőadásokkal, rajzversenyekkel, gyerekkoncertekkel, néptáncbemutatókkal és más eseményekkel gazdagítják a fesztivált, ezzel is erősítve a közösségi összetartozást. Az esemény kiemelten támogatja a magyar animáció alkotóit, teret ad a hazai filmstúdiók új műveinek és a művészeti egyetemek animációs hallgatóinak is. A nemzetközi filmfesztiválok válogatásai által a látogatók az idén is megismerhetik a kortárs animáció hazai és külföldi legjobbjait. NÉPSZAVA

Trapézon tüllben az Art-Színtérben

FOTÓ: MUSIC & LENS

Magánprodukcióban, saját finanszírozásban mutatja be Bordás Barbara és Kékkovács Mara a Göttinger Pál által számukra írt Trapézon tüllben című új magyar darabot, aminek alcíme: Primadonnák zenés játéka egy részben. A háromszereplős előadásban, melynek középpontjában a színésznők mint nők állnak, partnerük Józan László. Az Artist Center Agency által forgalmazott produkció premierje december 2-án lesz az Art-Színtérben, Őze Áron rendezésében. NÉPSZAVA

Kis Titi nagy kalandjai

KÖNYV Új kötet látott napvilágot a 2022-ben elhunyt író, Böszörményi Gyula hátrahagyott kézirataiból. A Gergő és az álomfogók című regénysorozattal híressé vált szerző ezúttal egy új karaktert teremtett.

BIALKÓ LÁSZLÓ GERGŐ

Már két éve, hogy nincs velünk a Gergő- és az Ambrózy báró sorozat megalkotója, Böszörményi Gyula. A sokak által egyszerűen csak Gyula bátyóként emlegetett író azonban még most is tud meglepetést okozni: eddig ki nem adott, gyerekeknek szóló történeteiből jelent meg ugyanis egy posztumusz kötet, melynek központi figurája a messze földön híres nagycsoportos óvodás és homoksütipék, Kis Titi. A Böszörményi által korábban teremtett univerzumokhoz hasonlóan ezúttal is különleges elegyet alkot a hétköznapiság és a varázslat ovis főhősünk életében. Igaz, ez utóbbi most nem annyira direkt módon van jelen a történetekben, mint amilyen értelemben az egyszerűen csak magyar Harry Potterként emlegetett Gergő-sorozatban megjelenik. A varázslat ezúttal úgy része a történetnek, ahogyan része az egy ovis gyermek életének: egy olyan fontos jelenség, amelynek a segítségével aggodalmaink (Gondmanó) és félelmeink (Árnyacska) megtestesülnek, s ezáltal legyőzhetővé válnak.

Gyula bátyó azonban nemcsak a világteremtés nagymestere volt, de a gyermeki lélek minden rezdülését is sikeresen tudta dekódolni. A Kis Titiben már az első történettel képes a szülők számára is megmutatni a gyermeki lét egyik legnagyobb problémáját, jelesül azt, hogy a számukra feltáruló világ az óriások világa. Erről nemcsak felnőttként, de sokszor szülőként is hajlamosak vagyunk megfeledkezni, pedig tény, hogy világunkat magunkra, s nem a gyerekeinkre szabtuk. Sokszor ráadásul azt sem vesszük észre, hogy ebből olyan más problémák is adódhatnak, amikre elsőre nem is gondolnánk. Minden szülő szembesült már például felborított poharakkal, polcról levert könyvekkel, összetört szemüveggel vagy bögrével, abba azonban már kevésbé gondolunk bele, hogy a nem éppen gyermekek számára berendezett világban milyen nehézségekkel kell nekik megküzdeniük. Az asztal és a polc helye számukra majdhogynem elérhetetlen magasságnak számít, a lépcsőfokok az ő adottságaikhoz mérten gyakorlatilag akadálypályaként funkcionálnak, ami pedig nekünk, felnőtteknek tempósabb séta, a gyerekeknek már szinte versenyfutás. A kifejezetten erről szóló történetében Böszörményi nemcsak hogy részletesen bemutatja ennek a világnak a milyenségét, de a gyerekének mesélő felnőttnek is jó szórakozást nyújt azzal, hogy megcseréli a szerepeket: Kis Titiből egy kis időre nagy(obb) Titi lesz, míg felnőtt családtagjai gyermekké zsugorodnak. E varázslat révén az összes szereplő egzakt módon megtapasztalhatja a másik életének minden jelentősebb momentumát és nehézségét. Ebből aztán mindenki leszűri a maga számára a tanulságot, s a történet azzal zárul, hogy Kis Titi soha többet nem kap rosszalló megjegyzést akkor, ha véletlenül felborít egy poharat az asztalon.

A Böszörményi által korábban teremtett univerzumokhoz hasonlóan ezúttal is különleges elegyet alkot a hétköznapiság és a varázslat ovis főhősünk életében.

A konkrét szituációkat eljátszó sztorik mellett visszatérő elem a gyermekek érzelmi világát megtestesítő teremtmények. A sötétben megbúvó félelmetes árnyak baráttá szelídülnek Árnyacska árnymanó személyében, akiről hamar kiderül, hogy jobban fél a gyerekek által felkapcsolt fénytől, mintsem amennyire tőle tartanak a picik (és persze néha a nagyok is). Azzal persze megint csak minden szülő tisztában van, hogy a sötétben megbúvó láthatatlan szörnyekkel kapcsolatban jobbára nem elégséges egy enynyire egyszerű magyarázat az ovis vagy kisiskolás számára. Ha viszont ezt egy hős szájából – jelen esetben a világ leghíresebb és legbátrabb barlangászától, Toplicsek Edömértől – hallják, úgy azért már sokkal hitelesebb Árnyacska megszelídülésének története.

INFÓ

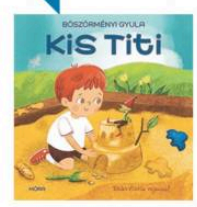

Böszörményi Gyula: Kis Titi
Móra Kiadó, 2024

A Kis Titi az a típusú mesekönyv, melynek esti felolvasását a gyerek mellett a szülő is várni fogja. És nemcsak a szórakoztató sztorik, de Böszörményi jellegzetes, humorral fűszerezett stílusa miatt is. Az egyetlen szomorú momentuma a kötetnek, hogy folytatása nem várható, új Kis Titi-történetek már legalábbis nem fognak születni Böszörményi Gyula tollából. Ugyan nem kell, hogy hiányérzetünk legyen a gyermek- és kamaszirodalom piacán, számtalan jó szerző kiváló kötetével találkozhatunk a boltok polcain, Gyula bátyó azonban mindig is képes volt olyan világot teremteni, amelyben szívszorító módon tudta ábrázolni a kisebb, a gyengébb, a gyámoltalanabb hétköznapi viszontagságait, s a mindezek ellenére soha el nem múló derűt.

A kötet főhősét minden óvodás és kisiskolás a barátjának érezheti. Kis Titiből egy kis időre nagy(obb) Titi lesz, míg felnőtt családtagjai gyermekké zsugorodnak

HIRDETÉS

Szomorúan tudatom, hogy feleségem,
dr. Hintalan Albertné, Kati
ez év október 20-án itt hagyott bennünket.

Hamvasztás utáni búcsúztatása november 12-én 11 óra 45-kor lesz az újpesti, Megyeri úti temetőben.

Gyászolják:
férje, dr. Hintalan Albert; fiai, Gábor és Tibor; menye, Yvette; 3 unokája, Szabolcs, Zoé, és Zétény; rokonai és ismerősei

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádogos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
3S Karakter Kft. Reklámügynökség:
Telefon: 06-1/475-0802,
e-mail: 3skarakter@gmail.com,
www.3skarakter.hu,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN
kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail-címre.

Mindenkinek másképp öregszik az agya

DEMENCIA Egy új tanulmány szerint már tizenegy éves korban kimutatható azoknak a tényezőknek legalább a fele, amelyek megmutatják, hogyan öregszik majd az agyunk, de a felnőttkori életmód is sokat számít.

VARGA PÉTER

Már a 11 éves gyerekeknél kimutatható gondolkodásbeli sajátosságok jelzik, milyen mértékben, módon fog öregedő agyuk hanyatlani, amihez későbbi életmódbeli tényezők is hozzájárulnak. Ilyenek például, hogy beszél-e valaki második idegen nyelvet, dohányzik-e, hogyan táplálkozik, sportol-e, van-e magas vérnyomása és/vagy koleszterinszintje, vagy van-e más egészségügyi problémája – olvasható a Genomikai Pszichiátria című lapban csütörtökön megjelent új tanulmányban.

Ian J. Deary és Simon R. Cox, az Edinburghi Egyetem kutatói a Lothian Birth Cohort 1921 és 1936 elnevezésű vizsgálatokat vették alapul. Lothian egy kisebb terület Skóciában, ahol csoportos felméréseket végeztek az említett években születetteknél: ezek azzal a szándékkal indultak, hogy hosszú távon felmérjék az agy öregedésével kapcsolatos folyamatokat. Ezért 1932-ben és 1947-ben gyakorlatilag az összes skót, iskolába járó 11 éves gyerek intelligenciatesztjét elvégezték, s a későbbiekben a 70-es, 80-as, 90-es években is vizsgálták agyi és testi állapotukat.

1999-ben és 2004-ben a vizsgálatokat az egyetem kutatói újra elvégezték: 1999-ben 550 hetvenkilenc éves, míg 2004-ben 1091 hetvennyolc éves embert kérdeztek meg, akiknek a többsége részt vett az 1947-es felmérésekben is. „Arra a következtetésre jutottunk, hogy nem annyira egyetlenegy kitüntetett faktornak van szerepe abban, mennyire marad fiatal az agy, hanem több, gyakran egymást fedő tényező járul hozzá a jobb gondolkodásbeli öregedéshez” – mondta Cox a CNN-nek. Az említett életmódbeli tényezők nagyjából 20 százalékkal járulnak hozzá azokhoz a gondolkodásbeli különbségekhez, amiket a vizsgált személyeknél kimutattak.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A rendszeres séta, heti két-háromszori biciklizés segíti az agyi egészség megőrzését. De hasznos a szívkímélő diéta és a meditáció is

Elvégezték a 73 évesek agyának vizsgálatát MRI-vel is. Cox számára megdöbbentő volt, milyen nagy különbségek vannak közöttük. „Még ha ugyanolyan korúak voltak is, némelyikük agya teljesen egészségesnek nézett ki (megfelelt a 30-40 évesekének), míg másoknál nagymértékű zsugorodást és károsodást mutattunk ki a fehérállományban – amelyet az agysejtek közötti kapcsolatok, az idegnyúlványok és az idegrendszer további részei képeznek – és más jellemzők esetében, melyek kapcsolatba hozhatók a gondolkodásbeli öregedéssel és a demenciával – magyarázta Cox. Minthogy az idegsejtek közötti idegnyúlványokon futnak a jelek a sejtek között, a fehérállomány zsugorodása nyilvánvalóan a gondolkodási folyamatok hanyatlásával jár. Mivel az agy öregedésének nem mindegyik aspektusa történik párhuzamosan egy időben ugyanabban az emberben, a kutatók most azt szeretnék kideríteni, ezeket hogyan befolyásolják a kockázati tényezők.

20 százalék – ennyivel járulnak hozzá az életmódbeli tényezők azokhoz a gondolkodásbeli különbségekhez, amelyeket a vizsgált személyeknél kimutattak

A szakemberek szerint 12 tényező játszik szerepet az agy öregedésében: a fizikai állapot, a vérnyomás, a vércukor- és a koleszterinszint, a testtömegindex, az alkoholfogyasztás, a dohányzás, a fokozottan oxigénigényes tevékenységek, az alvás, a stressz, a szociális kapcsolatok és az, hogy látjuk-e értelmét a létezésünknek.

„És még valami. Sok ember nem tud róla, de a csontok egészsége, az izmok egészsége, annak erőssége, mennyire tudunk megmarkolni valamit, abszolút uralkodó, és meghatározza az agy egészségének az alakulását az idők során” – mondta Richard Isaacson, a floridai Neurodegeneratív Betegségek Intézetének kutatási igazgatója.

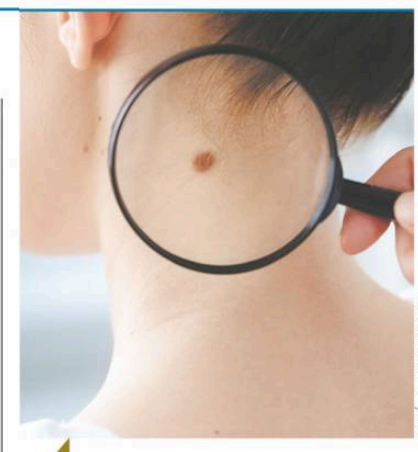

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Havonta érdemes a bőrt átnézni, és a meglévő anyajegyeket ellenőrizni

Most vetessük le a zavaró anyajegyet

IDŐZÍTÉS Mivel a nyári erős napsugárzás nem tesz jót egy friss műtéti hegnek, és a sebgyógyulást is nehezíti, az előttünk álló hónapokban jön el a tervezhető bőrgyógyászati beavatkozások ideje. Ilyenkor érdemes levetetni például a zavaró anyajegyeket, szemölcsöket – javasolja Holló Péter. A Semmelweis Egyetem Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinika igazgatója kiemelte: vannak olyan bőrelváltozások, amelyekkel nem szabad várni, de amikor megelőzési céllal szeretne valaki egy anyajegyet levetetni, mert az például rossz helyen van, sérülésnek van kitéve, vagy csak zavarja a viselőjét, az effajta kisebb műtéteket célszerű a most következő időszakra ütemezni. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy ha valaki nyáron jelentkezik egy gyanús vagy rosszindulatú növedékkel, azt nem kezelik. A daganatgyanús vagy már igazoltan rosszindulatú elváltozásokat a lehető leggyorsabban, akár nyáron is eltávolítják.

A bőronkológus az önvizsgálat fontosságára hívja fel a figyelmet. Havonta érdemes a bőrt átnézni, és a meglévő anyajegyeket megfigyelni, illetve ellenőrizni, hogy nem tűnt-e fel új elváltozás. Ha pedig egy korábban már észrevett anyajegy színe, alakja, szimmetriája, pigmentációja megváltozik, esetleg kiemelkedővé válik, kisebesedik, vagy a korábban ép bőrön jelentkezik valamilyen gyanús elváltozás, ezeket a lehető leggyorsabban meg kell mutatni egy szakembernek, aki el tudja dönteni, hogy igényel-e bármilyen beavatkozást. Ha a nyári vakáció során a napozástól előjött bőrtünet, esetleg seb, folt még most, ősszel is látható a bőrön, nem múlik el, esetleg növekszik, az mindenképpen figyelmet érdemel.

K. K.

HIRDETÉS

LEE WALLEK KORTÁRS AMERIKAI SZERZŐ GONDOLATÁNAK 1. RÉSZE	CSÚFOLÓDÓ VERSIKE	KOTORÁSZIK ...-FOROG; JÁR-KEL		RÓMAI 1000-ES KAVICS	AMPER, RÖVIDEN	NAGY LÁRMA	KÉSŐBBRE HALASZT	ILYEN A TENGERVÍZ	A TANULÓ VEZETŐ JELE	MOZGATÓRUGÓ	VÍZPARTI BOKROS HELY	MAJD, KÉSŐBB	TAKAR, BORÍT	RÓMA POLGÁRA	ALKOTÓELEM	NÉMET ÉS SVÉD AUTÓK JELZÉSE	AZ URÁN VEGYJELE	CSEKÉLY SZÉNTARTALMÚ FERRUM	TÖKSZELET! VALAKI, RÖVIDEN		AZ UDVARRA LOPAKODIK
KENYERET KÉSZÍTŐ					KÖZTEHER BÍRÁSKODIK				ÁPOLÁS AFRIKAI ÁLLAT								FÉRFINÉV NYÍRFAFÉLE				
HAMAROSAN BEKÖTIK A FEJÉT!				RÉGI HARCOS FELDÍSZÍTETT						BUDAI FÜRDŐ CERUZA, RÉGIESEN						VÉDŐPAJZS LERAKÓDÁS					
AZ EGYIK SZÍN A SAKKTÁBLÁN						AZ ŐSZ VÉGE! ACÉLOSSÁ TESZ		ROHAN ÉPÜLETELEM					LÓ TESTRÉSZE OLDALSÓ						KOALÍCIÓ TAGJA! DOKUMENTUM		
PÁROSAN SZEG!			SPION BAR, RÖVIDEN				ROSSZ ÚJSÁGÍRÓ RÖGESZME								BÉRBŐL ELVESZ A MÉLYBE HAJÍT						HIGGADT, MEGFONTOLT
A MÚLT IDŐ EGYIK JELE		A HÚSÁBA HARAPÓ SEGÉDVARRÁS									NÉMÁN NÉZŐ! SEMMIKOR			A FÖLDRE HELYEZ A FÖLDRE					A JOULE JELE MOCSÁRBAN ÉLŐ		
KISSÉ PUFÓK! FESZENGÉS			SIEMENS, RÖVIDEN BIBLIAI BÁRKÁS!		ELŐZÉKENY HÍM JUH							OCSÚDIK ÁGYÁT ELHAGYJA, NÉPIESEN					TAKARMÁNYTÁROLÓ TALÁL				
				MÁZOL SIKLÓS CENTRUMA!				FILLÉR, RÖVIDEN AZONOS BETŰK		BIZONYÍTVÁNY ÜVEGCSERÉP!								AZ ÁRAM TESZI KICSINYÍTŐ KÉPZŐ			
HÁZ RÉSZE! VÍZI HŰLLŐ									ZUHANÁS HATÁROZOTT NÉVELŐ					AGRÁRESZKÖZ TESLA, RÖVIDEN							
AZ IDÉZET 2. RÉSZE																VATIKÁN EGYIK HIVATALOS NYELVE					

November 2-i rejtvényünk helyes megfejtése: „Ahhoz, hogy munkához lássak, nem szükséges remény.”
E heti rejtvényünk megfejtését a november 16-i számunkban közöljük.

Magyarország kedvenc rejtvénylapjai!

kedvenc
www.kedvencwebaruhaz.hu

LAPSZÉL

Két új kapitány

Bánkuti Zsolt további négy évig vezeti a szabadfogású szakágat, a kötöttfogásnál a Módos Péter mellett dolgozó, versenyzőként többek között olimpiai ezüstérmes Lőrincz Viktor veszi át a kapitányi posztot – döntött a Magyar Birkózók Szövetsége elnöksége –, míg a nőknél Makszim Molonov nem nyújtott be pályázatot, de továbbra is tagja marad az edzői stábnak, melyet Martin Gábor irányít a 2028-as Los Angeles-i olimpiáig. MTI

Cellában az elnök

FOTÓ: PROFIMEDIA

Bilincsbe verve tartóztatták le Agustín Lozanót, a Perui Labdarúgó-szövetség elnökét – írja az Index.hu. Azzal gyanúsítják, hogy ő vezeti a Los Galácticos néven elhíresült bűnszervezetet, amelynek számlájára korrupció, zsarolás, pénzmosás írható, továbbá a 2022-es vb jegyeit saját kontóra értékesítették. A rendőrség összehangolt akcióban egyszerre 16 helyen tartott házkutatást, többek között a szövetség irodáiban. NÉPSZAVA

Tizenegy fős gárda

Tizenegy magyar sakkozó vesz részt a montenegrói Petrovacban november 19-ig tartó egyéni Európa-bajnokságon. A legelőkelőbb helyen a magyarok közül a budapesti sakkolimpián is szerepelt Szjugirov Szanan található a kiemelési listán, az oroszországi születésű nagymester 2649 Élő-pontjával a 18. Az Eb-n 11 fordulót rendeznek, és 100 ezer euró pénzdíjat osztanak szét, a győztes 20 ezer euróval gazdagodik. MTI

Erősít a Tatabánya

FOTÓ: AFP/DPA/SASCHA KLAHN

Európa-bajnoki ezüstérmes horvát balátlövőt igazol a Tatabánya férfi-kézilabdacsapata: Josip Sarac a nyáron csatlakozik a csapathoz. A 26 éves játékos szülővárosában, Ljubuskiban kezdte pályafutását, majd a szlovén RK Celjét, az utóbbi három évben pedig a német Göppingent erősítette. 2020-ban lett Eb-második. MTI

Visszavonul Guardado

Befejezi pályafutását a 182-szeres mexikói válogatott labdarúgó, ezzel hazájában rekorder Andrés Guardado. A 38 éves futballista jelenleg a másodosztályú Leont erősíti, s ha nem sikerül bejutnia a mexikói élvonal rájátszásába, vélhetően vasárnap vívja utolsó tétmeccsét. Guardado öt világbajnokságon szerepelt, Európában a Valenciában, a Betisben és a PSV-ben futballozott. NÉPSZAVA

Haraptak Hamburgban

BRAVÚR Történelmi eredménynek titulálta Kubatov Gábor FTC-elnök, hogy a zöld-fehérek futballcsapata semleges pályán 4-0-ra verte a kijevi Dinamót az Európa Liga főtábláján. Az állítás nem túlzó.

MTI–NÉPSZAVA-HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Amióta az európai kupaporondon bevezették a selejtezők és főtáblák rendszerét, utóbbi küzdelmeiben magyar együttes még soha nem nyert négy góllal – csütörtök estig. Szóval Kubatov Gábor, aki előszeretettel keveri össze politikai és klubelnöki pozícióját, és aki nem ritkán esik óriási túlzásokba, ezúttal csak tényt rögzített.

E tény nagyszerűségéből semmit nem von le, hogy az ukránok a Vlagyiszlav Dubincsak piros lapja miatt már a 17. percben emberhátrányba kerültek. A szünetig mégsem sikerült előnyt kovácsolni az emberfórból, sőt, a riválisvezetett veszélyesebb akciókat. Pascal Jansen, a magyar gárda vezetőedzője érdekes módon azzal magyarázta, hogy végül fölényes győzelmet arattak tanítványai, hogy a védekezést sikeresen rendbe rakta.

„Hiába voltunk létszámfölényben, szenvedtünk, mert nem tudtunk elég nyomást gyakorolni a Kijev védelmére, ezért voltak veszélyesebbek az ukránok. De miután rendeztük a sorokat, érvényesítettük az emberelőnyt” – magyarázta a holland szakember, miként sikerült együttesének az 54. és a 76. perc között négy gólt berámolnia. „Nagy dolog, hogy ez ilyen rövid idő alatt összejött, hiszen az emberhátrányban lévő riválisok rendre betömörülnek” – tette hozzá.

FOTÓ: MTI/CZEGLÉDI ZSOLT

Varga Barnabás két góllal terhelte meg a várakozáson alul teljesítő Kijev kapuját

Varga Barnabás nyitotta a találatok sorát, két perccel később Zachariassen következett, majd a magyar csatár szerezte meg maga második, csapata harmadik gólját, mígnem a végeredményt a cseréként beküldött brazil Saldanha állította be.

„Szerencsés vagyok, hogy ilyen erős a keretünk. Mindenki készen áll, amikor hozzá kell tennie a csapat teljesítményéhez. Egymást húzzák fel a játékosok a pozícióharcnak köszönhetően” – örvendezett Jansen.

„Fontos volt az öltözőben átbeszélni, mit kell máshogy csinálnunk a fordulás után – ezt már a csapatkapitány, Dibusz Dénes kapus árulta el az M4Sportnak. – Persze, fontos volt megszerezni az első gólt, szerencsére, ez nem is váratott sokat magára. Barna egy labdaszerzés után szép gólt ért el. Összességében a végeredmény, bevallhatjuk, minden várakozást felülmúlt.”

„Mind a négy meccsen jó esélyünk volt a pontszerzésre, hála istennek az utolsó két mérkőzést meg is tudtuk nyerni – értékelt a duplázó Varga. – Persze egy ilyen Európa Liga-porondon teljesen más ellenfelekkel játszunk, és nyilván nem csak védekeznek ellenünk, így nekünk is több lehetőségünk nyílik a támadásokra.”

A szerzett pont és gól nélkül sereghajtó, magyar együttessel szemben fennállása során először alulmaradó Dinamo edzője, Olekszandr Sovkovszkij úgy vélte, noha jól felkészült a csapata, a kiállítás rendkívül megnehezítette a helyzetét, ennek ellenére eleinte sikerült veszélyeztetniük, viszont a második bekapott gól végleg eldöntötte az összecsapást.

A sikerével az Európa Liga tabelláján 14. helyre előrelépő Ferencváros edzője a továbbjutási esélyek kapcsán úgy fogalmazott: „Az a lényeg, hogy versenyben maradjunk az alapszakasz után, de meccsről meccsre kell haladnunk, ezért most a Kecskemétre koncentrálunk.”

Az FTC három hét múlva, az 5. körben a svéd FF Malmö csapatát fogadja a Groupama Arénában.

> A szünetben a védekezést kellett rendbe tenni, ez hozta meg a fordulás után az áttörést.

Dinamo Kijev–Ferencváros 0-4 (0-0)

Hamburg, Volksparkstadion, 5338 néző. **Jv.:** Mohammed Al-Hakim (svéd).
Dinamo Kijev: Buscsan - Karavajev, Bilovar, Mihavko (Popov, 80.), Dubincsak - Bujalszkij (Vivcsarenko, 24.), Brazsko, Saparenko (Rubcsinszkij, 63.) - Kabajev (Bragaru, 63.), Vanat (Guerrero, 63.), Volosin-
Ferencváros: Dibusz - Makreckis (Kaján, 64.), Cissé (Botka, 55.), Gartenmann, Ramírez - Rommens (Maiga, 64.), Abu Fani - Kady, Zachariassen, Traoré (Gruber, 76.) - Varga B. (Saldanha, 76.).
Gól: Varga B. (54., 67.), Zachariassen (56.), Saldanha (76.).
Kiállítva: Dubincsak (17.).

Az állás

1. Lazio	4	4	–	–	11-2	12
2. Ajax	4	3	1	–	13-1	10
3. Galatasaray	4	3	1	–	12-8	10
4. Frankfurt	4	3	1	–	8-4	10
5. Anderlecht	4	3	1	–	7-3	10
6. Athletic	4	3	1	–	6-2	10
7. Tottenham	4	3	–	1	8-4	9
8. Basel	4	3	–	1	7-5	9
9. Lyon	4	2	1	1	8-4	7
10. Rangers	4	2	1	1	8-5	7
11. Olympiakosz	4	2	1	1	5-3	7
12. Bodö/Glimt	4	2	1	1	6-5	7
13. Midtjylland	4	2	1	1	4-3	7
14. FERENCVÁROS	4	2	–	2	7-4	6
15. Manchester United	4	1	3	–	7-5	6
16. Viktoria Plzen	4	1	3	–	7-6	6
17. Alkmaar	4	2	–	2	6-6	6
18. Besiktas	4	2	–	2	4-8	6
19. Hoffenheim	4	1	2	1	5-5	5
20. Roma	4	1	2	1	3-3	5
21. Fenerbahce	4	1	2	1	5-6	5
22. Porto	4	1	1	2	8-8	4
23. Slavia Praha	4	1	1	2	3-3	4
24. Elfsborg	4	1	1	2	7-8	4
25. Real Sociedad	4	1	1	2	5-6	4
26. Braga	4	1	1	2	4-7	4
27. Twente	4	–	3	1	4-6	3
28. Malmö	4	1	–	3	3-6	3
29. Qarabag	4	1	–	3	3-9	3
30. Union Saint-Gilloise	4	–	2	2	2-4	2
31. Riga FS	4	–	2	2	4-8	2
32. Nice	4	–	2	2	4-8	2
33. PAOK	4	–	1	3	3-8	1
34. Ludogorec	4	–	1	3	1-6	1
35. Maccabi Tel-Aviv	4	–	–	4	2-11	0
36. Dinamo Kijev	4	–	–	4	0-10	0

Vitorlákat felhúzni, rajtol a Vendée Globe

HULLÁMOK Vasárnap rajtol a Vendée Globe szóló földkerülő vitorlásverseny, és a mezőnyben – Fa Nándor után újfent – lesz magyar induló. Weöres Szabolcs legfőbb célja, hogy egyáltalán célba érjen, mert már ez is nagy szó lenne: az eddigi kilenc Vendée Globe-on a befutási arány 58 százalék.

„A hajó tökéletes állapotban van!” – mondta Weöres, aki szerint már az óriási siker, hogy ott lehet a rajtnál. Ehhez az kellett, hogy teljesítse a laza kétéves kvalifikációt. A következő feladat a célba érés.

„Időcélt nem fogalmaztam meg, mivel rengeteg függ az időjárástól és a külső körülményektől” – rögzítette, majd azt ecsetelte, hogy fel kell készülnie olyan problémákra is, amilyenekkel korábban nem találkozott. Kiemelte a táplálkozás fontosságát, a hideg és a kialvatlanság növeli az energiafelhasználást. Az is kérdés, miként fog a szervezete reagálni a „három hónap magányra”. Nem tagadta, a kíváncsiság mellett egészséges félelem is van benne, de nagyon várja a kalandot.

A szervezők 40 főben határozták meg a résztvevői létszámot, Weöres 14 959 mérföldes eredménnyel a 32.-ként biztosította helyét az indulók között. A franciaországi Les Sables d’Olonne kikötőjéből rekord létszámú mezőny vág neki a mintegy 45 ezer kilométeres útnak. Legutóbb, a 2020/21-es menet során 33 vitorlázó indult. A verseny történetében eddig mindig francia győzelem született, a csúcsot a francia Armel Le Cléac’h tartja 74 nap 3 óra 35 perc 46 másodperccel (2016/17).

FOTÓ: MTI/MÁTHÉ ZOLTÁN

Fa Nándor után Weöres a második magyar, aki részt vesz a viadalon

Fa Nándor az 1992/93-as VG-n legjobb nem franciaként az ötödik, 2016/17-ben pedig a nyolcadik lett, ekkor 93 nap 22 óra 52 perc és 9 másodperc alatt ért célba. Az indulók sorában ezúttal is – akárcsak legutóbb – hat női hajós van.

NÉPSZAVA

Csereügylet a láthatáron

A Liverpool szerződtetné a Real Madrid francia középpályását, Aurélien Tchouaméni-t. Az angolok 60 millió eurót már ajánlottak érte, ami kevésnek bizonyult; a királyi gárda bevonná az üzletbe Trent Alexander-Arnoldot, a 26 éves jobb oldali védőt szívesen fogadnák Madridban. NÉPSZAVA

Bor Barna új feladata

Januártól Bor Barna lesz a cselgáncsválogatott szövetségi kapitánya. A sportági szövetség szeptemberben írt ki pályázatot a férfi- és a női keretért egyaránt felelős posztra, mivel az év végén lejár Ungvári Miklós (férfi) és Braun Ákos (női) szerződése. Bor anyaga nyert. MTI

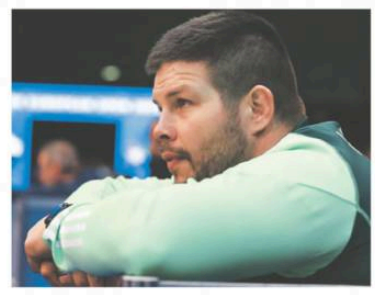

Udvardy elődöntős

Udvardy Panna bejutott az elődöntőbe a kolumbiai Caliban zajló, 115 ezer dollár (43 millió Ft) összdíjazású salakpályás női tenisztornán. A világranglistán 146. magyar a hazai, első helyen kiemelt Camila Osoriót (64.) verte 6:4, 6:2-re. Udvardy a fináléért a szlovén Veronika Erjaveccel (154.) találkozik. MTI

Kis pesti eset

BAL LÁBAK, BOHÓCOK NER-ben hagyás: a hét év alatt tizenháromszor edzőt váltó Honvéd nem nyer, csak nyel. A 14-szeres bajnok immár a másodosztályban is sereghajtó.

HEGYI IVÁN

Válságban Puskás Ferenc második klubja, a Real Madrid.

Miben van akkor Puskás Ferenc első klubja, a Honvéd (eredetileg Kispest)?

Mert a XIX. kerületi kompánia – csapatnak nem mondanám – az NB II utolsó helyén vesztegel oly időkben, amelyekben számottevő tényezőnek az NB I sem tartható a földkerekség futballjában. Pedig a legfőbb szurkoló korábban 50 olyan labdarúgót látott maga előtt az úgynevezett akadémiákról – nem mára: legkésőbb 2017-re –, aki az öt legnagyobb európai bajnokság valamelyikében játszik. Ehhez képest a labdarúgó-tanintézetek jórészt az európai minimumra se készítenek fel.

A kispesti nevelde még az NB II-re sem.

Amúgy 2017-ben bajnok volt a Honvéd. Az NB I-ben. Aztán kétszer 4., egyszer-egyszer 5., 9., 10., míg 2023-ban 11. lett, és kiesett. Ez másodszor fordult elő (először 2003-ban). A nézőtéren ilyen szövegű transzparens díszelgett: „Fiktív játékosok, milliárdos hiány, kiesés, hűtlen kezelés. Mendelényi, Bozó, adjátok el a klubot!" Majd a másodosztályban szerény kilencedikként „futott be" a mostoha sorsú brancs, és most itt a különösen kínos, páratlan sereghajtás.

Egy korábbi ismeretlen Honvéd-légiós, bizonyos Tonći Kukoč a napokban szintén az előző tulajdonosokat nevezte meg a mélyrepülés előidézőiként. „Két bohóc, Bozó Zoltán és Mendelényi Dániel vette át a klubot, akiknek fogalmuk sincs a futballról – mondta nem éppen finomkodóan. – Megfelelő játékosok és edzők helyett nagy pénzeket fizettek gyenge minőségért, és lám, hová jutott a Honvéd. Ez az ő munkájuk »eredménye«."

A NER-párosnak – amelyről azt olvastam, hogy a Honvéd-drukker és hivatali kötelességből nyilván a felcsúti Puskásnak is szorító Szijjártó Péter „köréhez sorolható" – nincs szüksége a védelmemre, mégis megjegyzem, hogy ez a Tonći szerényen így méltatta önmagát, amikor még hazánkban futballozott észrevétlenül: „Nekem van a legjobb bal lábam egész Magyarországon."

Bal vagy inkább két bal lábból mostanában nagy a készlet Kispesten. A legutóbb a Tujvel – Pauljević, Ene, Szabó Tibor, Benczenleitner – Medgyes, Csilus, Kesztyűs (Lőrinczy), Holman (Sigér Ákos), Hangya (Bévárdi) – Simon Benedek (Farkas Balázs) összetételben szereplő Honvéd – tessék csak ízlelgetni a neveket! – az eddigi 12 fordulóban 2-szer győzött, 3-szor döntetlent ért el, és 7-szer kikapott; legutóbbi hat mérkőzése közül egyet sem nyert meg.

Aligha találnák ki, milyen riválisokkal szemben maradt alul a pattogástól megdermedő, labdafóbiás kispesti társaság. Íme: Kozármisleny 0-2, Ajka 1-2, Soroksár 1-3, Csákvár 1-3, BVSC 0-1, Gyirmót 1-3, Szentlőrinc 0-1. Nem kimondott futballfellegvárak... Szerintem sok Honvéd-drukker életében nem járt Kozármisleny, Csákvár vagy Szentlőrinc körzetében, s nem is tudja, e települések merre vannak.

Arról talán már hallottak, a Honvéd hol van. Az utolsó helyen.

Látni túlnyomórészt – szerencsére – nem látták, hiszen a kispesti átlagnézőszám 1726.

Az új Bozsik stadion felépítése 17 milliárd forintba került, éves fenntartása közel jár a félmilliárdhoz. Igaz, az állam a működtetésben is gálánsan segít, a mostani szezon kezdete előtt 238 millió forintot juttatott a Honvédnak.

Igaza van a gondos hatalomnak, nem kell mindjárt temetni. Nem kergették szét a csapatot akkor sem, amikor (1945-ben) a Csepel – bajnoki összecsapáson – 13:0-ra verte a Kispestet, amelyben a 20 éves Bozsik József és a 18 esztendős Puskás is játszott. A kitömöttek csatársora így festett: Egresi, Nemes, Mészáros, Puskás, Nyers Gyula. Közülük Egresi Béla 23-szoros válogatott lett, Mészáros József törzstagja volt az FTC 140 góllal bajnoki címet nyerő 1949-es bomba (Bamba-, vagyis Deák Ferenc-i) alakulatának, míg Nemes-Nehadoma József 3-3 gólt és gólpasszt jegyzett 1938-ban, a magyar–görög vb-selejtezőn (11:1), hálából soha többé nem játszott a válogatottban, az olasz–magyar döntővel záruló világbajnokságra sem vitték ki.

> A XIX. kerületi kompánia – csapatnak nem mondanám – az NB II utolsó helyén vesztegel oly időkben, amelyekben számottevő tényezőnek az NB I sem tartható a földkerekség futballjában.

Medgyes Zoltán és társai még az NB II-ben se igen rúgnak labdába

FOTÓ: BUDAPEST HONVÉD

Olyan messze jutottunk a jelenlegi Honvédtól, amilyen távol van a tüneményes múltjától. Attól, hogy 110 évadot töltött, 3023 mérkőzést játszott az NB I-ben, 14 bajnoki címével az örök rangsor negyedikje az FTC, az MTK és az Újpest mögött. Attól, hogy 1955 és 1975 között 16 alkalommal vonult ki legalább 75 ezer ember előtt a Népstadionban. A rekord az 1955-ös 98 ezres tömeg, ami 89 205 fizető nézőt és 906 817 forint jegybevételt takart a Dózsa–Dorog (0:1), Honvéd–Kinizsi (0:0) kettős meccsen. A legutóbbi telt házban 1975. szeptember 20-án, az Újpest–Vasas (1:0), FTC–Honvéd (4:3) dupla programban működött közre a kispesti együttes, amely – nem mellesleg – a Népstadion nyitómérkőzését vívta a moszkvai Szpartakkal (3:2) 1953. augusztus 20-án.

A modern idők nagy számait az edzőváltások statisztikája tartalmazza. A 2017-es, szó szerint bajnoki év óta 13-szor cserélt trénert a klub, ebben a sorrendben: Erik van de Meer (holland, 19 meccsen dirigált), Supka Attila (47), Giuseppe Sannino (olasz, 25), Pisont István (8), Bódog Tamás (12), Pisont (9), Horváth Ferenc (30), Nebojša Vignjević (szerb, 15), Tam Courts (skót, 12), Dean Klafurić (horvát, 21), Pinezits Máté (14), Csertői Aurél (23), Laczkó Zsolt. (Közben a magyar állampolgárságot is elnyerő bosnyák Djordje Kamber kétszer egy meccsre megbízott edző volt.)

Az őszi idény utolsó három mérkőzését a második helyen álló Kazincbarcika és a listavezető Kisvárda vendégeként vívják a hagyományokat lábbal tiprók, majd a zárófordulóban az utóbbi hetekben az NB II negyedik helyére „előretörő", a tradíciókkal ugyancsak könyörtelenül bánó Vasassal találkoznak.

Ide a bökőt, előkerülnek jó néhányan, akik azt a meccset rangadónak nevezik a nélkül, hogy lesülne képükről a bőr.

A leggyengébb formát hozták

KOSÁRLABDA Nem kisiklásnak, hanem rendszerhibának tűnik a női kosárlabda-válogatott idei produkciója, miután csak ebben az évben már két olyan eredményt produkált, amely túlzás nélkül megrengette a sportág hazai vonulatát: a tavaszi soproni olimpiai selejtezőt és így a párizsi szereplést 22 pontos előnyről bukta el a csapat, míg csütörtök este az Európa-bajnoki selejtezősorozat 3. fordulójában úgy kapott ki 15 ponttal Bulgáriától, hogy a mérkőzés egyes szakaszaiban egészen reménytelen játékkal hozakodott elő. Bulgária Miskolcon nyert 83-68-ra, ami a második negyedben történtek miatt teljesen megérdemelt: ezt a játékrészt tudniillik 21 ponttal (!) nyerte a balkáni csapat. Miskolcon, a hazai női kosárlabdázás egyik fellegvárában...

Azért is mellbevágó az eredmény, mert Magyarország a mostani sorozatot két magabiztos győzelemmel kezdte (Finnországban, valamint a szlovénok ellen itthon), míg a bolgárok nyeretlenül álltak. Ráadásul a két csapat közti ranglistás különbséget is zongorázni lehetett: a Nemzetközi Kosárlabda-szövetség (FIBA) szakírói szerint a 2025-ös Eb-selejtező aktuális erősorrendje így fest: 1. Franciaország, 2. Spanyolország, 3. Magyarország..., 29. Bulgária.

Most azonban egyedül a WNBA-ben szorgoskodó, a Minnesota Lynx színeiben nagydöntőt játszott Juhász Dorka mutatott életjeleket (21 pont), de egy fecske nem csinál se nyarat, se semmit. És a többiek se csináltak semmit, ami még akkor is kellemetlen, ha tudvalévő: nincs olyan csapat, amelyiknek életében egyszer (kétszer?) nem megy le teljesen a függöny.

Mindenesetre majdhogynem ugyanez a társulat tavaly júniusban Ljubljanában Európa-bajnoki negyedik volt, és több évtizedes szünet után visszatette magát a kosártérképre. Ezután jött az olimpiai selejtező, amely végül Székely Norbert szövetségi kapitány állásába került, helyére egy vitathatatlanul jó szakember, a Diósgyőr edzője, Völgyi Péter ült. Ezért is nehéz volna azt állítani, hogy szakmai okok vezettek a csütörtöki sajnálatos eseményekhez, sokkal inkább tényszerű a megállapítás: vagy az Eb-negyedik hely, vagy ez volt meglepetés. Mert mindegyik az. Csak más előjellel.

Egyedül Juhász Dorka nyújtott elfogadható teljesítményt

FOTÓ: MTI/VAJDA JÁNOS

A válogatott vasárnap a szintén 2/1-es mérlegű szlovénokkal folytatja Ljubljanában. Az Eb-t jövő nyáron rendezik, először fordul elő, hogy négy ország négy városában (Brno, Hamburg, Bologna és Pireusz) pattogtat a mezőny – a finálé a görög kikötővárosban lesz. NÉPSZAVA

Négyféle királykobra

A hatalmas királykobra, a világ leghosszabb mérges kígyója valójában négy különálló faj. 153 múzeumi példányt hasonlítottak össze a kutatók, így azonosították az északi, a szundai, a nyugati-gháti és a Luzon királykobrát. Az eredmények alátámasztották a korábbi DNS-elemzések alapján azonosított genetikai vonalakat. LIVESCIENCE

Speed az őskőkori Közel-Keleten

Az efedrintartalmú csikófarkat a szakrális szertartásoknál izgatóként használták, étvágycsökkentő, éberségfokozó hatása miatt pedig a vadászatok, fegyveres konfliktusok gyógyszeres segédeszköze volt az őskőkori Közel-Keleten. QUBIT

Magángépek szennyezik a levegőt

Egy svéd–német felmérés szerint 46 százalékkal nőtt a magánrepülőgépekből származó szén-dioxid-kibocsátás 2019 és 2023 között. A légszennyezés általában a nagy világesemények, például a 2022-es katari labdarúgó-vb, vagy ironikus módon épp az ENSZ éghajlatváltozási konferenciája környékén tetőzött. HVG

Meggyilkolták a bulinegyedben eltűnt fiatal amerikai nőt

RÉMÁLOM Péntekre kiderült, hogy egy ír férfi ölte meg a bulinegyedben kedden eltűnt 31 éves Mackenzie Elizabeth Michalskit, aki turistaként érkezett Magyarországra, és egy budapesti szórakozóhelyen látták utoljára – közölte a Budapesti Rendőrfőkapitányság. A nyomozás során a rendőrök látókörébe került egy férfi, akivel az eltűnt Michalskit több szórakozóhelyen is látták együtt. Azonosították, és egy VII. kerületi lakás előtt elfogták a 37 éves M. L. T. ír állampolgárt. A nyomozók emberölés bűntette miatt gyanúsítottként hallgatták ki a férfit, aki vallomást tett, és azt is megmutatta a rendőröknek, hogy hol rejtette el a nő holttestét. Őrizetbe vették, és kezdeményezték a letartóztatását.

Michalski kedves, szeretetteljes, okos, szókimondó és felelősségteljes volt - nyilatkozta róla barátnője

Michalski az Oregon állambeli Portlandből érkezett Budapestre barátnőjével, Gretchen Towerrel, aki továbbutazott Olaszországba, Michalski azonban még egy éjszakára Budapesten maradt. Őt utoljára a bulinegyedben, a Szimpla Kert közelében látták. Az utolsó életjelei a barátainak romkocsmából küldött fotók voltak, onnan viszont nem tért vissza az Airbnb-szállására. A hazafelé tartó repülőgépre sem szállt fel. A barátnő onnan tudta meg, hogy baj van, amikor az Airbnb-től kapott egy üzenetet, hogy Michalski nem csekkolt ki a lakásból. „Aggódni kezdtem, üzenetet küldtem. Ez teljesen nem jellemző rá, soha nem tenne ilyet, nem tudom, mi történik” – mondta Tower. Miután nem kapott választ az üzeneteire, értesítette az amerikai nagykövetséget. NÉPSZAVA

> Az ír férfi, aki emberölés miatt gyanúsítottként hallgattak ki, vallomást tett, és azt is megmutatta a rendőröknek, hogy hol rejtette el a nő holttestét.

Elfogadhatatlan a testi fenyítés

GYERMEKJOGOK Újabb 8 ország tett ígéretet a bántalmazás leggyakoribb formájának betiltására azon az ENSZ-konferencián, melyet november 7–8-án tartottak Bogotában.

KUKLAI KATALIN

Több nagyon komoly vállalás történt Kolumbiában az első globális miniszteri konferencián, amelyet a gyermekbántalmazás ellen szerveztek az ENSZ tagállamai számára. Panama, Kirgizisztán, Uganda, Burundi, Srí Lanka és Csehország kormánya kijelentette, hogy teljes mértékben betiltja a testi fenyítést; míg Gambia és Nigéria arra tett ígéretet, hogy az iskolákban megszünteti ezt. A Salamon-szigetek képviselője közölte, hogy 15-ről 18 évre emelik a házasságkötés alsó korhatárát, a Fidzsi-szigeteken pedig a büntetőjogi felelősség alsó korhatárát emelik 10-ről 14 évre. Jordánia nemzeti cselekvési tervet készít a gyermekek elleni erőszakról a 2025–30-as időszakra; Gambia gyermektörvényt fogad el, Tanzánia pedig vállalta, hogy huszonötezer iskolában hoz létre gyermekvédelmi csoportokat. Spanyolország új törvényt alkot az online biztonság kezelésére, ebben a kérdésben Kolumbia, Észtország és Gambia is kötelezettséget vállalt.

Gyurkó Szilvia: A kutatások szerint a gyakorlatban a szülők fele még mindig alkalmazza a testi fenyítést

A Guardian tudósítása szerint Bess Herbert, az Egészségügyi Világszervezet érdekképviseleti szakértője a konferencián elmondta: ezekben az országokban összesen körülbelül 150 millió gyermek él, és ez a döntés alapvető változás számukra. Emellett ez egy nagyon erős jelzés a világ többi részének, hogy ez az az irány, amely felé haladunk, és egyszerűen nem fogadjuk el a gyerekek elleni erőszakot. Jelenleg a 193 ENSZ-tagállam közül 67-ben teljes a testi fenyítés tilalma, az első ország, amely ezt betiltotta, Svédország volt 1979-ben. Döbbenetes, hogy például Nagy-Britanniában Skócia és Wales betiltotta, de Angliában és Észak-Írországban otthoni környezetben továbbra is megengedett a gyermekek testi fenyítése.

Egyre több kutatás állapítja meg, hogy a testi fenyítésnek negatív hatása van az egészségre és a viselkedésre. Kiemelik, hogy a bántalmazott gyermekek mentális egészsége gyengébb, a kognitív fejlődésük és az oktatási eredményeik elmaradnak a kortársakéitól, s körükben gyakoribb a fokozott agresszió és az antiszociális viselkedés. Károsíthatja a családi kapcsolatokat, ráadásul nem kínál pozitív példát a konfliktuskezelésre, hanem arra tanítja a gyerekeket, hogy ennek az erőszak az elfogadható módja.

A szabályozás Magyarországon egyértelmű: 2005 januárjától hatályos a gyermekvédelmi törvénynek az a rendelkezése, ami bevezette a zéró tolerancia szabályozást, és a gyerekkel szembeni rossz bánásmód minden formáját megtiltotta. „Nem szankciót kapcsoltak a tilalomhoz, hanem gyermekvédelmi segítő, támogató szolgáltatásokat. Magyarország a 14. volt a világ országainak a sorában, ahol megtiltották a testi fenyítést. Azonban az, hogy a gyakorlatban ez hogyan érvényesül, egy teljesen más kérdés. A kutatások szerint a szülők fele még mindig alkalmazza a testi fenyítést, és ez nem a jogi szabályozással függ össze, hanem annak alkalmazásával, megismertetésével, illetve társadalmi folyamatokkal” – nyilatkozta a Népszavának Gyurkó Szilvia, a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány vezetője.

Lapunkban korábban már írtunk arról, hogy a gyermekbántalmazások esetében óriási a latencia. Az egyes becslésekben változó a szorzó, de a hivatalos álláspont szerint 10–25-ször annyi gyermekbántalmazás történhet Magyarországon, mint amennyire fény derül. A gyerekek tíz százaléka, mintegy 170 ezer 18 év alatti fiatal valamilyen módon veszélyeztetett az országban. Ez nem minden esetben jelent fizikai bántalmazást. Azonban fontos megemlíteni az érzelmi bántalmazást is, aminek a fogalmát sokan nem értik. Idetartozik a megszégyenítés, megalázás, a méltóság tiprása.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A gyermeki lélek sebezhetősége

A gyermekkor árnyaltabb, sokszor traumatikus oldaláról rendez színházi fesztivált mindenGyerek címmel a Füge Produkció a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány szakmai partnerségével a Jurányi Házban, november 23. és 29. között. A műsoron szereplő produkciókban és kísérőprogramokban a válás, a betegség, a kirekesztés, a veszteség, a gyermekkori traumák hatásait is vizsgálják. A színdarabok a gyermeki lélek törékenységéről, a múlt sebezhetőségéről és a feldolgozás nehézségeiről szólnak. A programsorozat első eseménye november 23-án egy kerekasztal-beszélgetés lesz, Magánélet, gyerekkor megjelenítése és feldolgozása a művészetben – jogi és gyerekjogi szempontok címmel. November 28-án pedig könyvbemutatót rendeznek a Nem beszélünk róla című kötet szerzőjével, Solti Gyöngyivel és a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány szakmai vezetőjével, Reményiné Csekeő Borbálával.

> A testi fenyítésnek negatív hatása van az egészségre és a viselkedésre

FAGYOS REGGEL, NAPOS DÉLUTÁN

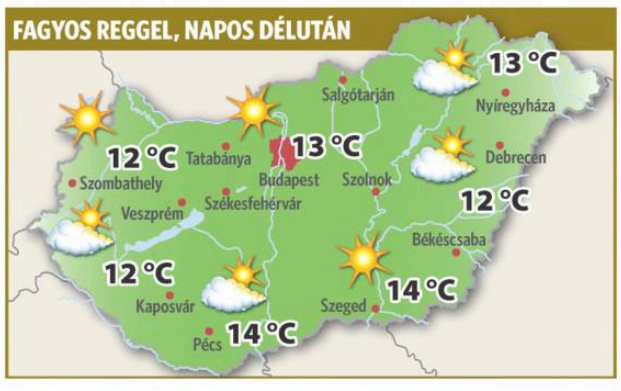

Boldog névnapot, Tivadar!

A Tivadar férfinév a Teodor név magyar alakja. Fejlődési alakja: Teodor, Tiodor, Tiadar, Tivadar.

KENÓ November 8.

2	13	19	20	22	24	25	27	33	46
48	52	64	65	70	71	72	77	78	80

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952–2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. november 11., hétfő 152. évfolyam, 262. szám Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Trump jót tesz a biznisznek

Elon Muskból cár lett, a Trump Media, az Nvidia és persze a Tesla árfolyama az egekbe szállt, a bitcoin rekordot döntött, és egy kicsit a dollár is erősödött – egyelőre ennyi nyereséget könyvelhetnek el az amerikai szavazók.

2. oldal

Fellobbanó antiszemitizmus

Ami Amszterdamban történt, csak egy hosszú történet legújabb fejezete. A Hamász terrortámadása és a miatta kitört háború nyomán évtizedek óta nem tapasztalt erőszakos cselekményeket követtek el az európai és amerikai zsidóság ellen.

7. oldal

Csád után Szomália

Nőhet a Szomáliában az EU képességfejlesztő missziójában szolgáló magyar rendőrök és katonák száma. Az ottani helyzet nagyon nyugtalanító, Mogadishuban halálos támadás érte a misszió táborát.

7. oldal

Akasztják a klímahőhért

Pont a világ egyik legszennyezőbb országában, Azerbajdzsánban kellene megállapodni az éghajlati krízis megfékezéséről. Az előjelek nem is lehetnének aggasztóbbak.

13. oldal

Eldugott ezer milliárdok

PÉNZMOSÁS Úgy veszi nyilvántartásba a magántőkealapok végső tulajdonosait a kormány, hogy továbbra sem lehet tudni, kik ők.

PAPP ZSOLT

Az Európai Unió nyomásának engedve a kormány kötelezővé teszi a magántőkealapok végső tulajdonosainak azonosítását, ám sikerült olyan jogszabályt alkotni, amely továbbra is elzárja a nyilvánosság és a média elől a NER-milliárdosok kilétét. Az adatokat ugyanis egy egyelőre nem nyilvános NAV-adatbázisban tárolják majd, amelyhez csak az állami hatóságok férnek hozzá – derül ki a pénzügyi salátatörvényből. Zeisler Judit, a Transparency International Magyarország (TI) szakpolitikai vezetője szerint a tervezet mégis előrelépés, hiszen egy-egy vizsgálat során a Gazdasági Versenyhivatalnak vagy az Integritás Hatóságnak is komoly segítség lehet, ha megismerheti a magántőkealapok tulajdonosait. Az elmúlt években ugyanis több ezer milliárd forintnyi, sokszor tisztázatlan eredetű magánvagyont és sok esetben közpénzt rejtettek el a magyar milliárdosok úgynevezett magántőkealapokban.

A kormány megengedő szabályozása miatt azonban nem lehet tudni, hogy kik állnak egy-egy nagy bevásárlás vagy befektetés mögött, ami a TI szerint – és ez ügyben az Európai Bizottsághoz fordult – felveti a pénzmosás kockázatát. Csak sejteni lehet sok egyéb mellett például, hogy kik állnak a Magyar Bankholding vagy éppen a Magyar Koncessziós Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. mögött.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Mészáros Lőrinc és Száraz István sejthető a Bankholding mögött

2016-ban alig 5 magántőkealap működött Magyarországon, 2023 végén már 161. Közülük mindössze 64 állt közvetlenül az MNB elenőrzése alatt. Ugyanis a magyar szabályozás szerint az 500 millió eurónál (kb. 200 milliárd forint) kisebb alapokat az MNB csak regisztrálja. A magyar magántőkealapok jelentős többsége „véletlenül" a bűvös határ alatt marad.

CIKKÜNK A 6. OLDALON

Radikális parkolási rendszerváltás

BUDAPEST Mintha csak átszakadt volna egy gát: miután működni látszik az ellenzéki vezetésű Józsefváros parkolási reformja, sorra követik más városrészek a VIII. kerületet, s emelik meg a lakossági várakozási engedélyek díját. Az autósok terhei nőnek, bosszúságukat csak az enyhítheti, hogy legalább könnyebben találhatnak parkolóhelyet. Összeállításunkból kiderül, hogy most hasonló úton indul el Zugló, a XIII., a VI. a VII. kerület és Ferencváros is. A kerületek vezetése féltheti népszerűségét, de kapaszkodhat abba: Józsefvárosban annak idején 18-30 ezer forintra drágították az engedélyeket, de a parkolóhelyek nappali foglaltsága egy év alatt 28 százalékkal csökkent, a kerület kasszájába pedig 238 millióval több került, amit teljes egészében helyi közlekedésfejlesztési projektekre költöttek.

Az autósok terhei nőnek, bosszúságukat csak az enyhítheti, hogy legalább könnyebben találnak parkolóhelyet.

FOTÓ: BERES MÁRTON

Több lakossági engedélyt adtak ki, mint ahány parkolóhely van

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Kóka drasztikus javaslatai

FRISS FORRÁS Vállalati befizetésekből növelné az egészségügy forrásait Kóka János orvos, az egyik nagy magánegészségügyi vállalkozás, a Doktor24 alapítója, az egykori SZDSZ-es gazdasági, illetve egészségügyi miniszter. Szerinte miután az egészségügyi közkasszából évente hiányzik a GDP 3-5 százalékának megfelelő összeg, az állam a munkáltatóktól nyerhetne többletpénzt kiegészítő magánbiztosítással. Az általa javasolt kiegészítő biztosítással 300 milliárd forintnyi friss forrás érkezhetne az egészségügybe.

Kóka más téren is drasztikus reformot javasolt: „Több mint 100 kórház van Magyarországon, ennek a felét be kell zárni. A politikának végre be kell vállalnia ezt balhét!" Mindemellett sürget egy tisztességes prevenciós programot, ami szerinte legalább 1,5 százalékos GDP-bővülést jelentene a gazdaságnak hosszú távon.

RÉSZLETEK A 4. OLDALON

A lassú haladás is lemaradás

TÁVOLRÓL Gazdasági semlegességről beszélni Magyarországon nevetséges. Egy kicsiny és közepesen fejlett ország nem állhat semlegesen magában. Ehhez mindenekelőtt ki kellene lépni az Európai Unióból, s ezzel elhagyni a vámmentes közös európai piacot, lemondani az ajándékba kapott eurómilliárdokról – mondta lapunknak adott interjújában az Amerikai Egyesült Államokban élő Berend T. Iván gazdaságtörténész, egyetemi tanár. Szerinte Orbán Viktor döntéseinek mozgatórugója, legyen szó a Kelet felé orientálódásról vagy a Donald Trumphoz fűzött reményekről, elsősorban az, hogy ő maga politikailag profitáljon belőle. Arról is beszélt, hogy szerinte, bár Orbán Viktor zsebéből bújt ki, Magyar Péter, a Tisza Párt vezetője jobboldali-konzervatív nézeteivel talán képes lesz ígéretes ellenzéket összehozni Orbán ellen.

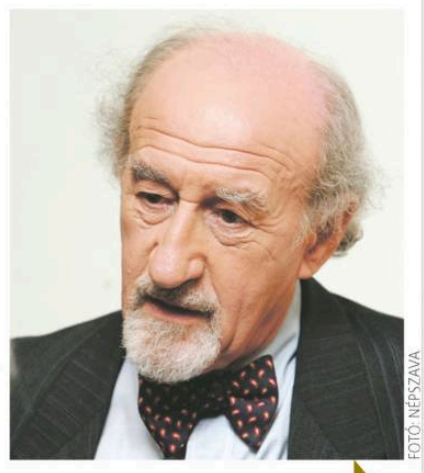

FOTÓ: NÉPSZAVA

Az Akadémia volt elnöke szerint nevetséges a gazdasági semlegesség

INTERJÚNK AZ 5. OLDALON

Magyar: Lehallgatás, lefizetés, lejáratás

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

A Tisza Párt elnöke megelőző csapásra szánta el magát

VÁDAK „Magyar Watergate-botrány" – így harangozta be Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke azt a tegnapi rendkívüli sajtótájékoztatót, amelyen súlyos vádakat megfogalmazva arról beszélt: a Fidesz és a kormány volt barátnőjét is lefizetve, a titkosszolgálatokat bevetve, a mesterséges intelligenciát csatasorba állítva próbálja őt lejáratni.

Magyar bemutatott egy hangfelvételvételt, amelyen állítása szerint volt barátnője, Vogel Evelin hallható. A politikus korábban azt mondta, hogy a nő őt és munkatársait próbálta zsarolni titokban készített felvételekkel. Ezt látszik igazolni a felvétel, amelyen Vogel 30 millió forintot kér egy a Tisza Párthoz közeli férfitől, és azt mondja, sértettsége boszszúvá alakulhat, ha nem kapja meg. Magyar szerint ők nem, de a Fidesz fizetett Vogelnek, többek között egy belvárosi lakás használatával.

A hangfelvételen Vogel Evelin 30 millió forintot kér egy a Tisza Párthoz közeli férfitől.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Vészcsengő törte meg a tapsot

USA Elon Muskból cár lett, a Trump Media, az Nvidia és persze a Tesla árfolyama az egekbe szállt, a bitcoin rekordot döntött, és egy kicsit a dollár is erősödött – egyelőre ennyi nyereséget könyvelhetnek el az amerikai szavazók a szép új világ küszöbén.

RÉDEI JUDIT

A Wall Street tapsolt, a világ más sarkain nyugtalansággal fogadták a tőzsdék Donald Trump győzelmét. Az európai piacok szinte kivétel nélkül pirosban zártak a választás másnapján. Annak fényében, hogy Trump egyik beszédében a „mi mini-Kínánkként" említette az öreg kontinenst, felhánytorgatva, hogy nem veszik a „mi autóinkat, a mi mezőgazdasági termékeinket" – érthető az aggodalom. Abban a közelmúltbeli nyilatkozatban elhangzott a szokásos „meg kell védeni az amerikai vállalatokat", de az is, hogy eljött az ideje, hogy a világ visszafizesse Amerikának az elmúlt 75 év adományait. Amúgy az „America First" szlogen mellé felkerült a palettára, hogy a hely most a „káosz és a nyomor országa". Ahogy előző ciklusában, most is kétes vállalkozásnak tűnnek a Trump szerint üdvözítő kezelési módszerek. Egyelőre az ellenségkép vázolódik, Trump mániákusan hibáztatja a külvilágot Amerika minden gondjáért. Sorompót, falat építene országa köré, különös figyelemmel a délről és Ázsiából érkező „kártevőkre", legyen az ember vagy bármilyen áruféleség.

Trump adóterveiben visszatér az előző ciklusban bevezetett reformokhoz, amelyeknek köszönhetően tény, sokaknak könnyebb lett az élet, a többség élvezte az alacsonyabb adókulcsok előnyét, megduplázódott a kedvezményekre jogosultak száma, és tömegek vehették igénybe a gyermekeknek szánt adóhitelt. A 2017-ben bevezetett enyhítések jövőre a törvények értelmében megszűnnének, ám Trump ezek fenntartását ígéri, és további kedvezményeket, például az éttermi és szállodai dolgozók borravalóira, a túlórákra kivetett adók megszüntetését, és mentesítené a társadalombiztosítási juttatásokat is a jövedelemadó alól. Az Obamacare keretében élvezett kedvezmények meghosszabbításáról azonban nem szól a fáma. A 2021-ben bevezetett támogatások, amelyek sok amerikainak csökkentik az egészségbiztosítás árát, 2025-ben megszűnnek. Ez azt jelenti, hogy 20 millió ember számára akár több ezer dollárral drágul a biztosítás, és a 100 ezer dollárnál többet keresők elveszítik a szövetségi segélyhez való hozzáférést. A kongresszus költségvetési hivatala szerint 3,4 millió ember marad biztosítás nélkül, ha a támogatások csökkennek, és az árak emelkednek.

Ami az amerikai konjunktúra alakulását illeti, Trump belengetett tervei nem biztos, hogy jó irányba viszik a szekeret. A kínai importra 60 százalékos, a mexikói autóimportra 200 százalékos vámtarifát kíván kivetni, ez, és az „egyéb helyekről" behozott áruk 10-20 százalékos megvámolása az amerikai fogyasztók és vállalatok zsebére megy, a bevándorlás durva megfékezésének következményeként pedig munkaerőhiánnyal kell számolni. Trump csökkentené az Amerikában termelő társaságok adóját 21 százalékról 15 százalékra, és több, a vállalatok mozgásterét korlátozó szabályozáson is lazítana. Ezek azonban, a mostanság véleményt nyilvánító elemzők többsége szerint, nem ellensúlyozzák az importmegszorítások és a munkaerőhiány bizonyosan negatív hatásait, köztük az infláció veszélyét, amely kikényszeríti a kamatok magasabb szinten való tartását, azaz pénzszűkéhez vezet a gazdaságban. Ugyanakkor a dollár erősödése várható, ami vonzó lehet a befektetők számára. Ám arra is emlékeztetnek a szakértők, hogy Trump számos esetben kifogásolta a zöldhasú izmosodását. Ennek kapcsán megfogalmazódott a félelem, miszerint a – finoman szólva – nem konzekvens elnöktől nem áll távol a mesterséges beavatkozás, piaci intervenció, és az sem elképzelhetetlen, hogy összebeszél külföldi „jóbarátokkal", ráveszi őket dobjanak piacra néhány milliárdot az árfolyam fékezése érdekében. Kétséges, de nem kizárható lépés – vélekednek a piac bizalomvesztését vizionáló elemzők.

A Trump győzelmét fanfárokkal ünneplő Wall Streeten, de különösen a külföldi tőzsdéken képlékeny a jövőkép. Erős a félelem, hogy a Trump-elnökség legszélsőségesebb változatában a világgazdaság jelentős átszervezéséhez vezethet. Megtorló vámemelésekre lehet számítani, ami jelentősen hátráltatja a globális kereskedelmet, valamint a gazdasági és geopolitikai kapcsolatokat. Kiemelve néhány ágazatot, a legtöbb félnivalója a kínai importsarc érintettjeinek, így a félvezetőgyártóknak és az autóiparnak van, de a zöldenergia kilátásai sem fényesek, Trump ugyanis az energiaköltségek felezését tervezi, „fúrni akar, mint az őrült", azaz a fosszilis tüzelőanyagokat, így a gázt, olajat favorizálná, és kevésbé foglalkozna a környezetvédelmi szempontokkal.

Ami Amerika számára az egyik legnagyobb bizonytalanságot jelenti, a horribilis államadósság, az szinte bizonyosan nem fog csökkenni Trump égisze alatt. A nemzetközi pénzpiacokról már megérkezett az üzenet, a napokban befektetők tömege szabadult az amerikai kötvényektől. A jelenleg 35 ezer milliárdra rúgó adósághegyet, az amerikai költségvetést felügyelő bizottság becslése szerint, Trump programja további 8000 milliárd dollárral növelheti. 2000-ben a GDP 55 százalékát tette ki az állam tartozása, napjainkban 123 százalékra rúg, és ha nem változnak a tendenciák, 30 év múlva a GDP dupláját fogja ostromolni az adósság. Ami a legtöbb nyugtalanságra adhat okot, az a külföldi kézbe került állomány, a teljes összeg 29 százalékát gyakorlatilag az amerikai akarattól függetlenül mozgathatják a piacokon. A kincstárjegy hozamalakulása, amely egyfajta indikátorként jelzi az USA pénzügyi egészségét, nem igazán megnyugtató. Ha a hozamok emelkednek, annak üzenete az, hogy a befektetők az infláció növekedésére számítanak, és arra, hogy a jegybank kamatszigorításra, a gazdaság pénzforrásainak szűkítésére kényszerül. A vészcsengő már megszólalt, a 10 éves kincstárjegyek hozama 70 bázisponttal emelkedett. Egyesek emlékeztetnek rá, hogy valami hasonló előzte meg 2007-ben az ingatlanválságot.

Donald Trump és Elon Musk együtt tennék Amerikát megint nagygyá

FOTÓ: AFP/JIM WATSON

> Erős a félelem, hogy a Trump-elnökség legszélsőségesebb változatában a világgazdaság jelentős átszervezéséhez vezethet.

A Fed még független

Az amerikai jegybank a választás másnapján negyed százalékponttal csökkentette az irányadó kamatlábat, miután mind az infláció, mind pedig a munkaerőpiac kedvezett a lépésnek. A drágulás mértéke csak egy hajszálnyira marad el a 2 százalékos célkitűzéstől, idén szeptember végén 2,1 százalékot jelzett a statisztika. A Fed elnöke egyúttal üzent Trumpnak is egy rövid „nem"-mel, azaz nem kíván távozni, bármennyire is szeretné az újonnan megválasztott elnök, kivárja mandátumának 2026-os lejártát. Trump, aki egyébként hajdan kinevezte Powellt, sorozatban bírálja a Fed lépéseit, hibáztatja a gazdaság bajaiért, ám mint azt a jegybankelnök kifejtette, sem joga, sem hatalma nincs, hogy idő előtt kirúgja őt. Ami pedig a gazdasági helyzetet illeti, bár a harmadik negyedéves 2,8 százalékos GDP-növekedés némi csalódást okozott, tudni kell, hogy ez a duplája az európainak.

Ne pánikolj, mondta a Cár

Elon Musk, a spontán gazdagodáson túl, megdicsőült, „a hatékonyság cárja" címet érdemelve ki Trumptól, ez alig 130 milliójába került a vállalkozónak, és egy belengetett ígéretbe, hogy segít rendbe tenni az amerikai költségvetést. A távlatok pedig sok jóval kecsegtetik, hiszen Trump deregulációs terveit mintha az ő vállalataira szabták volna. Bár Trump úgy nyilatkozott, megszünteti az elektromosautó-vásárlási támogatást, ezt még bőven átgondolhatja a jóbarát társaságában egy ital mellett. És a zseni milliárdosnak, a világ leggazdagabb emberének biztosan lesznek érvei, szólhat például Peking és Moszkva érdekeiért, hiszen gyümölcsöző üzleti kapcsolatokat ápol arrafelé is. Elon Musk Dél-Afrikából származik, ahonnan 17 évesen költözött Kanadába. Öccsével, Kimballal 1995-ben alapított vállalkozást, amely helyi híreket, hirdetéseket közvetített online a nagy médiumoknak, a vevők között volt a New York Times, a Chicago Tribune. 1999-ben 341 millió dollárt ért a Compaqnak a cég. Ebből alapozták meg a Paypalt, amit az Ebay 1,5 milliárd dollárért vásárolt meg. A siker útján következett az unokatestvérekkel kifejlesztett, a számítógépekhez távolról hozzáférést biztosító szoftver, amit emlékezetes kampánnyal vezettek be a Szilícium-völgyben. Minden lehetséges felületet teleragasztottak Lyndon Rive, az egyik unokatesó letolt gatyás képével, a srác egy számítógéppel takarta be teste azon részét, amit nem kívánt megmutatni. Sikerült felkelteniük az érdeklődést. Musk 2004-ben szállt be a Teslába, a kormányrúdját pedig 2008-ban vette kézbe. Néhány évvel ezelőtt kedvenc régi autóját a SpaceX rakétáján az űrbe küldte, jelen tudás szerint évmilliókig tartó űrutazásra. „Don't Panic"(Ne pánikolj), volt a felirat a sportkocsi műszerfalán. A SpaceX jelenleg a világ második legdrágább privát vállalkozása, jelenleg 210 milliárd dollárra taksálják, míg a Tesla a 10 legértékesebb nyilvános piacon forgó társaság, amely a mostani árfolyamon 900 milliárd dollárt ér. Muské a SpaceX 42 százaléka, míg a Tesla 13 százalékával rendelkezik. Jelenleg ő a világ leggazdagabb embere, a Forbes szerint 285,6 milliárdot ér a vagyona.

Parkolási rendszerváltás

BUDAPEST A józsefvárosi kísérlet sikere után sorra emelik a kerületek a lakossági várakozási engedélyek díját. Nőnek az autósok költségei, de legalább könnyebben találnak helyet.

SZALAI ANNA

A parkolási káoszt egyre csekélyebb sikerrel kezelő belvárosi önkormányzatok árgus szemekkel figyelték a VIII. kerületi kísérletet. Józsefváros már 2020 őszén tervbe vette a kerületi parkolási rendszer újraszabályozását. Előbb társadalmi egyeztetést tartott az új koncepcióról, 2022 szeptemberében pedig elfogadta az átalakított parkolási rendeletet. Az addig ingyen kiváltható lakossági várakozási engedélyekért 2023 januárjától elég mélyen a nadrágzsebbe kell nyúlniuk a helyieknek. Az első autó után a városmagtól kifelé csökkenő mértékben évi 30-24-18 ezer forintot kért az önkormányzat, míg a második kocsi után 72-60-48 ezret kellett leszurkolni. A változtatás oka a többi kerületben is jól ismert jelenség, a közterületek túlfoglalása volt, vagyis, hogy jóval több várakozási engedélyt adtak ki évente, mint amennyi parkolóhely egyáltalán volt. A kerületben ráadásul a fővárosi átlaghoz mérten is kevesebb a zöld, márpedig a parkok és fasorok mérete nem növelhető, ha minden négyzetcentimétert autók foglalnak el. Az ellenzéki Pikó Andrással érkező új kerületvezetés úgy vélte, hogy a köztér valóban legyen mindenkié, nem csupán az autósoké. Az akkor meglehetősen drasztikusnak számító emelés után kaptak hideget és meleget is, de végül nem söpörte el őket a népharag. A parkolóhelyek nappali foglaltsága pedig egy év alatt 28 százalékkal csökkent. A kerület kasszájába a bevezetés évében 238 millióval több bevétel került ebből, amit teljes egészében helyi közlekedésfejlesztési projektekre költöttek. Ez a teljes parkolási bevétel cirka 20-25 százaléka.

A sikert látva a többi belvárosi kerület is pedzegetni kezdte a lakossági parkolás szigorítását, de kivárták az idei önkormányzati választást. Az előkészületeket azonban a legtöbb helyen megtették, hiszen ez év őszén az új testületek alig kezdték el a közös munkát, máris egyre-másra szabják át a helyi parkolási rendeleteiket. Az indoklás szinte mindenütt a józsefvárosihoz hasonlatos érveket sorol fel a túlparkolástól a zöld iránti igény növekedésén át az alternatív közlekedési módok elterjedéséig. Mindenütt forgalomszabályozási eszközként tekintenek a tarifaemelésre, a várható bevételnövekedésről jóval kevesebb szó esik, bár legkevesebb százmilliós tételekről beszélhetünk.

Az új testületek közül elsőként a III. kerület lépett, amely már most év közben, november 18-tól bevezette az új szabályozást. A fizetős zónák kiterjesztésén túl döntöttek a lakossági várakozási engedélyek díjemeléséről is, ami kissé egyedülálló egy olyan kerületben, amelynek a peremén azért még jócskán akadnak ingyenes övezetek. Az emelés az enyhébbek közé tartozik, hiszen az első autó után továbbra is csak a 2540 forintos regisztrációs díjat kell fizetni – ahogy másutt, úgy itt is jóval olcsóbb, ha online platformon igénylik a kártyát. A második jármű után ezenfelül 10 ezer forint úgynevezett „kedvezménydíjat". A rendeletben külön díjtételek vonatkoznak a bérlőkre és a kerületi alkalmazottakra. Ezenfelül, akárcsak más kerületekben, itt is létezik gyermekszállítási, egészségügyi és gazdálkodói kedvezmény.

A polgármestert váltó Zugló se várt sokáig. A hangsúlyozottan első lépésként bevezetett áremelés nagyon moderált. Az első és a második autó után is 6000 forintot kell fizetni, ami a lakhely zónájában biztosít ingyenes parkolást, míg az egész kerületre kiterjedő várakozási engedély árát 30 ezer forintban határozták meg, de még ezekből is lehet kedvezményt kérni. Az új szabályozás jövő januártól lép életbe.

További négy kerület szintén 2025 januárjától emeli a tarifát. Nem voltak szemérmesek. A XIII. kerület az elmúlt években már előkészítette a terepet, hiszen a második autó parkolása miatt már eddig is mélyen a zsebükbe kellett nyúlniuk a kerületieknek, mert az adott zónában érvényes parkolási díj 200-szorosa volt az éves tarifa. (Ebből megközelítőleg 100 milliós bevételük van csak az idén.) Az első autó azonban csekély regisztrációs díj ellenében álldogálhatott az utcán. Nem így jövőre, amikortól 5000 forintra – online fizetés esetén csak 1500-ra – emelt adminisztrációs költség mellett zónától függően 15-22,5-30 ezer forintot kell perkálni évente. Még drasztikusabb az emelés az újonnan átadott lakásba költözőknek, mondván: ők igénybe vehetik az épületen belüli mélygarázst, így nekik 60-90-120 ezer forint az éves tarifa, zónától függően. (Józsefvárosban 2023 óta az újonnan épült lakásba költözők egyáltalán nem kérhetnek lakossági kedvezményes engedélyt.) A XIII. kerület a parkolási nyomás csökkenését, a levegőminőség javulását, a közterületek új módon való hasznosításának lehetőségét várja a módosítástól.

A VI. és a VII. kerületben előzmény nélkül emeltek a tarifákon. A korábbi jelképes regisztrációs díj után Terézvárosban jövő januártól az első autó után 36 ezer, a második után 72 ezerre ugrik a díj. Párizsra kacsintva – erről beszélt korábban Soproni Tamás VI. kerületi polgármester – kiszorítanák a kerületből a SUV-okat. Tiltás helyett első körben pénzügyi korláttal: a 2 tonna feletti autók után a normál díj kétszeresét kérik. Erzsébetvárosban 38 200 forintba kerül az első autó utcai parkoltatása, míg a másodiké 74 200 forintot kóstál. Nagycsaládos-, nyugdíjaskedvezmények persze mind a három utóbbi kerületben vannak.

Ferencvárosban kiszámolták, hogy lakossági engedély nélkül a legdrágább zónában egy évben kétmillió forintnál is többet kellene fizetni az utcai parkolásért, de még a kerületi parkolóházakban is 300–900 ezer forint körül van az éves díj. Így nagyon is kedvezőnek tartják, hogy a kerületiek egységesen évi 20 ezer forintért válthatják meg jövőre a várakozási engedélyüket az első autóra. A másodikért viszont zónától függően 50 ezertől egészen 150 ezerig terjed a tarifa. Az előterjesztésből az is kiderül, hogy tavaly 9861 engedélyt adtak ki 8273 helyre. Egy emberközpontú városban ez szerintük nem fenntartható. Az önkormányzat arra számít, hogy a kiadott lakossági várakozási engedélyek és ezzel együtt az utcán parkoló gépjárművek száma néhány százzal csökkenni fog. Azt is hozzáteszik, hogy a gépjárműadó évek óta nem az önkormányzatokhoz, hanem a központi költségvetéshez folyik be, miközben az utak karbantartása továbbra is a helyhatóságok feladata. Az önkormányzatnak egyéb forrásokból kell fedeznie az autók okozta amortizáció és környezetszennyezés költségeit.

A többi városrésztől kissé elmaradva egyelőre csak tervezi a lakossági parkolás újraszabályozását az I., a II. és a XII. kerület. Ezekben egyelőre csak a 2000 forintos regisztrációs díjat kell állni az első autó után. A második kocsi esetében különböző mértékben, de jóval többet kell fizetni.

Nem változtatna viszont a XI. kerület. Újbuda Józsefvárost egy évvel lekörözve, de jóval szerényebb emelést hajtott végre még 2022-ben. Az első autó után 12 ezer forintot, a második után 24 ezret kell fizetni, és ezen egyelőre nem is akarnak változtatni.

Budapesti lakossági parkolási engedélyek és tarifák

Ingyenes lakossági parkolás · 2000–6000 forint regisztrációs díj · 6000 forintnál több, már bevezetett vagy tervezett pluszköltség

I. kerület
1. autó: 2000 forint regisztrációs díj.
Jövőre tervezik a parkolási rendelet felülvizsgálatát.

II. kerület
1. autó: 2000 forint regisztrációs díj.
Novemberben újratárgyalják a parkolási rendeletet.

III. kerület
1. autó: 2540 forint regisztrációs díj 2024. november 18-tól.
Nem terveznek egyelőre további változást.

VI. kerület:
1. autó: 36 ezer forint 2025. januártól.

VII. kerület:
1. autó: 38 200 forint 2025. januártól.

VIII. kerület:
1. autó: 18 000–30 000 forint 2023. januártól.
2025-re nem terveznek változtatást.

IX. kerület
1. autó: 20 000 forint 2025. januártól.

XI. kerület:
1. autó: 12 000 forint 2022-től.
Nincs tervbe véve további változtatás.

XII. kerület:
1. autó: 2000 forint regisztrációs díj.
Novemberben napirendre tűzhetik a módosítást.

XIII. kerület:
1. autó: az 1500–5000 forintos regisztrációs díj mellett 15 000–30 000 forint 2025. januártól. (A 2024. dec. 1. után átadott lakásokban élőknek 60 000–120 000 forint.)

XIV. kerület:
1. autó: 6000 forint regisztrációs díj 2025. januártól.

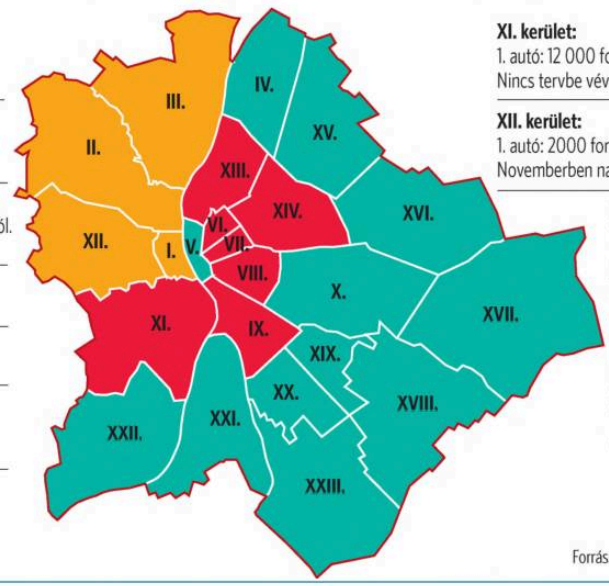

Forrás: NÉPSZAVA-gyűjtés/NÉPSZAVA-grafika

120 ezer forint is lehet a tarifa speciális esetben

A helyi lakosok számára fenntartott helyek enyhíthetik a nagyobb kiadás miatti bosszúságot

A közterületek túlfoglalása miatt kellett lépni: több várakozási engedélyt adtak ki, mint amennyi parkolóhely van.

FOTÓ: BERES MÁRTON

Kiváltságos helyzetben az V. kerület

Belváros-Lipótváros rendkívül nagyvonalúan lakásonként egy ingyenes közterületi várakozási engedélyt biztosít, sőt egyéb intézkedésekkel is támogatják a kerületiek parkolását. Egy okos parkolási applikációval segítik a helykeresőket, több mélygarázsban kedvezményesen parkolhatnak a kerületiek, pénzbeli támogatással ösztökélnek a kerékpár és a közösségi közlekedés használatára, rollerképzést szerveznek a helyieknek. Egyelőre nem terveznek változtatást. A belvárosi önkormányzat viszonylag könnyen lehet gáláns, mivel a városrészben évek óta kevesebb lakossági engedélyt adnak ki, mint ahány parkolóhely van.

Dedikált helyek a lakóknak

LEOSZTÁS A belvárosi parkolási reform részeként elsőként Terézvárosban alakítottak ki kizárólagos lakossági parkolóhelyeket Budapesten. A kijelölt utcaszakaszokat délután 18 óra és reggel 7 óra között csak a kerületi parkolási engedéllyel rendelkezők használhatják. 2024-re az összes VI. kerületi parkolóhely 30 százalékát ezek teszik ki. Bár az V. kerület már 2020-ban tervezte a kizárólagos lakossági zónák létrehozását, csak 2022-ben kapott rá engedélyt a fővárostól. Azóta két körben bővítették a helyek számát, jelenleg 1126 van belőlük a Belvárosban. Az elsők között ébredt a XIII. kerület is. Az első dedikált lakossági helyeket 2022-ben jelölték ki Újlipótvárosban, ahol mára az összes parkoló 30 százalékát – összesen 1905-öt – ezek teszik ki. Józsefvárosban 2023 nyarától hoznak létre ilyen zónákat, hasonló arányban. A szomszédvár IX. kerületben 2023 februárjától két övezet 4351 parkolóhelyéből 1205 kizárólagos lakossági várakozóhelyként működik.

A II. kerületben tavaly kezdték ezek kialakítását. Jelenleg 250 kizárólagos várakozási hely van ott, de még az idén száznál is több új hellyel bővítenének. A XI. kerület ez év tavaszán kísérleti jelleggel indította el a programot Albertfalván és Sas-hegyen. A kezdeti tapasztalatok rendkívül jók, így most vizsgálják hasonló zónák kialakítását Gazdagréten, Sasadon, illetve Kelenvölgy egyes részein. Az I. kerületben, a Logodi utcában júniustól létezik pilotjelleggel kizárólagos lakossági parkolózóna. SZ. A.

Magyar Péter szerint a titkosszolgálatokat is bevetik ellene

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Elővágás és odavágás: Magyar Péter rendkívüli sajtótájékoztatót tartott

Miután az állítólagos zsarolási kísérletek kútba estek, Vogel Evelin – mint arról korábban írtunk – szeptember végén interjút adott a kormányközeli Indexnek, amelyben leginkább konkrétumok nélkül magánéleti vádakkal illette Magyar Pétert. A pártelnök már akkor is azt állította, hogy Vogel alkut kötött a Fidesz alelnökével, Kubatov Gáborral: havi 5 millió forintos és egyéb juttatásokért cserébe vállalta el az Indexen megjelent interjút.

A vasárnapi sajtótájékoztatón az egyéb juttatásokról szólva kifejtette: Vogel egy olyan belvárosi, Parlamenthez közeli lakásban él, amely egy kormányközeli informatikai nagyvállalkozóhoz köthető. Magyar Péter megnevezte az érintett vállalkozót: mint mondta, Vertán Györgyről van szó, aki Kubatov Gábor embere, és az ő cége működtette a Nemzeti Választási Iroda informatikai rendszerét, vállalkozásai pedig rengeteg állami megbízást kaptak. Arra nem tudott bizonyítékot mutatni Magyar, hogy Vogel valóban a vállalkozóhoz köthető lakásban él, csak azt mondta: „El kell oda sétálni, meg kell kérdezni.” A Népszava munkatársa vasárnap délután becsöngetett az említett lakásba, de senki sem vette fel a kaputelefont.

Magyar azt mondta, a Vogel-ügyben a bizonyítékokat a hatóságoknak bemutatva feljelentést tesz volt barátnője ellen. A Népszava kérdésére, hogy miért a hatóságoknak nyújtja be ezeket a bizonyítékokat, ha saját elmondása szerint nem bízik bennük, azt mondta: ha azt látják, hogy a hatóságok semmit sem lépnek, a nyilvánossághoz fognak fordulni.

Magyar Péter tegnap arról is beszélt: Vogel felhasználása mellett sok minden mással próbálkozik ellene a kormányzat. A pártelnök állította: a Fidesz titkosszolgálati eszközökkel figyeli meg őt és a pártjánál dolgozókat. Azt is mondta: „Rogán Antal irányítása alatt nemcsak az Alkotmányvédelmi Hivatal, nemcsak az Információs Hivatal, hanem magán-titkosszolgálat is tevékenykedik.” A vasárnapi sajtótájékoztatót egyfajta megelőző lépésnek nevezte egy sakkjátszmában, mert úgy tudja, a Fidesz egy erre a célra létrehozott honlapon, Facebook-oldalon és YouTube-csatornán összehangolt támadásra készül ellene, melynek során mesterséges intelligencia segítségével manipulált és hamisított felvételeket hoznak majd nyilvánosságra róla.

Magyar Péter a sajtótájékoztatón üzent mások mellett Pintér Sándor belügyminiszternek is. Kérte a tárcavezetőt, hogy szólaljon meg, hiszen pontosan tudja, mi zajlik a titkosszolgálatoknál.

A Kormányzati Tájékoztatási Központ elmebajosnak nevezte Magyar Pétert, Vitályos Eszter kormányszóvivő pedig azt írta a Facebookon: „#valakitúlsokkémfilmetnézettunalmában”. F. SZABÓ KATA

LAPSZÉL

Orbán: Most már velünk Amerika

Donald Trump nem a megmentőnk, hanem a harcostársunk – jelentette ki a megválasztott amerikai elnökről a TV2-nek adott, vasárnap este sugárzott interjúban Orbán Viktor miniszterelnök, hozzátéve: „Most már nem vagyunk egyedül, velünk van egész Amerika, az amerikai kormányzat.” Donald Trump megválasztását értékelve elmondta: könnyebben tudjuk elérni az érdekeinket, a céljainkat, mint korábban, de csak mi tudjuk őket elérni. A kormányfő arról is beszélt: „A magyar diplomácia nem volt 100 éve olyan erős, mint most, és nem volt akkora befolyásunk a világban, különösen méretarányosan – mert akkorák vagyunk, amekkorák –, mint amekkora most van.” Ezt az állítását Orbán Viktor többek között az Európai Politikai Közösség (EPK) csütörtöki, budapesti csúcstalálkozójára és a pénteken, szintén a fővárosban tartott EU-csúcsra alapozta. Azt már nem tette hozzá, hogy egyik sem a magyar diplomácia sikere: az EPK minden fél évben más városban ülésezik, az EU-csúcs pedig a soros magyar elnökség miatt volt Budapesten. MTI

Vádaskodás után lapít az Origo

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Végrehajtási eljárást kezdeményezett a kormánypropaganda részeként működő Origo ellen Jámbor András (képünkön) ellenzéki országgyűlési képviselő, mivel a portál szabotálja a Főváros Ítélőtábla egyik döntését – írta a 444. Jámbor jogerősen pert nyert az Origóval szemben, amely megpróbálta őt pedofilügybe keverni. A portálnak a címoldalon kellett volna helyreigazítást közölnie, de nem tette meg. „Most meglátjuk, hogy a végrehajtók a Fidesz-elittel szemben is eljárnak-e” – utalt Jámbor András a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar korábbi, kormányzatig érő korrupciós botrányára. NÉPSZAVA

Gyógyító 300 milliárd

FORRÁSKERESÉS Akár vállalatok is finanszírozhatnák a magánorvoslást – vetette fel Kóka János volt egészségügyi miniszter.

DANÓ ANNA

Vállalati befizetésekből növelné az egészségügy forrásait Kóka János orvos, az egyik nagy magánegészségügyi vállalkozás, a Doktor24 alapítója, az egykori SZDSZ-es gazdasági, illetve egészségügyi miniszter. Az egykori politikus, ma már a magánegészségügy negyedik legnagyobb bevételű szolgáltatójának tulajdonosa az úgynevezett Nagy Magánpraxis Nap egyik kerekasztal-beszélgetésén ismertette egészségügyi finanszírozási reformjavaslatát.

Szerinte miután az egészségügyi közkasszából évente hiányzik a GDP 3-5 százalékának megfelelő összeg, nem jelentene megoldást, ha az állam ebből a forráshiányos büdzséből vásárolna – szektorsemleges finanszírozás címén – a magánellátóktól gyógyító szolgáltatásokat. Ő inkább forrásbővítést javasolna. Szerinte az állam a munkáltatóktól nyerhetne többletpénzt kiegészítő magánbiztosítással. Kóka János úgy véli, ezt adómentesen fizethetnék a vállalatok a munkatársaiknak, akik a szolgáltatásokat magánegészségügyben vehetnék igénybe. A dolgozók továbbra is fizetnék az egészségügyi járulékokat, de miután a kiegészítő biztosításuk ellenében magánintézményben is ellátáshoz juthatnának, kevesebb teher hárulna az állami rendszerre.

– Kulturáltabb országokban a kapacitáshiányra az az orvosság, hogy a várólistás beavatkozásokat az állam a magánegészségügyben megvásárolja a pácienseknek. Akár úgy is, hogy a beteg a gyorsabb ellátásért kiegészítő hozzájárulást fizet – vélte Rékassy Balázs orvos-egészségügyi közgazdász. Hozzátette: a gazdasági minisztérium egy vezető tisztségviselője a minap neki arról beszélt, hogy míg az államadósság finanszírozására évente a GDP 4,5 százalékát, azaz legalább annyit kell költeni, mint amennyi az egészségügy forráshiánya, addig ez utóbbira nem lesz több pénz. A mostani keretből viszont nem lehet minőségi szolgáltatásokat nyújtani. Így azok járnak rosszul, akik a magánellátást nem tudják megfizetni, viszont az államiból is kiszorulnak a várólisták miatt.

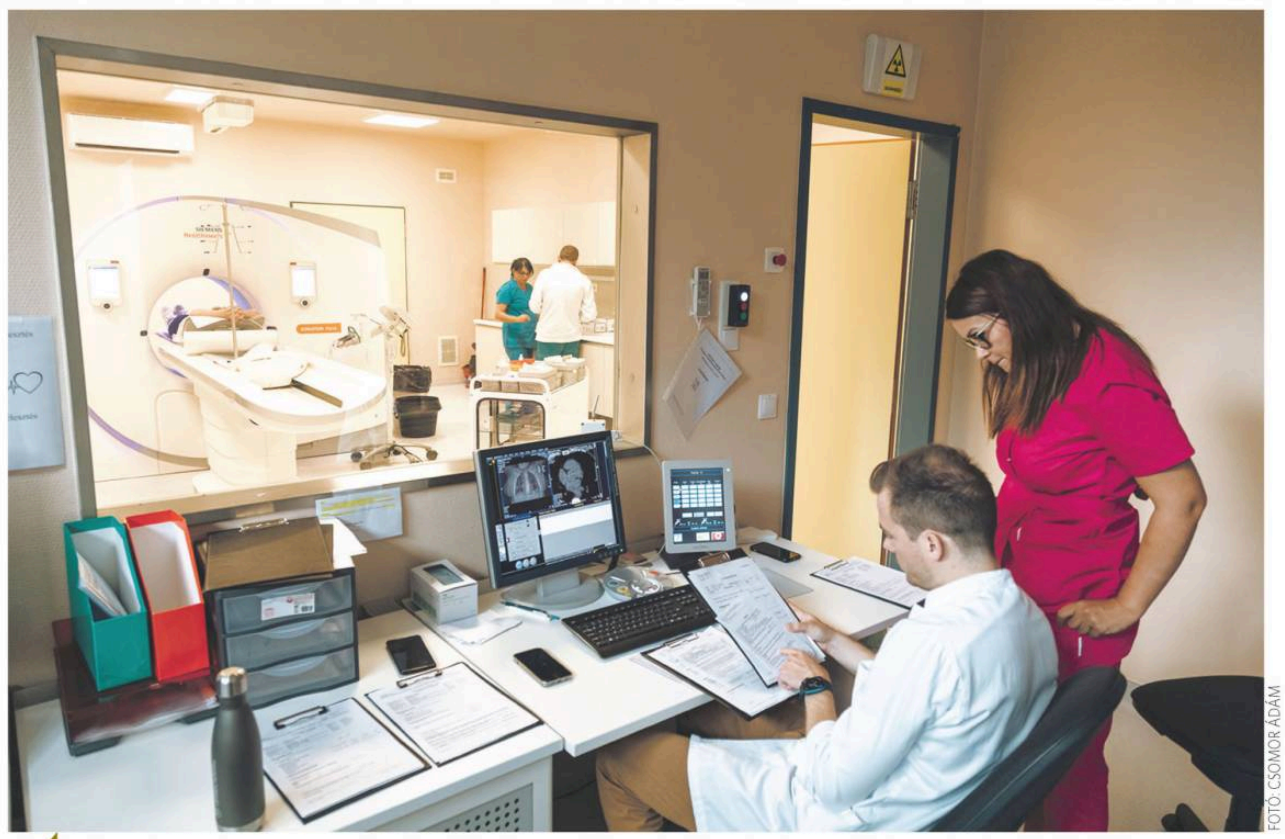

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Nagyobb átjárás kellene a magán- és az állami ellátórendszer között, de kérdés, ki állja ennek költségeit

JÓLLÉT

KÓKA JÁNOS számításai szerint egy jó prevenciós program legalább 1,5 százalékos GDP-bővülést jelentene a gazdaságnak

– Keveset költünk az egészségügyre, és azt is rossz szerkezetben – fogalmazott Kóka János. A meglévő három jövedelemtulajdonos közül az állam nem tud vagy nem akar többet költeni az egészségügyre. A második, a családok kifogytak a lehetőségeikből, a vállalkozásokkal viszont meg lehetne állapodni, hogy milyen adókedvezményért cserébe milyen nagyságú kiegészítő biztosítási fedezetet tudnak vállalni. Kóka János úgy becsülte, hogy az általa javasolt kiegészítő biztosítással 300 milliárd forintnyi friss forrás érkezhetne az egészségügybe. Hozzátette: milyen furcsa, hogy az irodatakarítás leírható a költségekből, az egészségügyi szolgáltatás viszont nem.

Második lépésként az ellátórendszer átalakítását sem lehet megúszni – közölte az exminiszter. „Több mint 100 kórház van Magyarországon, ennek a felét be kell zárni. A politikának végre be kell vállalnia ezt a balhét!” – mondta. Szerinte az embereknek el kellene magyarázni, hogy ne ott várják el, hogy megmentsék az életet az infarktusa után, ahol évente legfeljebb negyven ilyen beteget látnak az orvosok, hanem ott, ahol legalább 15 ezret, mert csak így lesz esélyük a túlélésre. Szerinte az ellátórendszer mellett a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) is átalakításra szorul, melynek első lépésként azonnal kapnia kellene 15 milliárd forintot a működésére. A NEAK ugyanis most a költségvetése két százalékát fordíthatja működésre, így nem futja se ellenőrzésre, se arra, hogy a szakmai feladatait ellássa, lényegében egy kifizetőhely.

MINTA

RÉKASSY BALÁZS: Kulturáltabb országokban a kapacitáshiányra az az orvosság, hogy a várólistás beavatkozásokat az állam a magánegészségügyben megvásárolja a pácienseknek

A harmadik lépés, ami szerinte fontosabb, mint az első két pontja, egy tisztességes prevenciós program lenne. Számításai alapján egy jó prevenciós program legalább 1,5 százalékos GDP-bővülést jelentene a gazdaságnak, és 1000 milliárdos költségcsökkenést az egészségügynek. Hozzátette: persze nem azonnal, hanem évtizedek múlva. Ugyanis amíg rossz minőségű termékeket eszünk, iszunk, stresszelünk, rosszul alszunk, addig nyilván betegebbek is leszünk, aminek a társadalmi költségeit ennek a rossz ellátórendszernek kell állnia.

– Azt értem, hogy a pénzügyminiszter nem akar a gazdaság más területeitől az egészségügyre átcsoportosítani, és az egészségügyi kormányzat nem vállalja a konfliktust kórházak bezárásával. Azt viszont nem, hogy miért nem lehet átfogó prevenciós programot csinálni – mondta.

Gazdasági semlegesség csak az Unión kívül létezhet

INTERJÚ Orbán Viktor azért vezeti Magyarországot kelet felé, hogy függetlenítse magát Brüsszeltől. Ez az országnak nem jó, de ő politikailag profitál belőle, mint ahogyan Donald Trump győzelméből is – mondta lapunknak Berend T. Iván gazdaságtörténész, egyetemi tanár.

KARDOS ERNŐ

„Óh, mikor oszlik már a köd" – idézi ön a legújabb esszékötetében Babits 1917-es versét. Érzése szerint napjainkban Magyarországon inkább oszlik, vagy sűrűsödik a köd?

Egyelőre sűrű még a köd, de már nem tűnik eloszlathatatlannak. Az ellenzék tábora már ott van a kormánypárt nyakában. A támogatottság különbsége 2-3 százalékra zsugorodott. Természetesen nem feledhetjük, hogy a jobboldali-nacionalista nézeteknek hagyományosan nagy támogatottsága volt Magyarországon a két világháború között és a II. világháború éveiben is, és most is nagy tábora van ennek az irányzatnak.

Az előbb említett, Örvények és sziklák között című esszékötete írásai napi aktualitásokról és a történelmi események hátteréről szólnak. Az interjút aznap kezdjük, amikor megjelentek a botrányosan gyenge GDP-adatok. Erről is ír majd?

Természetesen. Az Orbán-kormány gazdaságpolitikája elhibázott. A tudásintenzív szektorok kiépítése helyett külföldi vállalatok összeszerelő műhelyévé tette az országot. A beruházások közel 60 százaléka külföldről jön, elsősorban Németországból, de most egyre erőteljesebben Kínából is. A vonzást Kína számára az adja, és ezt nem szabad elfelejteni, hogy Magyarország az Európai Unió tagországa, tehát ha belép Magyarországra, már betette lábát az Unióba is.

A kormány többször nekilendült már, hogy a gyengülő gazdasági adatokat valamiféle reform útján javítsa. Október 23-án Orbán Viktor semleges gazdaságot hirdetett. Ön elég sok gazdasági reformot látott itthon és a világban. A Magyar Tudományos Akadémia volt elnökeként, a Közgazdaságtudományi Egyetem volt rektoraként mit gondol, létezik semleges gazdaságpolitika?

Gazdasági semlegességről beszélni Magyarországon nevetséges. Egy kicsiny és közepesen fejlett ország nem állhat semlegesen magában. Ehhez mindenekelőtt ki kellene lépni az Európai Unióból, s ezzel elhagyni a vámmentes közös európai piacot, lemondani az ajándékba kapott eurómilliárdokról. Erről azonban szó sincs. A „semlegességgel" a kormány csak azt kívánja kifejezésre juttatni, hogy nem a nyugati orientáció a célja, hanem egyensúlyozni szeretne Kelet és Nyugat között. Orbán Viktor arra építi semlegességi elgondolását, hogy szerinte a Nyugat lefelé, a Kelet pedig felfelé megy, és egy évtizeden belül a Kelet – Kína, India, Oroszország – behozza a Nyugatot. Csakhogy ez laikus, hibás elképzelés, hiszen ma a Kelet említett vezető nagy országainak egy főre jutó jövedelme 11 ezer dollárt tesz ki, míg az USA és Nyugat-Európa 12 országának együttes átlagjövedelme kereken 70 ezer dollár, azaz közel hétszer nagyobb. Ennek ledolgozásához nem egy, hanem sok évtizedre van szükség. Ez a gondolkodásmód régi magyar átok. Erről már Ady Endre is írt a „Komporság"-ban, amely Kelet és Nyugat között hajózik, de szívesebben Kelet felé. Most a „gonosz" és ellenséges Unió helyett Azerbajdzsán és Tádzsikisztán az új szövetséges – de mire megy vele?

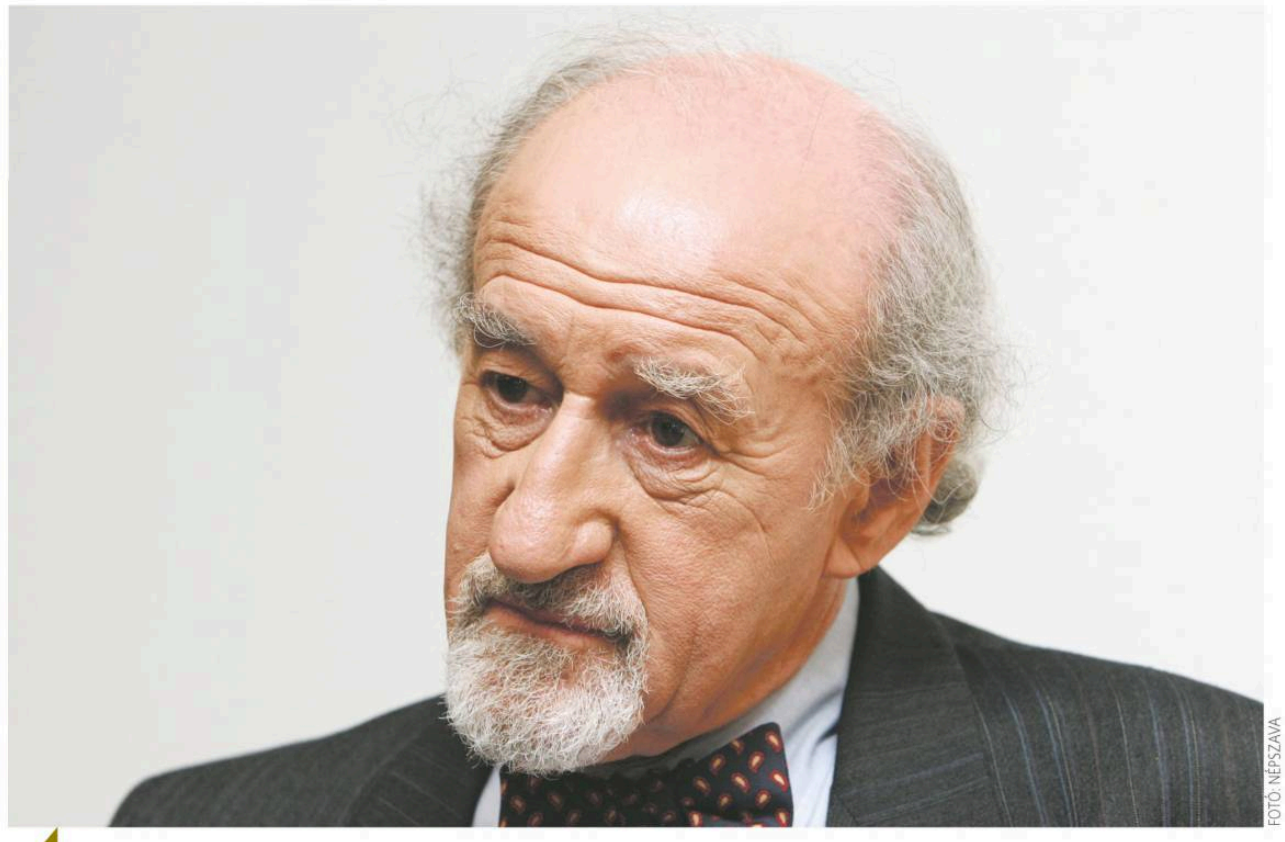

FOTÓ: NÉPSZAVA

Berend T. Iván szerint Magyarország jövője Európa és az európai integráció, és ez onnan, ahonnan, ő nézi, az USA-ból, még inkább látszik

Tényleg, mire? Mi vonzza újra és újra keletre a magyar kompot? A keleti nyitás igazán nem hoz hasznot az országnak. El tudja képzelni, hogy a miniszterelnököt zsarolják Moszkvából, ezért veszi tudomásul a világ előtt, hogy ő Putyin embere? Miközben a rendszerváltáskor Orbán az elsők között mondta ki, hogy ruszkik, haza!

A „ruszkik haza" – hadd említsem ezt először – nem volt nagy hőstett, hiszen a Szovjetunió szétesett, az orosz csapatok kivonulása már napirenden volt akkor. Hogy zsarolják-e Orbánt, nem tudom, de azért vezérli a magyar kompot Kelet felé, hogy függetlenítse magát Brüsszeltől. Ez az országnak ugyan nem jó, de ő politikailag profitál belőle. Neki nyilván ez a fontosabb.

Az rendszer erejét vagy gyengeségét jelzi, hogy immár 14. alkalommal – meglehetősen manipulatív kérdésekkel – kezdeményez nemzeti konzultációnak nevezett propagandaakciót, ezúttal a semleges gazdaságról?

Ezek a nemzeti konzultációk olcsó propagandafogások. Többnyire olyan lépésekről kérik ki a lakosság véleményét, amiket már meg is léptek. A kérdések eleve propagandacélokat szolgálnak, a kormány véleményét sugallják. Arra jók csupán, hogy azután a kormány politikáját a nép igényeinek megvalósításaként állíthassák be. Hogyan is tudna a lakosság állást foglalni bonyolult gazdasági és politikai követelményekről, ha ehhez csak a kormány által nyújtott információ áll rendelkezésére? Ráadásul a lakosság legnagyobb tömegeit nem is érdekli ez a konzultáció, és csak igen kevesen válaszolnak a kérdésekre.

> Az azonban természetes és jogos, hogy Orbán Viktor nagy reményeket fűz hozzá, mert ha az országnak nem is, neki valóban nagyon előnyös egy Trump-rezsim.

A Covid-járvány lecsengése óta – és persze közben is – sok mindennel próbálkozott a kormány, hogy helyrebillentse a gazdaságot. De ezek a programok, közte a rendeleti kormányzás is inkább kudarcok forrása. Ön most Kaliforniában él, de tízezer kilométer távolságból látszik, hogy mi a baj?

Természetesen. A távolság szélesebb perspektívát nyújt. Természetes lehetőséget és igényt az összehasonlításra. Sőt. Kívülről nézve talán még világosabban látszik, hogy Magyarország jövője Európa és az európai integráció. Az Európa-ellenes politika ártalmas az országnak. De nem csak a gazdaságról van szó, és a jó gazdaságpolitikát nem csak gazdasági lépések szolgálják. Az oktatás- és tudásalapú gazdaság szoros összefüggéséről nem kell szólni. Ez evidens. Magyarország azonban jócskán lemaradt ezen a téren.

Az ön szakterülete Kelet-Európa gazdasága és története. Magyarország mostani évtizedét hogyan látja? Előre megyünk vagy hátra? Mielőtt felvettek bennünket az Európai Unióba, a térség éllovasaként emlegettek bennünket, mára sajnos sereghajtók lettünk. Egy csomó gazdasági adat azt mutatja, hogy elénk került Csehország, Szlovákia és Lengyelország, s lassan már Románia is. Mi az oka ennek?

A lassú előrehaladás is lemaradás. Lassan valóban az összes szomszédos ország lehagyja Magyarországot a lakossági fogyasztás és a gazdasági növekedés terén. Ma Magyarország egy főre jutó nemzeti jövedelme 23-24 ezer dollár, ami a közép-európai átlagon áll, de az Európai Unió 44 ezer dolláros szintjének alig több mint a fele, Nyugat-Európa szintjének pedig kereken az egyharmada. Észtország, amely 1991-ig a Szovjetunió része volt, ma egynegyeddel nagyobb nemzeti jövedelemmel rendelkezik, mint Magyarország.

Mit szól ahhoz, hogy a magyar miniszterelnök Brüsszelt okolja az európai, közte a magyar gazdaság meggyengüléséért?

Ez csak a szokásos politikai játék. Az európai gazdaság nem áll rosszul, növekedése egészséges. Az Európai Unió egy főre jutó jövedelmi szintje kereken háromszorosa az orosz szintnek.

Bár a közvélemény-kutatások szerint az ország Unió-párti, Orbán Viktor lépten-nyomon ütközik Brüsszellel. Ezért kikerülhetünk a közösségből. Kikerülhetünk, vagy már most parkolópályán vagyunk? Megpecsételődhet végleg a nemzet sorsa?

Az Európai Unió alaptörvénye szerint senkit sem lehet kitenni az Unióból. Legnagyobb büntetésként meg lehet vonni egy-egy ország szavazati jogát. Ezzel azonban még sohasem élt az Unió. Vissza lehet tartani egyébként megadott támogatási pénzeket. Ezzel – korlátozott mértékben, de Magyarország elleni büntető szankcióként, az Unió törvényeinek megsértéséért – most is él az Unió. Egyelőre az Orbán-kormány megpróbál bűvészkedni – azaz bezsebeli a pénzt, de szidja az Uniót –; úgy gondolja, hogy túljár mindenki eszén.

Ma az euró 410 forint körül lebeg. Ön szerint mennyit vesztett az ország azzal, hogy a politikai elit nem vezette be az európai fizetőeszközt?

Hogy mennyit veszített az ország, azt nehéz lenne kiszámítani, de a legnagyobb veszteség mindenképpen az, hogy a forinthoz való értelmetlen ragaszkodás Magyarország elszigetelődéséhez járul hozzá, az Európából való lassú kicsúszáshoz. Volt olyan időpont, mégpedig 2010-ben, amikor Magyarország teljesítette a feltételeket, de nem használta ki arra, hogy valóban csatlakozzon a közös valutához. Kihagyott lehetőség. Azóta csak romlott a helyzet.

Donald Trump győzelme után Orbán Viktor örömünnepet ült. Ön szerint joggal? Lehet hozadéka a magyar gazdaság és az ország számára az amerikai választási eredménynek?

Donald Trump gazdaságpolitikája, a védővámos elzárkózása inkább kedvezőtlen Európa és Magyarország számára. Az azonban természetes és jogos, hogy Orbán Viktor nagy reményeket fűz hozzá, mert ha az országnak nem is, neki valóban nagyon előnyös egy Trump-adminisztráció, amely Amerikát – a Trump által csodált – autokratikus rezsimek barátjává teszi.

El tudja képzelni, hogy ha Orbán megbukik, és Magyar Péter pártja veszi át a hatalmat, akkor egypárti kormányt alakít, és nem működik együtt a maroknyi ellenzékkel?

Ez nagyon valószínű, Magyar Péternek nincs sok közössége a demokratikus ellenzékkel. Végül is Orbán zsebéből bújt elő. Ezzel együtt történelmi funkciója, hogy jó darabot lehasítson Orbán táborából is, habár legnagyobbrészt az ellenzéki pártoktól szerzi támogatóit. Ezzel együtt, amire a demokrata ellenzék nem képes, ő jobboldali-konzervatív nézeteivel talán képes lesz ígéretes ellenzéket összehozni Orbán ellen.

NÉVJEGY

Berend T. Iván gazdaságtörténész, egyetemi tanár. 1973 és 1979 között a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem rektora, a Magyar Tudományos Akadémia tagja és 1985–1990 között elnöke. 1990 és 2015 között a University of California Los Angeles professzora. Az amerikai, a bolgár, a brit, a cseh és az osztrák akadémia tagja. Kutatási területe Európa 19–20. századi gazdaságtörténete és az Európai Unió története. Berend T. Iván jegyzetei címmel blogot indított, írásaival a mai gazdasági, politikai és kulturális eseményekre reflektál.

LAPSZÉL

Nemzetközi szervezet magyar irányítóval

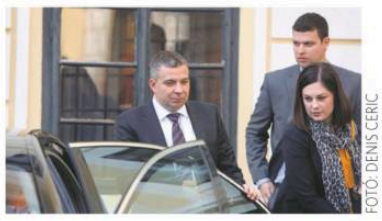

FOTÓ: DENIS CERIC

A következő három évre Áldott Zoltánt (a képen balra), a Mol és a Slovnaft felügyelőbizottságának elnökét választották meg az Olaj- és Gáztermelők Nemzetközi Szövetség Európai Igazgatóságának elnöki posztjára. Az IOGP közös iparági álláspontokat alakít ki az EU energia- és klímapolitikai kérdéseiben, és ezeket közvetíti az uniós intézmények és európai részvényesek irányába. NÉPSZAVA

Európa Brazíliája nem itt van

Magyarországról szóló elemzést tett közzé a Bank of America. Eszerint a nyugati befektetők egy része Európa Brazíliájaként tekint Magyarországra, ám az összehasonlítás nem helytálló. Magyarországnak ugyanis erősebbek a fundamentumai, a piac viszont aggódik a gazdaságpolitika hitelessége miatt. Donald Trump elnökké választása nem tesz jót a forintnak, Magyarországot érintené ugyanis legsúlyosabban, ha az amerikai kormány vámokat emelne. Szerintük ha a magyar gazdaságpolitika hitelessége nem áll helyre, akkor csak a drasztikus kamatemelés mentheti meg a forintot, amely enélkül akár 430-ig is gyengülhet az euróval szemben. PORTFOLIO

Felminősítették Horvátországot

FOTÓ: ADP/EMMANUEL DUNAND

Az elsőrendű, „A” kategóriába emelte Horvátország adósosztályzatát a Moody's Ratings, mindenekelőtt az államadósság jelentős csökkenésével és a horvát közfinanszírozási helyzet ebből eredő markáns erősödésével indokolva a döntést. A cég kiemelte, hogy várakozása szerint a hazai összteremékhez (GDP) mért horvát államadósság 2024 végén 57 százalék lesz, 14 százalékkal alacsonyabb a koronavírus-járvány előtt, 2019-ben mért szintnél és csaknem 30 százalékkal alacsonyabb a járvány tetőzése idején, 2020-ban elért aránynál. MTI

Innovációs pályázat indul

Új pályázati konstrukciót hirdet a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, elsősorban a mikro-, kis- és középvállalkozások számára. A 2,5 milliárd forintos keretösszegű felhívás keretében a cégek, a Nemzeti Innovációs Ügynökségen és a Bay Zoltán Kutatóközponton keresztül kedvezménnyel vehetnek igénybe kutatás-fejlesztési és innovációs szolgáltatásokat. MTI

Rejtve maradó vagyonok

PÉNZMOSÁS Előírja a magántőkelapok tulajdonosainak nyilvántartását a kormány, az EU nyomására. Ám ettől még titok marad a titok.

PAPP ZSOLT

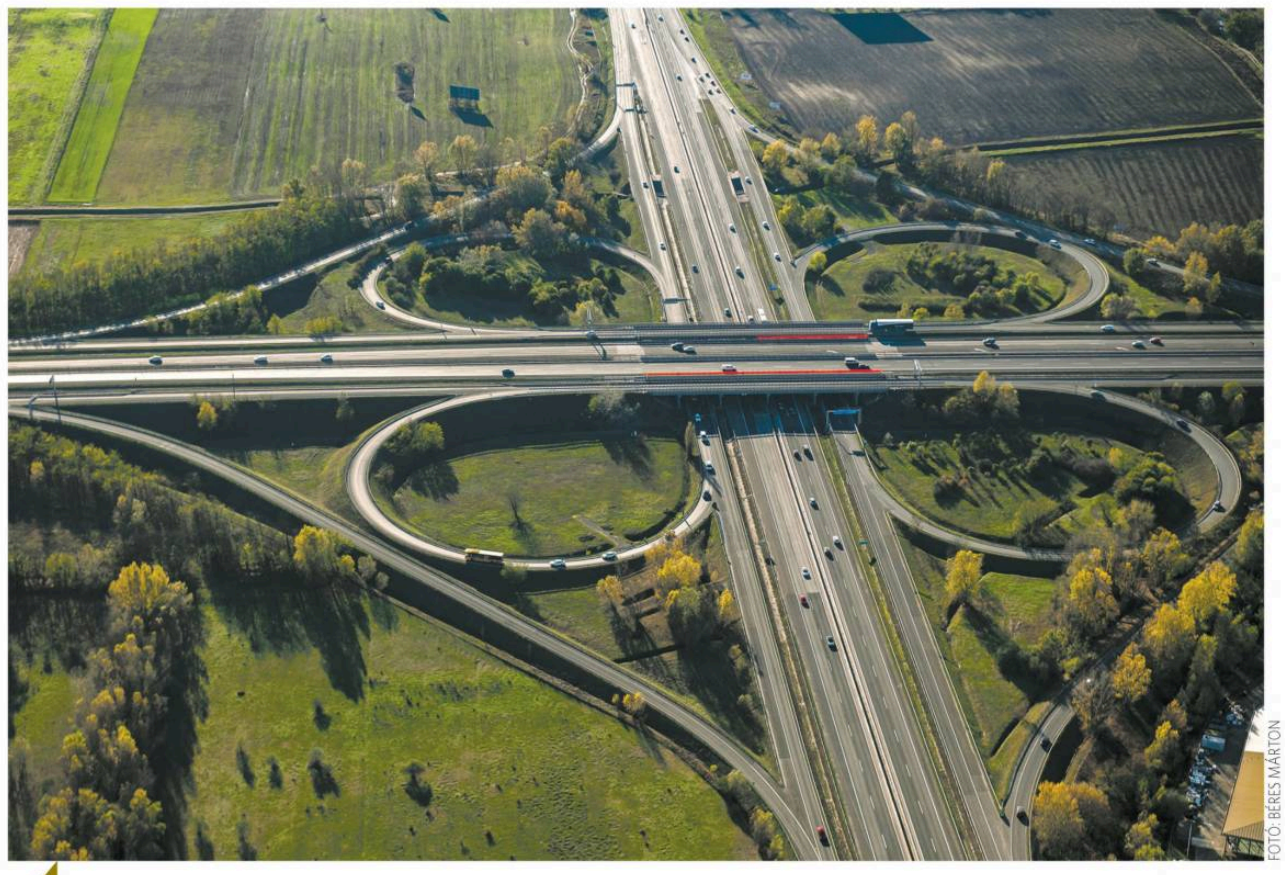

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Nem lehet tudni, hogy pontosan kik a Magyar Koncessziós Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. végső tulajdonosai

Benyújtotta a kormány a parlamentnek a pénzmosás elleni törvény módosítását, amely kötelezővé teszi a magántőkealapok végső tulajdonosainak azonosítását. Az adatokat egy egyelőre nem nyilvános NAV-adatbázisban tárolják majd, amelyhez az állami hatóságok férnek hozzá – derül ki a pénzügyi szolgáltatásokról szóló törvényből. Az elmúlt években több ezer milliárd forintnyi, sokszor tisztázatlan eredetű magánvagyont és sok esetben közpénzt rejtettek el a magyar milliárdosok úgynevezett magántőkealapokban, amelyek végső tulajdonosai, a kormány megengedő szabályozása miatt, rejtve maradhattak. Így birtokolhattak neves NER-milliárdosok például bankot vagy koncessziós autópálya-kezelő céget. A végső tulajdonosról jelenleg sok esetben a hatóságoknak sincs tudomásuk, noha erre az információra számos eljáráshoz szükség lenne. Ebben hozhat változást a mostani törvényjavaslat.

Az ügy előzménye, hogy az Európai Bizottság nyáron kötelezettségszegési eljárást indított a magyar kormány ellen, mert a magántőkealapokra vonatkozó jogszabályok nem feleltek meg teljes mértékben az uniós pénzmosás elleni irányelvnek – nyilatkozta lapunknak Zeisler Judit, a Transparency International Magyarország (TI) szakpolitikai vezetője. A TI idén szeptemberben publikált egy figyelemfelhívó tanulmányt a Magyarországon működő magántőkelapok átláthatóságáról Titoktartás mellékhatásokkal címmel, amelyben felhívták a figyelmet arra, hogy magyar szabályozás hiányossága pénzmosási kockázatokat vet fel.

A magántőkelapok az elmúlt években a NER-vagyonok elrejtésének és a közpénzek eltüntetésének fő eszközévé váltak: míg 2016-ban alig öt ilyen alap működött Magyarországon ez 2023 végén már 161 volt, ám ebből mindössze 64 állt közvetlenül az MNB ellenőrzése alatt. Ugyanis a magyar szabályozás szerint az 500 millió eurónál (kb. 200 milliárd forint) kisebb eszközértékű alapokat az MNB csak regisztrálja, de nem ellenőrzi. Valami „véletlen” folytán a magyar magántőkealapok jelentős többsége ezen bűvös határ alatt marad, és a speciális befektetési alapok tulajdonosairól nem létezik nyilvántartás.

Ugyan van egy NAV-adatbázis a szervezetek tulajdonosairól, ebből azonban előbb törölték a magántőkealapok tulajdonosait, majd korlátozták a nyilvános hozzáférést a teljes, egyéb szervezetek (például gazdasági társaságok) adatait is tartalmazó rendszerhez. Ez azt követően történt, hogy a Direkt36 felfedezte, az adatbázis egyes magántőkelapok valódi tulajdonosainak adatait is tartalmazza. Fónagy János, az akkori Gazdaságfejlesztési Minisztérium államtitkára azzal indokolta a döntést, hogy a magyar jogszabályi előírások nem teszik kötelezővé, hogy a magántőkealapok tényleges tulajdonosait is nyilvántartsák – ismertette az előzményeket Zeisler Judit. A következő lépésként az idén januárban megszüntették a NAV által kezelt regiszterhez való hozzáférést gyakorlatilag a teljes nyilvánosság részére. A hatóságokon kívül csak az láthatja harmadik félként ezeket az adatokat, akinek ez peres ügyben szükséges, vagy maga is tulajdonosként érintett.

161 darab
magántőkealap működött 2023 végén, szemben a 2016-os 5 darabbal

Ezt követően kezdett nyomozásba a TI, hogy mit is mondanak – az amúgy nem teljesen egyértelmű, többféleképp is értelmezhető – uniós jogszabályok. Ez ügyben megkeresték az Európai Bizottságot is, amely végül kimondta, hogy a magántőkealapoknak is szerepelniük kellene ebben a nyilvántartásban. A levelezést követően indult el a kötelezettségszegési eljárás, mert az uniós irányelvet nem megfelelően ültette át a magyar kormány. Erre az eljárásra válaszul születhetett a mostani törvénymódosítás.

HALADÁS

ZEISLER JUDIT

A mostani jogszabálytervezet fontos előrelépés, hisz jelenleg a hatóságok számára sem áll rendelkezésre adatbázis a magántőkealapok tulajdonosairól, pedig akár a Gazdasági Versenyhivatalnak, akár az Integritás Hatóságnak is komoly segítség lenne, hogy egy vizsgálat során megismerje a magántőkealapok tulajdonosait.

A parlament előtt fekvő javaslat apró szépséghibája, hogy a NAV által kezelt tényleges tulajdonosi nyilvántartás adatait nem kell hozzáférhetővé tenni a civil szervezetek és az újságírók számára, vagyis továbbra is el lehet majd rejteni a magántőkealapok tulajdonosait a közvélemény elől. Mindezt annak ellenére teszi a kormány, hogy már született egy olyan uniós irányelv is, amely kimondja, hogy kötelező biztosítani ezen adatbázis nyilvánosságát a civilek és a média számára, ám még több évbe beletelhet a magyar kormánynak, amíg ezt az uniós jogszabályt a magyar jogrendbe beépítik – mondta a szakértő. Zeisler Judit szerint ennek ellenére a mostani jogszabálytervezet fontos előrelépés, hiszen jelenleg a hatóságok számára sem áll rendelkezésre adatbázis a magántőkealapok tulajdonosairól, pedig akár a Gazdasági Versenyhivatalnak, akár az Integritás Hatóságnak is komoly segítség lenne, hogy egy vizsgálat során megismerje a magántőkealapok tulajdonosait. Különösen jelentős, hogy a törvénymódosítás a tulajdonosok azonosítása terén a magántőkealapok befektetőire is kitér, vagyis nemcsak az alapokat kezelő gazdasági társaságokat tulajdonló magánszemélyeket, hanem az alapok befektetési jegyei birtokosainak a kilétét is nyilvánosságra kell majd hozni, ha legalább 25 százalékos részesedéssel rendelkeznek.

Kína új kereskedelmi háborúra készül

ÉLÉNKÍTÉS Óriási, 10 ezer milliárd jüan (1,4 ezer milliárd dollár) adósságmentő csomagot jelentett be Kína, amelynek célja a helyi önkormányzatok megsegítése és a nem túl acélos gazdasági növekedés stabilizálása – írta a Reuters. A program a tervek szerint 2028-ig biztosítja a forrásokat a helyhatóságok számára. Mindez erős összefüggésben van azzal, hogy múlt hét elején Donald Trumpot ismét amerikai elnökké választották, és így szinte bizonyosan újabb nyomás nehezedik majd az ázsiai gazdaságra.

A csomag azt követően „érkezett meg”, hogy a Kína legfőbb törvényhozó testülete, az Országos Népi Gyűlés Állandó Bizottsága ülést tartott néhány nappal azután, hogy az amerikai választások lezajlottak. Az ülésszak előtt komoly várakozások voltak egy nagyszabású, költségvetési ösztönző tervvel kapcsolatban. A mostani bejelentés azonban némi csalódást keltett elemzői körökben. „Nem látok semmit olyat, ami meghaladná az előzetes elvárásokat – mondta a Shanghai Anfang Private Fund Co. szakértője. – A pénzt a rejtett adósságok pótlására használják majd, ami azt jelenti, hogy nem hoz létre új munkafolyamatokat, így a növekedés támogatása egyáltalán nem mondató olyan közvetlennek, mint az előzetesen várható volt” – fejtette ki. A csomag azonban így sem lebecsülendő és fölösleges, ugyanis a kínai vezetés szerint a helyi önkormányzatok adóssága az ország előtt álló három fő gazdasági és pénzügyi kockázat egyike, amellyel muszáj kezdeni valamit a növekedés felgyorsítsa érdekében.

> A helyi önkormányzatok adóssága az ország előtt álló három fő kockázat egyike.

Bár a döntéshozók valóban nem jelentettek be a belföldi kereslet közvetlen ösztönzésére irányuló intézkedéseket, a jelek szerint ez egyáltalán nem volt véletlen. Lan Foan pénzügyminiszter ugyanis már most erőteljesebb költségvetési politikát ígért jövőre, ami arra való jelzésként értelmezhető, hogy Trump januári beiktatása után merészebb lépésekre kerülhet sor. Ennek magyarázata, hogy Peking fenn kívánja tartani a költségvetési mozgásterét, hogy reagáljon a Donald Trump által esetlegesen újranyitandó kereskedelmi háborúra.

Á. A.

Újabb antiszemita hullámok

INDULAT A Hamász tavalyi terrortámadása és a miatta kitört háború nyomán évtizedek óta nem tapasztalt erőszakos cselekményeket követtek el az európai és amerikai zsidóság ellen.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

A múlt hét csütörtökön Amszterdamban lezajlott Ajax–Maccabi Tel-Aviv labdarúgó mérkőzés előtt és után hajtóvadászatra emlékeztető támadások érték az izraeli csapat szurkolóit. Az áldozatokat arabul beszélő férfiak ütlegelték, és egyéb módon is bántalmazták. Szervezett jellege miatt Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök az incidenst egyenesen a kristályéjszaka néven elhíresült náci pogromhoz hasonlította. Az amszterdami erőszak csupán folytatása azon támadások sorának, amelyet a palesztin Hamász tavaly október 7-i, Izrael ellen elkövetett terrorakciója és az azt követő háború váltott ki Európában és az Egyesült Államokban.

Ez különösen szembeszökő azokban az országokban, ahol nagyszámú zsidó lakosság él. Franciaország például 400 ezer zsidónak az otthona, ez a legmagasabb szám Európában mind abszolút értékben, mind az összlakossághoz viszonyítva. Jelentős számú zsidó él még Németországban (300 ezer fő) és az Egyesült Királyságban (125 ezer fő) is. Ezekben az országokban drámaian megnőtt a zsidók ellen elkövetett atrocitások száma: gyerekeket és fiatalokat támadnak meg az utcán, leköpik és megverik őket, egyetemi hallgatókat fenyegetnek, számtalan videó, komment és kép kering az internetes térben a zsinagógák és egyéb zsidó intézmények elleni támadási kísérletekről.

A legelborzasztóbb támadásra idén júniusban került sor, amikor tinédzser korú fiúk antiszemita motivációtól hajtva megerőszakoltak egy 12 éves zsidó lányt Párizs Courbevoie kerületében. Májusban Rouenban, augusztusban pedig

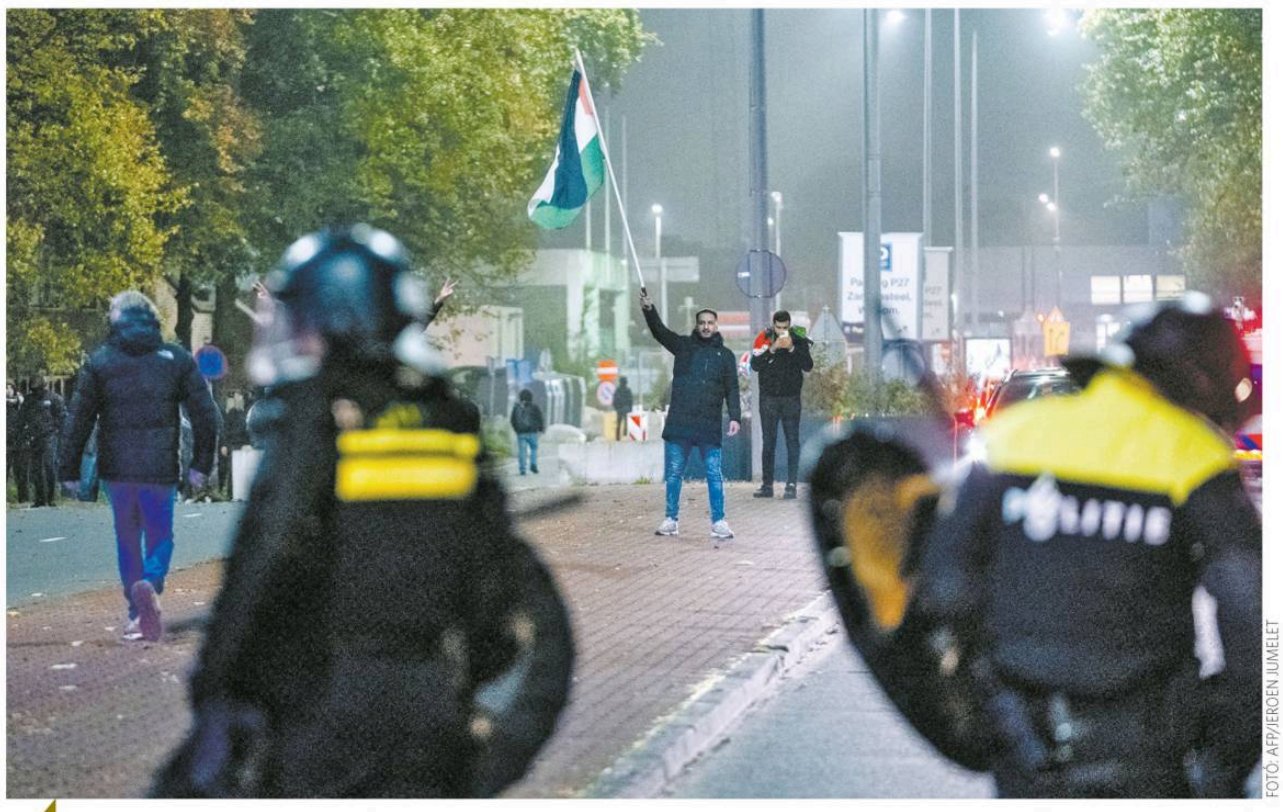

FOTÓ: AFP/JEROEN JUMELET

Az amszterdami labdarúgó-mérkőzés előtt és után arabul beszélő ismeretlenek csoportosan és szervezetten támadták meg a Maccabi Tel-Aviv szurkolóit

Montpellier közelében zsinagógák elleni gyújtogatások is történtek, írja összefoglalójában a Neue Zürcher Zeitung.

Németországban tavaly az antiszemita indíttatású támadások száma 80 százalékkal nőtt, jelentette a RIAS nevű intézet, amely 2017 óta monitorozza az ilyen természetű incidenseket, írja a Politico. A regisztrált 4782 eset több mint fele október 7. után történt. A jelentés hét ügyet, mint az „extrém erőszak” megnyilvánulásait, külön is kiemelt. Ezek közül a berlini zsinagóga ellen tavaly októberben elkövetett Molotov-koktélos támadás verte a legnagyobb visszhangot a német főváros zsidó közösségének körében. A RIAS ezenkívül 121 támadás, 329 vagyont ért károkozás és 183 fenyegetés esetét is jelentette. Az incidensek több mint 70 százaléka Izrael állammal volt kapcsolatos, „sok esetben az október 7-i eseményekre vonatkozóan korábban már létező sztereotípiák szolgáltak alapul a zsidók elleni erőszak tagadásához, relativizálásához vagy éppen igazolásához”, áll az RIAS jelentésében. Az intézet a Nemzetközi Holokausztemlékezési Szövetség (IHRA) „gyakorlatban működő antiszemitizmus” definícióját veszi alapul, amely magában foglalja „a nácik és a jelenlegi izraeli kormánypolitika közötti párhuzamok vonását” és „a zsidók kollektív felelőssé tételét Izrael állam intézkedéseiért” is.

Ausztriában a Hamász támadása után szintén fellángoltak a zsidóellenes indulatok. Bécs II. és XX. kerületének üzleteire festettek ismeretlenek „Halál a cionizmusra” és „Győzelem Palesztinának” feliratokat. Az említett országok esetében figyelemre méltó, hogy számos incidensre még az izraeli hadsereg október 27-én megindított szárazföldi hadművelete előtt került sor.

> Számos incidensre még az izraeli hadsereg október 27-én megindított szárazföldi hadművelete előtt került sor.

Az Egyesült Államokban egy év leforgása alatt több mint 10 ezer antiszemita motívum alapján elkövetett incidens történt az amerikai Anti-Defamation League (Becsmérlésellenes Liga) nyilvántartása szerint. Ezek mintegy háromnegyede verbális vagy írásbeli zaklatás, a kisebbik részük pedig vandalizmus és fizikai erőszak formájában nyilvánult meg.

Figyelmet érdemel, hogy legalább 1200 cselekményt ezek közül egyetemi campusokon követtek el. A New York-i Columbia Egyetem területén zajló tüntetéssorozat képei bejárták a világsajtót, de számos más felsőoktatási intézményben is palesztinpárti és Izrael-ellenes üzeneteket skandáló hallgatók foglalták el az intézmények egyes részeit. A University of California diákjai által emelt barikádokat a rendőrségnek kellett felszámolnia.

Több mint kétezer incidens amerikai zsidó intézmények és zsinagógák ellen történt, ezeknek fele bombafenyegetés volt. Az Izrael-ellenes tüntetéseken több mint 3 ezer antiszemita cselekményt regisztráltak, a résztvevők gyakran nyíltan támogatták a Hamászt, a Hezbollahot vagy a jemeni húszi lázadókat politikai megmozdulásaik során. Magyarországon szerencsére hasonló fizikai erőszakhullámot nem tapasztalhattunk, a legtöbb antiszemita megnyilvánulás az online térben történt.

Nőhet a szomáliai magyar katonai jelenlét

BÉKEFENNTARTÓK Az al-Shabaab terrorszervezet vállalta a felelősséget a Szomáliában működő számos diplomáciai képviseletnek és nemzetközi szervezetnek otthont adó halanei megerősített bázistábor elleni támadásért. A szomáliai fővárosban, Mogadishuban lévő tábort november 4-én a hajnali órákban érte halálos rakétatámadás. Az incidenst azóta is titokzatos hallgatás övezi.

A magyar illetékes szervek nem árulták el, hány magyar tartózkodik jelenleg a táborban, megkeresésünkre azt a választ kaptuk, hogy biztonsági okokból ezt az információt egyelőre nem hozhatják nyilvánosságra.

A merényletről annyit lehet tudni, amennyi a szomáliai sajtóban és ennek nyomán a nemzetközi médiában megjelent. A bázistábort direkt aknavető-találat érte, több külföldi életét vesztette. A Horseed Media helyi sajtóorgánum első jelentései szerint három ember megsérült a támadásban, a sebesültek egy része – akiket külföldi alvállalkozóként azonosítottak – később belehalt sérüléseibe. A halálos áldozatok pontos számát hivatalosan mindmáig nem erősítették meg.

Magyar áldozatról nem tudunk, de annyi információt sikerült szereznünk, hogy három ENSZ-katona is életét vesztette a támadásban.

Mohamed El-Amine Souef nagykövet, az Afrikai Unió Bizottsága (SRCC) elnökének különleges képviselője és az ATMIS (Az Afrikai Unió szomáliai átmeneti missziója) vezetője elítélte a létesítmény elleni „borzalmas támadást”. „Ez a barbár támadás nem fog eltántorítani minket és a szomáliai biztonsági erőket attól, hogy tartós békére és biztonságra törekedjünk Szomáliában... Újra megerősítjük megingathatatlan elkötelezettségünket a terrorizmus elleni küzdelem, valamint a békés és virágzó Szomália felépítése mellett” – jelentette ki Souef.

Az ATMIS felső vezetése meglátogatta a becsapódási helyszíneket a támadást követően. Biztonsági források úgy vélik, hogy az aknavetőket Mogadishu centrumából, lakott övezetből indították.

Míg a szomáliai kormány még nem adott ki közleményt az incidensről, az ATMIS „legmélyebb együttérzését és részvétét” fejezte ki az elhunytak családjának, és gyors felépülést kívánt a sérülteknek.

A támadás komoly biztonsági problémát jelent, hiszen Szomáliában jelentős számú nemzetközi békefenntartó és más nemzetközi szervezet is jelen van. Az afrikai országot évek óta sújtja a bizonytalanság, a fő fenyegetést az al-Kaida dzsihadista terrorcsoport afrikai fiókszervezete, az al-Shabaab és az Iszlám Állam-Daesh/ISIS terrorcsoportok jelentik. Az al-Shabaab ellen 2007 óta harcol a szomáliai kormány és a 2022 áprilisában alakult ATMIS, illetve az Afrikai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által felhatalmazott többdimenziós misszió. A terrorszervezet fokozta a támadásokat, amióta Hassan Sheikh Mohamud szomáliai elnök „teljes háborút” hirdetett a dzsihadista csoport ellen, amely jelentős területeket ellenőriz az ország déli és középső részein, de országos szinten mindenhol – a fővárosban is – jelen van. Szomália és a térség biztonságát a terrorizmus mellett számos más konfliktus is veszélyezteti – regionális államközi feszültségek, klánok és etnikai csoportok közötti háborúk –, miközben itt megy át a világ egyik létfontosságú tengeri kereskedelmi útvonala. Az ország stabilitásának elősegítésére számos ország és nemzetközi szervezet, köztük az Európai Unió is jelen van az országban. Az EU missziójában magyarok is szolgálnak: a Népszava épp néhány nappal a bázistábort ért támadás előtt, október 31-én közölt exkluzív interjút Stelmach László rendőr alezredessel, aki az Európai Unió Szomáliai Képességfejlesztő Missziójában (EUCAP Szomália) szolgál. A magyar szakember, aki a világ számos konfliktusövezetében vett részt különböző missziókban, lapunknak azt mondta, Szomália kihívásai még Afganisztánhoz képest is sokkal összetettebbek, a fenyegetettség és merényletkísérletek gyakorlatilag napi rendszerességgel előfordulnak itt.

A november 4-i támadás különösen aggasztó magyar szemmel is, hiszen több, egymástól független forrásunk azt állítja, hogy jövőre minimum megkétszereződik a magyar jelenlét Szomáliában. Úgy tudjuk, a Közel-Keleten és Csádban szolgáló magyar katonákat vezényelnek 2025 januárjától Mogadishuba.

Névtelenséget kérve nyilatkozott lapunknak egy honvédelmi szakértő, aki elmondta: kizárt, hogy a jövőben tömeges magyar jelenlét legyen a szomáliai misszióban, maximum kétszáz főből lehetséges a jelöltek kiválasztása. Valószínűbbnek tartja a márciusi, mint a januári misszió kezdést a magyar katonák számára. Hangsúlyozta, hogy önkéntes alapon lehet jelentkezni a szomáliai misszióba, ahogyan ez korábban is működött. „Senki nem kényszeríthető, hogy részt vegyen egy ilyen küldetésben” – mondta forrásunk.

SZABADI KLAUDIA

FOTÓ: KLAUDIA SZABADI

A helyi dzsihadista csoport rakétatámadása három ENSZ-dolgozó életét is kioltotta

LAPSZÉL

Izraeli csapás Damaszkusz mellett

FOTÓ: ETIENNE TORBEY/AFP

Egy a szíriai fővárostól délre lévő Szajjida Zajnab kerületben álló lakóházat ért célzott izraeli rakétatalálat tegnap, a támadásban hét civil vesztette életét – adta hírül a Reuters. A halottak között nők és gyermekek is voltak, s további húsz ember megsérült – áll a szíriai védelmi minisztérium közleményében. A településen az Irán által támogatott Hezbollah katonai központja és egy síita vallási kegyhely is található. Az itt jelentős fegyverzettel felszerelt támaszpontot működtető Hezbollah a szíriai polgárháború során hatalomban maradt szíriai elnök, Bassár el-Aszad szövetségese a térségben. NÉPSZAVA

Újabb határvillongás Kasmírban

Lelőttek egy feltételezett lázadót az indiai igazgatás alatt álló Kasmír tartományban, napokkal azután, hogy a lázadók megölték az indiai kormány által támogatott milícia két tagját – írja az al-Dzsazíra. Az akciót a Kasmír Tigrisek nevű szeparatista csoport vállalta magára. A régóta vitatott területért küzdő fegyveresek erőszakos úton igyekeznek kikényszeríteni az Indiától való függetlenséget, vagy a szóban forgó terület Pakisztánnal történő egyesülését. Sok muszlim kasmíri is támogatja a harcukat. Delhi gyakran Pakisztánt vádolja azzal: Iszlámábád fegyverzi fel a lázadókat és ad taktikai kiképzést nekik. A muzulmán állam tagadja a vádakat. NÉPSZAVA

Igazságtalan kármentés

FOTÓ: MIGUEL J. RODRIGUEZ CARILLO/AFP

Az amerikai szövetségi katasztrófaelhárítási szolgálat (FEMA) elismerte, hogy egy floridai alkalmazottjuk valóban politikai alapon tett különbséget a Milton hurrikán károsultjai között. A helyszínre kiérkező csapatoknak egy helyi munkatársuk azt javasolta, hogy hagyják figyelmen kívül azokat a megsérült házakat, ahol Donald Trumpot támogató táblát látnak. Az eset után kirúgták a szóban forgó illetőt – tudósított a CNN. A történtekről elsőként a konzervatív Daily Wire számolt be, miszerint a szolgálat több alkalmazottja is megerősítette azt, hogy egy helyi tisztviselő útmutatását követve legalább 20 sérült ház mellett mentek így el a mentőcsapatok. A FEMA további közlése szerint a férfinak nem is volt hatásköre ilyen utasítás kiadására. NÉPSZAVA

A Trump-kampány rettegett bábjátékosa

KONTROLL Susie Wiles, a megválasztott elnök másodszori sikerének kovácsa a kabinetfőnöki pozíció elnyerésével egy csapásra a legbefolyásosabb emberek közé emelkedhet Washingtonban.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

FOTÓ: AFP/JIM WATSON

Susie Wiles a Fehér Ház történetének első női kabinetfőnöke lesz

Donald Trump választási győzelme utáni első (és talán legfontosabb) személyzeti döntése volt, hogy leendő kabinetfőnökének nevezte ki csütörtökön a 67 éves Susie Wilest, 2024-es kampányának vezetőjét. A Fehér Ház kabinetfőnökének feladata a legegyszerűbben úgy írható le, mint a monarchiák idejében alkalmazott „király személye körüli miniszter" hivatala. Ő dönti el, hogy kivel találkozik az elnök és kivel nem, ő állítja össze az elnök napirendjét, irányítja az elnöki adminisztráció csapatát, s beleszólása van a kabinetben dolgozó munkatársak személyzeti kérdéseibe is.

A washingtoni politikában otthon mozgó szakértőket nem érte váratlan hírként Wiles kinevezése, hiszen mára elterjedt róla „Trump-suttogói" képessége, azaz, hogy a megválasztott elnök politikailag káros kirohanásait és impulzív természetét sikerrel tudja kordában tartani. Maga Trump egy közleményben úgy nyilatkozott Wilesról, mint „kemény, okos, innovatív, széles körben csodált és elismert" szakemberről.

Mindezen tudással felvértezve is újoncként érkezik meg a szövetségi politikába, különös tekintettel arra, hogy eddig kizárólag kampányok és nem kormányok szervezésében van tapasztalata. Első kampánya Ronald Reagan 1980-as győztes elnökjelölti menetelése volt, ahol még kezdő munkatársként dolgozhatott. Később az idősebb George Bush–Quayle 1988-as és Mitt Romney 2012-es elnöki kampányának helyi tagozatában dolgozott, majd Trump első, 2016-os elnöki kampányának helyi munkáját irányította. 2018-ban Ron DeSantis floridai képviselő kormányzói székért folyó harcát vitte sikerre, de vele utóbb megromlott a viszonya. Trump a 2021. január 6-i zavargások után, saját politikai mélypontján kérte fel visszatérése megszervezésére. A DeSantis csapatából hozott belsős információit már fel tudta használni Trump második republikánus előválasztási kampányában, amelyet az újraválasztott floridai kormányzó magabiztosan és tekintélyes kampánybüdzsével kezdett.

A liberális oldalon valósággal rettegett Wilesnak ezt leszámítva is akadt bőven tennivalója: a 2016-os és 2020-as Trump-kampányokat a helytelen személyzeti politikából fakadó belharcok, szivárogtatások gyengítették, amelyek folyamatosan muníciót adtak a sajtónak a republikánus jelölt kikezdéséhez.

Wiles remek érzékkel tudta rávenni a csapongó Trumpot, hogy a republikánus kampány szempontjából kulcsfontosságú üzenetekre koncentráljon – áll a Politico elemzésében. Abban is sikert ért el, hogy a sokáig szkeptikus jelöltet meggyőzte a korai szavazás hatékonyságáról, így az idén már Trump is erre biztatta híveit. A siker nem maradt el.

> Wiles remek érzékkel tudta rávenni a csapongó Trumpot, hogy a 2020-as elveszített választás helyett a republikánus kampány szempontjából kulcsfontosságú üzenetekre koncentráljon.

Chris LaCivita, a 2024-es Trump-kampány társfőnöke is hízelgően nyilatkozott kollégájáról: „Mesterien képes többféle kiemelten fontos dolgot egy időben kezelni, tehát a menedzsment szempontjából tökéletes választás volt a kampány számára."

Bár lapzártánkig még nem történt meg országosan a szavazatok teljes feldolgozása, Trump behozhatatlan előnyre tett szert Nevada és Arizona államokban is, így az idei elnökválasztást eldöntő hét billegő állam mindegyikében sikerült győzelmet aratnia. Ennél is figyelemre méltóbb, hogy idén biztosan megelőzi ellenfelét a jelöltekre országosan leadott voksok számában is, ami republikánus elnökjelöltnek legutoljára húsz éve sikerült.

Forr a helyzet Ukrajna körül

ESZKALÁCIÓ A lengyel miniszterelnök arra számít, hogy „a közeli jövőben" bejelentésre kerülhet egy ukrajnai tűzszünetre vonatkozó javaslat – adta hírül szombaton a lengyel rádió. Donald Tusk egy varsói sajtóértekezleten ennek kapcsán arról beszélt, találkozni készül az EU, a NATO és a brit kormány vezetőivel, hogy megvitassák a Donald Trump amerikai elnökválasztási győzelme nyomán Ukrajnában kialakult helyzetet. A lengyel vezető Emmanuel Macron francia elnökkel, Mark Rutte NATO-főtitkárral és Keir Starmer brit kormányfővel tervezett találkozókat említett, de médiajelentések szerint a skandináv és a balti országok irányítóival is találkozni készül.

Tusk szerint a kialakuló „új politikai tájkép komoly kihívást jelent mindenki számára", különösen, ha Moszkva és Washington Kijev feje fölött jut megállapodásra. Varsó „intenzíven koordinálni fogja az együttműködést azon országokkal, melyek hasonlóan látják a geopolitikai, transzatlanti és ukrajnai helyzetet" – tette hozzá a lengyel vezető a Politico hírportál szerint. „Senki sem akarja, hogy a konfliktus eszkalálódjon, de azt sem, hogy Ukrajna meggyengüljön vagy akár kapituláljon; ez alapvető veszélyt jelentene Lengyelországra és a lengyel érdekekre" – mondta. Eközben Josep Borrell, az EU külügyi vezetője szombaton Kijevbe látogatott, ahol megerősítette: Európa „támogatni fogja Ukrajnát minden tőle telhető módon".

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Donald Tusk szerint a Trump győzelmével kialakult új politikai tájkép komoly kihívást jelent

David Axe, az amerikai Forbes magazin rovatvezetője az ukrajnai hadi helyzetről mindeközben azt írta, az orosz hadsereg támadások újabb hullámát indította a kurszki térségben, mivel vissza akarja foglalni a régiót a front „befagyasztása" előtt, amit esetleg Donald Trump új amerikai elnök javasolhat. A befagyasztás azt jelentené, hogy Oroszország 120 ezer négyzetkilométernyi ukrán területet nyerhetne, de 700 négyzetkilométert veszítene a kurszki térségből, s ez arra ösztönzi Moszkvát, hogy a lehető legnagyobb erővel támadjon, figyelmen kívül hagyva az orosz katonák számára „vérfürdővel" felérő veszteségeket – írta Axe. Az orosz hadsereg halottakban és sebesültekben számolt vesztesége a múlt hónapban átlag 1500 fő volt minden egyes nap – mondta Anthony Radakin admirális, a brit vezérkar főnöke tegnap a BBC-nek.

A New York Times azt írta, az orosz hadsereg 50 ezres erőt vont össze, köztük észak-koreai katonákkal a kurszki területek visszaszerzésére, anélkül, hogy katonákat kellett volna kivonnia Ukrajna keleti részéből, amely az offenzíva fő csapásiránya. A fronthelyzet Olekszandr Szirszkij ukrán főparancsnok szerint is „kihívást jelent", és „az eszkaláció felé tendál". „Az ellenség, kihasználva számbeli fölényét, folytatja támadó műveleteit, elsősorban (a Donyeck megyei) Pokrovszk és Kurahove irányába összpontosítva erőfeszítéseit" – írta Facebook-oldalán.

Ukrajna vasárnap ismét azzal próbálkozott, hogy a frontokon kívüli akcióval gyakoroljon nyomást a putyini rezsimre. Harmincnégy drónnal támadta az orosz fővárost, amelynek három repteréről kellett a járatokat átirányítani emiatt. A Reuters szerint ez volt a legnagyobb Moszkva elleni dróncsapás a háború kezdete óta. Ukrajna azt is közölte, hogy dróntámadást intézett egy az oroszországi Brjanszk régióban lévő fegyverraktár ellen is. Vasárnapra virradó éjjel ugyanakkor orosz dróntámadás érte az ukrajnai Odessza megyét is.

HARSÁNYI GYÖRGY

Mulandó dicsőség

RÓNAY TAMÁS

A múlt pénteki informális uniós csúcstalálkozó értékelése összetett: egyrészt propagandisztikus belpolitikai üzenetet hordozott, amelynek a lényege, hogy Orbán Viktor világhatalmi tényezővé vált, másrészt létezik egy érdemi rész: a versenyképesség területén Európa kezd leszakadni riválisai, az Egyesült Államok és Kína mögött.

Orbán Viktor szempontjából jobb időben nem is rendezhették volna meg a csúcstalálkozót, hiszen két nappal korábban nagy barátja, Donald Trump megnyerte az amerikai elnökválasztást, így erős emberként léphetett fel az állam- és kormányfők előtt. Ennek a jelentőségét azonban nem érdemes túlértékelni. Másfél hónap maradt a magyar uniós elnökségből, jövőre a figyelem már jóval kevésbé vetül Budapestre. A magyar kormányfő biztosan nem lesz közvetítő Trump és az EU között, mert az európai partnerek nem bíznak benne. Giorgia Meloni olasz kormányfő máris bejelentkezett erre a feladatra, s a csúcson látványosan el is határolódott Orbánnak az ukrajnai háborúval kapcsolatos politikájától.

Másrészt ha Orbán tényleg olyan jó viszonyt ápol Trumppal, akkor elérhetné nála, hogy ne sújtsa védővámokkal az európai termékeket. Ha ezt nem teszi meg, akkor felmerül a kérdés: a megválasztott amerikai elnökhöz való dörgölőzéséből a magyar miniszterelnökön kívül kinek származott haszna?

Valószínűtlen, hogy Orbán Viktor nemzetközi „megdicsőülése” bármi hatást gyakorolna a magyar választókra. Sokak számára inkább visszás volt a nagyzási hóbortról tanúskodó rendezés az EU egyik legszegényebbé züllesztett országában. Ne feledjük azt sem, hogy a felmérések szerint Orbán júliusi „békemissziója” sem befolyásolta semmilyen módon a magyar választói magatartást. Magyar Péter sem maradt le a nemzetközi versengésben: a Tisza Párt elnöke és Karl Nehammer osztrák kancellár megbeszélését a bécsi sajtó is felkapta, s az Emmanuel Macronnal való találkozója után végképp az uniós állam- és kormányfők látókörébe került.

A nemzetközi értékelések némi meglepetéssel jegyezték meg, hogy a magyar miniszterelnök a konstruktív arcát mutatta az informális csúcson. Ennek az az oka, hogy a magyar kormány sikerként akarta beállítani a megbeszéléseket. A cél az, hogy a „budapesti nyilatkozatnak” nevezett, egyébként általánosságokat tartalmazó dokumentumról itthon még akár éveken át azt állíthassák: ez jelentette a fordulópontot Európa versenyképességének történetében, Orbán adott új lendületet az EU-nak.

Az Uniónak valóban új impulzusokra lenne szüksége, de ennek formáit még nem találták meg. Miközben Washington beruház, Peking nagy összegeket költ a fejlesztésekre, az agyonszabályozott Európa, melynek gazdasági jelentősége világviszonylatban egyre kisebb, mindjobban lemarad a riválisok mögött. Az EU lassan reagál a kihívásokra, s egyelőre nem is látható kedvező változás egyrészt Berlin és Párizs válsága miatt, másrészt mert a döntési folyamatok felgyorsításához az uniós alapszerződés módosítására is szükség lenne, ám a mostani politikai helyzetben ez esélytelen. Kivált, ha egyes uniós tényezők épp az EU legnagyobb ellenfeleinek érdekében lépnek fel.

GÁL MÁRIA

Kényes kérdés

Aki a magyarok ellensége bárhol a Kárpát-medencében, az Magyarország ellensége – mondta tavasszal az európai parlamenti és helyhatósági választásokra készülődő Erdélyben Lázár János, az Orbán-kormány minisztere. Szavai egybecsengtek a miniszterelnök korábbi kijelentéseivel és a kormány hivatalos nemzetpolitikai álláspontjával. De mint oly sok más kormányzati szólam, ez sem több üres lózungnál.

Szlovákiában épp nagyon is bántani készülnek a magyarokat: a szélsőjobboldali-populista Szlovák Nemzeti Párt által delegált miniszter vezette kulturális tárca szigorítani készül az államnyelvtörvényt. Ha elfogadják a tervezetet, akkor gyakorlatilag tilos lesz a magyar nyelv használata a nyilvánosság legtöbb területén, még a tömegközlekedésben és a postán sem lehet majd magyarul beszélni. A magyar „nemzeti” kormány mégis hallgat, a „nemzet miniszterelnöke” pedig változatlan barátságot ápol Robert Ficóval, aki előző kormányai idején magyarellenes intézkedések sorát hozta, és most sem talált semmi kivetnivalót a kulturális tárca államnyelvtervezetében.

Szlovákiában épp nagyon is bántani készülnek a magyarokat: a szélsőjobboldali-populista Szlovák Nemzeti Párt által delegált miniszter vezette kulturális tárca szigorítani készül az államnyelvtörvényt.

Ma Pozsonyban tárgyal a szlovák házelnökkel Szijjártó Péter külügyminiszter, állítólag többek között a nyelvtörvényről, majd a hét közepén Budapesten fogadja a szlovák külügy első emberét. A diplomácia más esetekben oly harcias vezetőjének mélységes felháborodása is elmaradt, a közel félmillió szlovákiai magyar anyanyelvhasználati jogai miatti aggodalmát egyelőre nem osztotta meg a nyilvánossággal.

Orbán és Fico gyönyörű barátságának kezdetén, 2012-ben miniszterelnökünk azt ígérte, először rendezik az akkor épp a magyarellenes szlovákiai törvények miatt fagypontra került államközi kapcsolatokat, a „kényes kérdésekre” pedig később térnek vissza. Azóta eltelt 12 év, és az új Fico-kormánytól jött egy újabb magyarellenes törvény, de ez is kevés ahhoz, hogy felülírja a tavalyi szlovákiai kampányban feltűnt magyar kormányzati álláspontot, miszerint „Fico kiérdemli a magyar emberek tiszteletét”.

Lázár János szavait aktualizálva: aki Orbán „barátja”, az akár a magyarok ellensége is lehet.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

HŰSÉG

JEGYZET

Korom Milán

Vizes csörte

Sajnálatos, hogy a háromszoros olimpiai bajnok úszó Hosszú Katinka mostanában a sorozatos botrányaival és nem klubja sportsikereivel hallat magáról. A párizsi olimpia alatt az úszószövetség elnökébe, a szintén ötkarikás bajnok Wladár Sándorba állt bele, most pedig a nemzet sportolójának megválasztott Faragó Tamással került szóváltásba.

A magyar vízilabdában akad egy Iron Waterpolo nevű csapat, amely öt meccsen –169-es negatív gólkülönbséget hozott össze. A csapat történetesen Hosszúé. A sportág ismert szakemberei értetlenül állnak a komolytalan eredmények előtt.

Hogy miért volt szüksége vízilabdacsapatra? Egyes olvasatok szerint azért, mert Hosszú klubja kedvező áron bérel vízfelületet a Duna Arénában, viszont úszásra nem lehet taopénzeket felvenni, miközben a póló szerepel a támogatott sportágak listáján. Utóbbira kaptak is 7,5 milliót. Faragó azt mondta, tiszteli és nagyra tartja Hosszút, kalapot emel világra szóló eredményei előtt, de azt tudnia kéne, meddig ér az a bizonyos takarója.

Hosszú védekezés gyanánt az „anyakártyát” vette elő, ám nehezen érthető, hogy egy férfit és apát vajon etikus lenne „jogtalanul szélhámosnak nevezni”. Hogy jönnek ide a sportban elért eredményei, mikor ebben a történetben üzletasszonyként van jelen? A civil életben ráadásul mérsékelten jeleskedik: tavasszal bezárt a belvárosi étterme, az Iron Swimet nemrégiben egy szexuális zaklatási botrány rázta meg, szombaton pedig még a Dancing with the Stars című táncos televíziós show-műsorból is kiesett.

Nagy a kontraszt más szemszögből is: Kapás Boglárkát a minap felállva tapsolta a kaposvári közönség, miután pályafutása utolsó országos bajnokságán vett részt, ezzel szemben Hosszú állandó viták kereszttüzében áll. Eredményei alapján nyilván tartós vastapsot érdemelne, ám a civil élet sikerességét nem lehet egykori népszerűségre alapozni.

Adria 1992

ATLANTISZ

BOD PÉTER

Legkedvesebb barátommal elhatároztuk, hogy államvizsgánkat méltó módon ünnepeljük meg, és akkori barátnőinkkel – hol vannak ők már? – négyesben Horvátországba, az Isztriai-félszigetüdülővárosába, Rovinjba utazunk egy hétre, itt pihenve ki az egyetemi fáradalmakat. A lányoknak tetszett az ötlet, a politikában járatlanok voltak, de az éppen akkor zajló délszláv háborúról volt tudomásuk. Andrással megnyugtattuk őket, hogy bármennyire véres ez a konfliktus, az Isztriai-félszigeten egyetlen puskalövés sem dördült el. Biztonságos, akárcsak az odavezető út, amit Zágráb, Karlovac (Károlyváros), Rijeka (Fiume) érintésével terveztünk megtenni.

Ismeretségi körünkben őrültnek tartottak, hogy éppen akkor éppen oda megyünk. Hiába érveltünk, hogy Horvátország területén hosszabb ideje szünetelnek a harcok, Isztria pedig valóban a béke és az érintetlenség félszigete. Elügyetlenkedtük az indulást, kiderült, hogy az András barátnőjének szüleitől kölcsönkapott Golfon nincs nemzetközi biztosítás, de ekkor már úton voltunk, ezt Kaposváron pótoltuk, és messze nem úgy haladtunk, ahogy terveztük. Elértük Zágrábot, majd azt követően Karlovacot, ahol érzékletes képet kaptunk a háborúról. Romba dőlt házak sokaságát, a város testén ejtett háborús sebeket láttunk mindenfelé, embert alig. Olyan volt, mint egy szellemváros. Tisztában voltunk vele, hogy aznap nem érünk Rovinjba, az éjszakát Rijekában, egy tűrhető szállodában töltöttük, vacsora után csavarogtunk a mediterrán városban, ami tele volt az ENSZ békefenntartó katonáival, akik mindenütt feltűntek fehér terepjáróikkal, és láthatóan a helyi lányok kedvencei voltak.

Egy luxusvillában élveztük a hetet, pálmafás teraszon reggeliztünk és vacsoráztunk, a kongó tengerparton zavartalanul fürödtünk és napoztunk.

Másnap már nem várt hosszú út ránk, ezért lesétáltunk a kikötőbe, ahol éppen a békefenntartók páncélozott harcjárművei hajtottak ki a hatalmas teherhajókból, jelezve, hogy a háborús veszélynek még nincs teljesen vége. Nagyjából kétszáz német márkával vágtunk neki az útnak (hol van már a márka?), fogalmunk sem volt, hol lesz a szállásunk, de az ilyesmi huszonnégy évesen nem izgatja az embert. Rovinj halott településre emlékeztetett. Hiába szeltük keresztül-kasul, emberekkel nem találkoztunk, miközben apartmant kerestünk. Végre egy kocsibejáróban egy a csomagtartójába pakoló férfira lettünk figyelmesek, őt kérdeztük az itteni szálláslehetőségekről. A német rendszámú Mercedes tulajdonosáról gyorsan kiderült, hogy a Vajdaságból kivándorolt magyar, aki nagyon akart segíteni nekünk. Kis türelmet kért, bement a szomszédos házba, majd öt perc múlva a házigazdával tért vissza, és megkérdezte, egy hétre tudunk-e száz márkát fizetni. Ez mélyen a korábbi piaci ár alatt volt. Igaz, Isztriának abban az évben nem volt idegenforgalma.

Egy luxusvillában élveztük a hetet, pálmafás teraszon reggeliztünk és vacsoráztunk, a kongó tengerparton zavartalanul fürödtünk és napoztunk, mert a nyugati vendégek közül ebben a baljós évben senki sem utazott az Isztriai-félszigetre. Fejedelmi dolga volt a kispénzű magyar egyetemistáknak. Bátraké a szerencse – tényleg nem tudok mást írni a végére.

Ha meg tudják tartani

CSILLAG ISTVÁN
közgazdász

A Brexit is azon múlt, hogy azok mentek el szavazni (idősebbek), akiknek az életét már nem befolyásolja, hogy Európához tartoznak-e; a fiatalok viszont nem vették komolyan, hogy ez bekövetkezhet.

HOSSZÚ MENETELÉS

Az anekdota szerint az Egyesült Államok születésének hajnalán kérdezte egy hölgy az alapító atyák egyikétől, Benjamin Franklintól: „Mi lesz itt, királyság vagy köztársaság?" Franklin így válaszolt: „Köztársaság, ha meg tudják tartani!" A köztársaság intézményei (falai) Trump földcsuszamlásszerű győzelme után – és mintegy annak ellenére – még állnak. De Trump térfoglalása, továbbá a magyar vezérre és rendszerére való hivatkozása előrevetíti, hogy (hazánkhoz hasonlóan) még „elbábozhatják" a demokráciát, ám kezdetét veszi Trump egyeduralma.

DEMOKRÁCIA VERSUS KÖZTÁRSASÁG.

Korántsem véletlen, hogy az amerikai alapító atyák mindig köztársaságról, és nem demokráciáról beszéltek. A demokrácia legegyszerűbben az egyenlő szavazati jogon és a többségi elven alapszik; nem szerves alkotórészei a többség zsarnokságával szemben a köztársasági berendezkedést és a kisebbség jogait védő intézmények, amelyeket a „fékek és ellensúlyok rendszerének" nevezünk. Nem tartozik hozzá a hatalmi ágak (törvényhozás, végrehajtó hatalom és bíráskodás) szigorú megosztása és integritásuk védelme; a legfelsőbb (vagy alkotmány-) bíróság tagjai választásának és határozathozataluk rendjének szigorú szabályozása. Nem tartozik hozzá a végrehajtó hatalom gyakorlásának időbeli és hatáskörbéli szigorú korlátozása, sőt az emberi jogok rigorózus védelme sem.

A nép többségi döntésével, „demokratikus" úton akár el lehet jutni mindezeknek a fontos intézményeknek a szétveréséhez, finomabban – ahogy ez nálunk történt – kiüresítéséhez, az „illiberális" demokráciához. Hazánkban a köztársaság helyén csak „Rút sybaríta váz" (Berzsenyi: A magyarokhoz) maradt a népakarat, a többség demokratikus diktatúrája, pontosabban a magyar vezér korlátlan akaratának keresztülviteleként létrejött illiberális demokrácia következményeként.

Ha Trump, ígéretéhez híven, „egyetlen napra diktátor lesz", akkor a magyar illiberális demokrácia szintjére züllesztí a világ valamennyi polgára számára mintaként szolgáló amerikai intézményeket. Mostantól a világ összes potenciális diktátora éppen Amerikára, Trumpra hivatkozva verheti szét a jogvédelemben, a szabadságjogok kiterjesztésében és az elérhető jólétben reménykedőket.

NO PASARÁN.

A Madridot védő spanyol köztársaságiak jelszava volt ez: Nem jutnak át! Ha ez a jelszó az USA-ban elfogadásra talált volna, akkor nem indulhatott volna egy többszörös vádemeléssel fenyegetett, a köztársaság alapintézménye, a kongresszus és a választási győzelem törvényességébe vetett bizalom lerombolására buzdító jelölt az elnöki székért.

A köztársaság védelmére hivatott intézmények Trump első elnöksége (ld. a legfelsőbb bíróság híveivel való egyoldalú feltöltését) és Biden elnöksége (ld. a különféle visszaélések kivizsgálásának eredménytelenségét) alatt is megbuktak a jogállamiság védelme tantárgyból. Pedig a köztársaságiaknak Amerikában már volt tapasztalatuk, hogy mit is hozhat Trump uralma. Ha teheti, akkor leváltja majd azokat a köztisztviselőket és közszolgálati alkalmazottakat, akik a jogállami normák védelmében az ő adócsalásait, stiklijeit, ingatlanpanamáit leleplezték – ahogy a magyar vezér is a saját pártjának pénztárosát ültette annak idején az adóhivatal élére. Olyanokkal veszi majd körül magát, akiknek egyetlen erénye a hozzá való lojalitás lesz, így lehet majd egészségügyi miniszter egy oltástagadó, igazságügyi miniszter egy zugírász – ahogy a magyar vezér is megszabadult a szakmájukban elismert kormánytagoktól, mint Chikán Attila vagy Martonyi János.

FOTÓ: AFP/PETER ZAY

Nyilván rohamot indít majd az intellektuális autonómia megtörésére, így a tudományos szabadság vagy az egyetemek meggyengítésére, az oktatás másodlagossá tételére – ahogy a magyar vezér egy osztályáruló, gyors beszédű akadémikusra és a csempekirályra bízta ugyanezt a feladatot. Biztosak lehetnek abban is, hogy a mindenki számára elérhető egészségügyi ellátás (Obamacare) lezüllesztése is a célkeresztben van – ahogy a magyar vezér is fokozatosan építi le a nép által még elérhető egészségügyi ellátást.

Nem lehet afelől sem kétség, hogy folytatódik a gazdagok adócsökkentése – ahogy a magyar vezér is egy titkolt átcsoportosítást hajtott végre az egykulcsos szja és a magas kulcsú áfa révén az alacsony jövedelműektől a magasabb jövedelműek irányába, amit csak fokozott a családi pótlék emelésének évtizedes halasztása és ehelyett a gyermekek utáni adókedvezmény megduplázásának ígérete.

Biztos sor kerül majd a sajtószabadsággal szembeni fellépésre, kísérletet tesz a hírek cenzúrázására. Lesz gazdasági és pénzügyi káosz a bevezetni tervezett hatalmas védővámok és a tízmilliónyi bevándorló kiseprűzése nyomán – ahogy a magyar vezér is hazánk levegőjét, vizét, földjét és energiáját adta oda az akkumulátorgyártóknak és a hitelezőknek, egyúttal juttatta saját hívei zsebébe az ország felemelését szolgáló uniós pénzeket.

Ám Amerikában még létezik a szabad sajtó, és nem falvakban, hanem nagyvárosokban él a népesség nagyobb része. A nők elnyomottsága még nem éri el a magyar macsók és (or)bánok szintjét. Csak kell egy szabadságot védő, makacs hősnő – mint volt Madridban Dolores Ibárruri –, aki élére áll a küzdelemnek, és minden négyzetcentiméterét védi a köztársaság intézményeinek, hogy „Ne törjenek át!".

MINDNYÁJUNKNAK EL KELL MENNI!

Hazánkban sem kell a fotelokban, a szakállszárítón, a vitaasztalnál, a kocsmában, az újság mellett megvárni „Kossuth Lajos második felhívását", már az elsőre is el lehet, sőt el is kell menni. A Brexit is azon múlt, hogy azok mentek el szavazni (idősebbek), akiknek az életét már nem befolyásolja, hogy Európához tartoznak-e; a fiatalok viszont nem vették komolyan, hogy ez bekövetkezhet, és szavazás helyett inkább elmentek még egyszer a Riviérára. Aztán csodálkoztak, hogy később már a Riviérához is vízum is kellett.

A magyar vezér újraválasztása is azon múlhat, hogy az ellenzék elsőre megtalálja-e azt, aki képes a zsarnokságot megdönteni, vagy továbbra is az ideális ellenzéki vezetőt keresi. A nép alig négy hónap alatt (a kegyelmi ügy kirobbanásától az EP-választásig) megtalálta az ellenzék vezetőjét, akit a rendszerszintű korrupció megfékezésének szándéka miatt követ. A korrupciót nem lehet megfékezni a köztársaság, a jogállam helyreállítása nélkül. Ez a nép számára egyszerű, mint a kétszerkettő. Hány diploma kell ahhoz, hogy a természetes eszünk is megjöjjön, és ne azt keressük, ami magától értetődően természetes?

Ha Trump győzelme – az ukránoknak szánt segítség elapadása és az oroszok győzelme miatt – a szomszédunkká teszi az háborús bűnös Putyin által vezetett agresszor oroszokat, akkor a nép is felismeri, hogy a háborút befejezni csak az ukránok támogatásával lehetett volna. Hányszor kell üzenni és kinek, hogy a köztársaságiak egymásra találjanak? Nem volt elég lecke Amerika?

Mi a gond a „munkáshitellel"?

KOMJÁTHI IMRE
A Magyar Szocialista Párt elnöke, országgyűlési képviselő

A kormány a diákhitel mintájára úgynevezett munkáshitelt tervez nyújtani a 17–25 év közötti, dolgozó fiataloknak. Hangsúlyozom: az helyes, ha a fiatal szakmunkásokat támogatjuk. Fontos és kívánatos, hogy ez a sokszor mellőzött (itt-ott lenézett) csoport végre megbecsülést kapjon. Hazabeszélek, hiszen közülük jövök.

Ugyanakkor a fideszes tervek arról tanúskodnak, hogy a döntéshozók alig ismerik ezeknek az embereknek az igényeit, szükségleteit, problémáit. Az eddigi „semminél" persze sokkal jobb, ha adunk négymillió forint kamatmentes, szabadon felhasználható hitelt öt év hazai munkavégzésért cserébe, miközben a gyermekvállalás a visszafizetést kitolja, több gyerek esetében pedig csökkenti.

De egy jó szakembert, egy mobilis, tettre kész fiatalt nem tudunk az országhoz kötni egy szűk tízezer eurós tartozással. Ezzel annyit érünk el, hogy a német építőipari cégnél az első pár hónapban kevesebbet kap majd kézhez, mert vonják tőle a „váltságdíjat". Kőműves, villanyszerelő, ács: ezek az emberek nem azért mennek el itthonról, mert hiányzik az életükből egy tízéves Dacia ára. Azért hagyják itt az országot, mert keveset keresnek, mert a munkahelyükre nem ér be időben a vonat, mert az anyukájukat zsúfolt kórtermekben túlterhelt és alulfizetett ápolók látják el (akik előbb-utóbb szintén elmennek innen), és mert olyan iskolába akarják íratni a gyereküket, ahol van szaktanár. Bármilyen közhely, higgyék el nekem: nem egy négymilliós hitel, hanem a jó kormányzás tudja megtartani az ország polgárait. De ha ezt egy hitelen keresztül akarjuk megoldani, akkor csináljuk jól!

A kormánynak ugyanis van felelőssége abban, hogy a kiadásai milyen társadalmi hatással járnak. Épp ezért nem elég ezt a négymilliót csak úgy „odaszórni", hanem tessék megnézni azt is, kiknek adjuk, és az ő életükben mire van szükség!

Kőműves, villanyszerelő, ács: ezek az emberek nem azért mennek el itthonról, mert hiányzik az életükből egy tízéves Dacia ára.

Kezdjük a lakhatással. Négymillió forint itt önmagában nem érdemi segítség – de ha összekötjük egy olcsó bérlakásprogrammal, lakástakarékkal, és a munkáltató is hozzájárulhat egy vissza nem térítendő lakástámogatással, akkor már valódi életkezdési támogatást adtunk a fiataloknak. És ha itt raktak fészket, akkor már kevésbé akarnak külföldre költözni.

Szintén könnyen azonosítható az adott korosztály számára fontos egészségügyi szolgáltatások köre. Miért nem keressük meg a módját, hogy az egészségpénztári befizetéseik jobban hasznosuljanak szűrésekre, az időskornak ekkor megmenthető fogakra – és ha több gyereket szeretnénk, akkor nőgyógyászati és egyéb ellátásokra? Egy fiatal dolgozó a lakását is berendezheti ebből a hitelből, de ha az egészségére akarja költeni, az van olyan fontos cél, hogy minden forintja mellé tegyünk állami és munkáltatói forintokat is.

Ugyanezt gondolom a képzésekről is. Ha már a diákhitel volt a miniszterelnök példája a munkáshitel kapcsán, akkor vegyük ezt komolyan! A diákhitel-konstrukciók egyik fontos funkciója a tandíj finanszírozása (baloldali emberként egyébként ezzel is rengeteg gondom van), hát akkor vizsgáljuk meg, hogy az a fiatal szakember, aki kap négymillió forintot, és ezt a saját iskoláztatására, fejlesztésére költené, milyen kínálattal szembesül! Sőt: hogyan tudjuk arra ösztökélni, hogy ha nem kell a hétköznapi fogyasztásába beforgatnia ezt a pénzt, akkor valami személyes stratégiai cél elérését segítse? Egy új szakma, egy nyelvvizsga, új tudás és képesség a négymillió forint sokszorosát hozza vissza neki – és nekünk is.

Kár, hogy a kormány megint előbb kommunikált, és aztán próbálja a gombhoz szabni a kabátot. Érdemes lett volna erről (is) a törvény elfogadása előtt beszélni. Ugyanakkor sosem fogom önmagában azért kritizálni a mindenkori országvezetést, mert pénzt ad a fiatal munkásoknak; nekem az a bajom, hogy ezt sokkal jobban kéne megoldani.

Egyetlen Magyarország van, mind kevesebb magyarral, mivel egyre kevesebben szülnek, és egyre többen költöznek. Ezzel mi, még itt élők mind rosszabbul járunk, mivel ma nincs, aki megszerelje a vízcsapot, holnap pedig nem lesz, aki befizetéseivel fenntartsa a roskadozó nyugdíjrendszert. Helyes, ha a kormány keresi a módját, hogy ezt a rossz folyamatot megállítsa, de a munkáshitel jelen formájában sokkal inkább egy kampányeszköz, mint valódi megoldás. Örömhír, hogy nem árt, gond, hogy nem is különösebben használ.

Le kéne ülni, együtt, ezeket is átbeszélni.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Legyőzhetetlen szerelem

Bálsój szerelem a málenkij robot idején címmel felolvasószínházi előadás lesz a Radnóti Színházban november 25-én. Sodró Eliza és Pál András adja elő Hárs Anna színdarabját. Az előadás után beszélgetés lesz a szerzővel és a meghívott vendégekkel, Saly Noémi íróval és Móricz Emesével. NÉPSZAVA

Csillagok, csillagok

Az év magyar asztrofotóiból nyílik tárlat november 16-án a Magyar Természettudományi Múzeumban. A 7. Csillag-Képek című, március 31-ig nyitva tartó kiállításon látható lesz hazánk 66 asztrofotósának száz legszebb műve. NÉPSZAVA

Európai filmek

November 17-én rendezik meg a 9. Európai Art Mozi Napot, amelyen fesztiváldíjas produkciókkal és premier előtti vetítésekkel várják az art mozik az európai filmek szerelmeseit. Látható lesz többek közt az Oscar-díjas Paolo Sorrentino Parthenopé – Nápoly szépe című alkotása is. FIDELIO

Időtlen letisztultság

KORTÁRS Idén már húszéves az Építészfórum által alapított Média Építészeti Díja, amely két évtizede alatt megkerülhetetlen szakmai és közönségeseménnyé vált. Péntek este adták át az elismeréseket az Uránia Nemzeti Filmszínházban.

TORMA TAMÁS

Kezdjük rögtön a végén: az öt döntőbe jutott, megvalósult épület közül a hargitafürdői pálos monostor nyert – ez a székelyföldi új épület kapta a médiazsűritől a legtöbb pontot.

A Média Építészeti Díja gála csak a záró csúcsesemény, de a munka már a nevezések után és jóval korábban elkezdődött. 2014-ben a legismertebb magyar online építészeti napilap, az Építészfórum.hu hozta létre, a gálaesten pedig a döntős alkotók mutatták be projektjeiket. Az idén összesen 76 épületet, 89 tervet és 30 épített környezeti munkát neveztek a tervezők, amelyek közül egy közösségi alkotótér, egy monostor, egy kulturális központ, egy óvoda és egy családi ház verseng az év legjobb épületének járó díjért, a tervek között pedig öt diplomamunka mérkőzik meg egymással.

Az elbírálás első lépéseként a nevezett alkotások közül 10-10-10 munkát választott ki a nemzetközi előzsűri épület, terv és épített környezet kategóriában, ezek döntősként a közönségdíjért versenyeznek, emellett megjelölte azokat a finalistákat is, akik a MÉD gála keretében prezentálhatják munkájukat a szakmai és médiazsűri előtt.

Az előzsűri elnöke idén Matteo Costanzo, a római 2AP+A építésziroda társalapítója volt, további tagjai: Jack Self, a londoni Real Review főszerkesztője, Cătălina Frâncu, a bukaresti székhelyű Zeppelin magazin főszerkesztő-helyettese és Francesco Degl'Innocenti, a holland VOLUME magazin szerkesztője. A zsűri munkáját Hulesch Máté és Borenich Levente, az Építészfórum munkatársai segítették.

Felváltva tehát egy-egy terv és egy-egy megvalósult épület került a színpadra a prezentáló tervezőkkel, s hol némi szakmai, hol laikus értékelésekkel. Az eseményt idén új műsorvezető, Bombera Krisztina segítette kulturális eseménnyé válni. (Most a színpadra ültetett médiazsűriben az index.hu, a HVG, a 24.hu, a Partizán és a 444.hu képviselői ültek, átalakult mellettük a szakmai zsűri is: átült például Bagi László a Forbestól, Kopacz Hanna építész, Somogyi Krisztina vizuálisintelligencia-kutató, Weiszkopf András építész, Wesselényi-Garay Andor.)

Az épület, terv és épített környezet kategória legjobb 10-10-10 projektje a közönségdíjért, míg az épület és terv kategória 5-5 finalistája a Média Építészeti Díjáért verseng.

Az épület kategória döntősei között két erdélyi épület is szerepelt (egy rendház és egy átformált, falusi csűr), s tanulságosan jellemző volt a felhozatal: semmi irodaház, semmi óriásszálloda; ezek helyett egy pesti óvoda, egy átalakított paraszthá̀z, egy oktatóhellyé formált debreceni szárítóműhely.

A fődíjas pálos monostor – brutálisan letisztított esztétika, az építés mint költészet... apró részletek, melyekből összeállt valami magasabb rendű Építészet

A FŐDÍJAS PÁLOS MONOSTOR

Hargitafürdő, tervező: Macalik Arnold, Lázár Csaba, Szilágyi-Bartha József

Erdélybe történő visszatelepülésekor az alpesi környezetben álló egykori bányatelepülésre, Hargitafürdőre esett a pálos rend választása. Szerény fatemplom és a mellette álló jellegtelen plébánia párosa mellett meredek, erdős helyszínen sokemeletnyi szintkülönbséget kellett áthidalnia a program szerinti remeteháznak. Brutálisan letisztított esztétika, az építés mint költészet... apró részletek, melyekből összeállt valami magasabb rendű Építészet. A szerzetesi létforma lényegét képező kápolna körül lüktet és kereng az egész térszövet. Így a ház nem csupán a lakozás tere, valamiképp messze túlmutat önmagán.

A letisztult alaprajzi és térszervezeti képletben „ház a házban" módon kapcsolódik össze az erős mag (kápolna-könyvtár-konyha-tűztér) oszlopa és a köré szerveződő szerzetesi cellák. Mindezeket a hideg alpesi táji adottságok közepette egy belső kerengő gyanánt köti egységbe a hatalmas spirálba sodort, félemeletekkel szervezett torony, amin a külső színes betonburok a helyi altalaj kőzettani rétegződések absztrakt kivetülése. Angyali kontrasztok szunnyadnak benne: hideg mivoltában meleg, impozáns méretében emberi léptékben fészekszerű, ipari megjelenésében mívesen gondozott és lakájos, kortárs mivoltában ősi és időtlen.

VERT FALÚ HÁZ FELÚJÍTÁSA ÉS BŐVÍTÉSE

Velence Ófalu, tervező: Bordás Mónika, Bordás Tamás

Ma már csak keveseknek adatik meg, hogy megtalálja a helyet, ahová aztán elgondolja házát, és saját maga fel is építse azt. A tervezők Velence ófalujában sétálva találták meg. Nem műemlékről van szó, sőt még csak helyi védettséget sem élvezett a több mint százesztendős ház. A hagyományos, háromosztatú, vert falú ház egy új kiegészítést kapott a régi gazdasági épületek helyén – tengelyében egy nagy diófával. Nyitott, kortárs bővítés.

Tanulságosan jellemző volt a felhozatal: semmi irodaház, semmi óriásszálloda.

Velencei vertfalú ház – hagyomány és nyitott kortárs bővítés, amely a közönségdíjat is elnyerte

GYÖNGYSZEM TAGÓVODA

Budapest, tervező: Archikon

Építészet és Pedagógia 2 in1... Az Archikon sokadik döntős óvodája újra valami teljesen újat hozott. A XIII. kerületben 2019-ben fogadták el az intelligens kerület koncepcióját – a Gyöngyszem Tagóvoda rekonstrukcióját már ennek szellemében indították el. A jelenlegi gyermekképet már a digitális kor jellemzői átalakították, amelyben a technológia domináns szerepet játszik. A mai 3-7 éves gyermekeknek születésüktől fogva természetes az okostelefon, a tábla- és számítógép, de a felerősödött auditív és a vizuális ingerek új nehézségeket is okoznak. Az alfa-generáció tagjai hajlamosak a rövid távú figyelemre, egyre gyakoribb diagnózis az ADHD, a figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar; ezeknek vezető tünete a figyelemzavar, kísérő tünetei a hiperaktivitás, a feledékenység és a gyenge impulzuskontroll. A Gyöngyszem Tagóvoda funkcióinak kialakításánál erre a megváltozott általános gyermekképre reagálva kellett tehát átgondolni a gyermekeket érő közvetlen környezeti hatásokat. Letisztult, egyszerű szín- és formavilág, a felesleges, kizárólag esztétikai célú dekorációk mellőzésével.

Ennek részeként léptek például kapcsolatba az építészek Szalay Péter képzőművésszel és az acb Galériával, ahol korábban több kiállításon mutatták be a korábbi bonyhádi Zománcipari Művekben zajló művészeti eredményeket. A közterekre került zománcművek láthatók az M3-as metró újpesti vagy Gyöngyösi úti metrómegállóiban is – így vált a Gyöngyszem Tagóvoda homlokzati muráliájának és óvodai jeleinek alkotójává az acb Galéria művésze, Szalay Péter.

A szerzetesi létforma lényegét képező kápolna

FOTÓK: BUJNOVSZKY TAMÁS

Zetelaki kultúrcsűr – megőrizve és megújulva

CSŰRREKONSTRUKCIÓ, KULTURÁLIS KÖZPONT

Zetelaka, tervező: DPDAstudio

A csűr Erdély és Székelyföld egyik jellegzetes épülettípusa. A forma része a helyi kulturális emlékezetnek, az épületek pedig, bár jellemzően funkcióvesztetten, de máig a kortárs tájkép meghatározó elemei. Lőrincz Barna és Dénes Péter érzékeny kortárs intervencióval, tradicionális technológiával és bontott anyagok felhasználásával teremtett a régiben újat, új kulturális funkciót, közösségi teret, megőrizve a zetelakai csűr jelszerű egyszerűségét s eredeti karakterét.

SZÁRÍTÓ

Debrecen, tervező: dmb építész műterem

2014-ben a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszékének két oktatója alternatív oktatási tér megalkotásáról álmodozott, aztán Debrecen belvárosában talált is egy romos, egykori bőrszárító műhelyt. 2024-re a szárító új közösségi térként született újjá. Kényszerekből és invencióból született meg a meglévő épület értékének egyfajta építészeti elsősegélyben részesítése, átmentése az oktatás számára.

A tervek közül a zsűri Skrabák Julianna vízparti munkáját (KÖZTES HELY – Hordalékterek és rétegközösségek a Duna mentén) pontozta a legmagasabbra. A zsűri mellett végül a közönség is véleményt nyilváníthatott, az online szavazatok nyomán a közönségdíjat a velencei (vert falú) családi ház nyerte el.

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

Előzetesen felületesen tájékozódott a Kossuth-díjas rendező

Szinetár Miklós visszakozott

ATMOSZFÉRA „Bevallom, eszembe se jutott, hogy ez a terv ennyi indulatot kavarhat, de szembe kell néznem a valósággal. Olyan légkör alakult ki az induló osztály körül, aminek a kezelésére alkalmatlannak érzem magam” – írta Facebook-oldalán Szinetár Miklós, miután érzékelte a Színház- és Filmművészeti Egyetem zsidó specializációs tervével kapcsolatos vitákat. Mint azt lapunk is megírta, az ötévesre tervezett képzést az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) kezdeményezte az SZFE-nél.

Szinetár Miklós megköszönte hajdani tanítványának, hogy gondolt rá a projektben, azonban a sajtóhír, hogy ami indul, az egy „zsidó osztály”, pontatlan és sok félreértést eredményezett. „Legjobb tudomásom szerint ebbe az osztályba bárki jelentkezhet, vallástól függetlenül, csak el kell sajátítani a héber nyelvet is, ami egyfajta nemzetközi szereplési lehetőséget biztosíthat. Egyébként olyan, mint bármelyik más színészosztály. Lehet, hogy tévedtem, lehet, hogy jól gondoltam, annyi biztos, hogy mióta megjelent ez a hír, azóta az interneten rengeteg rosszalló, elutasító komment jelent meg.” Azt írja, hogy mivel az európai hírű Maya Morgenstern elvállalta az irányítást, csak felületesen tájékozódott. Hozzáteszi: mivel az ő szerepe belátható időn belül jelentéktelen lett volna, nem fogják nélkülözni. „Tanításra még volna kedvem, de harcokhoz semmiképp. Úgyhogy egyelőre úgy döntöttem, ebből a projektből kimaradok. Kérem megértésedet” – zárja levelét Szinetár Miklós. NÉPSZAVA

Küzdelem az átlagosságért

KÖNYV & FILM „Nem szabad eltűnni, nem szabad a szürke tömegbe belesüppedni” – Kertész Ákos Makrája könyvben és filmen is, ma is hódít.

ROSZNÁKY EMMA

A moderátor Dési János a beszélgetés elején kiemelte: olyan könyvről van szó, amiről érdemes újra és újra beszélni, a belőle készült filmről úgyszintén, az viszont sajnálatos módon elsüllyedt az elmúlt évtizedek magyar filmtermésében. Kertész Éva fölemlegette, hogy a Makra első kiadásából 250 ezer példány kelt el annak idején a világszerte több mint egymillióból, a legfrissebb pedig már a tizenegyedik kiadása Makra Ferenc pestszentlőrinci karosszérialakatos történetének. A regényben a főhős valójában saját egyénisége, egyedisége elől menekül, tehetséges képzőművész lehetne, de egyetlen hőn áhított vágya, hogy beolvadhasson, hétköznapi emberként élhessen. Ám lépten-nyomon kitűnik a tömegből: szakít menyasszonyával, szerelmi viszonyba keveredik a helyi kultúrotthont vezető festőnővel, tehetségére és szépségére felfigyelnek. Elkeseredetten küzd az átlagosságért.

Dési János a kötetbemutatón úgy fogalmazott, ma már el sem tudjuk képzelni, milyen merészség volt a szerző részéről egy vívódó munkásról írni a hetvenes években. A Makrával kifigurázta a szocialista embereszményt, mégis megjelenhetett, pedig ’56-ot is érinti. Kertész Éva visszaemlékezése szerint néhai férje formabontó munkásábrázolására már rövid írásai nyomán felfigyelt a korabeli kultúrpolitika, szemmel tartották. A Makrát mégis engedték megjelenni.

Baska Balázs úgy fogalmazott: Rényi Tamás és a szerző felejthetetlen páros volt, a regény megfilmesítésével sokat kockáztattak, sokat küzdöttek érte. – Nagyapámnak tulajdonképpen ezzel a filmmel sikerült beszereznie az első infarktusát – fogalmazott Baska, ugyanis Rényi Tamás fájóan korán, 1980-ban, mindössze 51 évesen halt meg, a negyedik infarktusa után. – Aczél Györgyék ezt a filmet dobozba rakták, 1974 legvégén is csak úgy kezdték el vetíteni, hogy cserébe nagyapámnak meg kellett csinálnia Az idő kezdetén-t. – A filmet megvágták, az ’56-ról szóló részeket eltüntették belőle; mintegy 20 perc veszett el örökre, ugyanis – ahogy azt Kertész Éva elmesélte – a rendszerváltozás után Kertész Ákos első dolga volt, hogy felkutassa a film teljes verzióját, ám az megsemmisült. A Makra nemzetközi fogadtatása lehengerlő volt. – Az az igazság, hogy olyan társadalmi igazságokat mond ki, olyan pimasz, olyan szemtelenül őszinte, hogy ma is működik – mondta Baska Balázs, aki hozzátette: kötet jelenik meg nagyapjáról hamarosan.

Szó esett Kertész Ákos 2012-es Kanadába emigrálásáról és annak botrányos előzményéről. A Kossuth-díjas szerző 2011 augusztusában írt nyílt levelet az Amerikai Népszavába, ahol úgy fogalmazott „a magyar genetikusan alattvaló”, mindezt József Attila szavaival magyarázva: „ezer éve magával kötve, mint a kéve sunyít, vagy parancsot követ”. Kertész Éva szerint férje nem először írt le ilyet, és rendszerint József Attilára hivatkozott, ez utóbbiról a kirobbanó botrány során elfeledkeztek. – Azt gondolom, hogy nem az volt a gond, hogy a magyarok szolgalelkűségéről írt, hanem hogy Puch László és Simicska Lajos kooperációjáról szólt, meg arról, hogy Magyarország még mindig nem kért egészen hivatalosan bocsánatot a holokausztért. A támadások egy nappal a cikk megjelenése után beindultak, elsősorban Simicska Lajos újságjából, majd nem csitultak hat hónapig. – A házaspár állandó zaklatásnak lett kitéve, Kertész Ákos csak kísérettel mehetett bárhová, díszpolgári címét a Fővárosi Közgyűlés 2011 szeptemberében visszavonta. – Ákos hat hónap után azt mondta: „sikerült túlélnem a holokausztot, túléltem 56-ot, túléltem a szocializmust, ezt a negyediket már nem akarom, elég volt”. És akkor Kanadába mentünk, ahol nagyon hamar otthonra leltünk – fogalmazott Kertész Éva, akinek férje ott hunyt el 2022 decemberében.

A Makra korlelet. Dési János végezetül megkérdezte az özvegytől, miért ajánlaná egy mai olvasónak a könyvet, miről szólhat ma. – Arról, hogy nem szabad eltűnni, nem szabad a szürke tömegbe belesüppedni, és ha tehetséges, tisztességes, becsületes vagy, akkor nem is tudsz majd eltűnni. Nem tudsz, mert a tömeg kivet magából. A Makra üzenete valahol az, hogy muszáj vállalnod magad – válaszolt Kertész Éva.

A beszélgetés után levetítették a várva várt filmet. Én most láttam először, és az jutott eszembe, ha ez nyugaton készült volna, a benne játszó színészek minden bizonnyal világsztárok lesznek. Juhász Jácint, Molnár Piroska, Bánsági Ildikó, Koncz Gábor játéka tűpontos, a nemrég elhunyt Csomós Marit viszontlátni a vásznon egyenesen lebilincselő élmény. Elsőrendű és több figyelemre érdemes munka, olyan finomságok vannak benne, amikre a mai filmekben se igény, se idő. Most megnézni a Makrát elképesztő utazás a kendőzetlen igazmondásba, a természetességbe.

FOTÓ: NFI

Ha Rényi Tamás filmje nyugaton készült volna, a benne játszó színészek minden bizonnyal világsztárok lesznek. Juhász Jácint és Csomós Mari

> Ha tehetséges, tisztességes, becsületes vagy, akkor nem is tudsz majd eltűnni. Nem tudsz, mert a tömeg kivet magából. A Makra üzenete valahol az, hogy muszáj vállalnod magad.

INFÓ

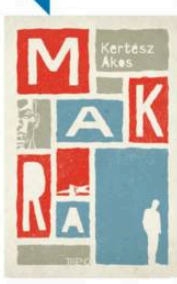

Kertész Ákos: Makra – felújított kiadás
Trend Kiadó, 2024
Rényi Tamás és Kertész Ákos filmjét, a Makrát (1972) szombaton vetítették a Cirko-Gejzír moziban. Az esemény előtt Kertész Évával és Baska Balázzsal beszélgetett Dési János. A filmalkotást a Nemzeti Filmintézet Közhasznú Nonprofit Zrt. biztosította

LAPSZÉL

Megtámadták a nézőket Szófiában

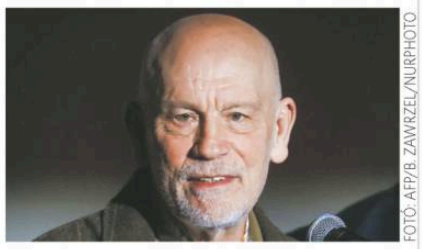

FOTÓ: AFP/B. ZAWRZEL/NURPHOTO

Dühös tömeg támadt a nézőkre csütörtökön a szófiai Ivan Vazov Nemzeti Színháznál, ahol G. B. Shaw Fegyver és vitéz című darabját John Malkovich (képünkön) rendezésében mutatták be – írja az Euractiv. A tiltakozásban részt vett többek között az oroszbarát Ataka párt vezetője is. A tiltakozók szerint a darab sérti a bolgár nemzeti identitást. Az előadásról a közönség nagy része kint maradt. A bolgár pártok elhatárolódtak az incidenstől, és elítélték azt. HVG.HU

Anima és a néprajz

Unikális zenés-irodalmi programsorozatot kínál a közönségnek a Néprajzi Múzeum az Anima Sound Systemmel együttműködésben. A Prieger Zsolt és Magyar Bori népdalénekes közreműködésével megvalósuló tárlatbevezetés a múzeum SZÉKELYEK – Örökség-mintázatok című kiállításához kapcsolódik november 15-én, december 7-én és 13-án. NÉPSZAVA

A giccs finomhangolása

KONCERT Hollywoodi akciójelenet az aláfestő zene agilis fortissimói nélkül, vagy egy csók close-upja a háttérzene szenvedélyes vezérmotívumai hiányában: piszmogás, cuppogás, a valóság tompító-komikus, kétségtelenül illúzióromboló morzsái, melyek a film álomvásznán nem férnek meg. A helyükbe lépő filmzene alapvetően határozza meg, miként éljük meg a vásznon pergő történeteket. Kedvenc filmjeink főcímdalának hallatán a történet teljes érzelemvilága robog át rajtunk.

Az MVM Dome-ot színültig megtöltő közönség a The World of Hans Zimmer: A New Dimension koncerten ennek a művészetnek lehetett részese. Bár a kétszeres Oscar-díjas zeneszerző személyesen nem volt jelen, átütő szellemiségében és elég gyenge videóüzenetekben mégis elcsíphettük. A színpadon közel ötven virtuóz, valódi nemzetközi ensemble játszott: a kenyai Nairobi Chambers kórustól kezdve a kubai billentyűsön át az ukrán zenekarig terjedt a paletta.

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Hans Zimmer világa egy új dimenzióban

A műsor dramaturgiája finoman egyensúlyozott – a komolyabb tételek mellett helyet kaptak olyan élénk szerzemények is, mint a Kung Fu Panda zenéje –, egyszerre szólva mindenkihez. A műfaji sokszínűség árulkodott arról a szakmai virtuozitásról, amely Zimmert a kortárs filmzene meghatározó alakjává tette.

A zenekart Matt Dunkley vezényelte, aki precíz irányításával tökéletes összhangot teremtett. A zenészek átszellemülve, rockcsillagként játszottak. Berfin Aksu hegedűművész a Sherlock Holmes-szvitben vitalitással szólózott, mellette Dave Marks függőleges tartásban pengette a basszusgitárt.

Technikai szempontból akadtak egyenetlenségek – a várva várt Interstellar erőteljesebb részleteinél a túlzott basszus helyenként elnyomta a zenekari textúrát –, mégis érdekes volt megfigyelni, ahogy az aréna akusztikája új dimenzióba helyezte az ismerős témákat. A kérdés, menynyire életképesek önmagukban ezek az eredetileg filmhez komponált művek, pozitív választ kapott. Zimmer partitúrái nem csupán a filmvásznon működtek – önálló koncertdarabként is megállták helyüket, bár a zenészek már-már eksztatikus előadásmódja olyan energiával töltötte meg a teret, ami feledtette a vizuális élmény hiányát. RÓNAY LILI

INFÓ

The World of Hans Zimmer: A New Dimension (november 8.)
MVM Dome, Budapest
2025. november 12-én Hans Zimmer személyesen lép fel az MVM Dome-ban

COP29 Azerbajdzsánban: akasztják a klímahóhért

SZÍNHÁZ A világ egyik legszennyezőbb országában kellene megállapodni az éghajlati krízis megfékezéséről. Az előjelek nem is lehetnének aggasztóbbak.

HARGITAI MIKLÓS

Azerbajdzsánban klímamentő konferenciát rendezni olyasmi, mintha Magyarországon tanácskoznának a világ vezetői a kormányzati korrupció megfékezéséről. Mondhatni persze, hogy ez lassan már hagyomány – annak, hogy idén a COP29-nek Baku lesz a házigazdája, az a közvetlen előzménye, hogy tavaly a COP28 Dubajban volt –, de azért mégis van benne valami visszatetsző. Különösen azután, hogy a napokban kiderült: a helyi szervezők egyike arra használta fel a kivételezett pozícióját, hogy az előkészületek örve alatt olaj- és gázexportról tárgyaljon potenciális külföldi vásárlókkal. Azerbajdzsán külkereskedelmi forgalma egyébként 90 százalékban azon szénhidrogének eladásából áll, amelyeknek az energiaforrásként történő felhasználása a jelenlegi klímaválság fő oka.

Az egymás után következő COP-okon (Conference of the Parties – A felek konferenciája) az ENSZ éghajlatváltozási keretegyezményének a tagállamai vesznek részt. Most a 29. következik a sorban – november 11. és 22. között, a már emlegetett Bakuban –, a párizsi pedig, ahol a klímafolyamatokat a legkiterjedtebben szabályozó nemzetközi megállapodást megkötötték 2015-ben, a 21. volt. Érdemi előrelépést, vagy pláne trendfordulót azóta egyiken sem sikerült elérni. Párizsban abban egyeztek meg a résztvevők – 196 ország, vagyis gyakorlatilag az egész világ –, hogy a globális átlaghőmérséklet növekedését a visszafordíthatóság/visszafordíthatatlanság határa alatt tartják. A tudományos konszenzus szerint ez a határ 1,5 Celsius-fok körül van, a politikusok szerint viszont 2 fok környékén, ami már önmagában nonszensz – mármint az, hogy egy alapvetően

FOTÓ: AFP/JOHN MACDOUGALL

A nagy fosszilisenergia-igényű gazdasági tevékenységekből a legtöbbet profitáló országok pedig a saját kibocsátáscsökkentésükre is sajnálják a forrásokat

tudományos kérdésben a politikusok felülbírálják a tudomány álláspontját. Ha pedig ez nem lenne elég baj: amennyiben mindenki betartaná, amit Párizsban aláírt, akkor sem lenne tartható nemhogy az 1,5 fok, de valószínűleg még a 2 sem – de nem tartja be mindenki. Vannak, akik formálisan is kihátráltak a párizsi egyezményből (például az USA 2017-ben), mások egyszerűen csak csöndben vagy félhangosan szabotálják. Az eredményt idén tisztán láthattuk: ez volt az emberi történelem, vagy legalábbis a meteorológiai feljegyzések kezdete utáni kor legmelegebb éve, illetve nyara. A 2023-as év globális átlaghőmérséklete 1,62 Celsius-fokkal, a tavalyi novemberé már csaknem 2 fokkal volt magasabb az 1990-t megelőző száz év átlagánál, és ha minden így megy tovább, akkor a csúcs nem 2 fok lesz, hanem legalább 2,7, ami nemhogy a tudósok, de még a politikusok szerint is bőven túl van azon a ponton, ahol a folyamat még megfordítható.

FORRÁS: FACEBOOK

A finanszírozási megállapodásról vagy „a szennyező fizet elv" érvényesítésének elfogadásáról vélhetőleg most sem születik konszenzus, részben a valódi szándék, részben a potens szereplők hiánya miatt

Mostanra az a paradox helyzet állt elő, hogy az 1,5 (vagy 2) fok tartásához egyre radikálisabb kibocsátáscsökkentési lépésekre lenne szükség, miközben a részes államok kormányainak és választópolgárainak a többsége a kevésbé radikális megoldásokat is túlzásnak tartja. A kulcskérdés természetesen a finanszírozás: a klímaválság fő terheit olyan szegény országok viselik, amelyeknek nincs pénzük a negatív hatások kivédésére, az elmúlt évtizedek nagy fosszilisenergia-igényű gazdasági tevékenységeiből a legtöbbet profitáló országok pedig a saját kibocsátáscsökkentésükre is sajnálják a forrásokat, és nem szívesen fizetnek olyasmiért, aminek a hasznát nem érzékelik közvetlenül a választóik.

Jelenleg a legnagyobb problémát az jelenti, hogy nincsenek szankciók a nem teljesítő tagállamokra, és nem érvényesül „a szennyező fizet elv" – vagyis a védekezés költségeit nem a fő felelősök állják, hanem azok, akiknél a legnagyobb a baj (ezek gyakran olyan óceáni szigetállamok, akol nincs és soha nem is volt érdemi üvegházgáz-kibocsátás). A COP29 legfőbb, de az előjelek szerint már eleve bebukott tétje az lenne, hogy a költségeket rá lehet-e terhelni a szennyezőkre, akár állami, akár vállalati szinten, illetve lesznek-e olyan, mindenki által elfogadott szankciók, amelyekkel meg lehet rendszabályozni a szabotőröket. Ennél eggyel valószínűbb – de összességében szintén valószínűtlen – célkitűzés, hogy szűnjön meg a fosszilis tüzelőanyagok bányászatának támogatása (dotációkkal, adókedvezményekkel stb.), amire 2022-ben 7 milliárd dollárt költött a világ, miközben 2015-ben, a párizsi klímaegyezmény évében még „csak" 4,5 milliárdot.

DÖNTÉS

JUSTIN TKATCHENKO

„Nem tűrjük tovább az üres ígéreteket és a tétlenséget, miközben népünk az éghajlatváltozás pusztító következményeitől szenved."

A kibocsátásnak ma is van ára – gondoljunk például a kvótakereskedelemre, amelyben azonban például a repülés és a hajózás eleve nem vesz részt –, de ennek az árnak semmi köze sincs az üvegházgázok légkörbe engedésével okozott károkhoz. A két tételt valamiképpen közelíteni kellene egymáshoz, a bíróságoknak, illetve általában a jognak pedig az eddiginél komolyabb szerepet kellene kapnia a legnagyobb kibocsátók jó útra térítésében. (Ahhoz hasonló módon, mint amikor egy hágai bíróság 2021-ben arra kötelezte a Royal Dutch Shellt, hogy 2030-ig 45 százalékkal csökkentse a kibocsátásait.) És szükség lenne egy folyamatosan újratöltődő pénzügyi alapra a fő szennyezők befizetéseiből, amely a kárenyhítés számláit állná, összességében 100 milliárd dolláros nagyságrendben.

Szükség lenne egy folyamatosan újratöltődő pénzügyi alapra a fő szennyezők befizetéseiből, amely a kárenyhítés számláit állná, összességében 100 milliárd dolláros nagyságrendben.

A legnagyobb esélye annak van: ezen célok közül egyiket sem fogja elérni a COP29. És nemcsak, sőt nem is elsősorban azért, mert Azerbajdzsánban lesz, hanem részben a valódi szándék, részben a potens szereplők hiánya miatt. Most úgy tudni, hogy nem lesz jelen az éppen az új Európai Bizottság összeállításával bajlódó Ursula von der Leyen, az amerikai választás után béna kacsa állapotba került Joe Biden, az erős francia ellenszélben elnöklő Emmanuel Macron, a különutas, és épp egy fejsérülésből felépülésben lévő brazil Lula da Silva, az utóbbi időben eltérő okokból ugyan, de ritkán utazó orosz Vlagyimir Putyin és a kínai Hszi Csin-ping elnökök, de nem megy Bakuba Justin Trudeau kanadai miniszterelnök, Anthony Albanese ausztrál kormányfő, valamint Cyril Ramaphosa dél-afrikai elnök sem. Nélkülük matematikailag is lehetetlen olyan egyezségre jutni, ami megfordíthatná az üvegházgáz-kibocsátás továbbra is (bár lassuló ütemben) növekvő trendjét. A megaszennyezők közül jelen állás szerint egyedül India képviselteti magát – a világ legnépesebb országának részvétele fontos, de önmagában nem elegendő semmire. Talán ezzel függ össze, hogy a fő kárvallottak csoportját erősítő Pápua Új-Guinea már bejelentette: nem kíván részt venni ebben a semmi haszonnal nem kecsegtető bohóckodásban; szerintük ezen a ponton már nem üres szavakra van szükség, hanem kézzelfogható támogatásra a klímaválság áldozatai számára. Tkatchenko külügyminiszter a kis szigetországok múlt heti szamoai találkozóján kijelentette: „Nem tűrjük tovább az üres ígéreteket és a tétlenséget, miközben népünk az éghajlatváltozás pusztító következményeitől szenved."

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Ancelotti távozhat

FOTÓ: AFP/JOSE BRETON

Lapértesülések szerint távozik a Real Madrid vezetőedzője, Carlo Ancelotti. A csapat előbb 4-0-ra kikapott a Barcelona ellen az el Clásicón a Santiago Bernabéuban, majd 3-1-es vereséget szenvedett az AC Milantól a BL-ben. Az olasz szakember állítólag nyáron távozik, pedig szerződése 2026-ig szól. A Real a La Ligában szombaton 4-0-ra győzött az Osasuna ellen, a Barcelona lapzártánk után játszott. Az élcsoport: 1. Barcelona 33 pont, 2. Real Madrid 27, 3. Villarreal 24. NÉPSZAVA

Ikszeltek Gulácsiék

A német labdarúgó-bajnokság (Bundesliga) 10. fordulójában a Gulácsi Péterrel és a csapatkapitány Willi Orbánnal felálló RB Leipzig a Borussia Mönchengladbach együttesével gól nélküli döntetlent játszott (0-0), míg a listavezető Bayern München idegenben nyert 1-0-ra a St. Pauli otthonában. Az élcsoport állása: 1. Bayern München 26 pont, 2. RB Leipzig 21, 3. Frankfurt 17. NÉPSZAVA

Messi nem lesz bajnok

FOTÓ: AFP/CHRIS ARJOON

Az alapszakaszelső Inter Miami az 3-2-re kikapott az Atlanta Unitedtől, így 2-1-es összesítéssel elveszítette a párharcot, és nem jutott tovább, így Lionel Messi az első teljes észak-amerikai idénye után is bajnoki cím nélkül marad a Miamival. Mérlege 22 bajnoki mérkőzésen 21 gól és 11 gólpassz. NÉPSZAVA

Taroltak a vk-n a vívók

Aranyérmet nyert a Koch, Andrásfi, Kovács és Keszthelyi alkotta magyar férfi-párbajtőrcsapat a berni világkupán. Oránban, az algériai vk-n a Battai, Szűcs, Spiesz és Katona alkotta női kardcsapat győzött. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzérmeket, arany ékszereket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádogos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Válság közeli állapotban a City

ÖSSZEOMLÁS Először vesztett sorozatban négyszer egy Guardiola-gárda, riválisa botlását kihasználva már öt pont a listavezető Liverpool fórja.

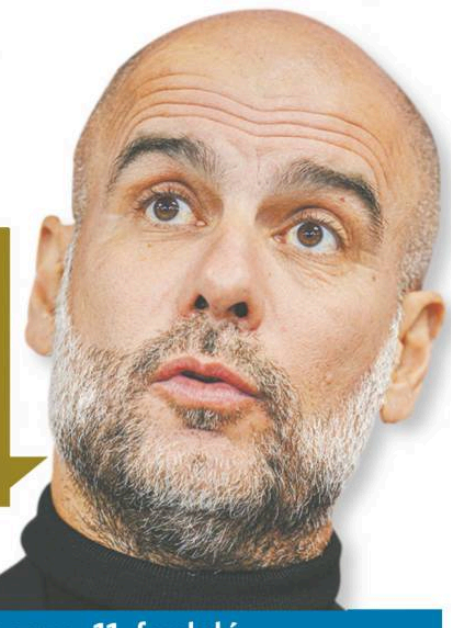

Guardiola, a világ egyik legeredményesebb edzője elismerte: a City mélyponton van, de ő szereti a kihívásokat

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Vadonatúj tapasztalatokkal gazdagodott a világ egyik csúcstrénere, aki egy általa vezetett csapat élén először kapott ki négy egymást követő alkalommal. Szombat kora este a Pep Guardiola vezette Manchester City idegenben 2-1-es vereséget szenvedett a Brighton & Hove ellenében. Ugyanebben az arányban maradt alul egy hete a bajnokságban Kerkez Milos csapatával, a Bournemouthszal, korábban a Ligakupában a Tottenham Hotspurrel szemben, míg kedden a Sporting 4-1-re ütötte ki Lisszabonban. Pedig szombaton a City még a 77. percben is őrizte a 23. percben Erling Haaland által elért vezetését. A norvég válogatottat Mateo Kovačić hozta helyzetbe. Bart Verbruggen kapus elsőre hárított ugyan, de csak hebehurgyán, így a továbbguruló labdát második nekifutásra már védhetetlenül vágta be a hálóba (0-1). Ezt követően a „sirályok" fokozatosan visszanyerték önbizalmukat, míg vendégeik nem tudták visszafordíthatatlanná tenni a meccset.

Pep Guardiola már a találkozót megelőző sajtótájékoztatón – amelyről tőle szokatlanul félórát késett – sztoikusan azt válaszolta az esetleges sorozatban negyedik vereségre vonatkozó kérdésre, hogy „mindenre van első példa az életben, de reméli, nem következik be". Mégis egyre idegesebbnek látszott a taccsvonalon, mintha érezte volna a krach közeledtét. Kilenc éve tartó regnálása óta a „világoskékek" ritkán tűntek ilyen sérülékenynek, igaz, múlt év decemberében is ingadozó teljesítményt nyújtottak, amelyből aztán látványosan feltámadtak, s végül egymást követő negyedik bajnoki címüket ünnepelhették. A Brightonnak a 78. percben sikerült az áttörés João Pedro egyenlítő góljával, melyben nem csekély szerepet játszott, hogy a City három védője egymást akadályozta feladata elvégzésében (1-1). Az utolsó szöget öt perccel később a hosszú sérüléséből visszatért Matt O'Riley verte be az utazók koporsójába, amikor Carlos Baleba beadásából parádésan mattolta Ederson kapust (2-1). A találkozó után a katalán géniusz sportszerűen és higgadtan ismerte be, hogy csapata mélyponton van, de igyekszik kivergődni onnan. „Ez egy kihívás számomra, és én szeretem a kihívásokat" – jelentette ki.

A 65. percben cseréként beállt Szoboszlai indította el Szalahot, aki megtréfálta a Villa kapusát, s beállította a 2-0-s végeredményt

FOTÓ: AFP

Az egy héttel ezelőtti helyzettel szemben ezúttal Szoboszlai Dominik volt a legbefolyásosabb magyar válogatott az angol elitben. A Liverpool késő esti időpontban látta vendégül szombaton az Aston Villát, azzal az érezhető elszántsággal, hogy a City megtorpanását kihasználva elhúzzon a táblázaton. A 2-0-s győzelem nem tükrözi a mecscs képét, mivel Unai Emery tavalyi meglepetéscsapata nagyon jól játszott, és helyzetei is jócskán akadtak, de végeredményben nem tudott elég ellenállást tanúsítani a 'Pool védelmében brillírozó Ibrahima Konaté és a csatársorból kiemelkedő Mohamed Szalah kombinációjával szemben. Az egyiptomi csodacsatár 20. percben indított ellentámadásából született meg Darwin Núnez révén a vezető gól (1-0). Mónak és a közönségnek a 84. percig kellett várnia, amíg a Szalah név az eredményjelző táblára is felkerült. A 65. percben cseréként beállt Szoboszlai indította el csapattársát egy Villa-szöglet után, ő végigvágtázott a birminghamiek térfelén, majd megtréfálta Emi Martinez kapust, puszta átadást imitálva átívelte a labdát a kapus feje felett (2-0). A The Sunday Times a bajnokság „legteljesebb" csapataként értékeli a City előtt öt ponttal elhúzott „vörösöket", akik 17 mérkőzésből 15-ször győztek, s meccs utáni nyilatkozataikban már a bajnokság megnyeréséről is mertek álmodozni. A később a BBC Match of the Day összefoglalójában megszólaló Arne Slot menedzser arról beszélt, hogy érkezésekor neki „nem az volt a fontos, hány mérkőzésből hány pontot gyűjtenek, hanem az, hogyan tudja a gyakorlatba átültetni játékstílusát, és biztosítani, hogy a csapat olyan keményen dolgozzon, amennyire csak lehet".

A szupervasárnap fénypontját jelző Chelsea–Arsenal derbi előtt vezethette ki utoljára Ruud van Nistelrooy ügyvezető trénerként a „vörös ördögöket" az Old Trafford gyepére. Hétfőre várják Rúben Amorim, a Sporting Lisszabon eddigi mesteredzőjének érkezését. A holland beugró emelt fővel és veretlenül fejezte be rövidre szabott munkáját: a United 3-0-re biztosan verte a Leicestert, elősegítve Van Nistelrooy esetleges maradási esélyeit.

> Ruud van Nistelrooy megbízott tréner emelt fővel és veretlenül fejezte be.

Premier League, 11. forduló

Liverpool–Aston Villa	2-0
Brighton–Manchester City	2-1
Brentford–Bournemouth	3-2
Crystal Palace–Fulham	0-2
West Ham United–Everton	0-0
Wolverhampton Wanderers–Southampton	2-0
Manchester United–Leicester City	3-0
Nottingham Forest–Newcastle United	1-3
Tottenham Hotspur–Ipswich Town	1-2
Chelsea–Arsenal	1-1

Az élcsoport állása: 1. Liverpool 28 pont, 2. Manchester City 23, 3-4. Chelsea/Arsenal 19-19.

Keserves FTC-győzelem Kecskeméten

NB I A listavezető Ferencváros hajrában szerzett góllal, emberhátrányban győzött 1-0-ra a sereghajtó Kecskemét vendégeként a labdarúgó NB I 13. fordulójának zárómérkőzésén. A címvédő egészen más benyomást keltett, mint néhány nappal korábban a Dinamo Kijev elleni négygólos siker alkalmával, az első félidőben csupán meddő fölényt tudott kialakítani. A fordulás után Varga Barnabás találta el a kapufát, majd Kady második sárgájának köszönhetően emberhátrányba került a zöld-fehér alakulat. A kecskemétiek kissé felbátorodtak, de több lehetőséget is kihagytak, végül a 85. percben a cseréként beálló Kehinde szerezte meg a győztest gólt a vendégeknek, akik sokat köszönhettek a hosszabbításban két bravúrt is bemutató Dibusznak.

A Ferencvárost üldöző csapatok egyaránt botlottak, a második Paks gól nélküli döntetlent játszott az Újpesttel – igaz, a játékvezető egy szabályosnak tűnő gólt elvett a tolnaiaktól. A harmadik Felcsút Zalaegerszegen, a negyedik MTK pedig Nyíregyházán szenvedett vereséget. A DVTK újabb győzelmével közelebb zárkózott, s bár továbbra is ötödik, mindössze egy pont választja el a második pozíciótól.

NÉPSZAVA

Esett, de a végén felkelt az FTC, és öt perccel a vége előtt betalált

FOTÓ: MTI/ÚJVÁRI SÁNDOR

Az állás

1. **FTC**	11	8	2	1	19-8	26
2. **Paks**	12	7	2	3	24-16	23
3. **Felcsút**	12	7	2	3	20-14	23
4. **MTK**	12	7	1	4	20-13	22
5. **DVTK**	13	6	4	3	15-14	22
6. **Újpest**	13	5	4	4	17-12	19
7. **Fehérvár**	13	4	3	6	19-21	15
8. **Nyíregyháza**	13	4	3	6	17-21	15
9. **Győr**	12	3	5	4	14-16	14
10. **ZTE**	12	3	3	6	16-19	12
11. **DVSC**	12	2	3	7	15-24	9
12. **Kecskemét**	13	1	2	10	7-25	5

NB I, 13. forduló

Nyíregyháza–MTK 2-0
Nyíregyháza, Városi Stadion, 5013 néző, jv.: Pillók
Gólszerzők: Nagy D. (32.), Kovácsréti (40. – 11-esből)

Újpest–Paks 0-0
Szusza Ferenc Stadion, 5241 néző, jv.: Pintér

DVSC–Győr 2-2
Debrecen, Nagyerdei Stadion, 4521 néző, jv.: Karakó
Gólszerzők: Bárány (42.), Stojkovic (73.), illetve Bumba (9.), Bitri (89.)

ZTE–Felcsút 4-2
Zalaegerszeg, 1667 néző, jv.: Bogár
Gólszerzők: Mim (31.), Kiss B. (33.), Croizet (37., 67.), illetve Stronati (41.), Favorov (75.)

DVTK–Fehérvár 1-0
Miskolc, DVTK Stadion, 5135 néző, jv.: Erdős
Gólszerző: Acolatse (4.)

Kecskemét–FTC 0-1
Kecskemét, 4732 néző, jv.: Káprály
Gólszerzők: Kehinde (85.)
Kiállítva: Kady Borges (62. – FTC)

Másfél milliárdot nyert

Az amerikai Coco Gauff győzött a női teniszezők szezonzáró rijádi világbajnokságán, mivel a finálében 3:6, 6:4, 7:6 (7-2)-re verte az olimpiai bajnok kínai Cseng Csin-vent. A rövidítésbe torkolló döntő 3 óra 6 percig tartott. A 20 éves Gauff első WTA-világbajnoki trófeája mellé 4,47 millió dollárt (1,6 milliárd forint) kap. MTI

Második a hokiválogatott

A második harmadban négy gólt ütött a házigazda magyar jégkorong-válogatott a Sárközy Tamás-emléktornán a budapesti Tüskecsarnokban Szlovéniának, így a 6-2-es győzelem révén a torna második helyén végzett. A csapat mérlege: két győzelem, egy vereség, a tornát Olaszország nyerte. MTI

Hat aranyat nyert az úszó ob-n

Ugrai Panna lett a kaposvári rövid pályás országos úszóbajnokság legeredményesebbje. A hódmezővásárhelyi olimpikon hat aranyéremmel zárta a 25 méteres medencében rendezett viadalt. A Párizsban nyílt vízen győztes Rasovszky Kristóf 800 méter gyorson második lett, mint mondta, az olimpia után csak napi egy edzése volt. MTI

Faragó: szélhámosság. Hosszú: élősködés!

RIPOSZT Nagy bajnokok csaptak össze a vízipólós utánpótlás kapcsán.

NÉPSZAVA

Faragó Tamás olimpiai, világ- és Európa-bajnok vízilabdázó a Ripost napilapnak kommentálta az Iron Swim pólószakosztályának eredményeit, és a nemzet sportolója azt javasolta Hosszú Katinka klubelnöknek, hogy a vízilabda helyett más sportágakra, talán inkább az úszásra illene koncentrálnia. Az Iron Waterpolo utánpótláscsapata öt forduló alatt 183 gólt kapott, miközben csak 14-szer talált be, s a vereségek között volt olyan 45-1-es „eredmény" is, amely lényegében sportági rekord. A 15 fős játékoskeretet eddig egyetlen mérkőzésen sem tudta feltölteni Hosszú Katinka csapata, ami erősíti azt a feltételezést: erre csak azért van szüksége, mert így több millió forintos taotámogatáshoz jut. Faragó elismerte Hosszú úszásban szerzett érdemeit, kalapot emelt pályafutása, olimpiai bajnoki címei előtt, de szerinte ezzel az erővel akár egy jégkorongszakosztályt is üzemeltethetne, mert ezekből a gyerekekből soha nem lesz pólós. Úgy vélte, a vízilabdázással kapcsolatos próbálkozás nem több egyszerű szélhámosságnál.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A nemzet sportolója szerint az úszásra kellene koncentrálnia Hosszúnak

Hosszú Katinka közösségi oldalán reagált, és ezúttal is belekeverte az úszó szövetség olimpiai bajnok elnökét, akinek korábban lemondását követelte: „Faragó Tamás engem szélhámosnak nevez, véleményem szerint Wladár Sándor közreműködésének köszönhetően. Kedves Tamás, ön szerint etikus egy nőt, édesanyát és olimpiai bajnokot jogtalanul szélhámosnak nevezni? Én személy szerint szélhámosságnak azt tartom, hogy vannak sportvezetők, akik a versenyzők tehetsége által elért eredményeken élősködnek" – írta a bajnoknő, aki szerint a vezetés által képviselt szakmai háttér sok esetben 30 évvel maradt le a ma érvényes nemzetközi sztenderdektől. Kijelentette, hogy a klubfilozófia szerint ők egészséges embereket nevelnek, és megtanítják a fiatalokat a sport szeretetére.

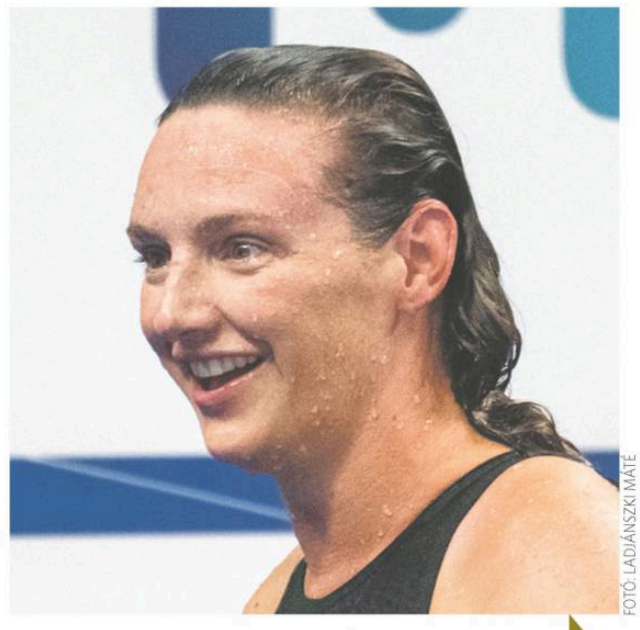

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Jogtalanul és etikátlanul nevezett szélhámosnak – üzent Hosszú Faragónak

„Nem profitszerzés végett csináljuk a vízilabda-szakosztályt. A klubok között évenként szétosztott 6.72 milliárd TAO-forintból 7.5 milliós támogatást kapott az Iron idén. Négymillió ment el csak a nevezési díjakra. A pályabérlet vízilabda esetében kedvezmény nélkül, nyílt piaci áron történik. Ezenfelül vannak bérköltségeink és egyéb kiadásaink is." Kijelentette, ha ma is az 1980-ban érvényes ideológiát és módszert alkalmazzák, akkor nem lesz fiatal, aki a sport mellett dönt. „Véleményem szerint itt teljes változásra van szükség."

Újra keresett magának egy edzőt Milák Kristóf

Illés Fanni és Pap Bianka paralimpiai bajnokok edzője, Szabó Álmos irányítja a jövőben a kétszeres olimpiai bajnok úszó, Milák Kristóf felkészülését – jelentette be a szövetség közösségi oldalán. „Az egyeztetések alapján abban maradtunk, hogy Milák Kristóf nem áll rajthoz a decemberi, budapesti rövid pályás világbajnokságon, felkészülésének fókuszában a 2025-ös szingapúri világbajnokság áll, amelyen hasonló eredményeket szeretne elérni, mint 2022-ben, amikor utoljára szerepelt vb-n"– idézte a közlemény Wladár Sándort, a magyar szövetség (MÚSZ) elnökét, aki elmondta: abban állapodott meg Milák Kristóf egyesületével, a Bp. Honvéddal, hogy egy kapcsolattartót jelölnek ki, aki folyamatosan tájékoztatást ad az olimpiai bajnok felkészüléséről, illetve edzőtáborozási, versenyzési és egyéb igényeiről. A felek ezzel is szerették volna maguk mögött tudni „az olimpiát megelőző turbulens időszakot, egyszersmind új alapokra helyezni a kapcsolatukat."

Magyar–román: 2-0

KÉZILABDA A címvédő Győr házigazdaként végig vezetve 31-20-ra legyőzte Korsós Dorina csapatát, a román Rapid Bucuresti-et a női kézilabda Bajnokok Ligája csoportkörének hetedik fordulójában. „Nagyon fontos volt nekünk ez a meccs, hiszen az október nehezen alakult számunkra, úgyhogy jól jött a válogatottszünet. Azóta tudtunk egy kicsit készülni, és javítani a játékunkon" – utalt az október 19-én hét góllal elveszített, Odense elleni BL-meccsre Per Johansson, a Győr vezetőedzője. A svéd szakvezető úgy fogalmazott, nagyon fontos volt, hogy a szurkolóknak valamit visszaadjanak a múltkori, csalódást okozó játék után. A Győri Audi ETO öt győzelemmel, egy döntetlennel és egy vereséggel vezeti csoportját.

Az FTC-Rail Cargo Hungaria ugyancsak román csapattal, a CSM Bucuresti-tel játszott vasárnap délután, és hatalmas bravúr révén először nyert a CSM otthonában (28-26). Laura Glauser remekül védett, 14-szer hárított román lövéseket, Klujber Katrin szórta a gólokat, végül 11-nél állt meg, az FTC pedig feljött a csoport második helyére.

NÉPSZAVA

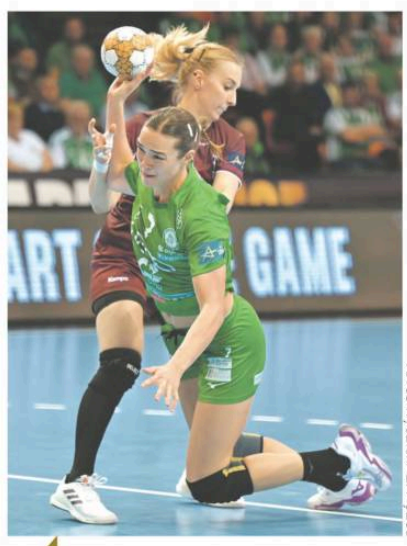

FOTÓ: MTI/KRIZSÁN CSABA

A győri BL-mérleg a szezonban: 5 győzelem, 1-1 iksz és vereség

Finnugrottak

A 2026-os férfi Európa-bajnokság selejtezőjének első, szerdai fordulójában a magyarok Győrben 37-32-re nyertek Szlovákia ellen, míg tegnap a finnek ellen idegenben folytatódott a sorozat: most is a védekezéssel akadtak problémák, de a meccs utolsó négy gólját a magyarok szerezték. Rosta hét találattal a mezőny legeredményesebb játékosa lett, a vége: 32-23 ide. A selejtezősorozat március közepén folytatódik, a válogatott kétszer játszik Montenegróval az Eb-ért.

Kovács István a bokszelnök

VÁLASZTÁS A korábbi olimpiai, világ- és Európa-bajnok bokszolót választották a Magyar Ökölvívó Szakszövetség (MÖSZ) elnökének a szombati tisztújító közgyűlésén. A posztra eredetileg a korábbi elnökségi tag Kassai Lászlót is jelölte a jelölő bizottság, de ő nem kapta meg a közgyűléstől a jelölőlistára való felkerüléshez szükséges szavazati többséget, így Kovács István (Kokó) ellenjelölt nélkül indult a voksoláson (a végeredmény: 84 igen, 12 nem, 4 tartózkodás).

Az új elnök az MTI-nek elmondta: pontosan 40 éve lépett először a szorítóba, 22 éve fejezte be az ökölvívó-pályafutását, és sosem gondolta volna, hogy egyszer elnökként segítheti a sportágát. Hozzátette: az elmúlt évben volt már rá elképzelés és akarat, hogy elnök legyen, de úgy érzi, most jött ehhez össze minden – az ő és a közgyűlés akarata, valamint a nemzetközi helyzet – ahhoz, hogy ez valósággá váljon. „Rengeteg feladat áll előttünk, ezért azt hiszem, hogy hétfőn be is költözöm a szövetségbe" – jelentette ki Kovács István, aki szerint az első feladatuk az lesz, hogy elindítsanak egy gazdasági és jogi átvilágítást, mert csak azután kezdhetik el tervezni a 2025-ös év gazdálkodását, hogy megismerik, az ügyvivő testület mire költötte a 2024-es forrásokat, és miként áll a kassza.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Korábbi edzője, Szántó Imre gratulál az új elnöknek, aki a korábbi prezidenciális modellnél demokratikusabb és átláthatóbb működést ígér

Elmondta, a legfontosabbnak a bérek kifizetését tartja, hiszen több mint negyven olyan versenyző van, aki hónapok óta nem kapott fizetést. A közeljövőben egyeztetniük kell a sportállamtitkársággal, illetve a Magyar Olimpiai Bizottsággal, és a MÖSZ-nek előbb-utóbb el kell döntenie, hogy átmegy-e az új nemzetközi szövetségbe, a World Boxingba, vagy marad az orosz Umar Kremljov vezette IBA-nál. Hangsúlyozta, hogy a korábbi prezidencális modellel szemben ő egy lényegesen demokratikusabb, átláthatóbb elnökséget képzel el. NÉPSZAVA

Hazatért műkincsek

Egyiptom 67 ókori műkincset szerzett vissza Németországtól. A tárgyak között található egy múmia lába, két maszk, Ozirisz istent ábrázoló bronzszobrok és két falfestmény is, amelyek az egyiptomi főváros mellett fekvő Gíza tartománybeli Szakkara nekropoliszból származnak. MTI

Boldog szülinapot, Kitty!

A hétvégén volt ötven éve, hogy a Sanrio japán cég elkészítette a Hello Kitty első kiadását, egy vidám macskalányt, a vállalat legismertebb mesefiguráját. Az elmúlt évtizedekben a kedves figura UNICEF-nagykövet és a japán külügyminisztérium különmegbízottja lett. CNN

Ismét veszélyben egy svájci falu

Megint evakuálni kell egy svájci falut, Brienzt, amelyet már tavaly is ki kellett üríteni a fölötte lévő hegyfal leomlásának veszélye miatt. Tavaly júniusban a lezúduló kőzet épp csak elkerülte a települést. A térség évszázadok óta mozog, a most 1100 méter magasan fekvő község 20 esztendeje évente egy méterrel csúszik lefelé a völgybe. TELEX

Tömegtiltakozás Valenciában

DÜH Tüntető spanyolok lepték el szombaton a város utcáit a regionális kormány elnökének lemondását követelve, mert nem kezelte megfelelően az árvíz okozta katasztrófahelyzetet, ami 220 halálos áldozatot követelt. Csaknem 80 embert még mindig eltűntként tartanak nyilván.

VARGA PÉTER

Hivatalos adatok szerint csaknem 130 ezren vonultak Valencia utcáira szombaton, hogy nemtetszésüket fejezzék ki amiatt, ahogyan Carlos Mazón, a regionális kormány elnöke és kormányzata kezelte a katasztrófahelyzetet. A tüntetés résztvevői a hatóságokat hibáztatják, szerintük lassan reagáltak, és túl későn küldték ki az árvízre figyelmeztető riasztásokat. Az október 29-én kezdődött áradások 220 halálos áldozatot követeltek, és csaknem 80 embert még mindig eltűntként tartanak nyilván.

A vészhelyzet kialakulásáról késve küldött riasztás azért is felróható a területi kormányzatnak, mert az Állami Meteorológiai Szolgálat már öt nappal korábban figyelmeztetett, hogy példátlan mennyiségű csapadék várható. Mazón azzal védekezett, hogy az esőzés mértéke nem volt előre látható, és a kormányzat előzetesen nem kapott megfelelő figyelmeztetést a központi hatóságoktól. Ugyanakkor a meteorológiai szolgálat már 29-én, kedden reggel fél nyolckor vörös figyelmeztetést adott ki a várható viharok miatt. Az első területeket este hatkor öntötte el a víz, a Mazón-kormányzat azonban csak 8 óra után küldte ki az első figyelmeztetéseket a mobiltelefonokra.

FOTÓ: AFP/JOSE MIGUEL FERNANDEZ

A tüntetők a hatóságokat hibáztatják, szerintük lassan reagáltak, és túl későn küldték ki a figyelmeztető riasztásokat

Mazónt – aki a konzervatív Néppárt elnöke is – nemcsak a késői riasztás miatt bírálják, hanem a kaotikusnak tartott intézkedésekért is. Valencia villámárvizek elöntötte külső kerületeiben legelőször önkéntesek tízezrei jelentek meg segíteni, a terület vezetőinek több napjába telt, míg sikerült mozgósítaniuk – a központi kormány segítségét kérve – a rendőri erőket és a katonaságot.

A menet elindulása előtt – a városházától a parlamentig vonultak – néhányan összecsaptak a rohamrendőrökkel, akik botokkal verték vissza őket. Sok demonstráló saját készítésű táblán vagy skandálva követelte Mazón lemondását. „Megöltél minket” – állt több táblán is. Az egyik transzparensre ez volt felírva: „A mi kezünket sár szennyezi, a tiédet vér.” Többen sáros gumicsizmákat raktak halomba az épület falai mellett.

Pár órával a tüntetés előtt Mazón azt nyilatkozta a helyi sajtónak, hogy eljön majd az ideje a tisztviselők felelősségre vonásának, de előbb meg kell tisztítani az utcákat, segíteni szükséges az embereknek, és újjá kell építeni a megrongálódott épületeket.

Nem a szombati volt az első ilyen tüntetés a régióban. A spanyol királyi család tagjait, Sánchez miniszterelnököt és számos regionális vezetőt sárral dobáltak meg a feldühödött emberek, amikor a múlt héten Paiporta településre látogattak.

Nem új keletű a régió árvízveszélyével kapcsolatos aggodalom. A valenciai regionális parlament baloldali szövetsége, a Compromís képviselői 2023 szeptemberében terjesztettek elő javaslatot a probléma megoldására, de azt a kormány leszavazta.

Eva Saldaña, a spanyol Greenpeace igazgatója szerint a katasztrófa okozta károk költségét az olaj- és gázcégeknek kell állniuk, azzal érvelve, hogy ezek a vállalatok több mint hat évtizede tudnak a fosszilis üzemanyagok égetésének a következményeként bekövetkezett klímaváltozásról.

ÖTÖS LOTTÓ

Nyerőszámok:	3, 40, 50 ,53, 80
5 találat	nem volt
4 találat	2 779 150 forint
3 találat	27 800 forint
2 találat	3 445 forint
Joker:	317957

HATOS LOTTÓ

Nyerőszámok:	9, 25, 28, 35, 43, 45
6 találat	nem volt
5 találat	522 905 forint
4 találat	8 750 forint
3 találat	3 055 forint

TÖBBFELÉ KÉPZŐDIK KÖD, PÁRA

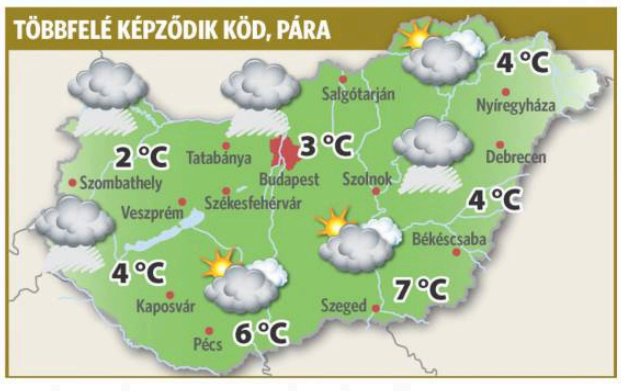

Boldog névnapot, Márton!

A Márton a latin Martinus név rövidült, magyar alakja, a jelentése: Marshoz tartozó, és az istenség városvédelmező funkciójából következően harcos/hadakozó.

KENÓ

Nov. 9., szombat

3	4	7	13
15	19	20	24
26	34	40	49
58	60	64	66
68	73	75	79

Nov. 10., vasárnap

3	5	6	10
11	24	27	34
36	41	43	46
48	52	55	57
65	69	73	76

Bőröndbe tette áldozatát az ír férfi

GYILKOSSÁG Szökés veszélye miatt a bíróság 1 hónapra elrendelte a letartóztatását annak a 37 éves ír férfinak, aki meggyilkolt egy 31 éves amerikai nőt Budapesten. Mint arról lapunk is beszámolt, Mackenzie Elizabeth Michalski november 5-én este tűnt el egy budapesti szórakozóhelyről. A rendőrség köztéri kamerafelvételek alapján azonosította a feltételezhető tettest, a 37 éves M. L. T. ír állampolgárt, akivel az eltűnt nőt több szórakozóhelyen is együtt látták. A férfit a VII. kerületben, bérelt lakása közelében fogták el november 6-án, este. A BRFK nyomozói emberölés miatt gyanúsítottként hallgatták ki M. L. T.-t, aki vallomást tett: elismerte, hogy megölte a nőt, de balesetnek állította be a cselekményét. A gyanúsított a kihallgatása után megmutatta azt is, hova rejtette a holttestet.

Mint kiderült, egy szórakozóhelyen ismerkedett meg későbbi áldozatával, majd egy másik szórakozóhelyre is átmentek, ahol táncoltak, „közelebb kerültek egymáshoz, majd a lány úgy döntött, hogy felmegy a férfi lakására”, ahol intim kapcsolatba kerültek, és eközben végzett a lánnyal a férfi. A tettes ezután igyekezett eltüntetni a gyilkosság nyomait: az apartmanjában kitakarított, a holttestet egy ruhásszekrénybe rejtette, amíg elment egy bőröndöt venni. Ezután a lány testét a bőröndbe rakta, majd autót bérelt, és a bőrönddel a csomagtartóban elindult a Balaton felé. Szigliget külterületén, egy erdős részen rejtette el áldozatát, majd visszaautózott Budapestre.

A nyomozás során az is kiderült, hogy a 37 éves férfi a gyilkosság után az interneten a következő kifejezésekre keresett rá: „Valóban megeszik a disznók a holttesteket?; Milyen szaga van a holttestnek, miután lebomlik?; Rothadó hússzag eltávolítása; Hogyan kezeli a rendőrség az eltűnt személy ügyeit?” NÉPSZAVA

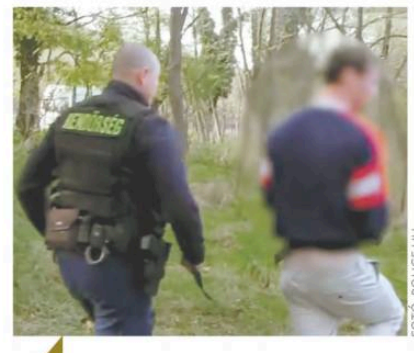

FOTÓ: POLICE.HU

A rendőrség által közzétett felvételen látható, amint a gyanúsított megmutatja, hová vitte a holttestet

Emlékezés

Szombaton gyertyagyújtással emlékeztek Mackenzie Michalskira. A Szabadság téren a nő édesanyja és édesapja is mondott néhány mondatot. A gyertyákat a róla készült fényképek előtt gyújtották meg.

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. november 12., kedd | 152. évfolyam, 263. szám | Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Az MSZP ragaszkodik a nevéhez és a szegfűhöz

A szocialisták nem fogják újra elkövetni azt a hibát, hogy csak az összefogásról beszélnek, karakteresen meg akarják mutatni saját politikájukat – mondta a Népszavának Komjáthi Imre nemrég megválasztott pártelnök. **4. oldal**

A múzeum Debrecenbe megy

A kormány nem fog közlekedési múzeumot építeni Budapesten, ha a fővárosiak szeretnének egyet, csináljanak maguknak – üzente Lázár János. **5. oldal**

Februárban lehet előre hozott választás

Még karácsony előtt megtarthatják a bizalmi szavazást a koalíció szétesése után kisebbségivé vált német kormányról. **7. oldal**

Politikai foglyok a klímacsúcs árnyékában

Mintegy 300 embert tartanak fogva Azerbajdzsánban, mert kritizálták a rezsimet. Az amúgy fosszilis energiahordozókból meggazdagodott országban rendezik az éves klímacsúcsot. **8. oldal**

Nem is téli a téli gumi?

Figyeljen, aki olyan országba utazik télen, ahol kötelező az évszaknak megfelelő abroncs, mert az EU szabályozása szerint a 7 évvel ezelőtt gyártott gumik már nem minősülnek télinek. **16. oldal**

Exek NER-hátszélben

HÁLA Valóban egy kormányközeli vállalkozó cégének lakásában él Magyar Péter volt párja, aki a Fidesz érdekei szerint igyekszik lejáratni a politikust.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Vogel Evelin (balra) és Magyar Péter a Tisza áprilisi tüntetésén. Vicsorrá változott a mosoly

BATKA ZOLTÁN

Vogel Evelin, Magyar Péter volt barátnője nyitott ajtót lapunk munkatársának tegnap a Parlamenttől nem messze lévő társasház egyik lakásában, amely egy kormányközeli nagyvállalkozó tulajdonában van. Kérdésekre nem válaszolt, csak annyit közölt: „Ha eljön az ideje, mindent elmondok.” Így nem reagált a Tisza Párt elnökének vádjaira sem, miszerint azért kap havi 5 millió forintot és lakhatást a Fidesz köreiből, mert így hálálják meg neki, amiért igyekszik lejáratni őt, és titokban készített hanganyagokat.

A lakás, ahol most Vogel lakik, a Tigra Zrt.-t vezető Vertán Györgyhöz tartozik. Ő cáfolja Magyar állításait: „Vogel Evelin több mint tíz éve a barátom. Ahogy az elmúlt években különböző módon, úgy éppen most is segítem őt. A segítség abból áll, hogy jelenleg egy tulajdonomban álló lakásban lakhat átmenetileg. Pénzbeli juttatást viszont tőlem soha nem kapott.” Mint kiderült, Vertán cégénél kapott állást Magyar Péter volt felesége, Varga Judit.

A Vogel Evelint segítő üzletember egyik vállalkozásánál kapott állást Varga Judit.

A Tigra Zrt. szoros kapcsolatot ápol a Fidesszel. A Fradi egyik fő szponzora – a klub vezetője Kubatov Gábor Fidesz-alelnök. Támogatja a Bálványosi Szabadegyetemet, Vertán cégei bedolgoztak a Fidesz-frakciónak, és a Tigra fejleszti a Fidesz.hu honlapot. A cég az évek alatt jóval több mint ezer milliárd forintnyi IT-beszerzésben vett részt konzorciumi partnerként. A leggyakrabban a Rogán Antal miniszter alá tartozó Digitális Kormányzati Ügynökség Zrt. volt a megrendelő.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Kockázatos költségvetés

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Varga Mihály pénzügyminiszter, Latorcai János, az Országgyűlés alelnöke és a költségvetés tervezete

TERVEK Benyújtotta a kormány a parlamentnek a 2025-ös költségvetést, amelyben 3,4 százalékos gazdasági növekedéssel és 3,2 százalékos inflációval számol. A piacok nem osztották az optimizmust, az euró ára 410 forint fölötti szintre emelkedett. Az elemzők 2,5 százalékra várják a jövő évi GDP-növekedést, ez az egyszázalékos különbség rögtön 350 milliárdos adóbevétel-kiesést jelent. De az euró árfolyamát is magasabbra prognosztizálják, a kormánnyal szemben inkább 400 forint fölöttire. A tervben számos kockázatot azonosított a Költségvetési Tanács is: a GDP-előrejelzés túlzóan optimista, hiányozhatnak az uniós támogatások, lassan csökken a hiány.

CIKKÜNK A 6. OLDALON

A tervben számos kockázatot azonosított a Költségvetési Tanács.

Megnyirbálják Várhelyi hatásköreit

BRÜSSZEL Elvehetik az egészségügyért és állatjólétért felelős magyar biztosjelölt, Várhelyi Olivér feladatkörének egy részét – tudta meg lapunk. Erről azután értesültünk, hogy kiderült, csak szerdán döntenek az Európai Parlament (EP) illetékes bizottságaiban helyet foglaló frakciók szóvivői (koordinátorai) arról, Várhelyi megfelelően látná-e el a feladatait ezen a poszton. Egyelőre ő az egyetlen, akinek nem sikerült minősített többséget kapnia jelölése megerősítéséhez. A koordinátorok hétfő délután határoztak volna, de két nappal elhalasztották a döntést.

Egy informátorunk szerint a hétfői ülésen mind a három szélsőjobboldali, illetve euroszkeptikus frakció támogatta a magyar politikus jelölésének megerősítését, és felsorakoztak mögötte a kereszténydemokraták is, akik azonban nem akartak a Várhelyit elutasító demokratikus és progresszív erőkkel szembemenni. Ezért döntöttek inkább halasztásról. Forrásunk szerint végül zöld utat kap majd a biztosjelölt, de a feladatkörét várhatóan megnyirbálják. Elveszítheti az állatjóléti és/vagy az élelmiszer-biztonsági portfólióját.

A biztosjelöltek közül egyedül Várhelyi Olivér nem kapta meg a minősített többséget a bizottsági meghallgatásokon

FOTÓ: ALEXIS HAULOT

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Tagadja a Kreml Trump hívását

KÉTELY Tagadta a Kreml a Washington Postnak azt az értesülését, miszerint Donald Trump már múlt héten felhívta Vlagyimir Putyin orosz elnököt, és figyelmeztette arra, ne eszkalálja a helyzetet Ukrajnában. A lap azt is írta két különböző forrásra hivatkozva, hogy a telefonbeszélgetésről előre értesítették Kijevet. Ezt azonban az ukrán külügyminisztérium tagadta, hozzátéve: a tárca kételkedik abban, hogy a telefonhívásra egyáltalán sor került-e. Azt is megjegyezték, a háború rendezése elképzelhetetlen Kijev nélkül.

Miközben a Washington Post azt is állította, mindkét politikus kifejezte érdeklődését a további tárgyalások iránt, Dmitrij Peszkov, a Kreml szóvivője azt közölte, Putyin részéről nincs terv arra, hogy beszéljen Trumppal.

ÍRÁSUNK A 8. OLDALON

„Árnyékban marad”, beszélt-e Trump Putyinnal

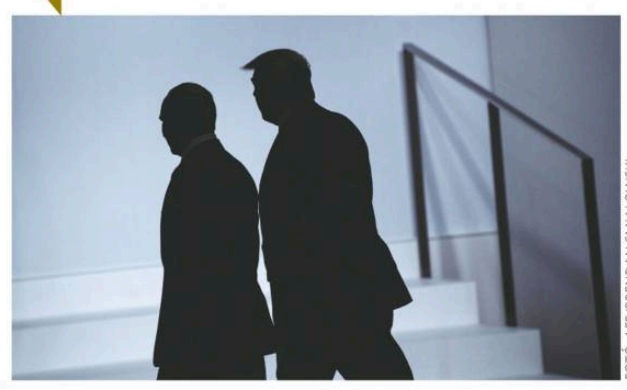

FOTÓ: AFP/BRENDAN SMIALOWSKI

Számítanak a művelt olvasókra

MINŐSÉG Nagy múltú folyóiratok egyensúlyoznak a megszűnés határán az állami források csökkenése miatt. Az októberi rekordnagyságú ötöslottó-nyereményből jut némi pluszpénz, de Ágoston Zoltán, a gyűjtést indító Jelenkor főszerkesztője lapunknak elmondta, a nekik most jutó 6,8 millió forint mindössze gyorssegélynek jó, ráadásul a pénz elosztása szakmai érvekkel alátámaszthatatlan. Pedig a műfaj fontos. Ahogy Áfra János fogalmaz: „Minőségi tartalmat biztosít azok számára, akik igénylik a lelassulást, az elmélyedést.”

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Kiszolgáltatva az olvasókért

MŰHELYEK Az évtizedes múltú folyóiratoknak jut a legkevesebb állami forrás, a nemrég büszkén hirdetett 500 millió forint pedig aránytalanul oszlik el az orgánumok közt.

ROSZNÁKY EMMA

Szeptemberben még arról érkeztek hírek, hogy 1,8 milliárd forintos többlettámogatástól estek el a folyóiratok, ám nemrég az Indexszel azt a hírt közölte Bús Balázs, a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) alelnöke, hogy több mint 500 millió forintot osztanak szét a korábban az elvonások miatt a megszűnés határára került periodikáknak. Pluszpénzhez az NKA egy október közepi, rekordnagyságú, 6,6 milliárd forintos ötöslottó-nyereményből juthatott, ugyanis a hazai és határon túli magyar kulturális élet finanszírozására elkülönített állami pénzalap fő bevételi forrása jelenleg az ötöslottó-szerencsejáték játékadójának 90 százaléka. Bús Balázs a portálnak elmondta: 45 lapnak ítéltek pénzt meghívásos pályázat keretében. Az Alföld és a Jelenkor egyenként 6,8 millió forintot, a Tiszatáj, a Hitel, a Kortárs, a Magyar Napló egyenként 15,8 millió forintot kap. A kiemelt jelentőségű folyóiratoknak ráadásul hároméves távlatban, 2027-ig biztosítják a forrásokat, ehhez a korábbi évek gyakorlatának megfelelően évi 400 millió forint erejéig vállalnak előzetes kötelezettséget.

ARÁNYOK

ÁGOSTON ZOLTÁN

Ha igaz, hogy ez lesz a pénzek elosztása, azt szakmai érvekkel senki sem tudná alátámasztani

Ágoston Zoltánt, a pécsi Jelenkor folyóirat főszerkesztőjét meglepetésként érte a hír, annál is inkább, mert számukra a szeptemberben a folyóiratoktól összesen elvont 1,8 milliárd mintegy 5 millió forint kiesést jelent, így az év végére nem lett volna forrásuk a megjelenésre. – Gyorssegélynek jó ez az összeg – reagált Ágoston Zoltán –, ám fájó megkülönböztetés, hogy épp az Alföld és a Jelenkor kapta a legalacsonyabb összeget a folyóiratok közül, holott két, több évtizedes, megkérdőjelezhetetlen szakmai múlttal rendelkező műhelyről van szó. A főszerkesztő ugyanakkor nem akart messzemenő következtetéseket levonni, hiszen mégiscsak egy újságcikkből értesült az új lehetséges forrásról, mindezt az NKA hivatalosan, a weboldalán még nem kommunikálta. (Időközben kiderült, hogy a határozatot nagy nehezen föl lehet kutatni az NKA oldalán.) – Ha igaz, hogy ez lesz a pénzek elosztása, azt szakmai érvekkel senki sem tudná alátámasztani – fogalmazott az irodalmár, aki elárulta: most indítottak közösségi gyűjtést, s ezen a mostani hír sem változtat. – Összességében az állami és önkormányzati forrásból származó támogatások sem elegendőek a folyóirat működéséhez. Szerény lapárbevételünk jelentős részét elviszi a Lapker vállalat, amely az újságosstandokon kereskedik a folyóiratokkal országszerte. Nincs másik országos terjesztési lehetőség, ezért ha fenn akarjuk tartani az országos elérhetőséget, akkor ki vagyunk szolgáltatva ennek a piaci monopóliumnak – tájékoztatott Ágoston Zoltán.

Felmerül, ki is az olvasója az irodalmi folyóiratoknak egy olyan korban, ami legkevésbé sem az elmélyült olvasásról vagy a nyomtatott sajtótermékekről szól. A havi periodika vezetője úgy reagált: olvasóik minden korosztályból verbuválódnak. – Mivel a Jelenkor nem irányzatos folyóirat, nincs ideológiai preferenciája, igen sokféle gondolkodásmódú és poétikájú szerzőt közvetít az olvasóinak, akik jellemzően érzékenyek erre a sokféleségre. Valamikor azt mondtuk, a Jelenkor olvasója a művelt olvasó. Kérdés, hogy manapság akar-e valaki azzá válni. Vagy csak egyszerűen azokra számítunk, akik nem tudnak, nem akarnak erős kortárs irodalom nélkül létezni – válaszolt Ágoston Zoltán.

A hazai kultúra finanszírozásával kapcsolatban gyakran felmerül a magánmecenatúra kérdése, de az irodalmár szerint ez a támogatási rendszer Magyarországon a kommunizmus bukása után három és fél évtizeddel is gyerekcipőben jár. – A rendszerváltás előtti évtizedek tapasztalata, az, hogy az állam tartja fenn a kultúrát, nagyon mélyen rögzült a társadalomban – vetette föl. – Most meg kell próbálnunk megszólítani az olvasókat, és nyugati mintára adománygyűjtésbe kezdeni, illetve előfizetési akciót indítani. Az előfizetési akció már fut, és már az adománygyűjtés is elindult. Én mindenesetre bízom a nyomtatott Jelenkor és a Jelenkor Online olvasóiban, abban, hogy sokan megértik: akkor tudunk tovább működni, ha ők is hozzájárulnak a folyóirat költségeihez. Csak így tudja a Jelenkor a kortárs magyar irodalmat, az írókat és az olvasókat szolgálni.

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Az októberi rekord-lottó-bevétel után az Alföld és a Jelenkor egyenként 6,8 millió forintot, a Tiszatáj, a Hitel, a Kortárs, a Magyar Napló egyenként 15,8 millió forintot kap

A múlt árnyai

A folyóirat-kiadás évek óta forráshiánnyal küzd, és többek között a kiszámíthatatlan működési körülmények okán 2010 óta több orgánum meg is szűnt: a Réz Pál vezette Holmit, az irodalmi élet fontos műhelyének számító 2000 folyóiratot és a Kritikát is hiába keresnénk ma az újságok között. Az utóbbi időszak vesztesége a Muzsika és a Színház folyóirat, melyek évtizedeken át jelentek meg nyomtatásban, ma viszont már csak az interneten lehet őket olvasni.

Tőlünk eggyel nyugatabbra

Egyre kevesebb folyóirat jelent meg az elmúlt tíz évben, és a példányszámuk is csökkent Ausztriában. Ezt az adatot közölte Gerald Grünberger, az osztrák újságforgalmazók egyesületének (VÖZ) igazgatója. Részletes számok a visszaesésre nincsenek ugyan, a szakembernek viszont meggyőződése, hogy a jelenség az online megjelenés előretörésével függ össze. Szerinte az internetes megjelenés olcsóbb, interaktív kapcsolatot teremt olvasó és újság között, gyorsabb, frissebb adatátvitelt tesz lehetővé.

Ausztriában a nyomtatott és az online média támogatása szigorúan szabályozott, külön előírások vonatkoznak a kiadványok forgalmazásának segítésére. Érdekes megszorítás, hogy a gazdálkodási nehézségekkel küszködő lapoknak nem jár támogatás. A Covid idején viszont, amikor a hirdetések a folyóiratok esetében drasztikusan visszaestek, az állam közvetlen segítséget folyósított. A folyóiratok besorolása abból a szempontból, hogy kaphatnak-e állami támogatást, azon múlik, hogy a lap megjelenik-e évente legalább négyszer nyomtatott formában, s hogy van-e legalább két főállású munkatársa. A kiadványokat nem az újságírói tartalmuk alapján támogatják, s a megcélzottak nem is újságírók, hanem maguk a médiavállalatok.

A 2024-től érvényes előírások szerint a támogatási kérelmeket az év első három hónapjában lehet benyújtani, kizárólag online formában. Az igényeket a héttagú sajtóösztönzési bizottság vizsgálja át, amely 20 éve létezik. Két tagot a kancellári hivatal delegál oda, kettőt az ausztriai újságok szövetsége, kettőt pedig az illetékes szakszervezet. A hat szakértő munkáját egy külsős szakember irányítja. A bizottság a javaslatát a KommAustria nevű szervezet elé terjeszti, az ő feladata a döntés, amelyet kötelező nyilvánosságra hozni. A folyóirat-szerkesztőségeknek folyósított, összesen évi 340 ezer eurós támogatási összeget két részletben fizetik, a másodikat mindig novemberben. Az állami támogatásról szóló döntéseket kötelező közzétenni.

FÖLDVÁRI ZSUZSA (BÉCS)

NÉPSZAVA-INTERJÚ

A minőségi tartalom és a másképp olvasás

Áfra János költőt, az Alföld folyóirat szerkesztőjét kérdeztük.

Mi a szerepük a kortárs irodalmi életben a folyóiratoknak?

Manapság sem túlzás a magyar irodalom folyóirat-centrikusságáról beszélni, amikor pedig tendencia a printfelületek ellehetetlenülése, a klasszikus értelemben vett szerkesztőségi munka megszűnése. Nemzetközi összehasonlításban is sok az irodalmi folyóiratunk, a legtöbb megyeszékhelyhez kötődik egy: Pécsen ott a Jelenkor, Szegeden a Tiszatáj, nálunk, Debrecenben pedig a hetvenöt éves Alföld. Az összképhez nagyban hozzájárulnak a határon túli lapok is – például Kolozsváron jelenik meg a Helikon és a Korunk, Marosvásárhelyen a Látó, Nagyváradon a Várad és az Újvárad. Ezeknek rendszerint a helyi identitást megerősítő, közösségteremtő szerepük is van, fontos programok megvalósítói. Az, hogy egy folyóirat milyen preferenciákkal és kitekintéssel dolgozik, befolyásolja, hogyan látják kívülről annak szellemi holdudvarát. Ezek a felületek a jövő nemzedékei számára olyan ismereteket örökítenek át, amelyek másképp nem maradnának fenn. A különböző profilú, eltérő értékrendről és ízlésvilágról tanúskodó periodikáknak a szépírók, kritikusok és tudósok szakmai szocializációjában is alapvető szerepe van. Ha egy folyóirat nem is tud tömegekhez szólni, fontos feladatot lát el, minőségi tartalmat biztosítva azok számára, akik igénylik a lelassulást, az elmélyedést. Ízelítőt adhat olyan művekből is, amelyek aztán könyv formájában sikerré válnak, és a korszakos jelentőségű művek kanonizációját indíthatja el a megértést segítő kritikákkal, tanulmányokkal és interjúkkal. Nagy szükség van az efféle szakmai párbeszédre.

Olyan ismereteket örökítenek át, amelyek másképp nem maradnának fenn

Miért fontos költőként folyóiratban publikálni verseket?

Az irodalmi táborok, workshopok, kreatívírás-műhelyek miatt – és talán a slam poetry térnyerése okán is – a költészet művelése népszerű tevékenység manapság. Sok a kvalitásos fiatal szerző, de szinte lehetetlen kiadót találniuk, ha előtte nem publikáltak folyóiratokban. Egy értékválasztást jelez, hogy hol, mennyit, mit – választ a szerző, választanak a szerkesztők is. Az online felületek persze alternatívát is jelenthetnek, gyorsabbak és szélesebb körhöz jutnak el, ám a legtöbb pályakezdő továbbra is ambicionálja, hogy nagy hagyományú lapok közöljék, hiszen az egy szakmai figyelmet ígér. Emellett kockázatvállalóbb kezdeményezésekre is szükség van, például a friss energiákat hordozó egyetemi közegben rendre feltűnnek hosszabb-rövidebb életű szellemi műhelyek. A közösség megújulási képességének hála a barátaimmal 2010-ben elindított KULTer.hu ma is színvonalasan működik, ám ez korántsem magától értetődő, látva, mennyi kezdeményezés tűnt el közben nyomtalanul.

Mikor kezdett el az Alföldnél dolgozni? Előtte milyen viszonyban állt a folyóiratokkal?

Az Alföld volt az egyik első periodika, amelyet a kezembe vettem, amikor középiskolásként próbáltam tájékozódni a témában. Publikálni csak egyetemistaként kezdtem el, az Alföldben először 2011-ben jelentek meg verseim és egy kritikám, ezzel párhuzamosan a szerkesztőségi munkába is bevontak. Tördelési és korrektori feladatokat kaptam, s eleinte az impresszumban sem szerepelt a nevem, pár évvel később aztán szerkesztő lettem. Ma a puritán megjelenésű Alföld képzőművészeti anyagainak beszerzése és előkészítése, valamint a szépirodalmi rovat gondozása a feladatom. Utóbbi egyszerre hálás és hálátlan dolog. Egyfelől izgalmas közelről szemlélni, támogatni friss szövegek elkészülését, tehetségek beérését. Másfelől viszont, mivel az érkező anyagok töredékének lehet csak helyet adni, visszautasító levelek tömegét kell megszövegezni. Minőségi elven próbáljuk megteremteni a folytonosságot. Ezt mutatja például az is, hogy az egyik friss Alföld-díjas, Gergely Ágnes közel hatvan éve szerzőnk, elismerése régi tartozás szerintem, de a két másik díjazott – Juhász Tibor és Korpa Tamás – még a harmincas éveiben jár.

R. E.

„Ha eljön az ideje, mindent elmondok”

VISZONYOK Valóban egy kormányközeli vállalkozó lakásában él Magyar Péter volt barátnője, aki ma már a Fidesz politikai érdekei szerint igyekszik rossz színben feltüntetni egykori párját.

BATKA ZOLTÁN

Vogel Evelin, Magyar Péter volt barátnője nyitott ajtót lapunk munkatársának hétfő délelőtt abban a Parlamenthez közeli, belvárosi lakásban, ami egy kormányközeli nagyvállalkozó tulajdonában van. Vogel Evelin – akinek korábban e-mailben küldtünk kérdéseket – csak annyit mondott: látta a levelünket, egyelőre azonban nem akar válaszolni. Végül azzal búcsúzott: „Ha eljön az ideje, mindent elmondok.”

Annak, hogy Vogelt a kormányközeli vállalkozó lakásában találtuk, a Tisza Párt elnöke, Magyar Péter vasárnapi sajtótájékoztatóján elhangzottak miatt nagy a jelentősége. A politikus, mint megírtuk, arról beszélt: miután volt barátnője hiába próbálta zsarolni őket titokban készült hangfelvételekkel, a Fidesszel kötött alkut. Ennek része volt, hogy a kormányközeli sajtónak adott interjúban próbálta őt rossz színben feltüntetni. Magyar azt állította: Vogel havi 5 millió forintot kap, és egy olyan lakásban él, amely Kubatov Gábor Fidesz-alelnök emberének számító kormányközeli nagyvállalkozóhoz, Vertán Györgyhöz köthető.

Az ügyben egyik cégén, a Tigra Zrt.-n keresztül megkerestük Vertán Györgyöt. A vállalkozó írásban válaszolt lapunknak: „Vogel Evelin több mint tíz éve a barátom. Ahogy az elmúlt években különböző módon, úgy éppen most is segítem őt. A segítség abból áll, hogy jelenleg egy tulajdonomban álló lakásban lakhat átmenetileg, néhány hónapig, míg az egyébként üresen állna. Pénzbeli juttatást viszont tőlem soha nem kapott. A politikai tevékenységéhez és a magánéleti ügyeihez sem a Tisza Párt alakításakor, sem később semmilyen közöm nem volt.”

Rákérdeztünk arra is, hogy igaz-e, amit Magyar Péter állított, hogy volt felesége, az egykori igazságügyi miniszter, Varga Judit pénzbeli juttatást kapna tőle. „Varga Judit szeptember óta nagyra becsült munkatársunk a Tigra Kft.-nél, feladata a cég külföldi piacokra jutásának feltérképezése és szervezése, ezért pedig minden más munkavállalónkhoz hasonlóan fizetést kap.”

Megkérdeztük, hogy Magyar Péter többi, őt érintő állítása kapcsán tesz-e jogi lépéseket. A cégével kapcsolatban Vertán György úgy nyilatkozott:

„28 éve alapított informatikai cégünk, a Tigra – mint jómagam – mindig büszke volt arra, hogy minden ügyfelünket, pártállástól függetlenül, a lehető legjobb tudásunk szerint szolgáljuk. Megbízásaink, elnyert és elvégzett munkáink nyilvánosak. A Tigra egy több száz főt foglalkoztató informatikai vállalat, története során rengeteg feladatot végzett el megelégedésre, az informatikai piac régi, elismert szereplőjeként. Ez a továbbiakban is így marad. Magánemberként és cégvezetőként is mindig a tisztességes és becsületes eljárások híve voltam. Ennek jegyében kezelem a személyem ellen elkövetett támadást is.”

A Vertán vezette Tigra Zrt. szoros kapcsolatot ápol a Fidesszel. A Fradi egyik fő szponzora – a klub vezetője Kubatov Gábor, aki egyben a Fidesz alelnöke is. A Tigra támogatja a Bálványosi Szabadegyetemet is. Vertán cégei bedolgoztak a Fidesz parlamenti frakciójának, és a Tigra fejleszti a Fidesz.hu honlapot. A romániai születésű, ám már Magyarországon diplomázott Vertán György 1996-ban alapította meg a Tigrát. Az eredetileg fénymásolással foglalkozó vállalkozás a kétezres években, a Medgyessy-kormány alatt kapta első nagyobb állami megbízásait. Vertán cégei már a Fidesz-korszakban a kormányzat egyik fő IT-beszállítói lettek. Csak 2023-ban közel száz közbeszerzéshez v olt köze nyertes ajánlattevőként a Tigrának. A cég honlapján található közbeszerzési összesítő szerint az évek alatt jóval több mint ezer milliárd forintnyi IT-beszerzésben vett részt konzorciumi partnerként. Leggyakrabban a Rogán Antal miniszter alá tartozó Digitális Kormányzati Ügynökség (DKÜ) Zrt. volt a megrendelő. Tavaly a Tigra bedolgozott az időközben szintén Rogán Antal fennhatósága alá került Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnak is.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Ennek az elegáns belvárosi háznak az egyik lakásába költözhetett be Vogel Evelin

A SEGÍTŐ

VERTÁN GYÖRGY: Vogel Evelin több mint tíz éve a barátom. Ahogy az elmúlt években különböző módon, úgy éppen most is segítem őt. A segítség abból áll, hogy jelenleg egy tulajdonomban álló lakásban lakhat átmenetileg.

SZELEKTÁL

VOGEL EVELIN Magyart bíráló videói eljutnak a független sajtóhoz, de interjút csak a kormányközeli sajtónak ad.

Hangfelvételek csatája

Ismeretlen feladótól jutott el a Népszavához is egy hangfelvétel, amely még a nyáron, a Hősök terén készült, ahol Magyar Péter tartott demonstrációt. A felvételen Vogel Evelin beszélget Magyar Péterrel, viccelődnek egymással, beszélgetnek hőségről, ingcseréről, izzadásról, s elhangzik az: „Büdösek az emberek és a szájuk is.” A felvétel Magyar Péter szerint manipulált.

Magyar Péter korábban azt állította, hogy Vogel Evelin felvette több beszélgetésüket, Tisza párti értekezleteket is, és 11 órányi hanganyaggal zsarolta őket. Magyar épp egy nappal korábban, vasárnap tett közzé egy felvételt, amin egy Tisza Párthoz közel álló vállalkozótól kér 30 millió forintot Vogel. Jelezte, hogy sértettsége bosszúvá alakulhat, ha nem kapja meg a pénzt. A felvételen a nő azt is mondta: „Kérem a pénzem, és szia.” Tegnap kiderült, hogy a nő Hanzel Henrik producerrel beszélgetett, aki egy ideig segítette a Tisza Pártot.

Magyar Péter elnézést kért Alföldi Róberttől

ZŰRZAVAR „Nem akartam Alföldi Róbertet kellemetlen helyzetbe hozni. Ha akaratom ellenére félreérthetően fogalmaztam, akkor természetesen elnézést kérek” – írta hétfőn a közösségi oldalán Magyar Péter.

A Tisza Párt elnöke és EP-képviselője vasárnapi rendkívüli sajtótájékoztatóján, ahol ellene irányuló titkosszolgálati és zsarolási akciók sorozatáról beszélt, Lakatos Márk stylist és Varnus Xavér orgonaművész mellett Alföldi Róbert nevét is megemlítette. A pártelnök úgy tudja, hogy a színész-rendezőt is hírbe akarják hozni állítólagos pedofil-bűncselekményekkel, kampányt szerveznek a lejáratására.

Alföldi Róbert, aki a pedofíliát az egyik legaljasabb bűntettnek tartja, határozottan tiltakozott az ellen, hogy a neve ilyen összefüggésben előkerült, és jogi lépéseket helyezett kilátásba. Magyar Péter ezek után egyértelművé tette: „Semmivel sem vádoltam a nemzet művészét, pusztán annyit állítottam, hogy az ellene tervezett lejáratási akciót, a rendelkezésünkre álló információk szerint, össze akarják mosni az ellenünk zajló illegális titkosszolgálati akcióval.” Alföldi Róbert tudomásul vette, hogy Magyar Péter elnézést kért: a maga részéről az ügyet lezártnak tekinti.

Nemrég közölt cikkében a Mi Hazánkhoz kötődő Magyar Jelen azt állította, hogy Varnus Xavér „szexuális játékszerként, eszközként használt” 14 és 16 év közötti fiúkat, volt, akit „megrontott”, miután példaképként kapcsolatba került vele. A cikk szerint a HVG erről már hét évvel ezelőtt, 2017-ben tudott, de hiába szólaltak meg az érintettek, a témával foglalkozó írás sosem jelent meg. A végül nem publikált, most azonban idézett írásban Varnus Xavér azt nyilatkozta: „Senkivel nem voltam erőszakos, és nem tettem semmi törvényelleneset.”

A HVG kiadója közleményben reagált. Ennek értelmében szó sincs meghunyászkodásról: 2017-ben a vezető szerkesztő teljes körű jogi és újságíró-etikai körültekintés után döntött úgy: nem közli a szóban forgó ügyről szóló, „többfázisú szerkesztésen átment” írást.

Dúró Dóra, a Mi Hazánk elnökhelyettese arra kérte a Zeneakadémia vezetőjét, ilyen előzmények után fontolja meg, hogy az intézmény helyet adjon-e Varnus Xavér december elsejére meghirdetett koncertjének. A Zeneakadémia lapunknak küldött válaszából kiderül, az intézmény nem mondja le a koncertet: „A Zeneakadémia egy-egy zenei évad során saját rendezvényei mellett számos befogadott koncertnek ad helyet. Varnus Xavér koncertje ez utóbbiak közé tartozik, azaz saját rendezvényéhez bérbe veszi a termet. Az intézmény a befogadott események szervezőivel történő szerződések megkötése során kizárólag művészeti-szakmai szempontokat vesz figyelembe, s azok teljesítése során a jogszabályi és szerződéses kötelezettségeit minden esetben betartja és betartatja.”

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségéhez tartozó debreceni hitközség viszont lemondta Varnus Xavér november 25-ére tervezett fellépését. Horovitz Tamás hitközségi elnök kinyilvánította: „Elhatárolódunk és elítéljük az általa elkövetett és hozzá hasonló cselekedeteket.”

Előzőleg Ábrahám Róbert, a Pesti Srácok volt újságírója – ez év nyarán ő ütötte arcon Puzsér Róbert publicistát – Lakatos Márkot azzal vádolta meg, hogy ellenszolgáltatás fejében igénybe vette egy 15 éves, állami gondozásban élő fiú szexuális szolgálatait. A rendőrség ismeretlen tettes ellen eljárást indított.

Lakatos Márk – aki a jobboldali sajtóban megjelent hírek szerint időközben külföldre távozott – rágalmazásnak minősítette és visszautasította a személyével kapcsolatos állításokat. Közlése szerint olyan súlyos és alaptalan vádak célpontjává vált, amelyek teljesen ellentétesek mindazzal, amit képvisel.

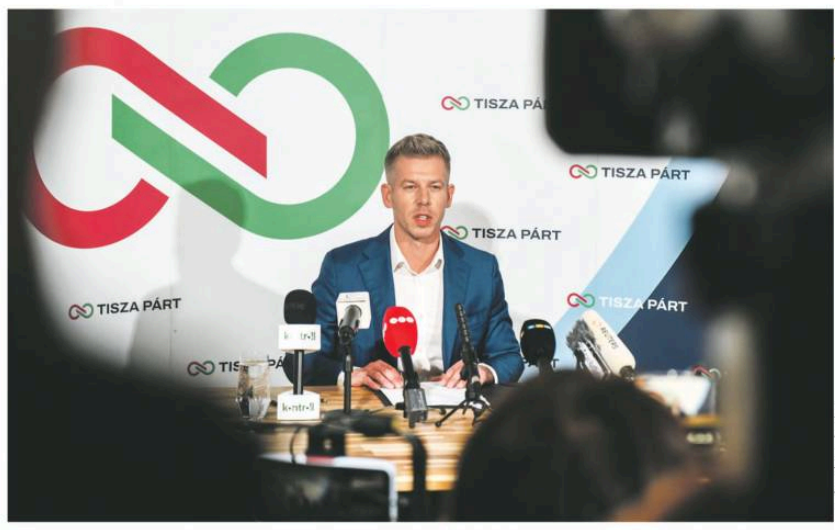

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Semmivel sem vádoltam a nemzet művészét – mondta a Tisza elnöke

CZENE GÁBOR, HOMPOLA KRISZTINA

FOTÓ: EU/DENIS LOMME

Megküzd a posztért Várhelyi Olivér

Megizzasztják a biztosjelöltet

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A szerdai halasztás azt is jelenti, hogy Várhelyi Olivérről csak azután mondják ki a végső verdiktet, hogy az EP szaktestületei kedden meghallgatták és értékelték a leendő Európai Bizottság hat alelnökjelöltjét. Nem kizárt, hogy a szocialisták és a kereszténydemokraták alkut kötöttek: ha a baloldaliak megszavazzák az általuk szélsőjobboldalinak ítélt olasz Raffaele Fitto, a kereszténydemokraták pedig a spanyol szocialista Teresa Ribera alelnöki jelölését, akkor cserébe megszülethet közöttük a kompromisszum Várhelyiről. Ez pedig abból állna, hogy lefaragnak a feladatköréből, de jóváhagyják a biztosi jelölését. Mindkét nagy párt azt szeretné, hogy az Európai Bizottság minél előbb felálljon.

Mint megírtuk, az újrázni készülő Várhelyi Olivér a múlt szerdán négy európai parlamenti bizottság képviselői előtt számolt be arról, hogy új posztján mik a tervei. A több mint háromórás meghallgatáson a politikus a szakmai kérdésekre meggyőzőnek tűnő válaszokat adott, a politikai csapdákat pedig igyekezett elkerülni, mégsem sikerült elsőre maga mellé állítania a képviselők kétharmadát reprezentáló koordinátorokat, akik rögtön az ülés után döntöttek: a jelöltnek további írásbeli kérdésekre kell válaszolnia. Várhelyi a múlt csütörtökön 24 órát kapott, hogy feleljen az öt csokorba szedett, döntően szakmai és technikai kérdésekre. A frakciók szóvivői hétfőn értékelték volna a válaszait.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

LAPSZÉL

Országjárásra indulnak fideszes vezetők

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A Fidesz vezető politikusai országjárásba kezdenek – közölte Menczer Tamás, a párt kommunikációs igazgatója Facebook-oldalán. A döntés hátterében az állhat, hogy a Tisza Párt több felmérés szerint is előzi a Fideszt, vagyis erősíteni kell a tábort, ám Menczer szerint a nemzeti konzultáció indokolja az országjárást. NÉPSZAVA

Magyar a legnépszerűbb politikus a Mediánnál

A Tisza Párt elnöke az őt ismerők körében 51 százalékos népszerűséggel bír, Karácsony Gergely főpolgármester 41, a harmadik helyezett Orbán Viktor kormányfő pedig csak 40 százalékos eredményt ért el – állapította meg a Medián legfrissebb közvélemény-kutatása, amit a HVG ismertetett. NÉPSZAVA

„Ragaszkodunk a párt nevéhez, szimbólumához”

INTERJÚ Az MSZP nem fogja újra elkövetni azt a hibát, hogy csak az összefogásról beszél a választásig – mondta Komjáthi Imre pártelnök.

CZENE GÁBOR

A parlamentben, amikor kijelentette, hogy már a román gazdaság is megelőzött bennünket, Orbán Viktor azzal vágott vissza: akik így gondolkodnak, költözzenek Romániába. Válaszában úgy reagált, hogy a kormányfőnek akkor Moszkvában vagy Phenjanban lenne a helye. Netán a szocialisták új stílusából kaphattunk ízelítőt?

Szoktam keményen fogalmazni, ami a szívemen, az a számon. Megtanultam, hogy szív nélkül lehet ugyan politizálni, csak nem érdemes. A miniszterelnök részéről nem látok fogadókészséget a párbeszédre. Néhány hónapja Orbán Viktor azt mondta, hogy le kell folytatni a szakpolitikai vitákat. Közben pedig, amikor szakpolitikai vitát kezdeményezek a parlamentben, a fideszesek rendre azzal jönnek, hogy mi volt 2010 előtt, Gyurcsány idejében. Az említett felszólalásomban alapvetően arra szerettem volna rámutatni, hogy milyen érdekeknek fekszik le a miniszterelnök. Mindenféle kommunista diktátorokkal kokettál. Az úgynevezett keleti nyitás azt jelenti, hogy az olcsó munkaerővel csábítják ide az ázsiai befektetőket, meg azzal az ígérettel, hogy Magyarországon nincsenek szakszervezetek, és nem is lesznek, mert a kormány gondoskodik arról, hogy ne legyenek. Többször idéztem már Parragh Lászlót, aki még az iparkamara elnökeként közölte, hogy az olcsó munkaerő a versenyképesség motorja. A munkaerő nem feltétlenül attól olcsó, hogy valaki keveset keres, hanem attól, hogy a cégeknek nem kell annyit költeniük munkaegészségügyre és munkavédelemre, a külföldi nagytőkének elnézik, hogy még a kevés meglévő szabályt sem tartja be.

A vereséget hozó 2022-es parlamenti választás után lett az MSZP társelnöke. Hiába remélt jó eredményt attól, hogy ez év nyarán a DK-val és a Párbeszéddel közös listán indulnak az EP-választáson, annak is kudarc lett vége. Most egyedül vezeti azt a szocialista pártot, amelynek alig kimutatható a támogatottsága. Ön fogja feladni az MSZP-nek az utolsó kenetet?

Semmiképpen sem. Elkezdtük a munkát, a még mindig létező hálózatunk megerősítését, a felkészülést arra, hogy a 2026-os parlamenti választáson mind a 106 egyéni választókerületben legyen jelöltünk. Reményt kell adnunk azoknak az embereknek, akik nem akarnak se a Fideszre, se Magyar Péterre, se Gyurcsány Ferencre szavazni, de baloldalinak vallják magukat.

Eltökélt szándéka az MSZP-nek, hogy az összes választókerületben saját jelöltet indít?

Igen, eltökélt szándékunk.

A Tisza Párt gyengítésén túl ennek mi értelme?

Jelen pillanatban a Tisza Pártot nem véletlenül nevezik ellenzékgyilkosnak, hisz az ellenzéktől, és nem a Fidesztől viszi el a szavazókat. Mi nem veszélyeztetjük a kormányváltást, nekünk továbbra is a kormányváltás a célunk. Pontosabban: a kormányváltás csak eszköz. A cél a rendszerváltás. Az MSZP-nek nemcsak a kormány leváltása fontos, hanem az is, hogy mi lesz másnap. Ha három jobboldali párt marad – a Fidesz és a Mi Hazánk mellett idesorolom a Tisza Pártot is –, akkor hol van a baloldali gondolkodás?

> „Szoktam keményen fogalmazni, ami a szívemen, az a számon. Megtanultam, hogy szív nélkül lehet ugyan politizálni, csak nem érdemes.”

Jó, de ilyen alapon a DK is saját jelöltekkel indul majd, és ki tudja, még ki.

2026 messze van. Nem fogjuk újra elkövetni azt a hibát, hogy a választásig csak az összefogásról beszélünk. Végre-valahára karakteresen meg akarjuk mutatni, hogy az MSZP milyen politikát folytat, kiket képvisel, milyen ügyekkel foglalkozik. Nem szeretnénk feloldódni az összefogásban. Ha majd eljutunk oda, akkor kiderül, hogy kialakul-e koordináció más pártokkal, vagy sem. Megtörténhet, hogy megvalósul a baloldali kiegyezés, és létrejön valamifajta ernyőszervezetként az egyesült baloldal, amely biztosítja, hogy a szakszervezeteknek, a lecsúszó középosztálynak, a panelben lakóknak is legyen politikai képviselete. Jelenleg azonban a választókra koncentrálunk, és nem szövetségkötésben gondolkodunk.

> „Nem látom jelét annak, hogy nálunk »beépített emberek« lennének. Akik pedig voltak, már nincsenek a pártban.”

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Ebben a képletben hol a helye a Tisza Pártnak?

Ha a Tisza Párt senkivel sem hajlandó együttműködni, akkor abból szerintem megint Fidesz-győzelem lesz. Nagyon várom már, hogy lássam, kik a Tisza egyéni jelöltjei. Én például el fogok indulni Borsod 4-ben, a kazincbarcikai körzetben, de arról semmit sem tudok, hogy a Tisza Párt kit akar jelölni. Januárban parlamenti időközi választást tartanak Tolna megyében, az MSZP saját jelöltet állít. Meglepett, hogy a Tisza Párt viszont senkit sem indít. Nem az lenne a természetes, hogy egy párt – ha valóban erős, és olyan magabiztos vezetője van, mint Magyar Péter – meg akarja mérettetni magát egy választáson?

> „Az MSZP-nek nemcsak a kormány leváltása fontos, hanem az is, hogy mi lesz másnap. Ha három jobboldali párt marad – a Fidesz és a Mi Hazánk mellett idesorolom a Tisza Pártot is –, akkor hol van a baloldali gondolkodás?” – lamentál Komjáthi Imre

A korrupcióval vádolt politikusaik közül Molnár Zsolt pártigazgató lemondott, Horváth Csaba volt zuglói polgármester visszavonult a közélettől, Tóth Csaba leköszönt a zuglói alapszervezet éléről, a letartóztatásban lévő Czeglédy Gergő a III. kerületben visszaadta mandátumát. Pártelnökként mekkora szerepet játszott a távozásukban?

Kétségtelenül volt szerepem ebben, de azt fontosnak tartom, hogy megfelelő időben és megfelelő helyen foglalkozzunk az ilyen esetekkel. Értem, hogy kívülről is van érdeklődés, a hasonló ügyeket azonban először a párton belül kell megbeszélni. Azt hiszem, kellő politikai érzékkel tudtam megoldani, hogy ne erről szóljanak a hírek, és ne az MSZP belső dolgaival legyen tele a sajtó, mégis levakarhassuk magunkról a korrupció bélyegét.

És mi a helyzet a szintén megvádolt Baja Ferenccel?

Úgy fogalmaznék, hogy ez a folyamat még nem ért véget. A párt belső szolidaritását fenntartva azt a bizonyos bélyeget még vakargatni kell.

Az MSZP-t régóta körbelengi a gyanú, hogy a pártban fideszes beépített emberek mozgolódnak. Van konkrét tudása erről?

Nincs. Valaki számára úgy tűnik, hogy segít minket a Fidesz? Komoly konfliktusaink és csörtéink vannak a kormánnyal, szóval nem is látom jelét annak, hogy nálunk „beépített emberek” lennének. Akik pedig voltak, már nincsenek a pártban.

Tehát voltak?

Akadtak erre utaló jelek, de azok, akikkel kapcsolatban kialakult ilyen érzet, már kívül vannak. Nem kellett kiszorítani senkit. Ha felmerül valamilyen gyanú, akkor működésbe lép a párt belső immunrendszere.

Többször szóba került már, hogy az MSZP-nek nevet és szimbólumot kellene változtatnia. Mit szól az ötlethez?

Személy szerint én is ragaszkodom, a párttagok is ragaszkodnak a párt elnevezéséhez és szimbólumához. A tisztújító kongresszusunkon induló egyik elnökjelölt eljátszott a gondolattal, hogy a szimbólumot esetleg meg kellene változtatni, de olyan ellenállásba ütközött, hogy még a pályázatába sem írta bele. A szegfű nem hervadt el.

Lázár: Építsenek maguknak!

BERUHÁZÁS A kormány nem tervezi, és nem is fog közlekedési múzeumot létrehozni Budapesten – jelentette ki Lázár János az Országgyűlés hétfői plenáris ülésén. Mint mondta, ha a fővárosiak szeretnének egyet, csináljanak a saját örömükre.

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

SZALAI ANNA

„Budapest általános fejlettsége a kormánynak és a magyar adófizetőknek köszönhetően az Unió tagországainak és nagyvárosainak átlagához képest 157 százalékon áll. Ha a főváros szeretné, akkor képes lenne arra, hogy új közlekedési múzeumot vagy új természettudományi múzeumot építsen. A magyar adófizetőknek viszont az az érdeke, hogy a kulturális szolgáltatások az ország számos pontján elérhetőek legyenek” – válaszolta Lázár János építési és közlekedési miniszter az Országgyűlés hétfői plenáris ülésén Kanász-Nagy Máté LMP-s képviselő napirend előtti kérdésére.

Az ellenzéki képviselő a Fővárosi Közgyűlés október végi – az országos jelentőségű múzeumok vidékre költöztetését ellenző – határozata alapján kérdezte a közlekedési múzeummal kapcsolatos terveiről a kormányt. A kabinet nevében válaszoló Lázár János egyértelműsítette: „A kormány nem tervezi, és nem fog új közlekedési múzeumot építeni Budapesten. A Fővárosi Önkormányzat, amely az ország leggazdagabb önkormányzata, és a budapesti adófizetők, akik Magyarország leggazdagabb adófizetői, ellenben megtehetik, hogy úgy, mint a múltban, vagy más országok városai a jelenben, megépítik a múzeumot a saját örömükre és a nemzet gyarapítására.” (Lázár János korábban 150 milliárd forint értékű debreceni múzeumépítési költséggel számolt.)

Lázár rosszallóan hozzátette, hogy Vitézy Dávid 12 milliárdot égetett el a közlekedési múzeum koncepciójára, amiből vidéken egy kisebb múzeum is építhető lenne. Hangsúlyozta a miniszter, hogy a Trianon utáni ország peremvidékének a fejlesztését tűzték ki célul az autóipar segítségével.

Nem sokkal később Lázár – ismét Kanász-Nagy Máté kérdésére válaszolva – arról is beszélt, hogy az Unió, a kormány és a Fővárosi Önkormányzat előnyös alkuja alapján a kötöttpályás fejlesztésekre szánt források 30 százalékát a HÉV-ekre költenék. 2030-ig megújítják a szentendrei, a csepeli, a ráckevei HÉV-vonal pályáit, megállóit, és új járműveket is vesznek ezekre a vonalakra. A gödöllői és a csömöri vonal esetében pedig 2028–29-ig hozzákezdenek a munkához. A fejlesztési program összköltségét 400 milliárd forintra tette. Azt is elmondta, hogy 2025-ben kezdődnek a munkák, és a járműtendert is akkor hirdetik meg újra. Feltéve – tette hozzá a tárcavezető –, hogy a kormány megkapja az ehhez ígért uniós forrásokat.

Az építési és közlekedési miniszter kijelentései több szempontból különösek. A Népszava is számos alkalommal adott hírt arról, hogy a sorozatos kormányzati elvonások és megszorító intézkedések nyomán a Fővárosi Önkormányzatnak a város üzemeltetése is egyre nagyobb kihívás, több tíz milliárdos beruházást képtelen saját forrásból megvalósítani, az utolsó két jelentősebb projekthez – az M3-as metróvonal felújítása és járműbeszerzés, valamint a Lánchíd felújítása – is hitelt kellett felvennie. A fővárosi lakosok pedig aligha képesek összedobni néhány tíz milliárdot egy kiállítóhely megépítésére. Másrészt az előző közlekedési múzeum lebontásáról, majd Kőbányára költöztetéséről az Orbán-kormány döntött, és a kabinet biztosította a koncepció kidolgozásához, az építészeti tervek megrendeléséhez szükséges forrásokat.

A HÉV-vonalak Lázár János által felvázolt gyorsított ütemű korszerűsítésére és járműbeszerzésére tett ígéretek is nagyon merésznek tűnnek. Az Orbán-kormány legutóbbi közlekedési stratégiájában 2035-ig egyetlen fillér sem szerepel a naponta 100 ezer embernél is többet szállító HÉV-vonalak fejlesztésére. A HÉV járatritkítása miatt kitört botrány közepette Hegyi Zsolt, a MÁV új vezérigazgatója elismerte, hogy járműhiány van. Lázár ugyan a fővárosi bérletalku részeként elérte, hogy az állami HÉV-jármű-beszerzés helyet cseréljen a Fővárosi Önkormányzat közlekedési projektjeivel, így a CAF villamosokat az akkori egyezség szerint a helyreállítási alapból (RRF) finanszíroznák a 2027-es közlekedésfejlesztési operatív program helyett. Utóbbi ugyanis hosszabb ideig, 2029-ig használható fel, így lenne idő a HÉV-járműtenderre. Csakhogy Hegyi Zsolt elismerte: a kormány addig sem jutott el, hogy végleges ítse az IKOP-listát, márpedig egy ilyen volumenű járműbeszerzés alsó hangon 3-4 év. Új HÉV-járművek beszerzése pedig alaphangon elvinne több mint 300 milliárd forintot, márpedig a pálya, a biztosító- és áramellátó rendszerek felújítását már 2016-ban a HÉV-üzem államnak való átadásakor legkevesebb 200 milliárdra becsülték.

Köztes megálló: a kőbányai kiállítási helyszín. A kormány inkább Debrecenben, egy autópálya-lehajtónál építkezik majd

> Az előző közlekedési múzeum lebontásáról, majd Kőbányára költöztetéséről az Orbán-kormány döntött.

Élharcos lett Szentkirályiból

„A kormánynál nyitott ajtókat döngetünk, így a budapesti Fidesz-frakció javaslatával egybecsengően a kormány döntött: Diákváros épül Budapesten” – ismételte meg Facebook-oldalán Szentkirályi Alexandra. (Legutóbb október végén számolt be erről.) A fideszes frakcióvezető kifejtette, hogy a határozat 12 ezer kollégiumi férőhelyről szól. Mindez azért is érdekes, mert bő három éve a Fidesz már bejelentette ezt, csak épp utána megszavazták a parlamentben, hogy inkább a kínai Fudan Egyetem épüljön fel a tervezett helyszínen. Az akkori elképzelésekből egyelőre semmi sem valósult meg, s épp Karácsony Gergely főpolgármester és Baranyi Krisztina ferencvárosi polgármester volt az élharcosa annak, hogy a kormány által elképzelt IX. kerületi területre ne a kínai Fudan, hanem a Diákváros épüljön meg 12 ezres férőhellyel.

Roma párbaj az üres kassza fölött

PENGEVÁLTÁS Kifakadt Aba-Horváth István, a Magyarországi Romák Országos Önkormányzatának (MROÖ) elnöke. Aba-Horváth a cigány érdekképviselet régóta zárva tartó Dohány utcai székháza előtt állva jelentkezett be minap a közösségi oldalán, és erőteljesen kifogásolta, hogy az átadás-átvétel még mindig nem történt meg. „Oszkár, add át a kulcsokat!” – szólította fel Lakatos Oszkárt, aki az előző ciklusban elnökhelyettesként vezette az akkor még Országos Roma Önkormányzatnak nevezett testületet. (Lakatos azt követően látta el az elnöki teendőket, hogy Agócs János elnököt korrupciós bűncselekmény miatt lekapcsolták.)

Lakatos Oszkár nem érti, hogy az új elnök miért őt próbálja felelőssé tenni

Facebookos videójában a kormánypárti Aba-Horváth István arról beszélt, hogy a székház birtokba vétele nélkül nem tudják képviselni a magyarországi cigány közösséget. Úgy vélte, az a helyzet, ami kialakult, mindig is a baloldali roma vezetőkre volt jellemző: „Ha nem nyertetek, akkor akadályozzátok azt a munkát, amellyel a valódi képviseletet elláthatnánk.” Lakatos Oszkár ezzel a magatartásával azt kockáztatja – jelentette ki –, hogy az országos önkormányzat nem jut hozzá az „ez évi forrásokhoz”, vagyis az állami támogatásokhoz. A kormány által követelt, visszafizetendő pénzek nagy része – közölte Aba-Horváth István – 2019 és 2024 között keletkezett, főként szabálytalan, el nem számolható tételek miatt. Mindezért első számú felelősként Lakatos Oszkárt nevezte meg.

Aba-Horváth István: Oszkár, add át a kulcsokat!

Ahogyan arról többször írtunk, a kormány vitatott tartozások miatt, Lakatos Oszkár szerint jogsértő módon tavaly tavasz óta visszatartja a támogatásokat. Az országos önkormányzat csődhelyzetbe került. A Dohány utcai székházat be kellett zárni, mert nem volt pénz sem az alkalmazottak, sem a rezsi kifizetésére. Ezért késik az átadás-átvétel is: munkatársak hiányában az ezzel járó procedúra egyedül Lakatosra hárul. Amúgy október elsejétől számítva erre hatvan nap áll rendelkezésére.

Lakatos Oszkár nyílt levélben reagált Aba-Horváth István állításaira. Egyebek között arra hívta fel a figyelmet, hogy semmilyen összefüggés nincs az átadás meg nem történte és az állami támogatás folyósításának további elmaradása között. Továbbá jelezte: a jogsértőnek tartott visszafizetési követelések nem az előző ciklust, hanem a 2016 és 2018 közötti gazdálkodást (s a Farkas Flórián-hoz kötődő programokat) érintik, abban az időszakban Aba-Horváth István is a testület tagja volt. Amikor Aba-Horváth a baloldali roma vezetők közé sorolta Lakatost, feltehetően arra utalt, hogy 2022 márciusában Lakatos is aláírt egy felhívást, amely az ellenzék támogatására buzdította a romákat. Mostani nyílt levelében Lakatos Oszkár hangsúlyozta „nemzeti-konzervatív hitvallása töretlenségét”.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Csődhelyzet. Másfél éve visszatartja a kormány a támogatásokat

A volt elnökhelyettes szóvá tette, hogy Aba-Horváth István „szinte tapsikolt örömében”, amikor az életben maradásért küzdöttek, és amelyhez segítséget a mai napig sem kaptak senkitől. Lakatos Oszkár nem érti, hogy az új elnök miért őt próbálja felelőssé tenni, amikor azzal szembesül: pénz nélkül nem lehet működni. Jelenleg – állapította meg – nincs támogatói akarat az országos önkormányzat konszolidálására. CZENE GÁBOR

€/HUF 410,46 ↑ +0,75% | $/HUF 385,42 ↑ +1,39% | CHF/HUF 437,85 ↑ +0,85%

LAPSZÉL

Extra adót fizet Szlovákiában a Mol

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Szlovákia 2024-ben újra kiveti a Mol leánycégére, a Slovnaftra a szolidaritási adót, ami a 2024-es nettó eredményt fogja érinteni – írta a Portfolio Pletser Tamásra, az Erste energetikai szakértőjére hivatkozva. A Mol becslése szerint a 2024-es szlovákiai tevékenységei után kevesebb mint feleannyit fizet majd, mint amennyit 2022-ben fizetett. Akkor mintegy 400 millió dollár szolidaritási adót szedett be tőle a szlovák állami költségvetés. NÉPSZAVA

Még több MBH a Fundamentában

Tovább növeli tulajdonrészét az MBH Bank a Fundamenta Lakáskasszában, miután adásvételi szerződést írt alá a lakás-takarékpénztár 14,88 százalékos tulajdonrészének megvásárlásáról a Generali Biztosítóval. A szükséges hatósági engedélyek megszerzése után a hitelintézet összesen 91,23 százalékot birtokol a társaságban. Az MBH a két társaság közötti kiaknázatlan szinergiák révén a hazai megtakarítási és lakáshitelpiac vezető szereplőjévé akar válni – közölte a bank. NÉPSZAVA

Érkeznek a levelek a biztosítóktól

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

A november 2-án megkezdődött év végi kgfb-kampány első hetében a személygépkocsival rendelkező ügyfelek 32 800 forintos átlagdíjon kötöttek új szerződést, ily módon átlagosan 29,6 százalékkal alacsonyabb díjat kell fizetniük, mint amennyiért a meglévő biztosítójuknál folytatni tudták volna jelenlegi szerződésüket – közölte az Insura.hu biztosításközvetítő. Az év végi kampányban érintett több mint 400 ezer személyautó üzemben tartói december 1-jéig választhatnak, hogy új kötelező biztosításra váltanak, vagy pedig jelenlegi szerződésüket folytatják a következő évben is. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
76 890,1	↑	+0,84%
Mol		
2642 Ft	↑	+0,15%
MTelekom		
1178 Ft	↑	+0,17%
OTP		
20 160 Ft	↑	+1,05%
Richter		
11 000 Ft	↑	+1,2%

Kockázatos költségvetés

HIÁNYOK Az új gazdaságpolitika és a béke költségvetése lenne a kormány szerint a 2025-ös büdzsé, a piacokat ez nem hatotta meg.

PAPP ZSOLT

Meglehetős optimizmussal tervezte meg a kormány a 2025-ös „békeköltségvetését”, ugyanis 3,4 százalékos gazdasági növekedéssel és 3,2 százalékos inflációval számol. Varga Mihály pénzügyminiszter a költségvetés benyújtásakor tartott parlamenti sajtótájékoztatóján elmondta, hogy ugyan továbbra is háborús és bizonytalan nemzetközi környezetben vagyunk, de a kilátások biztatóbbak, mint az elmúlt négy évben bármikor. Elmondta, hogy míg a 2024-est védelmi költségvetésnek nevezték, a 2025-ös az „új gazdaságpolitika” költségvetése lesz.

Szerinte a 3,4 százalékos jövő évi GDP-növekedés egybevág a nemzetközi szervezetek (OECD, IMF) előrejelzéseivel. A miniszter optimizmusát némileg árnyalja, hogy az idei harmadik negyedben a magyar GDP 0,8 százalékkal csökkent, és Donald Trump elnökké választásával, különösen az általa belengetett vámok miatt az egész európai gazdaság jövőre a korábban feltételezettnél lassabban növekedhet. Ez alapján az elemzők ma már csak 2,5 százalékra várják a magyar gazdaság jövő évi növekedését. Ez az egyszázalékos különbség 350 milliárdos adóbevétel-kiesést jelent már induláskor.

A piacok nem osztották a kormány optimizmusát. A nap folyamán az euró ára 410 forint fölötti szintekre is emelkedett, amibe a legfrissebb hiányadatok is jelentősen belejátszottak. A jövő évi költségvetésben viszont technikai alapon 397,5 forintos euróval számoltak – vagyis ez is egy olyan kockázat, ami azonnal beépül a büdzsébe, ugyanis ma nincs olyan elemző, aki tartósan 400 forint alá várná a forintot 2025-ben.

A kormány kettős szorításban van. Egyrészt az idei várható 4800 milliárd forint után jövőre 4122,9 milliárd forintra szeretné csökkenteni a hiányt. Másrészt költekezni akar, pörgetni a gazdaságot, készülni a 2026-os választásokra. A törvényjavaslat 8,8 százalékos bruttó bértömeg-növekedéssel számol, a háztartások fogyasztása 3,9 százalékkal emelkedhet. A jövedelmeket növeli a családi adókedvezmény évközi 50 százalékos emelése is. Ugyanakkor új beruházásra mindössze 480 milliárd forintot terveznek. A választásokra készülés jegyében a kormányzati kommunikációra 39,4 milliárd forintot készülnek elkölteni.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A kormány benyújtotta az „új gazdaságpolitika” költségvetését, csak éppen nem tudni, mi benne az új

A piacok nem osztották a kormány optimizmusát. A nap folyamán az euró ára 410 forint fölötti szintekre is emelkedett.

A prioritások között határozta meg Varga a hiánycsökkentést, ami jövőre a GDP 3,7 százaléka lesz. Ennek ellenére a kormány több területen a kiadások reálértékének növekedésével számol, vagyis 3,2 százalékos infláció felett nőhetnek az egészségügy kiadásai, amire 3717 milliárd jut, s ez 330 milliárdos többlet az ez évihez képest. A családok támogatására jövőre 3754 milliárd jut – ez 440 milliárddal magasabb az idei kiadásnál, köszönhetően a családi adókedvezmény évközi 50 százalékos emelésének. Az oktatásra jövőre 3876 milliárdot szánna, itt a növekmény közel 500 milliárd forint, amiből a tanári béremelésekre 190 milliárd forint juthat. A nyugdíjakra 7200 milliárdot költenek, az időskori ellátások továbbra is csak a (tervezett) infláció mértékével, azaz 3,2 százalékkal emelkednek januártól, de lesz 13. havi kifizetés is.

A jövő évi büdzsé terveiben számos kockázatot azonosított a Költségvetési Tanács (a GDP-előrejelzés túlzóan optimista, hiányozhatnak az uniós támogatások, lassan csökken a hiány), a kormány ennek ellenére mindössze 100 milliárd forintos költségvetési tartalékkal tervezte meg. A törvényi előírások szerint a GDP fél százalékára rúgó tartalékkal kellene számolni, ami jövőre 440 milliárd forintot jelentene. Varga Mihály szerint a 100 milliárdra csökkentett központi általános tartalék elegendő lesz a kockázatok kezelésére. A büdzsé vitáját november 27-én kezdik meg, a végszavazás december 20-án várható.

Idén meglesz a gigahiány

Októberben újabb 427 milliárd forinttal nőtt az államháztartás hiánya, így az elérte a 3050,5 milliárd forintot – közölte a Pénzügyminisztérium, miután a pénzügyminiszteri sajtótájékoztató végett ért. A jelenleg érvényben lévő 2024-es költségvetési törvény szerint 2514 milliárd lehetne az egész éves hiány – ez alapján az októberi deficit elérte az éves terv 120 százalékát. Bár a törvény csak 2514 milliárdos hiánnyal tervez, azt is lehet tudni, hogy a PM ez évre közel 4800 milliárdos deficittel számol – vagyis az év utolsó két hónapjában (főleg az állampapír-lejáratok miatt) brutális, 1800 milliárdos deficit keletkezhet. Az októberi hiányhoz nagymértékben hozzájárult, hogy a havi kamatkiadósok 470 milliárd forintra rúgtak – így éves szinten elérték a 3198 milliárdot.

100 milliárd forint költségvetési tartalékkal tervezte meg a kormány a jövő évi büdzsét, pedig 440 milliárd forinttal kellett volna

Már formálódik a minimálbér

JÖVEDELEM A munkaadói oldal jövőre 8, 2026-ban 10, majd 2027-től 12 százalékos minimálbér-emelési javaslatot tett a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumán (VKF) a minimálbér-tárgyalásokon – tájékoztatta a Népszavát Perlusz László, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének (VOSZ) főtitkára. Hozzátette, a munkavállalói oldal viszont ragaszkodott ahhoz, hogy jövőre egy 10, majd azt követően 12 és 14 százalékos minimálbér-növelést hajtsanak végre. Ez egyébként azt jelentené, hogy az előbbi esetben jövőre 288 144 forintra, míg utóbbi javaslatnál 293 480 forintra emelkedne a jelenlegi 266 800 forintos minimálbér. Az időszak végére pedig a minimálbér így 354 998, míg a munkavállalói elképzelés szerint 374 714 forintra növekedhetne. Perlusz László megjegyezte, hogy jelenleg az ajánlatokat ugyan az asztalra tették, de a két fél nem tudott közös nevezőre jutni. A munkavállalói oldal részéről egyik forrásunk úgy fogalmazott: „A munkáltatók által kínáltak egyelőre nem elfogadhatók.” Szerinte ahhoz, hogy ez megtörténjen, kormányzati szerepvállalásra lenne szükség, ez azonban „nem érkezett meg”.

A VOSZ főtitkára lapunknak kifejtette, hogy a felek egyébként igen részletesen beszélték át a gazdasági körülményeket. Azt mondta, hogy hétfői javaslatukban tükröződik a III. negyedéves, csalódást keltő GDP-adat is. Szavai szerint a munkaadói oldal partner abban, hogy a kabinet részéről felvázolt hároméves bérfelzárkóztatási programot végrehajtsák, hogy ennek eredményeként 2027 elejére – az uniós direktívának megfelelően – a rendszeres bruttó átlagkereset 50 százalékát elérje a minimálbér. Szerinte a jelenleg részükről kitűzött bérpályával ez a szint elérhető.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

A rossz GDP-adatok miatt adnának kisebb emelést a munkaadók

Mint ismeretes, a kormányoldal részéről az utóbbi időben egyre többet hangoztatott tétellé vált, hogy egy hároméves folyamat végén a bruttó átlagbérnek el kellene érnie az egymillió forintot, míg a minimálbérnek az 1000 eurót. Ennek kapcsán Perlusz László hangsúlyozta, ezek egyike sem a VKF hatáskörébe tartozó tételek. Ugyanakkor azt mondja, hogy nagyjából elérhetőnek tartják. Sietett hozzátenni, Magyarországon a minimálbér alakulása a bértáblára nagyobb hatással van, mint más országokban. Ennek az a magyarázata, hogy viszonylag széles kör van bejelentve minimálbérre és garantált bérminimumra, amelyek növelése aztán alulról nyomja a bértáblát.

Szavai szerint az általuk most tett javaslatnál el tudnak képzelni erőteljesebb emelési dinamikát is, ehhez azonban mindenképpen szükség van állami szerepvállalásra. Tisztában vannak persze azzal, hogy a gazdaság helyzete jelenleg kevés mozgásteret kínál. Ám ha a jövő évben beindulna a növekedés, akkor nyitottak arra, hogy az I. negyedév adatainak ismeretében újra tárgyalóasztalhoz üljenek a témában. Á. A.

Karácsony előtt szavaznak

BERLIN Olaf Scholz mégiscsak hajlandó arra, hogy még az idei év folyamán megtartsák a bizalmi voksolást a parlamentben a kisebbségi kabinetről, közölte a kancellár egy interjúban.

RÓNAY TAMÁS

Kompromisszum körvonalazódik a német kisebbségi kormányról szóló bizalmi szavazás megrendezése ügyében. Olaf Scholz kancellár az ARD televízió egy műsorában kiemelte: számára nem jelentene gondot, ha a voksolást karácsony előtt megtartanák a Bundestagban. Scholz koalíciója múlt héten esett szét, miután a kancellár leváltotta a pénzügyminiszteri tisztségből Christian Lindnert, a liberális FDP vezetőjét, s a párt emiatt távozott a kabinetből. Scholz eredetileg január 15-re javasolta a bizalmi szavazást, ami márciusi-áprilisi előre hozott választást jelentene, ezt azonban a voksolás favoritjának számító keresztény uniópártok kancellárjelöltje, Friedrich Merz elfogadhatatlannak tartotta, és már ezen a héten meg akarta rendezni a voksolást. Ezt viszont a kancellár utasította el. Ha Scholz nyilatkozatának megfelelően decemberben tartanák a bizalmi szavazást, az februári előre hozott választást valószínűsítene.

A még hivatalban lévő parlamentben a költségvetés elfogadása lenne az egyik legfontosabb feladat. Az alapvető szolgáltatások azonban akkor is tovább működnének, ha a büdzsére nem adná áldását a Bundestag: a német szövetségi kiadások mintegy 80 százalékáról a jogszabályok rendelkeznek, így a fedezetük biztosított akkor is, ha nincs elfogadott költségvetés. A Neue Zürcher Zeitung szerint ugyanakkor a büdzsé késői elfogadása bizonytalanságot szül az üzleti életben.

FOTÓ: AFP/DPA/CARSTEN KOALL

Scholz hajlandó a kompromisszumra a bizalmi szavazásról

A közvélemény-kutatásokat régóta 32 százalék körüli népszerűséggel vezető CDU/CSU felkészült a választásra Friedrich Merz kancellárjelölt vezetésével. A konzervatívok a három évvel ezelőtti történelmi vereségükre gyorsan reagáltak, feltárták a kudarc okait, új programot készítettek.

A jobboldali populista Alternatíva Németországért (AfD) hónapok óta a második legerősebb párt Németországban. Története során először kancellárjelöltet is állít majd, minden bizonnyal a 45 éves Alice Weidel személyében. Az azonban lényegében kizárható, hogy az AfD a következő kormány része legyen. Maga Merz is elutasított mindenfajta együttműködést a szélsőséges párttal.

A BSW mindeközben komoly nehézségekkel néz szembe.

Ami az SPD-t illeti, szinte biztosra vehető, hogy 2021-hez hasonlóan a sokat bírált Olaf Scholz indulni fog a kancellári posztért. Pártjában ugyan nincs mindenki meggyőződve arról, hogy ő a legalkalmasabb jelölt, de az idő előtti voksolás mindenképpen a kancellár kezére játszik, mert túl kevés idő lenne egy új listavezető kinevezésére. Lars Klingbeil társelnök vélhetően az újonnan kinevezett főtitkárral, Matthias Mierschsel együtt szervezi meg az SPD választási kampányát.

A 32 százalék körüli népszerűséggel rendelkező CDU/CSU felkészült a választásra.

A legnagyobb gondot nem is az AfD jelentheti egy jövőbeni kormány létrehozásakor, amelynek minden jel szerint a CDU/CSU és az SPD is tagja lesz, hanem Sarah Wagenknecht baloldali populista pártja, a BSW. Szeptemberben három keletnémet tartományban rendeztek választást, s a BSW mindenhol igen jól szerepelt, nélküle nem lehet kormányt alakítani. Azóta azonban Szászországban például be is rekesztették a tárgyalásokat a BSW-vel: Wagenknecht oly mértékben beleszól a tartományi ügyekbe, hogy az megnehezíti az egyezkedéseket, és ragaszkodik például ahhoz: állítsák le Ukrajna katonai támogatását, ami elfogadhatatlan az uniópártok és a szociáldemokraták számára is.

A BSW mindeközben komoly nehézségekkel néz szembe: a 16 német tartományból négyben még meg sem alakultak tartományi szervezetei. Ez pedig megnehezíti a tartományi jelöltlisták összeállítását. Ráadásul a BSW szigorú felvételi eljárásra kötelezte el magát az új tagok esetében, hogy ki tudja szűrni a politikai szerencselovagokat vagy radikálisokat. Ennek nyomán azonban a párt igen kevés jelöltet tudott felállítani a júniusi európai parlamenti, valamint a három keletnémet választáson.

Óvatosak az AfD betiltásával

KÉTELYEK Továbbra sem került le teljesen a napirendről a jobboldali populista Alternatíva Németországért (AfD) párt betiltása Németországban. S bár újra és újra kiderül, hogy egyes tagjai államellenes szervezkedésben is részt vettek, a kérdés megosztja a pártokat. Egy ilyen lépés ugyanis számos veszéllyel járhatna, s kontraproduktív lehet, hiszen Berlint az a vád érheti, hogy nem tiszteli a demokráciát. A téma mindenesetre ismét különösen fontos lett a kormányválság miatt esedékes előre hozott választás előtt. Egy médiajelentés szerint a zöld képviselők egy csoportja úgy véli, alaposabban meg kell vizsgálni, hogy egyáltalán lehetséges lenne-e az AfD betiltása. A Der Spiegel információi szerint indítványt akarnak benyújtani, hogy először szakértőket bízzanak meg egy vizsgálat elvégzésével. A lap szerint a szövetségi kormánynak ehhez minden releváns információt rendelkezésre kellene bocsátania. Az indítvány előterjesztői Renate Künast és Lukas Benner Bundestag-képviselők, valamint Irene Mihalic, a Bundestag parlamenti frakciójának parlamenti igazgatója – írja a lap, hozzátéve, hogy a tervezett beadvány egy olyan indítvány ellen irányul, amelyet már benyújtott egy Marco Wanderwitz volt keletnémet biztos vezette csoport azzal, hogy a lehető leggyorsabban be akarja nyújtani a szövetségi alkotmánybírósághoz a betiltási kérelmet. „Először meg kell néznünk a bizonyítékokat, és meg kell győződnünk arról, hogy egy betiltási indítvány életképes” – jelentette ki Künast a Der Spiegelnek. Ez azonban időbe telik, s lehet, hogy a jelenlegi törvényhozási időszakban nem lesz megvalósítható, tette hozzá.

FOTÓ: AFP/DPA/GEORG WENDT

Többre is készek vagyunk, hirdeti az AfD kampányszövege

A hétvégén Mecklenburg-Elő-Pomerániában néhány száz fős demonstrációt tartottak az AfD betiltásáért. Az úgynevezett „Wismar Mindenkinek” nevű szövetség megmozdulásának mottója a következő volt: „Egy gyűlölet és agitáció nélküli Wismarra – az AfD betiltási eljárásáért most”. A rendőrség szerint mintegy 250 ember vett részt a tüntetésen. Köztük van Wismar városának polgármestere, a szociáldemokrata Thomas Beyer. „Szándékosan választottuk időpontnak november 9-ét – mondták a szervezők. – Ugyanis 35 évvel ezelőtt ezen a napon nemcsak a két német állam közötti fal omlott le, hanem 86 évvel ezelőtt az emberiség falának többi része is: a náci párt, az NSDAP vezetése által a zsidó lakosság ellen szervezett pogrom éjszakája volt ez.” Maga az AfD is felbukkant a tüntetés helyszínén, egy információs standdal képviseltette magát. A rendőrség szerint nem történt incidens.

Hétvégén egy németországi kisvárosban tüntettek az AfD betiltásáért.

R. T.

HIRDETÉS

Politikai foglyok a klímacsúcs árnyékában

ELNYOMÁS A héten kezdődő éves klímacsúcsot, a COP29-et egy fosszilis energiahordozókból meggazdagodott diktatúrában, Azerbajdzsánban rendezik meg, hívták föl a figyelmet az Európai Parlament zöld képviselői egy hétfői háttérbeszélgetésen Brüsszelben. Az azeri kormány mintegy háromszáz embert tart fogva csak azért, mert kritizálni merték a rezsimet.

Dr. Gubad Ibadoghlu elismert közgazdász volt, számos nyugati egyetemen is dolgozott, fő kutatási területe az olaj- és földgázbevételek, valamint a korrupció kapcsolata volt. Tavaly júliusban mintegy húsz civil ruhás vette körbe autóját, kirángatták a kocsiból, és megverték a feleségével együtt, majd vádemelés nélkül börtönbe zárták. A következő nyolc hónapot Ibadoghlu magánzárkában töltötte, többször fizikailag bántalmazták, súlyosan romlott az egészségi állapota. Nemzetközi nyomás hatására ma már házi őrizetben van, de nem engedélyezték az orvosi vizsgálatokat, szívproblémája és cukorbetegsége nem kap megfelelő kezelést. Lejáratókampány és hamisított bizonyítékok övezik a kutató elleni eljárást, akit idén az Európai Parlament Szaharov-díjra is jelölt a szólásszabadságért tett küzdelem elismeréséül.

> Az azerinek címkézett földgáz egy része is az orosz gázmezőkről érkezik.

FORRÁS: WIKIPEDIA

Meghurcolták hazájában az elismert közgazdászt, Gubad Ibadoghlut

Történetét lánya, a huszonhat éves Zhala Bayramova mondta el a nemzetközi sajtó képviselőinek. Szerinte tévedés, hogy Azerbajdzsánt egy megbízható partnernek tekinti az EU, amely képes segíteni abban, hogy leváljunk az orosz energiafüggőségről. Éppen az apja kutatása bizonyította be, hogy az orosz olaj egy része törökországi finomítókból jut Európába, és az ide importált, azerinek címkézett földgáz egy része is egyenesen az orosz gázmezőkről érkezik.

Orbán Viktor korábban azt nyilatkozta, sokat tanult Ilham Aliyev azeri elnöktől, hogyan kell bonyolult nemzetközi térben vezetni egy országot, emlékeztetett Zhala Bayramova. Az azeri diplomácia Bayramova szerint külföldi vezetők lefizetésére épül. Ha azt tanulja el Orbán, hogyan lehet kiskorú prostituáltakkal diplomatákat lekenyerezni és zsarolni, az az Orbán által hangoztatott családi értékekkel sem összeegyeztethető. Szerinte Azerbajdzsánt is csak a természeti erőforrásai védik meg attól, hogy végérvényesen egy orosz csatlósállammá váljon. Magyarországnak, Belaruszhoz hasonlóan, viszont még ásványkincsei sincsenek, tette hozzá.

PAPP ROLAND (BRÜSSZEL)

Rejtélyes telefonhívás

KÉTELYEK Bár amerikai lapértesülés szerint Donald Trump felhívta telefonon Vlagyimir Putyint Ukrajna kapcsán, a Kreml ezt cáfolta, és Kijev is kételkedik ebben. Elképzelhető, nem közvetlen kapcsolatfelvétel történt.

RÓNAY TAMÁS

Komoly viharokat keltett a Washington Post és a Reuters azon híre, amely szerint Donald Trump már két nappal az amerikai elnökválasztás után telefonon beszélt Vlagyimir Putyinnal, s erről előzőleg Ukrajnát is tájékoztatták. Először Kijev cáfolt, mondván, semmiféle információt sem kapott előzetesen, majd a Kreml tagadta, hogy Trump beszélt volna Putyinnal. Dmitrij Peszkov szóvivő azt mondta, Putyinnak jelenleg nincs konkrét terve arra, hogy beszéljen Trumppal. „Ez teljesen valótlan. Ez puszta fikció, csak hamis információ” – mondta Peszkov. „Nem volt beszélgetés” – fejtette ki.

A Washington Post közlése szerint a megválasztott amerikai elnök sürgette az orosz államfőt abban a témában, hogy ne eszkalálja az ukrajnai háborút, és emlékeztette őt az Egyesült Államok jelentős katonai jelenlétére Európában. Több más forrás szerint megvitatták „egy újabb telefonhívás lehetőségét az ukrajnai konfliktus megoldására”.

Pénteken a Kreml azt közölte, Putyin kész tárgyalni Ukrajnáról Trumppal – de ez nem jelenti azt, hogy hajlandó megváltoztatni Moszkva követeléseit –, nevezetesen, hogy Ukrajna adja fel NATO-csatlakozási ambícióit, és mondjon le a jelenleg Oroszország által elfoglalt területekről.

A Washington Post azt állította, két forrás is jelezte, hogy az ukrán kormányt tájékoztatták a Trump és Putyin közötti telefonbeszélgetésről, és nem tiltakoztak a beszélgetés ellen. Az ukrán külügyminisztérium ezután közölte azt, „lehetetlen”, hogy Ukrajna jóváhagyta volna ezt a telefonbeszélgetést. Kijev egyébként eleve komoly kétségeit fejezte ki annak kapcsán, hogy Trump tényleg felhívta-e az orosz elnököt. Ezt a Politicónak mondta el egy Volodimir Zelenszkijhez közel álló ukrán tisztviselő. Kijev többször is kijelentette, az orosz inváziót rendezéséről nem szabad tárgyalásokat folytatni Ukrajna nélkül.

FOTÓ: AFP/BRENDAN SMIALOWSKI

Trump csütörtökön állítólag felhívta Putyint. Vagy mégsem

> A Kreml szóvivője szerint a Trump telefonhívásáról szóló hír merő fikció.

Putyin pótolta a gratulációt

A Kreml Trump amerikai választási győzelme után azonnal tartózkodott a hivatalos gratulációktól. Csütörtökön azonban már Putyin azt mondta, „megragadom az alkalmat, hogy gratuláljak neki”. Mindezt csütörtökön, egy Szocsiban tartott vitarendezvényen mondta arra a kérdésre válaszolva, mit gondol az amerikai választások eredményéről. Elvben készen áll arra is, hogy folytassa a kapcsolatfelvételt – tette hozzá Putyin, megjegyezve, hogy nem fogja felhívni Trumpot.

Trump kommunikációs igazgatójától, Steven Cheungtól sem lehetett többet megtudni arról, sor került-e egyáltalán a telefonhívásra: „Nem kommentáljuk a Trump elnök és a világ más vezetői közötti magánhívásokat” – jelentette ki. Akad olyan feltételezés, amely szerint Trump között volt kapcsolatfelvétel, ám ez nem volt közvetlen.

Joe Biden hivatalban lévő amerikai elnök, aki január 20-án adja át a hatalmat Trumpnak, közölte, figyelmeztetni kívánja Trumpot és a kongresszust, ne hagyják magukra Ukrajnát, tudatta a sajtóval az elnök egyik magas rangú tisztviselője. Biden és Trump szerdán találkozik az Ovális Irodában.

A CBS Newsnak adott interjújában Jake Sullivan nemzetbiztonsági tanácsadó elmondta: „Biden elnöknek a következő 70 napban lehetősége lesz arra, hogy a kongresszus és a hivatalba lépő adminisztráció elé terjessze azt az érvet, miszerint az Egyesült Államoknak nem szabad eltávolodnia Ukrajnától.” Ha Washington felhagyna Kijev további támogatásával, az „instabilitást eredményezne Európában”, fejtette ki. A hivatalban lévő elnök mandátuma alatt Washington több tíz milliárd dollár katonai és gazdasági segélyt nyújtott Ukrajnának – olyan finanszírozást, amelyet Trump és néhány támogatója többször is bírált. Trump tavaly többször is azt állította, hogy Putyin soha nem támadta volna meg Ukrajnát, ha ő ült volna a Fehér Házban, és többször is kijelentette, újraválasztása esetén „24 óra alatt” lezárja a háborút. Zelenszkij ukrán elnök vasárnap este azt mondta, „az erőnek és a diplomáciának együtt kell működnie a két és fél éve tartó háború lezárása érdekében”.

Most érdemes kiírni a választást Dublinban

LÉPTEK Fény derült a dublini politikai élet legrosszabbul őrzött titkára. Simon Harris kormányfő, ír hivatalos nevén taoiseach múlt hétvégén felkérte Michael D. Higgins elnököt az alsóház feloszlatására. Ennek megtörténte után 30 napon belül kell megrendezni a nemzetgyűlési választást, amire egy rövid kampány után, november 29-én kerül sor.

A liberális-konzervatív Fine Gael párt vezetője, aki csak ez év tavaszán lépett hatalomra (38 évével az ország történetének legfiatalabb kormányfőjeként), arra hivatkozott a 2025 márciusában esedékes voksolás előbbre hozatalakor, „most érdemes” sort keríteni egy új mandátum megszerzésére a kormány számára. Politikai elemzők inkább arra gondolnak, hogy Harris döntése mögött a legfőbb ellenzéki párt, a Sinn Féin gyengélkedése áll a közvélemény-kutatások szerint. A nacionalista, republikánus tömörülés vezetője, Mary Lou McDonald korábban nagy eséllyel pályázott az Ír-sziget déli részének első női miniszterelnöki címére, ám pártja jelenleg csak 18,6 százalékos népszerűséget élvez, szemben a Fine Gael 24,7, illetve annak eddigi koalíciós partnere, a kereszténydemokrata Fianna Fáil 21,4 százalékával. A korábban az Ír Köztársasági Hadsereg politikai szárnyaként emlegetett párthoz tartozik Michelle O’Neill északír első miniszter is, miután a Sinn Féin került ki győztesen a legutóbbi, 2022-es belfasti tartományi voksból. A párttól azonban a határ egyik oldalán sincsenek soha távol a belső viszályok és botrányok, amelyek most dublini választási reményeiket tépázták meg.

A voks kihirdetésekor Simon Harris köszönetet mondott koalíciós partnereinek, a Fianna Fáil mellett a Zöldeknek az elmúlt években közösen elért előrehaladásért, annak ellenére, hogy „nem értettek egyet mindenben, de az ír emberek közös érdekeiért képesek voltak együtt fellépni”. A kormányfő hangsúlyozta, Írország befolyása nemzetközi szinten is számottevő, különösen a „kelta tigrisként” emlegetett gazdasági fellendülés eredményeként. A választás felvezetéseként Harris 10,5 milliárd euró értékű adócsökkentési és közkiadás-növelő intézkedéseket jelentett be. Micheal Martin, a Fianna Fáil frontembere, miniszterelnök-helyettes már korábban célzott arra, nem szabad biztosra venni a koalíció folytatását. A Sinn Féinnel egyik nagy párt sem vállalja a kormányzást, és viszont, McDonald is kizárta, hogy bármelyikükkel közösködne. Az ír újraegyesülést is zászlójára tűző politikus szerint „rendkívüli választásról” van szó, hiszen száz év óta először szavazhatnak meg az írek egy olyan kormányt, melyben sem a Fianna Fáil, sem a Fine Gael nem vesz részt.

FOTÓ: AFP/JOHN THYS

Simon Harris kormányfő komoly esélyt lát az idő előtti voksolásban

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

Narancszóra narancszóna

BATKA ZOLTÁN

A nemzetközi pénzmosás és mindenféle korrupció mintaországával, Panamával áll egy szinten a magyar jogállamiság – derült ki a World Justice Project (WJP) nemrég kijött jogállamisági indexéből. Az táblázatban zölddel jelölik azokat a helyeket – ilyenek elsősorban a skandináv régió országai –, ahol az emberek leginkább jogbiztonságban, kiszámítható szabályok között élnek, míg a lista végén pirossal azokat – Venezuela, Afganisztán –, ahol a nap végén örülnek, ha élnek. A 2024-es eredmények azt mutatják, hogy a világ 142 országának jó része némileg belesüppedt az autoriter mocsárba, Magyarország ellenben gyakorlatilag szabadesésben van. Tíz év alatt cirka negyven hellyel esett a 73. helyre, amely a színskálán véletlenül pont a narancsszínű tartományba esik. Megjegyzendő: más EU-tagállam nincs a narancszónában, így mára a korábban régiós sereghajtó Bulgáriában is erősebb a jogállamiság, mint itt.

A kormányhívőknek ez persze nem mond semmit. Az egészet elintézik azzal, hogy a WJP „sorosista”, ahogy nekik nyilván Soros áll a Világbank, a Bertelsmann meg a fél tucat nemzetközi szervezet mögött, amelyek évek óta adnak ki ilyen összehasonlításokat – nem mellesleg Magyarország ott sem tündököl, mindegy, majd következő házi dolgozatában lesújt rájuk a lánczitomi. A kormány beszélő fejei meg nagy szemforgatva elmagyarázzák a köztévében, hogy ezek az indexek „nem reprezentatívak”, mivel jellemzően jogász szakértők, vállalatvezetők véleménye alapján állítják össze. Ami amúgy tény. Tényleg nem Feri bácsit és Mari nénit kérdezik meg Pusztacudarról, hogy tízes skálán miként látják a civil participáció helyzetét a hazai jogérvényesítésben.

Az undorító, elitista megközelítés magyarázata igen egyszerű: ezek az indexek a tudáselitnek készülnek. Például befektetőknek. Akik az átlagválasztóval szemben felfogják az összefüggést, hogy ahol egy parazita uralkodó réteg lenyúlhatja a nép magánnyugdíj-megtakarításait, trafikjait, földjeit, ott vele sem fognak másként bánni. Mondjuk lehet ő Harvardon végzett közgazdász, de az kutyafülét se ér, ha itt a miniszterelnök úr pereputtyából valaki egy nap beslattyog hozzájuk strandpapucsban (megtörtént eset), hogy akkor ő az új üzlettárs, ha akarja, ha nem, a befektető meg rohangálhat védelemért, ahová akar, a gyanúsított nevét hallva a rendőrség, ügyészség rutinosan játssza a hülyét.

Ez persze nem feltétlenül azt jelenti, hogy az ilyen befektető világgá szalad, csak jóval nagyobb kockázati felárat állapít meg, rövid távra tervez, üzleti terveibe beépít alkotmányos költséget, lopási hányadot, a lehető legprimitívebb munkafolyamatait szervezi ide ki, a profitot meg azonnal kiviszi. Nagyjából ezt hívják karvalytőkének, amely rövid és középtávon papíron ugyan gyönyörű GDP-adatokat is produkálhat, hosszú távon viszont az ország biztos lerohadásának és elszegényedésének garanciája.

Merthogy a „nem reprezentatív” jogállamisági indexek valahogy nagyon is együtt mozognak az objektív reálbérindexekkel és más jóléti mutatókkal. Ahol erős a jogállam, ott az embereknek több pénze marad, ahol meg diktatúra felé araszol az állam, ott egyre kevesebb. Ilyen egyszerű ez.

HARGITAI MIKLÓS

Elegü(n)k lett

Sem a Fidesz, sem az ellenzéki közönség nem látszik érteni a Magyar Péter-jelenségnek nevezett közéleti trendforduló lényegét. (Tipp: ha az számítana, hogy kinek van igaza, akkor nem élnénk tizenötödik éve a NER-ben – de nem, az nem számít.) A hatalom újra és újra a régi módszerekkel próbálja kiiktatni az új fenomént, a maga szemszögéből logikusan, hiszen Vonánál, Jakabnál, Juhász Péternél (stb.) bevált – aztán csak néz, hogy ezúttal miért nem válik be. A publikum meg arra vár, az előzmények tükrében meglehetősen naivan, hogy győzzön végre az igazság. Nem fog győzni; részben, mert nem ilyen a világ, részben pedig azért, mert igazságból közel annyiféle van, mint választópolgárból – egyszerre nem győzhet mindegyik. De van jó hír is: a rendszernek léteznek törvényszerűségei, amelyeket Magyar vagy a mögötte álló szellemi hátország mintha még maguknál a rendszergazdáknál is jobban ismerne. A bekészített bombát – sokan hallottak róla, akik a nyilvánosságban dolgoznak; talán ez is a bomlás jele – mindenesetre sikerült hatástalanítania ezzel a tudással, nem először, és talán nem is utoljára.

A publikum meg arra vár, az előzmények tükrében meglehetősen naivan, hogy győzzön végre az igazság. Nem fog győzni.

Vasárnapi sajtótájékoztatója egyszerre tűnt átgondolt és kétségbeesett lépésnek: a fő célját elérte, de az indokoltnál több mellékhatással. Arra gondolunk, hogy aki az orbáni pártállamot akarja leváltani, az egyrészt jobb, ha nem vár igazságszolgáltatást, erkölcsöt, emberséget sem az államtól, sem annak kulcsfiguráitól. Másrészt pedig jó, ha csak akkor üt, amikor nagyon erős lapok vannak a kezében. Továbbá, mivel a túloldalon még mindig sokan vannak, mindenkire (minél többekre) szükség lenne a váltáshoz – nem célszerű egyes választói csoportokat, illetve a nekik fontos emblematikus figurákat elidegenítenie, a harc hevében sem. És ez még mindig nem az igazságról szól, csak a praktikumról. Az igazság ugyanis az, hogy a többségnek elege lett – nemcsak Orbánból, de mindenkiből, akit a leváltásra ítélt rendszerhez kapcsol. Minden megfejtési kísérlet, ami nem ebből indul ki, egy ideig most kudarcra lesz ítélve.

JEGYZET

Králik Emese

Idekint, odabent

Arra ugye emlékszünk, amikor a Fidesz választások előtt óriásplakátokon ellenzéki politikusokat háborúpártinak, sorosistának, dolláron megvásároltnak hirdetett? Vagy arra, hogy kormányzati köldökzsinóron éldegélő médiumokban talán egyszer sem sikerült kimondani a Karácsony nevet anélkül, hogy elé ne tették volna: „alkalmatlan”? Az ő szemszögükből nézve természetesen mindez puszta tájékoztatás volt. Mifelőlünk nézve meg sima manipulációs kísérlet. És lám, éppen ezt a szót használta a napokban szalagcímben a Magyar Nemzet, csak ezen a felületen a kormánypártokkal kritikus közvélemény-kutató cégeket vádolták vele. Pontosabban azt állították, hogy a nevezettek manipulálják a közvéleményt, a megtévesztés kimunkálása céljából kerekasztalt alakítottak, ott szokták megbeszélni, hogyan lehetne számokkal lehúzni a Fidesz támogatottságát, felemelni a Tisza Pártét, meghajlítva ezzel a valóságot.

Egy régi karikatúra szokott eszembe jutni az ilyen helyzetekről. Ha jól emlékszem, a kép egy várat ábrázolt. Ezt a bentiek pompás palotának, az ellenséges kintiek koszlott romhalmaznak írták le, önmagát pedig mindkét csapat hősies harcosnak, ezzel szemben a másik társaságot alávaló csalónak titulálta. Nos, valahogy így képzelhetjük el azokat a megmondóembereket, akik kifelé kiabálnak a Fidesz biztonságos bástyái mögül. Arról a helyről, ahol úgy vélik, hogy az einstandolt, rövid pórázon tartott központosított sajtó a kiegyensúlyozott tájékoztatás, a gátlástalan karaktergyilkosság csupán a valóság feltárásának, a harácsolás meg a kormányzásnak a szinonimája.

Nem lelem a forrását, kitől származik a gondolat, de egyet tudok értek az illetővel: ezt az országot valóban Kurt Vonnegut, George Orwell, Bohumil Hrabal és Örkény István együtt írják atomrészegen egy útszéli fogadóban.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

A TE HANGOD MÉLYEBB

Nem zsidó dráma

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

Zsidó színészképzést indít az új Színház- és Filmművészeti Egyetem, érkezett a hír pár napja, de ahogy lenni szokott, máris forrnak az indulatok. Holott a jövő tanévben startoló zsidó színházi specializáció egyik osztályvezetője a bukaresti zsidó színház igazgatója lenne, az a Maia Morgenstern, aki a nemzetközileg is elismert román színművész. Aki ismeri, látta már színpadon, tudja, hogy a neve garancia a minőségre. Mentornak Szinetár Miklóst is felkérték, ám ő végül kihátrált a projektből, amikor szembesült a terv körül felcsapó indulatokkal. „Olyan légkör alakult ki az induló osztály körül, aminek a kezelésére alkalmatlannak érzem magam”, írta a Facebookon közzétett nyilvános levelében. „Tanításra még volna kedvem, de harcokhoz semmiképp”, tette még hozzá.

Nem is nagyon lehet vitatkozni ezzel a hozzáállással. Lassan már ahhoz is fáradtak vagyunk, hogy feltegyük a didaktikus kérdést: vajon miért válik minden, látszólag előremutató ötletből megosztó bunkerharc? A sok összetevő között nyilván ott van, hogy az új SZFE eleve annak a szimbóluma, hogy miként lehet bizonyos kulturális kérdéseket erőből, egyeztetés és valódi tárgyalások nélkül „megoldani”. Úgy, hogy az a későbbiekben szinte minden együttműködést kizárjon a helyzetbe hozott és a kiebrudalt szakma képviselői között. Az új osztály elvileg azzal a céllal jött létra, hogy a tervek szerint 2025-ben a Firgun Házban induló zsidó színház számára képezzenek szakembereket. Zsidó színház már van nálunk, a Gólem, ám annak igazgatóját, Borgula Andrást „természetesen” nem keresték meg a dolog kapcsán, bár a laikus szerint ez igencsak logikus lépés lett volna.

Ebből viszont nem kultúra lesz, hanem egyre rosszabb és rosszabb viccek, amelyeken egyre nehezebb nevetni.

Borgula sietett is közölni – szintén a Facebookon –, hogy az „égbekiáltó butasághoz” nincs köze, nem támogatja, és nem is felelős érte. Még ennél is élesebben fogalmazott Karsai György, a régi SZFE oszlopos tagja, aki szerint „ízléstelen, rossz zsidó vicc ez az egész”. Majd arra is rámutatott, hogy az elméleti képzésben helyet kapott „zsidó drámák tanulmányozása” eleve problematikus, hiszen a zsidó dráma kifejezés „esztétikailag nem értelmezhető”. Mitől lenne ugyanis egy dráma zsidó? A témája, szereplői, a szerző, vagy netán a rendező vallási hovatartozása alapján? Márpedig ha ez nincs tisztázva – de hát hogy is lehetne? –, akkor, figyelmeztet Karsai, máris megérkezünk a címkézéshez.

Tételezzük fel, hogy az ötlet merő jó szándék eredménye. Csakhogy mit ér ez, ha nincs mögötte széles körű szakmai konszenzus, ezerszer is átrágott és egyeztetett koncepció, amelyhez valóban jó szívvel lehetne csatlakozni? Persze ez mind sokkörös meló, ám az indulatokat csak ez a macerásan demokratikus hozzáállás képes megelőzni, hogy tényleg minden szereplő a magáénak érezze a projektet. Ami viszont az elmúlt években pontosan látható, hogy a NER-nek nincs kedve a kultúrával szöszölni, leosztotta a megfelelő és megbízható embereinek, hogy majd azok oldják meg, vagyis monopolizáljanak mindent a maguk kénye-kedve szerint. Ebből viszont nem kultúra lesz, hanem egyre rosszabb és rosszabb viccek, amelyeken egyre nehezebb nevetni.

Isten, haza stb.

HUSZÁR ÁGNES
nyelvész

Ha megírják az Orbán-kormányok történetét, a 2024-es év a végleges erkölcsi lelepleződés címet fogja viselni. A Fidesz kormányra kerülése óta a keresztény erények legfőbb letéteményeseként tünteti fel magát. Orbán sokszor elmondta, kormányának kimondatlan alapelve ez: Soli Deo gloria, még az országunkba érkező Ferenc pápát is ezzel köszöntötte. Isten is benne van a mondásban, latin nyelvű is, művelten hangzik. Orbán nem tudja, hogy az ország keresztény lakosságának nagyobb részét, a katolikusokat ezzel kizárja kormánya figyelmének köréből. Ez ugyanis az öt református hittétel egyike, jelentése, hogy csak Isten – a szentek és Szűz Mária viszont nem tartoznak az imádásra méltók körébe. A kötelező hittanoktatás első óráinak anyaga.

A rendszer spirituális legitimációjának fő felelőse sokáig Balog Zoltán református pap volt miniszterként, majd a hívek számát tekintve a második legnagyobb keresztény egyház főpásztoraként. Novák Katalin államfői beiktatására ökumenikus szertartást rendezett a Kálvin téri református templomban, ezen Pál apostol szavaival „kiválasztottnak” nevezte, és több főpappal együtt megáldotta őt. Éppen kettejük kivételesen jó kapcsolata vezetett a „családbarát” kormány idei első nagy lelepleződéséhez. Balog „lelkipásztori ösztönére” hallgatva azt tanácsolta a szintén református államfőnek, adjon kegyelmet a pedofilügybe keveredett Kónya Endrének. Miután a dolog kiderült, Novákot lemondatták, Orbán Viktor pedig beszédet tartott arról, hogy „Nincs kegyelem a pedofiloknak!”, s kijelentette, ő nagyapaként „miszlikbe vágná” a tetteseket.

Mindegy, a kár már megesett. Novák némi visszavonulás után, havi ötmillióval a zsebében újra járja a világot, és a globális népesedési problémák megoldását ígéri az orbáni családpolitika receptjével. Ugyan soha nem született olyan kevés gyerek Magyarországon, mint az Orbán-kormány uralkodásának tizenharmadik évében, 2023-ban, de Novákot államfő korában sem zavarták a tények.

Ezzel a botránnyal nemcsak a magát keresztény édesanyaként meghatározó Novák lepleződött le, hanem a „családbarát kormány” igazi arca is. Nem mellékesen pedig Balog Zoltáné, aki miniszterségének utána egy kierőszakolt törvénymódosítással választatta meg magát a Magyarországi Református Egyház lelkészi vezetőjének. Erről a botrány után csak püspöktársai nyílt kiállásának hatására mondott le, de dunamelléki püspökként ma is regnál. Nem érzi cselekedete erkölcsi súlyát, a hívek annál inkább. Ezt mutatja, hogy idén – tehát a botrány kirobbanása után – húszezerrel kevesebb ember adta adója egy százalékát az MRE-nek, mint tavaly. Ez a kisvárosnyi ember határozottan, nyíltan megvonta bizalmát és pénzbeli támogatását a reformátusoktól. A kormány bizalma viszont nem csökkent, csak a botrány óta hatmilliárdnyi értékű ingatlant adott át nekik a közvagyonból.

Idén húszezerrel kevesebb ember adta adója egy százalékát a Magyarországi Református Egyháznak, mint tavaly. Ez a kisvárosnyi ember határozottan, nyíltan megvonta bizalmát és pénzbeli támogatását a reformátusoktól. A kormány bizalma viszont nem csökkent.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Nem kellett sokáig várni a katolikus egyház köreiben kirobbanó skandalumra sem. Bese „atyáról”, a kormányfő irodáját szenteltvízzel megáldó, a békemenet első sorában menetelő papról, a melegek iránt gúnyos megvetést sugárzó szónokról kiderült, hogy melegpartik gyakori látogatója. Ezzel szinte párhuzamosan két katolikus pap pedofilügye is napvilágra került. Lelepleződött a vallási hitbuzgóság palástjába burkolózó mély, cinikus erkölcstelenség.

A magyar lakosság egyre kevésbé kötődik az egyházakhoz, ezt a 2022-es népszámlálás adatai is mutatják. A bizalom csökkenésében az említett botrányok mellett az is szerepet játszott, hogy a „bevett egyházak” közönyösen szemlélik Iványi Gábor és a MET által fenntartott iskolák és szociális intézmények állami tönkretételét s az általuk felkarolt betegek, szegények utcára szorulását. Közben a nevelőszülői hálózat bizonytalanná tételével, a benne dolgozók sértő ellenőrizgetésével elérték, hogy magukra hagyott csecsemők százai várják sorsuk jobbra fordulását kórházi osztályokon, az ottani dolgozók könyörületére bízva. Így mutat példát a nemzeti kétharmad és kormánya felebaráti szeretetből és keresztény könyörületességből, így szolgálja az Istent és a családot.

Nem kellett sokáig várni a hármas jelszó maradékának, a hazának a megcsúfolására sem. A Fidesz fő képviselői mindig is alapító mítoszként mutatták fel az 1956-os forradalmat, még az Alaptörvénybe is belefoglalták: „mai szabadságunk az 1956-os forradalomból sarjadt ki”. Orbán a maga személyes hőstörténetét az oroszokat kikergető „utcai harcosként” írta be a Fidesz dicsőségkönyvébe.

Közben megfordult a világ a Fidesz vezetőinek fejében, helyet cserélt benne a barát és az ellenség. Mióta kormányon vannak, politikailag egyre közelebb kerültek az oroszországi hatalomhoz. Húsz évvel ezelőtt Magyarország felnőtt polgárainak döntése, népszavazása alapján vált az Európai Unió tagjává. Orbán kormánya mindenfajta össznépi felhatalmazás nélkül fűzte egyre szorosabbra politikai és gazdasági kötelékeinket Putyin Oroszországával. Az Unió és a NATO tagjai joggal nehezményezik, hogy a jelenlegi magyar kormány sokszor nyíltan az orosz érdekeket képviseli ezekben a szövetségekben. Mióta Oroszország 2022 elején megtámadta a független Ukrajnát, ez komoly biztonsági veszélyekkel jár egész Európára nézve. Mindenekelőtt pedig miránk, mivel kiszolgáltatja hazánkat egy gátlástalan, véreskezű diktátor kénye-kedvének.

Amikor Orbán Balázs, a kormányfő politikai tanácsadója Zelenszkijt felelőtlennek nevezte hazája úgymond „háborús” ellenállásáért, az 1956-os forradalom tanulságaként azt nevezte meg, hogy „óvatosnak kell lennünk”. Kár hősködni, üzeni az MCC politikai igazgatója az ukránoknak, mi is ráfizettünk annak idején. Ez nyílt politikai állásfoglalás volt Oroszország imperialista háborúja mellett. A miniszterelnök ímmel-ámmal szóban ugyan elhatárolódott tőle, de egyetértésének jeleként magával vitte Orbán Balázst nemcsak a geszti kormányülésre, hanem Strasbourgba is.

Az 1956-os forradalomra emlékező ünnep ezek után nehéz lecke volt a kormánypárti szónokoknak, de némi rabulisztikával megoldották a feladatot. Az ellenség szerepébe a Budapest utcáin fenyegetően felvonuló szovjet tankok helyett az áruló Nyugat, a nemzetet elvérezni hagyó Washington, a brüsszeli „birodalom” került. Orbán miniszterelnök beszédében a gyermekeinket genderaktivisták kezére adó brüsszelitákról, a Brüsszelt kiszolgáló magyarokról, az Unió által a nyakunkba ültetendő bábkormányról vizionált, szabadságharcot hirdetve a „birodalom” ellen, azaz ellenük. Kövér László szerint Brüsszel diplomatái Európa sírásói lesznek, ha nem tanulnak a magyar forradalomból.

De melyikből? Abból, amelyik nem volt eléggé óvatos, és fegyveresen ellenállt a Kreml zsarnokságának? Amelynek örökösei beléptek a NATO-ba, a „rossz blokkba”? Vagy a kormányzati szónokok által Nyugat- és genderellenessé maszkírozott giccses, hazug népszínműből?

Ahogy elnézem, az Isten, haza, családból nem maradt több, csak egy felirat a szóvivő asszony kék bögréjén, ahogy Facebook-oldalán mosolyogva felénk emeli: néma szavak, holt betűk.

Hankó miniszter hadovál

DR. DÁVID FERENC
közgazdász, a DK országgyűlési képviselője

A baloldalt, a liberálisokat Brüsszel most újra tüzeli, hogy a kormány vegye el a 13. havi nyugdíjat az idősektől. A mi álláspontunk szerint a magyar családok a legfontosabbak, és a családok legidősebb tagjainak, a nyugdíjasoknak köszönetet kell mondani, tiszteletet kell adni. Ők – ahogy mondani szoktam –, a régebb óta fiatalok az életüket végigdolgozták értünk. Ha az emberek kitöltik a konzultációt, és a kormány megkapja a magyaroktól a kellő támogatást, megküzdünk a 13. havi nyugdíjért – mondta Hankó Balázs miniszter november elején.

1. Mielőtt „belecsapok a lecsóba”, tisztázzuk: a 13. havi nyugdíj nem a magyar jobboldal és nem a Fidesz találmánya. Orbán Viktor sosem beszél arról, hogy a 13. havi nyugdíjat 2003-ban a szocialista kormány vezette be. Arról is hallgat, hogy annak idején sem ő, sem a Fidesz-frakció többi tagja nem támogatta a nyugdíjasoknak járó pluszjuttatást, nem is vettek részt az idevonatkozó parlamenti szavazáson. 2008-ban súlyos gazdasági válság tört a világra, amely a magyar gazdaságot sem hagyta érintetlenül. Az államcsőd elkerülése érdekében az akkor már Bajnai Gordon vezette kormány 2009-ben arra kényszerült, hogy felfüggessze a 13. havi nyugdíj kifizetését. Nem megszüntette tehát ezt a „nyugdíjelemet”, ahogyan azt azóta a Fidesz folyamatosan szajkózza, hanem felfüggesztette.

Teljesen nyilvánvaló, hogy ebben a nyomornyugdíjrendszerben elvehetetlen a 13. havi juttatás, és ehhez Brüsszelnek nem sok köze van.

2. 2020 áprilisában Orbán Viktor a koronavírus-mentőcsomagot ismertető tájékoztatójában bejelentette, hogy – fokozatosan – visszakapják a 13. havi nyugdíjat a nyugdíjasok. Aztán a Fidesz, ráfordulva a 2022-es kampányra, „sebességet váltott”, és a választási év tavaszán kifizette a jogosultaknak a teljes egyhavi nyugdíj összegét. Éppen olyan helyzetben, amikor egyébként a magyar gazdaság állapota ezt csak az eladósodottság növekedése árán tette lehetővé. 2010 és 2020 között – szinte végig kétharmados többségben – a Fidesz–KDNP-frakciónak és a kormánynak eszébe sem jutott, hogy a 13. havi juttatást felélessze, egy rizikósnak ítélt választási kampány kellett ahhoz, hogy újra folyósítsák ezt a „nyugdíjelemet”. (Azért teszem idézőjelbe, mert a kifizetésnek nincs járulékalapja.)

3. Hankó miniszter jól megtanulta a miniszterelnöktől és társaitól a tartalmatlan süketelést. Képzeljék el, hogy mi lenne akkor, ha nagyon kevesen küldenék vissza a konzultációs íveket, vagy érvénytelenül töltenék ki! Akkor a veszélyhelyzetre hivatkozva a kormány csak úgy – ukmukfukk – eltörölné a 13. havi juttatást? A kormányfő kiállna a Kossuth térre, és elmagyarázná a csaknem 2,5 millió érintettnek, a nyugdíjasoknak és a nyugdíjszerű ellátásban részesülőknek, hogy megszűnik ez a pénz, mert a magyarok nem a kormány által elvárt módon viszonyultak a konzultációhoz?!

Ugyan már! Teljesen nyilvánvaló, hogy ebben a nyomornyugdíjrendszerben elvehetetlen a 13. havi juttatás, és ehhez Brüsszelnek nem sok köze van. Egyébként pedig a kormány olyan címen adhat pénzt a nyugdíjasoknak, amilyen címen csak akar: lehet az prémium, húspénz, Erzsébet-utalvány, karácsonyi meglepetés stb. – az elnevezések nem számítanak.

Én egyáltalán nem félek attól, hogy a nyugdíjas-társadalom 2025-ben és 2026-ban nem kapja meg a 13. havi juttatást. Másfél év múlva sorsdöntő parlamenti választás következik; ha a Fidesz valamit is kurtítana a nyugdíjasok juttatásán, akkor még a voksok 5 százalékát sem kapná meg. Így hát, kedves nyugdíjastársaim, a nemzeti konzultációs papírt használják nyugodtan arra, amire való! Én például elteszem az unokáimnak, hogy tíz év múlva, fiatal felnőttként lássák: miféle időket is éltünk a XXI. század második és harmadik évtizedében.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Egyetemi tárgy lesz Beyoncé

Beyoncéról tanulhatnak a Yale hallgatói a jövő tavaszi félévtől – írja az NBC. A „Beyoncé történelmet ír: A fekete radikális hagyomány története, kultúrája, elmélete és politikája a zenén keresztül" nevű kurzus során az énekesnő munkásságán keresztül fogják vizsgálni a fekete értelmiségi gondolkodást és aktivizmust. TELEX

Születésnap

Huszadik születésnapját ünnepli december 6-án a WOMEX-díjas énekes Lakatos Mónikával játszó oláh cigány együttes, a Romengo. Több mint 15 zenekar és számos szólóművész lép fel koncertjükön az A38 hajón. NÉPSZAVA

Kamarazenét hoz a Mikulás

December 6-án Kokas Katalin hegedűművész lesz az Anima Musicae Kamarazenekar vendége. A Nádor Teremben Vivaldi d-moll, Mendelssohn-Bartholdy d-moll hegedűversenye és Richard Strauss Metamorfózisok című műve hangzik el. NÉPSZAVA

Szétmálló harmónia

MÚLTIDÉZÉS Csáki Róbert festményein a rokokó világát idézi meg, ám a képeken az idilli tájak és a kosztümös figurák is feloldódnak.

FOTÓK: FARBAKY TAMÁS

P. SZABÓ DÉNES

Kettős érzés járja át a nézőt, amikor először pillantja meg Csáki Róbert festményeit: azok egyszerre idézik meg a XVIII. századi rokokó stílust, de a mozgalmas, pasztellszínekben úszó képek korántsem a harmóniát keltik, hanem egy széteső, szétmálló világot mutatnak be. Ezt érezhetjük a művész legújabb, a Kálmán Makláry Fine Arts galériában rendezett tárlatán, ahol nem kétséges, hogy kortárs alkotásokat látunk, de mintha azokat egy múltból érkezett művész festette volna.

Pedig Csáki Róbert tizenkét éven át modellek után rajzolt portrékat, aktokat és tanulmányokat, de aztán szabadon kezdett festeni, majd elragadta Antoine Watteau francia festőművész rokokó világa. Csáki az új stílusát fekete rokokónak nevezte el, mivel művein az idilli, növényekkel teli terekben nem kecses, kifinomult és önfeledt alakok jelentek meg, hanem koromfekete arcú, horrorisztikus figurák, akik a térrel együtt folyamatosan pusztultak el.

– A képeim olyan érzést keltenek, mintha ez a tizennyolcadik századi, harmonikus világ még létezne, de már szétporladt, elmállott volna – mondja a művész, hozzátéve, az eredeti rokokó képek olyan idilli hangulatot sugároznak, mintha a halál és az elmúlás soha nem érintené a festményeken szereplő figurákat. – Persze, azért is idézem meg ezt a korszakot, mert én is szeretem a szépet. Akkoriban egy ruhakölteményt hosszú időn át készítettek gyönyörű anyagokból, az épületek pedig aranyban, pompában úsztak. Én szeretek elvágyódni a jelenből, mindig is ilyen alkat voltam. Egy régmúlt korban szabadabban is kalandozhat az ember.

Egyes képein az elmálló figurák a felhők közt lebegnek

A művész későbbi tájképei aztán „kivilágosodtak", és már apró figurák jelentek meg rajtuk, de idővel azok is feloldódtak, így csak utalásszerűen mutatkoztak meg, mintha foltok, „gyűrődések" lennének a térben. Csáki eközben felhőket is festett, de olyan pozícióból, mintha ő maga is a fellegek közt lebegne, és onnan mutatná meg nekünk a horizontot. – Két éven át festettem ilyen műveket, de aztán a figurák újra hiányozni kezdtek, és „visszakéredzkedtek" a képeimre, így most újra feltűnnek, de most már ők is felhők vagy tenger felett lebegnek, ám ezúttal is szétesnek vagy elmállanak. Mintha egy sehol sem létező térben léteznének, és utaznának valahová. Olyan ez, mint az életünk, ami egy átmeneti állapot. A képeimen ezért is szerepel a víz, hiszen a görög mitológiában Kharón, a révész is vízen viszi át a ladikjában a lelkeket a holtak birodalmában.

Noha Csáki művei a kifinomultság érzetét keltik, amikor nekifog egy műnek, gyorsan és vehemensen dolgozik, és többször is átfesti a képet, akár az egész vásznat. Sőt olykor úgy érzi, mintha az alkotás megszólítaná, és arra „kérné", hogy egy kis sötétet vagy világosat fessen még fel, ezért a művész engedelmeskedik a kérésnek. – A régi időkben a vevő elvárásai szerint festett az alkotó. Aki fizetett, az rendelte a nótát. Mára a művészek viszont elérték azt az abszolút szabadságot, hogy azt csinálhassanak, amit akarnak. Úgyhogy a festéket lehet csurgatni, kenni, fröcskölni, vagy akár fejjel lefele kiállítani a műveket, ahogy azt a híres német festőművész, Georg Baselitz teszi.

Csáki Róbert szerint egy régmúlt korban szabadabban kalandozhat az ember

De vajon mikor érzi azt, hogy egy mű elkészült? Bevallása szerint amikor „megtörténik a csoda", vagyis amikor a vászonra vagy a fatáblára felvitt festék megszólal. – Ilyenkor a kép elkezd lüktetni, pulzálni, és a holt anyag élettel telítődik. Én ezt a pillanatot keresem, és néha sikerül is elcsípnem. Olyankor nagyon boldog vagyok – mondja. Ő maga is hasonlót érez, amikor a kedvenc festőművészei képei előtt áll. Amikor belép egy múzeumba, nem is szeretné az összes képet végignézni, hanem engedi, hogy egy-egy alkotás „odahívja" magához. Lehet az egy kis méretű Rembrandt-önarckép, amit a terem sarkából pillantott meg, mert egészen biztos, hogy meg fogja ragadni. – Amikor az ő önportréit nézem, mindig úgy érzem, hogy ezt az embert én ismerem, és hogy szeretem. Olyan, mintha a barátom lenne, hiába van köztünk pár évszázad – vallja Csáki.

Párizsban is bemutatkozott

Makláry Kálmán műkereskedőnek még nem is volt galériája Magyarországon, amikor már a párizsi, nagy múltú Société des Artistes Indépendants és a Salon d'Automne művészeti vásárokon a saját standján mutatta be Csáki Róbert alkotásait 2002-ben. A műveit azóta is kiállítja hazai és nemzetközi művészeti mustrákon, a mostani tárlat pedig Csáki második egyéni tárlata a Kálmán Makláry Fine Arts galériában. A kiállítást megnyitó Kucsera Tamás Gergely filozófus szerint a művész sikere annak is köszönhető, hogy szabadon alkot, a képein a légies terek és a lebegő alakok szintén ezt a befejezetlenséget sugallják.

INFÓ

Csáki Róbert egyéni kiállítása Kálmán Makláry Fine Arts
Nyitva: november 29-ig

Új olvasási szokások Trump győzelme után

SOKKHATÁS A szolgálólány meséje szerda, azaz Donald Trump hivatalos győzelme óta több mint négyszáz helyet emelkedett a bestsellerlistán, és hasonló teljesítményt hoznak Timothy Snyder A zsarnokságról című könyvének példányai is – írta meg a The Guardian. A lap szerint a demokráciáról, disztópiáról, zsarnokságról, feminizmusról és szélsőjobboldali politikáról szóló könyvek gyorsan megmászták a bestsellerlistákat. Margaret Atwood A szolgálólány meséje (The Handmaid's Tale) című világhírű könyve egy olyan totalitárius társadalomban játszódik, amelyben a nőket szaporodásra kényszerítik. Timothy Snyder történész A zsarnokságról (On Tyranny) több száz pozíciót javított a bestsellerlistákon, jelenleg a nyolcadik helyezés körül jár. Az olvasók vásárlásai nyomán George Orwell totalitárius disztópiája, az 1984 is felkerült a 16. helyre.

Sami Sage és Emily Amick Democracy in Retrograde: How to Make Changes Big and Small in Our Country and in Our Lives (tükörfordításban: Demokrácia retrográdban: Hogyan hozzunk országunkban és életünkben kicsi és nagy változásokat?) című könyvének eladásai hatalmas arányban nőttek. Rebecca Solnit Men Explain Things to Me (tükörfordításban: A férfiak megmagyarázzák nekem a dolgokat) című könyve szintén a legnagyobb gyarapodók között van, mivel több mint 40 ezer helyet tört előre az elmúlt napokban. A 2014-es feminista esszégyűjtemény jelenleg a 300-as lista közepén áll a legnépszerűbb könyvek közt. A választásokról a The Guardiannek Solnit azt írta, „az volt a hibánk, hogy azt hittük, a rasszizmus és a nőgyűlölet terén nem olyan rossz a helyzet, mint amilyen. Függetlenül attól, hogy ki hajlandó egy kiválóan képzett fekete nőre szavazni, vagy hogy ki hajlandó egy Hitlerért rajongó, elítélt erőszaktevőre és bűnözőre szavazni". NÉPSZAVA

FOTÓ: AFP/JONAS EKSTRÖMER

Margaret Atwood regénye csaknem egy hete hasít a listán

Igazgatói pályázat miatt aggódik a Kolibri

SZÍNHÁZVEZETÉS Aggodalommal tölti el a Kolibri Színház társulatát Zalán János és Aczél András állítólagos pályázata a teátrum igazgatói posztjára – derül ki egy nyílt levélből. Szerdán rendkívüli társulati ülést tartott a Kolibri Gyermek- és Ifjúsági Színház társulata, hogy meghallgassa a teátrum igazgatói posztjára pályázó, a társulatból érkező jelöltet, Vidovszky György rendezőt, aki a jelenlegi igazgató, Novák János támogatását is élvezi. Az ő és a másik pályázó, Pass Andrea koncepcióját megismerve a társulat egyértelműen Vidovszky György mellett áll, ám fel kívántak szólalni Zalán János és Aczél András állítólagos pályázása ellen. A társulat nyílt levelében szerepel, hogy Zalán és Aczél semmilyen formában nem vette fel a kapcsolatot az intézménnyel és dolgozóival. – Mivel egyikük sem dolgozott korábban a Kolibri Színházban, illetve a gyermek- és ifjúsági színházi területen sem ismert művészi koncepciójuk s korábbi tevékenységük a társulat számára, aggodalommal tölt el minket jelentkezésük a színház és a társulat vezetésére. A meghallgatáson számunkra egyértelművé vált, hogy ha a Kolibrit jól ismerő, a társulat tagjaként velünk régóta dolgozó Vidovszky György, Gyevi-Bíró Eszter és Nizsai Dániel alkotta csapat kerül a színház élére, akkor nemcsak a folytonosságot tudják biztosítani, hanem a szakmai és a gazdálkodási területen is a szükséges fejlődés és megújulás irányába tudunk elindulni. Ennek záloga, hogy Vidovszky György és csapata jól ismeri a Kolibrit, a közönségünket, valamint a budapesti gyermek- és ifjúsági színházi közeget – áll a szövegben, mely kiemeli továbbá Novák János harmincéves igazgatásának örökségét. – A Kolibri társulatának a tagjai együtt hozták létre azokat a megkerülhetetlen szakmai értékeket, amelyek ma a hazai gyermek- és ifjúsági színházi területet alapvetően meghatározzák. Vagyis amit a Kolibri Magyarországon és külföldön jelent, az a mi közös munkánk eredménye. Felelősséggel tartozunk továbbá a minket választó közönségnek, a hozzánk látogató évi mintegy 40 000 gyermeknek, kis- és nagykamasznak, fiatalnak is. Ezért szólalunk fel, mert a jelenlegi helyzetben veszélyben látjuk munkánk és a Kolibri jövőjét – áll a levélben. NÉPSZAVA

LAPSZÉL

Patinás pályázat friss díjazottjai

FORRÁS: RPS

A bristoli Royal Photographic Society 146. alkalommal hirdette ki rangos fotóművészeti díjainak nyerteseit. A prominens intézmény legnagyobb elismerését, a Centenáriumi Medált dr. Ingrid Pollard nyerte el, míg a fotóriporteri kategóriában a palesztin Samar Abu Elouf munkásságát méltatták (alkotása képünkön). Az 1853-ban alapított társaság díjai a fotóművészet legrégebbi folyamatos elismerései. GUARDIAN

Mozart, Csajkovszkij

Hangokba rejtett sorsok címmel tartja vasárnap, a Zeneakadémián Gaudeamus sorozatának idei első koncertjét a Szent István Filharmonikusok, a zenekarral Baráti Kristóf hegedűművész és Szűcs Máté brácsaművész lép fel. Mozart Eszdúr Sinfonia concertantéja és Csajkovszkij V. szimfóniája hangzik el. NÉPSZAVA

Lady Gaga sorozatban

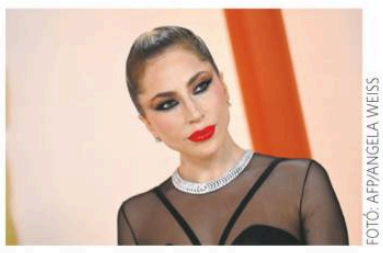

FOTÓ: AFP/ANGELA WEISS

Lady Gaga is szerepet kapott az éppen forgó Wednesday második évadában – adta hírül az Entertainment Weekly. Arról egyelőre nem osztottak meg bővebb információkat, pontosan kit alakít majd az énekesnő. Tim Burton sikersorozatának második évadát áprilisban kezdték forgatni Írországban, a tervek szerint 2025 szeptemberében kerül majd fel a Netflixre. 24.HU

Advent a Várban

Különleges programokkal készül a Várnegyed az ünnepi időszakra: december elsején a Lóci Játszik zenekar, advent második vasárnapján Boggie és a Danubia Ütőegyüttes Karácsonyi ritmusok koncertje lesz hallható. December 15-én Szarka Gyula, a Ghymes együttes alapítója a Betlehemi csillag produkcióval érkezik. NÉPSZAVA

Új fényben a régi kép

KÉPZŐMŰVÉSZET A közönség szeme láttára restaurálják Rembrandt Éjjeli őrjárat című festményét az amszterdami Rijksmuseumban.

ROSZNÁKY EMMA

A holland mester, Rembrandt remekművének, az Éjjeli őrjáratnak a legnagyobb restaurálása zajlik jelenleg az amszterdami Rijksmuseumban, melyet a látogatók is megfigyelhetnek – közölte az ArtNews. Ötévnyi előzetes tudományos kutatás után (melynek során olyan technikákat használtak, mint a digitális képalkotás és a mesterséges intelligencia) nyolc restaurátor kezdi meg a világhírű festmény felújítását azzal, hogy eltávolítja a lakkot a képről. – A restaurálás kezdete izgalmas – mondta Taco Dibbits, a Rijksmuseum főigazgatója –, a lakkréteg eltávolítása feltárja az Éjjeli őrjárat mozgalmas történetét. Egyedülálló élmény lesz a közönség számára, hogy testközelből követheti ezt a folyamatot – nyilatkozott.

A restaurálás első fázisa 2019-ben kezdődött, amikor az Amszterdami Egyetem (UvA) vegyészei rájöttek, hogyan sikerült Rembrandtnak feltűnő arany részletekkel ékesíteni a festményt. A felfedezésről szóló tanulmányt Fréderique Broers és Nouchka De Keyser, az UvA PhD-hallgatói, valamint a Rijksmuseum kutatói publikálták a Heritage Science című szakfolyóiratban. A kutatás folyamán más titkokra is fény derült, többek között arra: Willem van Ruytenburch ruházatában a röntgenfluoreszcencia-vizsgálat arzént és ként mutatott ki. Ez alapján a kutatók feltételezik, hogy Rembrandt arzén-szulfid pigmenteket használt, realgárt a vörös és auripigmentet a sárga árnyalatokhoz.

FOTÓ: AFP/SELMAN AKSUNGER

Rembrandt Éjjeli őrjárat című festménye, a két főalak Frans Banning Cocq kapitány (b) és Willem van Ruytenburch hadnagy (j). A járőrcsapat címerére utaló aranyruhás fiatal nő mögötti alak középtájt feltehetően a festő önábrázolása

A művészettörténet egyik leghíresebb festményét évente több mint kétmillió látogató keresi fel a hollandiai múzeumban. Az alkotás már számos restaurálási folyamaton átesett az idők során, most az 1975–76-os helyreállítás folyamán felhordott lakkot mikroszálas kendő és pamutszivacs segítségével távolítják el.

Rembrandt van Rijn 1642-es olajfestménye az amszterdami polgárőrség Frans Banning Cocq kapitánya és hadnagya, Willem van Ruytenburch felkérésére született meg, akik új székházuk nagytermének díszítéséhez hét életnagyságú, egész alakos csoportportrét rendeltek meg a mestertől. A milícia 18 tagja adta össze a festmény árát. Több teória él az alkotásról, többek között az, hogy a festő saját magát is belefestette: Rembrandt a bal alsó sarokban szignálta a képet, alakját hátul láthatjuk, középtájt, a lándzsás ember mögött. A művészettörténészek szerint úgy figyeli a jelenetet, mintha kulcslyukon át kukucskálna.

A festmény címében eredetileg semmi sem utal az éjszakára. Hollandul Schutters van wijk II onder leiding van kapitein Frans Banninck Cocq, ami annyit jelent: A II. kerületi tüzérek Frans Banninck Cocq kapitány vezetésével. Rövidebb neve: Frans Banning Cocq kapitány milíciája. Az Éjjeli őrjárat címet a XVIII. század végén kapta, mert a műalkotást sötét lakkal vonták be, és az évek során szennyeződések halmozódtak fel rajta, ami azt a hamis benyomást kelti, hogy éjszakai jelenetet ábrázol.

Az Éjjeli őrjáratot több atrocitás érte: 1911-ben és 1975-ben is késsel támadták meg a műalkotást, utóbbi alkalommal az elkövető tizenkét vágást ejtett a vásznon. 1990-ben pedig egy férfi savval fújta le a festményt, bár akkor egy őr gyors beavatkozásának köszönhetően csak a lakkozás sérült meg. Az Éjjeli őrjáratot már legalább 25 alkalommal kezelték, azonban a mostani kutatási és restaurálási projekt az eddigi legkiterjedtebb. Az Operation Night Watch projekt több intézmény, köztük a Holland Kulturális Örökségvédelmi Ügynökség (RCE), a Delfti Műszaki Egyetem (TU Delft), az Amszterdami Egyetemi Orvosi Központok (AUMC) és a washingtoni National Gallery of Art együttműködésében jött létre.

Észak-Korea túl a Potemkin-falvakon

ELZÁRT VILÁG Jan Šibík cseh fotós egyike azon keveseknek, akik többször is járhattak Észak-Koreában. A három (2005-ös, 2007-es, 2019-es) utazás során készült képanyaga Prágában látható.

A szerzőnek – aki maga is tart tárlatvezetéseket – nem szokása politikusok látogatásaira menni fotósként, ám Észak-Koreába – biztonsági okokból is – delegációt kísérő stáb tagjaként juthatott el. A külföldről érkezőkre évtizedes rituálé vár Észak-Koreában: el kell látogatni a vezető dinasztia emlékművéhez, ahová kemény valutáért vásárolt virágokat kell elhelyezni. A vendégeket a helyi szolgálatokhoz becsatornázott káderek kísérgetik. A szállodát senki sem hagyhatja el egyedül, a mutogatott látnivalók pedig Potemkin-falvakként működő turistaövezetek, néha parancsszóra éneklő mezőgazdasági munkásokkal és a buszra egyenhosszú szoknyában várakozó nőkkel. Ezzel együtt sokatmondó például az a kép, amelyen egy rendőr autók hiányában a bicikliseket terelgeti, mintha csúcsforgalom lenne.

Csúcsforgalom Kim Dzsongun országában

Hatalmas szerencse kellett ahhoz, hogy Jan Šibík az ország igazi arcát is fotózhassa. Ezt a kínai határtól a fővárosig tartó, mintegy nyolcórás vonatozás tette lehetővé, amikor a vonat ablakából tudta fényképezni a tájakat, embereket. A mostani, prágai tárlaton ezek a világszerte ritkaságszámba menő fotók is láthatók. POSTA ÁKOS ISTVÁN

INFÓ

Severní Korea (Észak-Korea)
Jan Šibík fotókiállítása
Karolinum, Prága
Nyitva: november 21-ig

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Marozsán a legjobb

FOTÓ: AFP/FRISO GENTSCH

A múlt héten Belgrádban negyeddöntős Marozsán Fábián egy helyet javítva az 58. a férfi teniszezők legfrissebb világranglistáján, amelyen Fucsovics Márton kilenc helyet rontva a 100. pozícióba csúszott vissza. Az élen továbbra is az olasz Jannik Sinner áll, megelőzve a német Alexander Zverevet és a spanyol Carlos Alcarazt. A nőknél Bondár Anna maradt a 94., Gálfi Dalma továbbra is 144., Udvardy Panna 13 helyet visszaesett és a 159. Az első helyet a fehérorosz Arina Szabalenka birtokolja. MTI

DVSC: Maestro a mester

Nestor El Maestrót nevezték ki a labdarúgó NB I utolsó előtti (11.) helyén álló Debrecen vezetőedzőjének. A szerb-angol kettős állampolgárságú szakember megbízatása 2026 júniusának végéig szól. A DVSC kispadján ő lesz a negyedik tréner a mostani szezonban. El Maestro első vezetőedzői megbízatását 2017 májusában a szlovák Spartak Trnavánál kapta – amellyel bajnokságot nyert –, majd irányította a bolgár CSZKA Szófiát, az osztrák Sturm Grazot, a szaúdi al-Taavunt és a török Göztepét. NÉPSZAVA

Ovecskin esélye

FOTÓ: PROFIMEDIA

A Híresség Csarnokába 2016-ban beválasztott Eric Lindros, aki 760 NHL-meccsen 865 pontot gyűjtött, úgy véli: a 39 éves orosz Alekszandr Ovecskin még ebben az idényben megdönti Wayne Gretzky gólrekordját az észak-amerikai profi ligában. Ovecskin a 2024/25-ös szezon első 14 mérkőzésén összesen tízszer volt eredményes, amivel momentán 863 gólnál jár, míg Gretzky 894-gyel csúcstartó. „Ha elkerülik a sérülések, február végére összejöhet neki a rekorddöntés” – fogalmazott az 51 éves olimpiai bajnok kanadai hokis az NHL honlapján. MTI

Volt képük hozzá

LA LIGA A vesztett pontok alapján már csak három egység a Barcelona előnye a Real Madriddal szemben, de ehhez újabb kapitális bírói baklövésre volt szükség.

FOTÓ: TWITTER

Tényleg érthetetlen, miért a védő lábánál húzták be a lesvonalat a VAR-szobában

NÉPSZAVA

Azok után, hogy az elmúlt hetekben a futballvilág egésze ódákat zengett a Barcelona játékáról, vasárnap este a Real Sociedad ellen 1-0-ra elveszített meccsen olyan történt a katalánokkal, amilyen 10 éve nem: kaput eltalált lövés híján fejezték be a találkozót.

Legalábbis a hivatalos statisztika alapján.

Merthogy a 13. percben a lengyel Lewandowski bevette a hazai kaput, Guillermo Fernandez játékvezető – minthogy semmi ellenvetése erre nem lehetett – kapásból gólt ítélt. Aztán rászóltak a fülére, hogy azért a VAR megvizsgálja az esetet, amiből az lett, hogy hiába bármely visszajátszás, és hiába nem látszott sehol semmi szabálytalanság, a videószobában ülök lesnek ítélték a gól előtti helyzetet: szerintük Lewandowski lábujjai a védő mögé lógtak.

„Megloptak bennünket” – háborognak azóta a katalán drukkerek, s való igaz, utólag még Fernandez sporttárs is elismerte: a gólt meg kellett volna adni.

„A videóbírók hibáztak, szabályos találat volt” – mondta Hansi Flick, majd a német szakvezető hozzátette, ez játék, mindannyian emberek vagyunk, megesik az ilyesmi, és ez egyébként sem volt az ő naptól.

A meccs bizonyára egész másként alakul, ha megadják Lewandowski gólját

FOTÓ: AFP/JOSE BRETON

Fölöttébb megengedő hangnem, amikor a rendszert épp annak okán nyomták le a sportág torkán, hogy efféle tévedések ne fordulhassanak elő. Tényleg elképesztő, hogy a VAR-szobában összekeverték Lewandowski lábát a védőével, egyik-másik szurkoló szerint az ilyesféle intézkedésekért zuhan a spanyol bajnokság népszerűsége. „Ez menthetetlen hiba, egészen elképesztő” – írta valaki az X-en.

„A ligának felül kell vizsgálnia Lewandowski gólját. Felelőtlen döntés, ha egy szabályos gólt elvesznek egy ekkora hiba miatt” – fakadt ki a Barcelona idei egyik nagy felfedezettje, Marc Casadó, és Inaki Pena kapus is azt forszírozta, hogy igazságot kellene szolgáltatni, „nem olyan nehéz bebizonyítani a tévedést”.

A vereség mellett a bajnokság legeredményesebb játékosát, a 14 gólos Lewandowskit is elveszítette a Barcelona: a 36 éves támadó derékbántalmak miatt kb. két hétre kidőlt.

Az élmezőny:

1. Barcelona	13 meccs/33 pont
2. Real Madrid	12/27,
3. Atlético	13/26,
4. Villarreal	12/24,
5. Osasuna	13/21.

Másfélszeresére drágult a párizsi olimpia

ÁREMELKEDÉS Noha a hivatalos adatok azt mutatják, hogy a párizsi ötkarikás játékok felpörgették a francia gazdaság növekedését, a kormány egyelőre nem fedte fel a teljes olimpiai kiadást, amely további 1,9 milliárd euróval terhelheti meg az állami költségvetést – írta az insidethegames.biz legfrissebb elemzésében.

Három hónappal a nyári játékok után még mindig csak becsült adatok vannak, eszerint az olimpiai büdzsé 4,5 milliárd euróra (1710 milliárd Ft) rúgott, de a decemberre várható pontosabb kimutatás ezt az összeget meg fogja emelni a rendőrtisztek prémiumaival és egyéb közköltségekkel, mintegy 1,9 milliárd euró értékben (ez nem kevesebb, mint 42 százalékos drágulás) – feltételezi a portál.

A forrás idézi az egyik vezető francia költségvetési előadót, Charles de Coursont, aki kijelentette: „Mindenki azt mondja, hogy többe került a vártnál, de az általunk hagyott kép alapján megéri a többletet.”

A helyzetjelentés kitér arra is, hogy Anne Hidalgo párizsi polgármester terve, miszerint a játékok alkalmából felszerelt öt olimpiai óriáskarika ott maradhat az Eiffel-tornyon, dugába dőlt: Gustave Eiffel leszármazottai nem járultak ehhez hozzá – szeptember végén leszerelték azokat, s ezzel párhuzamosan felszámolták az ideiglenes olimpiai helyszíneket is.

A beszámoló a pozitívumok sorában említi, hogy az olimpia nyomán fellendült a franciaországi sportélet. Néhány napja David Lappartient, a Francia Olimpiai Bizottság elnöke úgy fogalmazott, hogy az olimpia és paralimpia országszerte fokozta a lakosság sport iránti lelkesedését, sportklubok alakultak, az igazolt sportolók létszáma határozottan megnövekedett, különösen azokban a sportágakban – így például asztaliteniszben, vívásban és úszásban –, amelyekben Franciaország olimpiai érmeket szerzett.

Lappartient szerint a nyári játékok és a hátrahagyott sportörökség kedvezően befolyásolhatják az Alpokban esedékes, 2030-as téli olimpia megrendezését is. Ez lesz a negyedik alkalom – Chamonix (1924), Grenoble (1968) és Albertville (1992) után –, hogy a franciák havas-jeges játékoknak adhatnak otthont. MTI

Megkezdődött az Amorim-éra

VÁRAKOZÁS Dupla bizonytalanság vett erőt a „vörös ördögökön” hétfő délutánra. Bár hivatalosan megkezdődött Rúben Amorim országlása, és a hírek szerint (magángépen) meg is érkezett új székhelyére, de EU-állampolgár lévén munkavállalási vízumra van szüksége Angliában, amelyet e sorok írásakor még nem kapott meg. Ez nem akadályozta egy gyors látogatásban a Carrington edzőközpontban. A The Guardiannel az élen a lapok bizonytalanok voltak, a 39 éves tréner mit tud kezdeni a csapattal addig, amíg a hivatalos okmány el nem készül.

A szakember emelt fővel hagyhatta el Lisszabont, miután a Sporting hátrányból fordítva 4-2-re verte a Bragát idegenben, így a szezon eddigi mind a nyolc meccsén megszerezték a három pontot. A mérkőzés után Amorim kijelentette, „nincsenek illúziói, nehéz feladat” vár rá Manchesterben, de „késznek érzi magát az új kihívásokra”. A nemzedéke egyik legtehetségesebb edzőjének tartott Amorim november 24-én mutatkozik be a szurkolók előtt az Ipswich elleni, kelet-angliai mérkőzésen. Sir Alex Ferguson 2013-as visszavonulása óta ő a United hatodik állandó trénere, ha az állandó szó az Old Traffordon jelent még bármit is. Egyébként a héten még munkavállalási engedéllyel is csak fél gőzzel tudna dolgozni, elvégre sok játékosa a válogatottakkal készül. Várakozó álláspontot volt a nap folyamán Ruud van Nistelrooy is, aki Eric ten Hag október 28-i menesztése óta megbízott trénerként vezette a csapatot. Van Nistelrooy 2006-ot megelőzően 219 mérkőzésen 150 gólt rúgott a vörös ördögök színeiben, ennek ellenére dicstelenül távozott – akárcsak most, tudniillik a portugál érkező kora este végül jelezte, nem tart igényt a szolgálataira. A Leicester elleni vasárnapi 2-0-s győzelemmel a 48 éves holland veretlenül adta át a stafétabotot, abban a reményben, hogy valamilyen minőségben maradhat a csapatnál. Nem maradhatott.

FOTÓ: MANCHESTER UNITED

Munkavállalási engedélye még nincs, de legalább megérkezett

Pedig a játékosok marasztalták volna, Bruno Fernandes csapatkapitány szerint az egykori álomcsatár minden mérkőzésen mosolyt varázsolt az arcukra.

Az új érában Amorim honfitársa, Fernandes abban bízik, hogy az „új menedzser által kezdeményezett változások közepette egyvalami változatlan marad: a klubnak vissza kell jutnia oda, ahová tartozik”. A bajnokság élvonalába.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

HIRDETÉS

APRÓ

ÉLETJÁRADÉK

ÖZVEGY nő tartási, életjáradéki szerződést kötne minden segítséget vállalva. 06-70/144-5870.

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádogos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

TETŐFEDŐ, bádogos, SOS javításokat is vállalunk. 06-30/6161-015.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Jokic odatette magát

Masszív tripla-duplát ért el az NBA-ben a Denver Nuggetsszel 2023-ban bajnok Nikola Jokics: a szerb center 37 ponttal, 18 lepattanóval és 15 asszisztal zárt a legutóbb döntős Dallas Mavericks ellen 122-120-ra megnyert meccsen. Ez volt a negyedik 30/15/15-ös partija, az elmúlt 40 évben egyedül ő vitte végbe mindezt legalább háromszor. NÉPSZAVA

Érdiék történelmi sikere

Abszolút rali Európa-bajnoki címet nyert az ifjabb Érdi Tibor, Kerék István páros a Historic kategóriában (EHRC), miután az idény utolsó, hétvégén rendezett versenyén, az Akropolisz-ralin másodikként ért célba. Érdiék ezzel a sikerrel a hazai ralisport történetének egyik legrangosabb nemzetközi eredményét érték el. MTI

Szép lövések

Bronzérmet nyert a Hammerl Soma, Dénes András, Havjár Kristóf összeállítású magyar trió a férfi légpuskások csapatversenyében a sportlövők Újdelhiben zajló egyetemi világbajnokságán. A hétfői viadalon a magyar hármas előtt India és a Koreai Köztársaság végzett. MTI

Tennessee tornádója

RÓMAI SZENZÁCIÓ A legenda hosszú távú, sőt örök: Wilma Rudolph a gyermekbénulástól tripla olimpiai diadalig vitte utolérhetetlen sprinterként.

HEGYI IVÁN

Ma harminc éve hunyt el az a halhatatlan, aki megtestesítette a sport és az ember csodáját. A város, amelyben meglátta a napvilágot, róla híres, meg a Monkees 1966-os amerikai listavezető daláról, a Last Train to Clarksville-ről.

Fel sem merülhetett, hogy a rövidtávfutás legendája lesz a jövevényből. Az édesapjának két házasságából született 22 gyereke közül a huszadikként világra jött Wilma Rudolph ugyanis gyermekbénulásban szenvedett.

Mamája nem bírta elviselni a fájdalmat, hogy a folyton egy helyben ülő kislány az ablakból nézi, amint a többiek játszanak. Minden héten egyszer autóbuszon elvitte őt a Clarksville-től 80 kilométernyire lévő Nashville-be, ahol a gyermek különleges gyógykezelést, az édesanya pedig jó tanácsot kapott. Azt mondták neki: a kis beteg mozdulatlan bal lábának napi többszöri masszírozása felgyorsíthatja a gyógyulási folyamatot, ezért a nagy család egésze szerepet vállalt abban, hogy Wilma hétévesen ismét járni kezdett.

Újabb hét esztendő elteltével a kislány már szórta a kosarakat a helyi gyerekcsapatban – volt, hogy egy meccsen 49 pontot dobott –, majd Ed Temple, a Tennessee Állami Egyetem szociológiaprofesszora, egyben fizetetlen atlétaedzője, aki utóbb az Egyesült Államok női atlétacsapatának szakvezetője volt két olimpián is, felfigyelt a kislány – az előzmények alapján szinte hihetetlen – gyorsaságára, és elhívta futni.

FOTÓ: AFP

Ahhoz képest, hogy Wilma gyerekként járni alig bírt, szép karriert futott be

Temple-nek jó szeme volt, nemhiába került ki a keze alól negyven olimpikon: Wilma első kilenc versenyének mindegyikét megnyerte.

Majd a többszörösen hátrányos helyzetű gyermekből az egyetemes sport maradandó nagysága lett. Igaz, tizenhat évesen csak bronzérmet nyert a 4x100-as váltóval és kiesett 200-on az 1956-os olimpián Melbourne-ben, de az amerikai küldöttség legfiatalabb tagja volt.

A bakfist nem zavarta, hogy nem győzött. „Minél többet futottam, annál gyorsabb lettem" – emlékezett újjászületésére, és az 1960-as ötkarikás játékok előtt elsőként vitte 23 másodperc alá (22,9) a 200 méter világcsúcsát. Akkor már „Tennessee tornádójaként" emlegették, majd a La Gazzetta dello Sport a római olimpia közben „Fekete Gazellának" nevezte el.

Rudolph 100 és 200 méteren, valamint a 4x100-as váltóban – Martha Hudsonnel, Lucinda Williamsszel, Barbara Jonesszal – egyaránt aranyérmet nyert, fürdött a rivaldafényben. Mindenütt a világon. Otthon azonban változatlanul előfordult, hogy nem engedték be a Whites only! feliratú éttermekbe. „Feketeként három aranyat szereztem a feketéket üldöző rendszer számára, miközben úgy ünnepeltek, mint a szabad Amerika jelképét" – írta önéletrajzában.

Abban azonban a legszebb mondat ez volt: „Soha ne becsüld alá az álmok hatalmát és az emberi lélek erejét!"

A varázslatos Wilmát az emlékezeten és a lapokon túl a szalag is megőrizte: az NBC tévétársaság 1977-ben kétórás játékfilmet készített róla. A futónőt Shirley Jo Finney, második férjét, Robert Eldridge-et Denzel Washington alakította.

Rudolph úgy hagyott örök nyomot, hogy 22 évesen bejelentette: visszavonul. A sietős búcsút így magyarázta: „Megtörténhetne, hogy a következő ötkarikás játékokon már csak két aranyat nyernék. Csalódást keltene. Inkább maradok a háromnál, még akkor is, ha tudom, Jesse Owens négyszer győzött egyetlen olimpián."

Azért 1961-ben még világrekordokat ért el az év szenzációján, a Moszkvában rendezett Szovjetunió–Egyesült Államok atlétikai viadalon, amelyen összesen hét világcsúcsot jegyeztek. Aztán 1962-ben felhagyott az atlétikával, és 1984-ben Los Angelesben a sportok királynőjének szakkommentátoraként tért vissza.

Tíz évvel később agydaganatot diagnosztizáltak nála; a kór 1994. november 12-én kioltotta az életét. Ötvennégy esztendős korában bekövetkezett halála után három évvel a születésnapját (június 23.) Wilma Rudolph-napnak nyilvánították Tennessee államban, míg Clarksville egyik sugárútját Wilma Rudolph Boulevardnak nevezték el.

Peterdi Pál 1960-ban így írt róla: „Rendes fekete lányt Peggynek hívnak vagy Bessnek, esetleg Maynek, Minnie-nek vagy Mónak. Csakhogy Wilma nem rendes fekete lány. Rendkívüli. Öt méter előnyt ad a világ többi leggyorsabb lányának. Aztán elindul, s a végén öt méterrel veri őket. Ami közben történik, az a leghalkabb, legritmikusabb, leglágyabb New Orleans-i jazz."

A beates Clarksville csak később következett.

Veszélyben az Eb-részvétel?

FIASKÓ Folytatódott a magyar női kosárlabda-válogatott szenvedése: azok után, hogy a gárda a múlt héten az Európa-bajnoki selejtezősorozat 3. fordulójában megalázó vereséget szenvedett a bolgár együttestől Miskolcon (68-83), nem sikerült javítani vasárnap: 74-67-re kikapott. A szlovén együttes korábban soha nem múlta felül a magyar válogatottat.

A ljubljanai meccsen mindösszesze egyetlen percig vezetett a gárda (ekkor 3-4 volt az állás), s ez a tény, illetőleg a kudarc már annak okán is mellbevágó, hogy a sorozat tavaly novemberi nyitányán még csaknem 20 ponttal, 70-51-re nyertek honfitársaink. Sok változás történt azóta, hogy mást nem mondjunk, akkor még Székely Norbert volt a szövetségi kapitány, aki azt követően távozott, hogy nem sikerült kiharcolni az olimpiai szereplést.

A bajnok DVTK felkészülését is irányító Völgyi Péter szerint várható volt, hogy a lepattanók megszerzése kulcsmomentum lehet, mégsem sikerült ennek eleget tenni, e téren is alaposan a magyarok fölé nőttek a szlovénok.

„Könnyű dobásokat hibáztunk, ami főleg a hajrában volt fájó. Remek nyár után alakult rosszul az ősz. Sokkal többet vártunk ettől a két mérkőzéstől, de remélem, februárban mégis ki tudjuk harcolni az Eb-részvételt" – értékelt a kapitány.

Az utolsó két kört majd februárban rendezik, a 40. női Eb-nek Brno, Hamburg, Bologna és Pireusz ad otthont 2025. június 18. és 29. között. NÉPSZAVA

FOTÓ: MKOSZ / GIRGÁSZ PÉTER

Völgyi Pétert márciusban nevezték ki a válogatott élére, azóta két durva pofont szenvedett el az együttes

HIRDETÉS

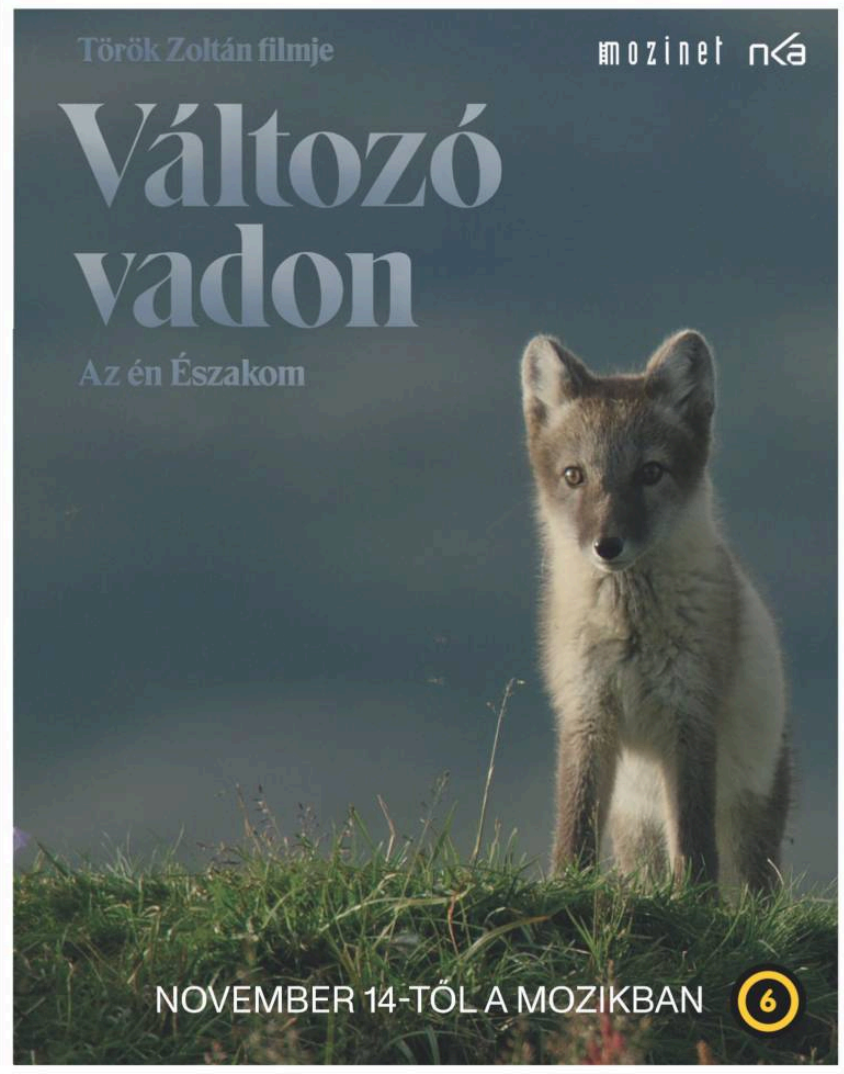

Rókavész Sárváron

Több tucat bejelentés érkezett a sárvári önkormányzathoz az elmúlt napokban az utcákon kóborló rókák miatt. A vadászok csapdák kihelyezésével próbálják megoldani a helyzetet, a befogott állatokat elszállítják. A városvezetés azt kéri, észleléseiket jelezzék e-mailben, telefonon vagy hozzászólás formájában. INDEX

Parasportoló az Antarktiszon

Egy korábbi brit parasportoló, Jonny Huntington elindult, hogy az első fogyatékossággal élő emberként egyedül, síelve jusson el a Déli-sarkra. A 38 éves férfinak egy korábbi agyvérzés miatt a bal oldala teljesen lebénult. Negyven nap alatt 911 kilométert kell megtennie. BBC

Ismeretlen eredetű eszközt találtak

Ismeretlen eredetű szekeret találtak a svájci Alpokban, a mára már nagyrészt elolvadt Schwarzhoragleccsernél. A kétkerekű eszköz bambuszból készült, ami arról árulkodik, hogy nem lehet túlságosan régi, miután a növényt a XVIII. század végén hozhatták be a kereskedők a kontinensre. Hogy ki és milyen céllal készíthette, egyelőre nem tudni. NATGEO

Három hegycsúcs és egy hópihe

SZABÁLYOZÁS 2024. október eleje óta azokban az EU-tagállamokban, ahol kötelező a téli gumi használata, csak akkor minősül az abroncs annak, ha rendelkezik az úgynevezett 3PMSF (3 Peaks Mountain Snowflake, három hegycsúcs hópehellyel) jelöléssel.

BERNAU PÉTER

Több portálon beszámoltak arról, hogy idén október 1-től Németországban és Ausztriában megbüntetik azokat az autósokat, akiknek a téli gumija nem felel meg az új szabályoknak, és nem látható rajtuk a 3 hegycsúcs és a hópihe jelzés. „Olvastam én is ilyen cikkeket, melyek sajnos tévedést tartalmaznak, ezek ugyanis nem német vagy osztrák szabályok. Ezt az előírást az Európai Unió hozta 2018-ban, s minden tagországra egyformán vonatkozik" – mondta a Népszavának Vályi István autós szakértő. Az eddigi M+S jelölésű gumik – a két betű az angol mud és snow, azaz sár és hó rövidítése – 2024. október eleje óta csak akkor minősülnek téli guminak az EU-ban, ha rendelkeznek az úgynevezett 3PMSF (3 Peaks Mountain Snow Flake) jelöléssel is, amely a három hegycsúcs és hópehely szimbólumot mutatja. „Az más kérdés, hogy hol, mennyire veszik szigorúan ezt az előírást. Magyarországon például a téli gumik használata nem kötelező, csak ajánlott. Ezért nálunk nem foglalkoznak azzal, hogy megfelel-e az abroncs a téli gumikra vonatkozó előírásoknak. Más a helyzet, ha valaki balesetet okoz, mert akkor a biztosító az elsők között vizsgálja ezt a kérdést, s épp az uniós előírásokra hivatkozva tagadhatja meg a keletkezett kár megtérítését, ha nem volt megfelelő téli gumi az autón. Sőt, a biztosítók még a négy évszakos gumik esetén sem fizetnek, mert az EU-s szabályok ezeket sem tekintik téli guminak."

A szakember hozzátette: Ausztriában, illetve Németországban a havas, jeges hegyi utakon komoly jelentősége van annak, hogy megfelelően felkészített járművekkel közlekedjenek az autósok, ehhez hozzátartozik a kellően barázdált téli gumi is. „Teljesen természetes és normális ez a hozzáállás ezekben az országokban, de nem csupán az osztrákok és a németek veszik szigorúan az uniós szabályok betartását és betartatását, a legtöbb EU-s tagállamban ellenőrzik a téli gumikat" – hangsúlyozta Vályi. „Így próbálják elkerülni az érintett tagállamok, hogy tömegbalesetet okozzon valaki, aki olyan helyről jön, ahol nem ennyire szigorúak a szabályok, illetve azok betartatása."

FOTÓ: AFP/WOLFGANG KUMM

Azokban a hónapokban, amikor a középhőmérséklet konstans módon 7 °C alatti, érdemes téli gumit használni

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Ausztriában és Németországban 60-80 euró (24–32 ezer forint) is lehet a büntetése annak az autósnak, aki nem az EU-előírások szerinti téli gumival kel útra. Az abroncsokat úgynevezett mélységi ellenőrzés keretében vizsgálják meg, a téli időszakban a külföldről érkező autósoknak számítaniuk kell arra, hogy a rendőrök megállíthatják őket egy ellenőrzésre.

Vályi István elmondta, hogy 2018 óta már csak az új szabályozásnak megfelelő téli gumikat gyártanak; a problémát az okozhatja, hogy a gumik hivatalosan tíz évig is használhatók, ha addig nem kopnak el. Bár úgy gondolja, kevés téli gumi bír ki tíz évet. „Nem lehet megmondani, melyik gumi hány évig bírja, ez több összetevőtől függ: meghatározza az autó típusa, mennyit közlekedik a jármű akkor, amikor tele van és nagyobb a súlya, de a megtett táv sem mindegy. Egy üzletkötőnél, aki évi 40-50 ezer kilométert is közlekedik, sokat jár autópályán, egészen más a gumik élettartama, mint annál, aki kizárólag a városban használja az autóját, és nem megy vele évente 4-5 ezer kilométernél többet. Napjainkra megváltoztak az autózási szokásaink, sokkal többet használjuk a kocsinkat, mint régen, a technikai fejlesztésekkel az autók tömege is nőtt, az előírások is változnak. Egy gépkocsi például, ami 2012-ben a töréstesztben 5 csillagot kapott, könnyen lehet, hogy idén nem kapna 2-nél többet."

A szakértő arra is felhívta a figyelmet, hogy a legjobb energiabesorolású gumikkal lehet, hogy kevesebbet fogyaszt az autó, viszont ezek az abroncsok gyorsabban kophatnak. „Főleg a plug-in hibrid és az elektromos autóknál lehet megfigyelni, hogy a legjobb energiabesorolású abroncsnál a profilmélység alacsonyabb, mint a kevésbé jó besorolásúnál; ettől kezdve ki kell számolni, mi éri meg jobban: korábban lecserélni a gumit, mert gyorsabban kopik, vagy tartósabb gumival közlekedni, aminél kicsit rosszabbak a fogyasztási mutatók."

Arra a fölvetésre, hogy 30-40 évvel ezelőtt vagy még régebben nem voltak külön téli és nyári gumik, Vályi István úgy reagált: megváltoztak az autózási szokások, mások a gépkocsik paraméterei, biztonságosabbak lettek, nagyobb a tömegük, ami az abroncsokat is jobban terheli. Korábban nagyon tartós kaucsuk volt az autógumikban, ezeket már nem szabad használni, szintetikus anyagok helyettesítik, melyek élettartama rövidebb.

Ahány ország, annyi szokás

A magyar turisták körében népszerű téli célországok közül Szlovákiában az autóbuszoknak és teherautóknak a naptári tél idején kötelező legalább az első abroncsokon téli gumival közlekedni; az autóknál akkor elvárás a téli gumi, ha havasak, jegesek az utak. Szlovákiában elfogadják a négy évszakos gumikat is. Csehországban november 1. és április 30. között csak a 3,5 tonnán felüli tehergépjárműveknél kötelező a téli gumi, az első tengelyen. Franciaországban a szabályozás ugyanolyan szigorú, mint Németországban és Ausztriában. Olaszországban tartományonként változnak a szabályok. A francia határ közelében október 1-től április 15-ig kötelező az EU-s szabványoknak megfelelő téli gumi, délen, például Szicíliában értelemszerűen egyáltalán nem kell használni.

A négy évszakos

Azoknak érdemes négy évszakos gumival közlekedni, akik egy évben nem autóznak 4-5 ezer kilométernél többet, és nem hagyják el a lakóhelyüket, nem mennek a gépkocsijukkal autópályára vagy országútra. A többfunkciós gumi több időszakban is használható, de egyikre sem tökéletes, ezért érdemes alaposan átgondolni a megvásárlását.

NEM KÖTELEZŐ

VÁLYI ISTVÁN

Magyarországon a téli gumik használata nem kötelező, csak ajánlott. Ezért nem foglalkoznak azzal, hogy megfelel-e az abroncs a téli gumikra vonatkozó előírásoknak

Boldog névnapot, Jónás, Renátó!

A Jónás héber eredetű férfinév. Jelentése: galamb. A Renátó latin eredetű férfinév, jelentése: újjászületett.

KENÓ — November 11.

2	3	11	13	14	18	24	25	26	34
35	43	44	62	64	70	73	75	78	79

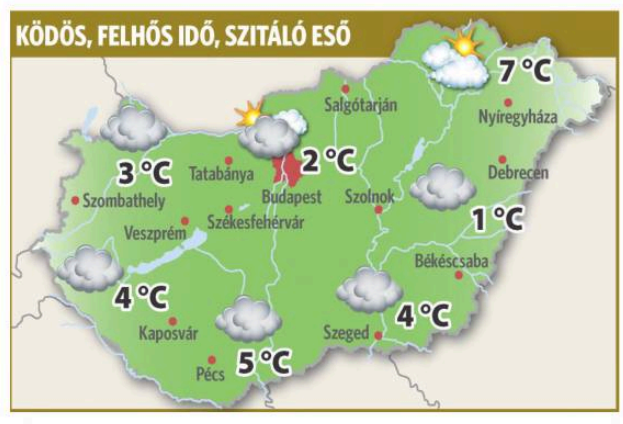

Eltévedt egy brit műhold

KÜLÖNÖS Elmozdították pályájáról az Egyesült Királyság legrégebbi műholdját, egyelőre nem világos, hogy pontosan ki, mikor és miért. A Skynet–1A-t 1969-ben indították útjára, alig néhány hónappal azután, hogy először léptek emberek a Holdra. A szerkezetet Afrika keleti partjai fölé pozicionálták, hogy a brit haderő számára továbbítson kommunikációs jeleket. Amikor az űreszköz néhány évvel később leállt, a gravitáció várhatóan még keletebbre, az Indiai-óceán fölé vitte volna. Ma azonban különös módon egy fél bolygóval arrébb, 36 ezer kilométerrel az amerikai kontinens fölött helyezkedik el. NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. november 13., szerda | 152. évfolyam, 264. szám | Ára: 560 forint

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLÓ

Viszik Budapest pénzét

A főváros éves bevételének negyedét, 105 milliárd forintot vonna el jövőre a kormány, miközben az olimpiarendezéshez akarják elnyerni a támogatását. **2. oldal**

Oroszország éppen feléli saját jövőjét

Aranykornak tűnik a mostani időszak a felpörgetett hadiipari termelésnek köszönhető növekedés miatt, de a túlköltekezésnek nagy böjtje lesz, két generáció fogja nyögni – figyelmeztet az orosz közgazdászprofesszor. **7. oldal**

Megritkított káderdűlő

Néhány éve szinte kivétel nélkül minden sportszövetség élén fideszes politikus állt, azóta azonban sorozatban engedik át a vezető posztokat a náluk jóval hitelesebb bajnokoknak. **15. oldal**

Vizsgálat bármi áron

CSALI A Nemzeti Védelmi Szolgálatnál megengedőbb a belügy abban, használható-e pedofilok kiszűrésére gyermekpornográf fotó.

MUHARI JUDIT

Újabb fordulatot vett a gyermekvédelemben dolgozók úgynevezett kifogástalan életviteli vizsgálatsorozata – derül ki a Belügyminisztérium lapunknak adott válaszából. A tárca tájékoztatása ugyanis részben eltér az ellenőrzéseket végző Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) álláspontjától.

Egy törvénymódosító javaslat alapján az NVSZ munkatársai akár gyermekpornográfiával összefüggő bűncselekményt is elkövethetnek az eljárás során. Az NVSZ állította: ennek a módosításnak csak az a célja, hogy ha a vizsgálat során gyermekpornográf képet adnak át a védelmi tisztnek, akkor mentesüljön a gyermekpornográfia bűncselekmény elkövetése alól, hiszen már az ilyen tartalmú fotó birtoklása is bűntett. A belügy viszont most azt állítja, hogy ennél többről szól a módosítás. Azt kérdeztük: cél, hogy szabad kezet kapjanak az NVSZ munkatársai, és így akár gyerekeket is felhasználhassanak a pedofíliával gyanúsított dolgozó lebuktatására? Erre azt írták: „Az NVSZ állományának tagja a jogszabályban meghatározott bűncselekmény valamelyikét abban az esetben követheti el, ha az a megbízhatóság ellenőrzéséhez elengedhetetlenül szükséges.”

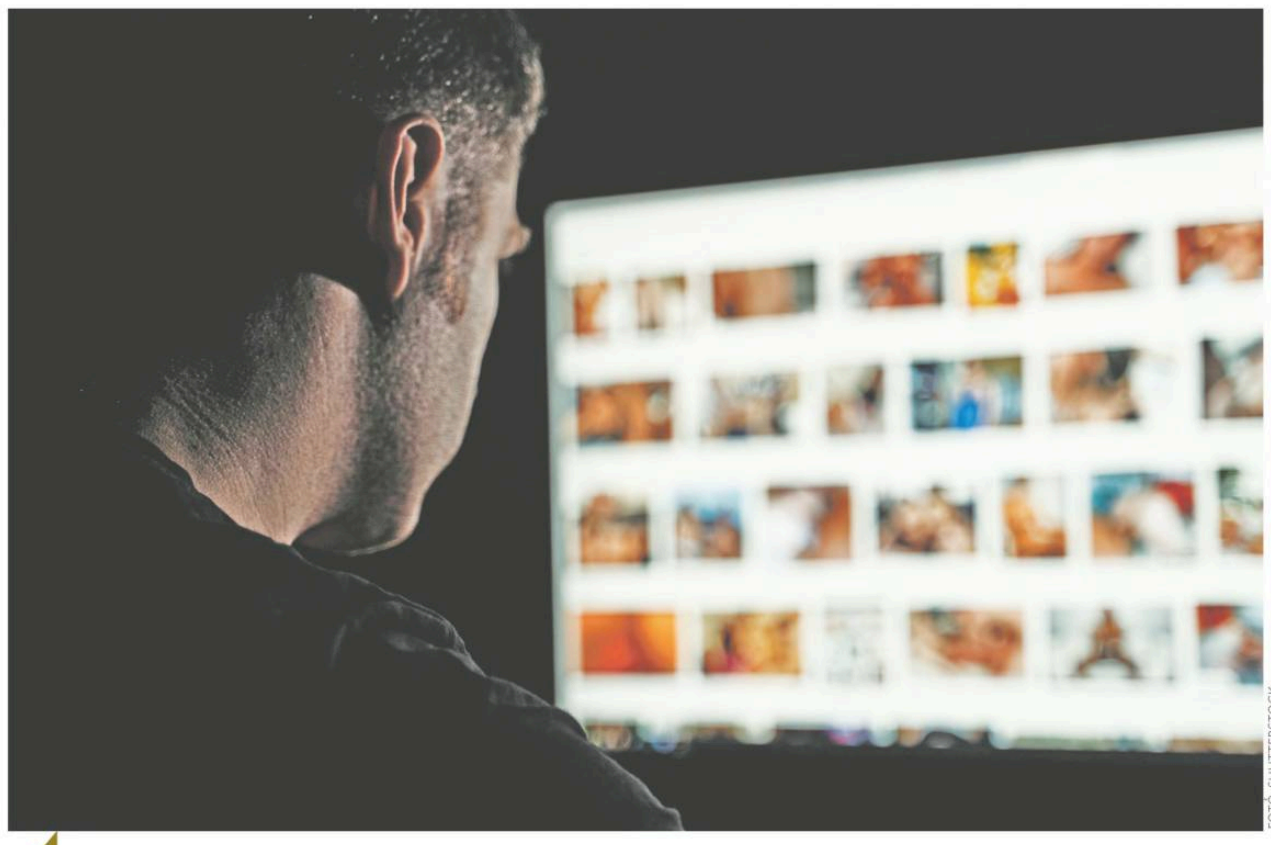

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Az NVSZ ellenőrei gyakorlatilag szabad kezet kapnak

Az érintett – Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes által a közelmúltban benyújtott – törvénymódosító javaslat szerint az ellenőrzéseket végzők megszerezhetnek, tarthatnak, kínálhatnak, átadhatnak, hozzáférhetővé tehetnek, készíthetnek, forgalomba hozhatnak tizennyolcadik életévet be nem töltött személyt ábrázoló pornográf felvételt.

FOLYTATÁS A 3. OLDALON

Nemzetpolitika felülírva

ÉRDEKDIPLOMÁCIA A szlovákiai magyarság rendszerváltás utáni legnehezebb időszakát látszik újraéleszteni a Fico-kormány kulturális minisztériuma által kidolgozott államnyelvtörvény-javaslat. A nem nyilvános, de a sajtóba kiszivárgott tervezet a közélet több területén megtiltja a nemzeti kisebbségek anyanyelvhasználatát, s súlyos bírságot irányoz elő a törvény megsértése esetén. Az Orbán-kormány nem tiltakozik a tervezett szigorítás miatt, a hétfőn Pozsonyban tárgyaló Szijjártó Péter külügyminiszter azzal nyugtatta a kedélyeket, hogy tárgyalópartnere, Peter Žiga házelnök, akit barátjának nevezett, arról biztosította, hogy a módosítás nem veszélyezteti a kisebbségi nyelvhasználatot. Az Orbán-kormány szlovákiai szövetségese, a Magyar Szövetség, amely korábban „abszurdnak” nevezte a nyelvtörvény szigorítását, kínos helyzetbe került.

Szijjártó Péternek „megnyugtatta” barátja, Peter Žiga szlovák házelnök

FORRÁS: KKM

A kulturális tárca vezetése tegnap mutatta be először a tervezetet a kisebbségi kormánybiztosnak. Kiderült, a hivatalos változat lényegében azonos a kiszivárgott dokumentummal.

BŐVEBBEN A 7. OLDALON

Emelkedő pályán az infláció

ÁRAK Októberben a várakozásokra rácáfolva „csak” átlagosan 3,2 százalékkal nőttek a termékek és szolgáltatások árai a múlt évekhez képest a KSH mérése szerint. Szeptemberben 3 százalékos volt a pénzromlás. A visszafogott drágulás oka, hogy a szolgáltatások árának emelkedése az előző hónapban mért 8,4 százalékhoz képest 7,2 százalékra esett, azaz olcsóbbak lettek, s ez ellensúlyozta a élelmiszerek átlagot jóval meghaladó, 4,5 százalékos inflációját. A szolgáltatások között különösen nagy súllyal szerepeltek a mobilszolgáltatók árvíz idején tett engedményei. Az év végéig még tovább gyorsul az infláció, decemberre 4,5 százalék közelében várható, ám a lakosság érzete ennél jóval magasabb lehet.

RÉSZLETEK A 6. OLDALON

Nem létező cégnél „dolgozik” Vogel

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Magyar Péter bemutatja a „zsarolós” hangfelvételt. Egyre csúnyább részletek

LINKEDIN Egy nem létező cég „commercial specialist-jeként” szerepel az üzleti közösségi hálón, a Linkedinen Vogel Evelin, Magyar Péter volt barátnője – vette észre lapunk. Szakmai profilja szerint 2021 óta egy Aston Media Studió nevű cégnél dolgozik. Csakhogy nincs nyoma ilyen cégnek. Vogel lapunknak elismerte: „A Linkedinemet nem használom, már nem is nagyon tudok hozzáférni, így frissíteni sem. Azt a céget a volt párommal közösen terveztük beindítani. Volt is néhány megbízásunk, de még korábbi cégekkel. A projektünk végül leállt, így bejegyezve sincs ilyen nevű cég.”

Ez azért is érdekes mert tegnap nyilvánosságra került egy újabb felvétel arról a nyári beszélgetésről, amelyben Vogel 30 millió forintot két a Tisza Párttól. A nő arról is beszélt: nehéz anyagi helyzetbe került, le van nullázódva. Szerinte Magyar ki tudta volna fizetni a 30 milliót, mert „bennfentes információk” birtokában üzletelt a tőzsdén.

CIKKÜNK A 4. OLDALON

Erasmus-ügy: nem szóltak Brüsszelnek

ÜZENETEK Az Európai Bizottság (EB) még nem kapta meg az alapítványi formában működő felsőoktatási intézményekről szóló törvény módosított szövegét – tájékoztatta lapunkat Ujvári Balázs szóvivő. A hivatalos értesítés híján az EB nem tudja megállapítani, hogy a jogszabály összhangba került-e a brüsszeli elvárásokkal, így nem képes lépéseket tenni annak érdekében sem, hogy a magyar egyetemek ismét hozzáférjenek az Erasmus+ oktatási csereprogramhoz, valamint részt vehessenek a Horizont Európa kutatás-fejlesztési projektjeiben. Hankó Balázs kultúráért és innovációért felelős miniszter a napokban az Inforádiónak nyilatkozva mégis azt állította, hogy Brüsszelben pattog a labda. Vagyis a kormány úgy várja Brüsszeltől a megoldást, hogy még el sem küldte a törvény szövegét.

FOLYTATÁS A 2. OLDALON

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

A csereprogramból kiszorult hallgatók mindenképpen rosszul járnak

Vogel Evelin szerint Magyar Péter bennfentes információk birtokában üzletelt a tőzsdén.

Erasmus-ügy: nem közölték a módosítást a Bizottsággal

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A 27 kormányból álló EU Tanács 2022 decemberében függesztette fel a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok által működtetett 21 egyetem részvételét a két uniós finanszírozású programban. Indoklásában korrupciós kockázatnak ítélte, hogy a jelentős állami támogatásban részesülő intézmények irányító testületeiben magas rangú állami és kormányzati tisztségviselők ülnek, akik alkalmasint döntenek ezeknek a forrásoknak az odaítéléséről. Aggasztónak ítélte, hogy rájuk nem is vonatkoztak az összeférhetetlenségi szabályok.

A döntést követően a kormány többször is nekifutott az előírások Brüsszelnek tetsző módosításának, miniszterek mondtak le a kuratóriumi tagságukról és tárgyalások kezdődtek Budapest és Brüsszel között a lehetséges megállapodásról. Az EB utoljára tavaly decemberben értékelte a helyzetet és megállapította, hogy továbbra is fennállnak az említett alapítványokkal kapcsolatban azonosított gyengeségek. Mivel Magyarország azóta sem értesítette az uniós testületet korrekciós intézkedésekről, a minősítés nem változott.

A kormány állítása szerint a novemberi jogszabály-módosítás kielégíti a bizottsági várakozásokat, mert politikusok és köztisztviselők

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

Hankó Balázs szerint Brüsszelben pattog a labda. Tévedett

széles körét fosztja meg a kuratóriumi tagság lehetőségétől, kétszer hat évre korlátozza hivatali idejüket és egy évben limitálja a várakozási időt, vagyis azt az időszakot, amíg egy tisztségéről lemondott politikus nem vállalhat szerepet az irányító testületben. A törvény az Állami Számvevőszékre bízza, hogy ellenőrizze, a kuratóriumba meghívott tagok megfelelnek-e az összeférhetetlenségi és egyéb szabályoknak. (Ide kapcsolódik az a tegnapi hír, miszerint A Mészáros Lőrinc-féle MBH elnökét, Barna Zsoltot választották a Pécsi Tudományegyetemet fenntartó alapítvány kuratóriumi elnökévé).

Az Európai Bizottság mindaddig nem kívánja minősíteni a jogszabályi változtatásokat, ameddig nem kap azokról hivatalos értesítést. Információink szerint korábban több tervezetet is véleményezett, és egyik sem nyerte el maradéktalanul a tetszését.

Ujvári Balázs lapunknak elmondta: ha Budapest elküldi Brüsszelbe a törvény szövegét, a biztosi kollégiumnak alapesetben egy hónapja van rá, hogy értékelje, de ki is tolhatja a határidőt. A feladat várhatóan a következő EB-re hárul, amely leghamarabb november végén állhat fel.

Megkérdeztük a Miniszterelnökséget, a Miniszterelnöki Kabinetirodát és a Kulturális és Innovációs Minisztériumot, hogy miért nem továbbították a módosított jogszabályt az Európai Bizottságnak, illetve mikor tervezik ezt megtenni, de a megadott időpontig nem válaszoltak.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

LAPSZÉL

Újabb vádemelés Schadl ellen

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása és befolyással üzérkedés miatt nyújtott be vádiratot Schadl György és három társa ellen a Központi Nyomozó Főügyészség a Fővárosi Törvényszéken – számolt be a 24.hu. A vádirat lényege szerint 2018 augusztusában két önálló bírósági végrehajtó-helyettes felvette a kapcsolatot egy végrehajtónak pályázó személlyel, akivel közölték, hogy kapcsolatrendszerükön keresztül biztosítják a kinevezést, cserébe a leendő iroda bevételéből részesedést kértek. Az ügyészség szerint a nyereség 85 százalékát kellett volna leadni három éven keresztül. A pályázó kinevezésekor tájékoztatta a korrupciós megállapodásról Schadl Györgyöt, a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar volt elnökét, aki a megállapodás felbontására utasította őket, így végül nem történt pénzkifizetés. NÉPSZAVA

OLAF-vizsgálat a bölcsőde miatt

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Az Európai Unió csalás elleni hivatala, az OLAF vizsgálatot indított a 677 millió forintból megépített, összesen 12 férőhelyes kazári minibölcsőde ügyében, miután Hadházy Ákos (képünkön) februárban bejelentést tett az esetről – áll a szervezet levelében, amelyet a független parlamenti képviselő kirakott a Facebook-oldalára. Az Integritás Hatóság még májusban indított vizsgálatot a kazári bölcsőde ügyében, miután a politikus felhívta rá a figyelmet. A Nógrád megyei Kazár településen uniós forrásból épült bölcsőde 677 millió forintból. A képviselő számításai szerint egy férőhelyet így 56 millió forint európai támogatásból építettek meg. NÉPSZAVA

Viszik a pénz negyedét

SARC A főváros bevételeiből 105 milliárdot vonna el jövőre a kormány, miközben éppen az olimpiarendezéshez akarják elnyerni a támogatását.

SZALAI ANNA

Többet venne ki a főváros kasszájából jövőre az Orbán-kormány, mint amennyibe a parkok és temetők gondozása, az idősotthonok, a fővárosi rendészet működtetése, a hajléktalanellátás, a fővárosi kezelésű színházak támogatása, a közútkezelés és a köztisztasági feladatok ellátása együttesen kerül egy év alatt. A 2025-ös állami költségvetés hétfőn napvilágra került tervezete szerint két tétellel összesen 105 milliárdot vonnának el a 430-440 milliárd forint összköltségvetésű Budapesttől.

A legnagyobb tétel a szolidaritási hozzájárulás, amelynek összege a megadott képlet szerint 2025-ben 90 milliárdra növekszik az idei 75 milliárdról. Holott az Állami Számvevőszék már a korábbi, jóval alacsonyabb összegű szolidaritási hozzájárulásokkal terhelt 2020–2022-es évek alapján is arra jutott, hogy „a főváros 2021-től a központi költségvetés nettó befizetőjévé vált, mivel az államnak fizetett szolidaritási hozzájárulás összege meghaladta a központi költségvetésből az ellátott feladatokhoz biztosított működési támogatás összegét, vagyis Budapest finanszírozza az állam működését” és nem fordítva, ahogy a Fidesz gyakorta hangoztatja.

„Budapest immáron a többszörösét fizeti annak, mint amennyit a Fidesz-barát időkben elvontak tőle. A Tarlós István vezette fővárosnak még 5 milliárdot kellett utalni az állami kasszába ezen a címen, Karácsony Gergelynek a következő évben már 10 milliárdot. Jövőre pedig újabb 20 százalékkal, 90 milliárdra emeli a befizetendő összeget a kormány” – magyarázza Kiss Ambrus, aki szerint a fővárosi önkormányzatnak a szolidaritási hozzájárulási perben hangoztatott érvelését támasztja alá, hogy jövőre már miniszteri rendeletbe kell foglalni az egyes települések által befizetendő hozzájárulás összegét, nem lesz elég csak egy csekket küldeni, ahogy eddig. (Az Alkotmánybíróság döntésével ismét visszakerült a Fővárosi Törvényszékhez a per, amely még nem tűzte ki a következő tárgyalási napot.)

De ez sem elég. A kormány új sarcötlete a Versenyképes járások program, amelyet a tehetősebbnek ítélt településekkel finanszíroztatna a kabinet. A járások az iparűzési adó 2025. évi többletével feltöltött területfejlesztési alaptól kérhetnek majd támogatást a beruházásaikhoz. Ez az adótöbblet a Pénzügyminisztérium kalkulációja szerint jövőre 65 milliárd forint lesz. Az Önkormányzatok Nemzeti Együttműködési Tanácsának (ÖNET) hétfői ülésén elhangzottak szerint ennek a pénznek a 45 százalékát Budapesttől tervezik beszedni. Ez nem csupán a fővárosi önkormányzatot, hanem a kerületeket is sújtja, hiszen a forrásmegosztási törvény szerint az iparűzési adó bevételek 54 százaléka illeti meg a fővárost és 46 százalék a kerületeket. A fővárostól elvonni kívánt 29,2 milliárd forintból így várhatóan 15 milliárdot fizet a főváros, a többit a kerületek, így nekik is tovább szűkül a pénzügyi mozgásterük. Az önkormányzati szféra helyzetét nehezíti, hogy az állami normatív támogatások alig egy százalékkal növekednek jövőre, miközben az infláció 3,5 százalékos. Így ez már önmagában is veszteséget jelent majd a településeknek.

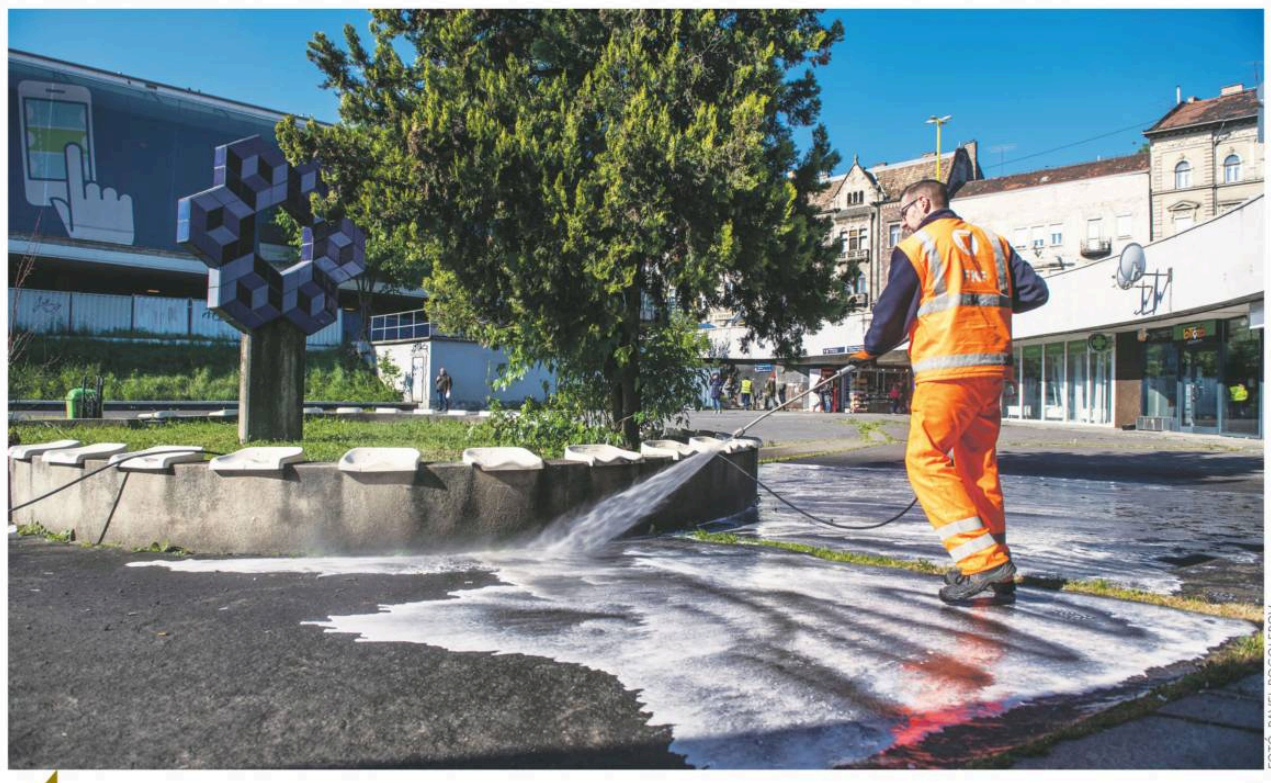

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Többet vesz ki a kormány a fővárosi kasszából, mint amennyibe például a parkok gondozása, az idősotthonok, a hajléktalanellátás, a színházak támogatása vagy épp a köztisztasági feladatok együttesen kerülnek

„A fővárost érintő közvetlen állami elvonás 105 milliárd lehet jövőre. Ez több mint ötszöröse annak, amennyi támogatást a főváros a Budapesti Közműveknek ad a parkok, temetők, köztisztasági feladatok ellátására” – végez gyors számvetést Kiss Ambrus, a Főpolgármesteri Hivatal főigazgatója, aki egyúttal arra is felhívja a figyelmet, hogy az adott év adóbevétel-növekményének összege legkorábban decemberben válik láthatóvá, de még akkor is vannak bizonytalanságok a speciálisan adózó cégek miatt, így a pontos összeg csak a következő év májusára derül ki. Az elvonás módját ugyan később egy másik jogszabályban pontosítják, de a kormány már jelezte, hogy ez a tétel is bekerül az állami normatíva-önkormányzati befizetések elszámolási rendszerébe, így várhatóan még azelőtt beszedik a pénzt, minthogy pontosan tudni lehetne, mennyit is lehetne ezen a címen kérni.

Mindezek után jogosan merül fel a kérdés, hogy mire is alapozhatta Lázár János építési miniszter azt a felvetését, miszerint a főváros, ha szeretné, akkor képes lenne arra, hogy új közlekedési, vagy új természettudományi múzeumot építsen, amit azután Vitézy Dávid azzal toldott meg, hogy a tárcavezető legközelebb azzal áll majd elő, hogy Budapest építsen magának kórházat is.

„Lázár miniszter úr összekeveri az osztogatást a fosztogatással. A semmiből nem építhető valami. Jelenleg az a napi kérdés, hogy a metró működését biztosítsuk, nem az, hogy bármit építsen a város” – válaszolta erre Kiss Ambrus. A főigazgató a Népszava felvetésére, miszerint az újabb miniszteri kirohanás, illetve a pénzügyi présen való újabb tekerés után mennyire bízhat a főváros abban, hogy az olimpiarendezéshez való hozzájárulás fejében ígért infrastrukturális beruházások valóban megvalósulnak, azt mondta: „cinizmussal nem lehet bizalmat építeni, erősen rontja az együttműködési szándékot. Bármiféle megállapodás a kormánnyal csak a korábbinál jóval erősebb garanciák mellett képzelhető el”.

ARÁNYOK

KISS AMBRUS:

Budapest a többszörösét fizeti annak, mint amennyit a Fidesz-barát időkben elvontak tőle

Kifogástalan életvitel, kifogásolható vizsgálat

KONTROLL A Belügyminisztérium szerint nem zárható ki, hogy akár gyermekpornográf fotókat felhasználva próbálják leleplezni a pedofilokat.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A törvényjavaslat benyújtását követően több szakember állította, mindez felhatalmazást ad a rendőröknek arra, hogy gyerekeket használjanak fel egy pedofíliával gyanúsított dolgozó lebuktatására. A tervezet indoklásában is az szerepel, hogy „mivel a gyermekvédelmi rendszerben dolgozók vizsgálata az NVSZ hatáskörébe került, indokolt, hogy a gyermekekkel szemben megvalósítható, érdekeiket leginkább sértő tényállások vonatkozásában is el lehessen járni”.

Az NVSZ korábban közölte: határozottan visszautasítja azokat az állításokat, hogy törvény módosítását követően gyermekekről gyermekpornográf felvételeket készítenének. Szerintük a cél az, hogy ne legyen büntethető munkatársuk, ha az eljárás során gyermekpornográf kép kerül a birtokába. – Akkor ezt kellett volna beleírni – reagált az NVSZ álláspontjára Zeller Judit, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) munkatársa.

Mivel a törvénymódosító javaslatot Semjén Zsolt kormányfőhelyettes nyújtotta be, kérdéseket küldtünk a Miniszterelnökségnek. Arra vártunk választ, hogy a kritikák nyomán várható-e a pontosítás, módosítás a szövegben. A kancellária helyett a Belügyminisztérium válaszolt. A tárca – amellett, hogy nem zárta ki gyermekpornográf fotók bevetését a vizsgálatok során – leszögezte: a megbízhatósági vizsgálatra minden esetben ügyészi jóváhagyással kerülhet sor, gyerekek pedig nem kerülhetnek a megbízhatósági eljárással összefüggésbe hozható szituációba. Az NVSZ tisztje a vizsgálat során a gyerekeket nem használhatja eszközként, sérelmükre bűncselekményt nem követhet el. A Belügyminisztérium megjegyezte azt is: „Több lehetséges és alkalmas intézkedés közül azt kell választani, amelyik a legkisebb korlátozással, károkozással jár.”

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

A gyermekvédelmi dolgozók közül sokan vegzálásnak tartják a vizsgálatokat

596 dolgozó távozott szeptemberig a gyermekvédelemből, jobbára azért, mert megalázónak tartják az eljárást

Zeller Judit, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) munkatársa lapunknak úgy fogalmazott: azért vannak a törvények, hogy pontos keretet adjanak, ne a személyek, szervezetek egyéni értelmezésén, jóhiszeműségén múljon az alkalmazásuk. A megbízhatósági vizsgálat elvégzésének szabályai persze rögzítik, hogy az NVSZ-nek arányosan kell fellépnie, és tagjai csak akkor követhetnek el bűncselekményt, ha ez elengedhetetlenül szükséges a jó cél eléréséhez. Ettől még nem hiányozhat az, hogy bizonyos bűncselekmények teljesen ki legyenek zárva ebből a körből – mondta a szakember.

Mint arról többször írtunk, a kegyelmi botrány nyomán rendelte el a kormány a gyermekvédelmi dolgozók ellenőrzését. Az érintetteknek először egy kérdőíven kell válaszolniuk az anyagi helyzetükről, szórakozási szokásaikról, a velük egy háztartásban élő felnőtteknek is vállalniuk kell, hogy bármikor vizsgálhatja őket a „rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve”. Ezután az NVSZ munkatársai az otthonukba is kimennek, ott újabb kérdéseket tesznek fel, a szomszédoktól is érdeklődnek. Aki ehhez nem járul hozzá, azt elbocsátják.

KORLÁTOZÁS

ZELLER JUDIT: Bizonyos bűncselekményeket teljesen ki kellene zárni abból a körből, amelyek alól felmentést kap az NVSZ

Szeptemberig 596-an távoztak a gyermekvédelemből, jobbára azért, mert elfogadhatatlannak, megalázónak tartják az eljárást. Arról nincs információ, hogy akár csak egyetlen dolgozó is fennakadt volna a vizsgálaton bántalmazás vagy pedofil bűncselekmény miatt. Ugyanakkor a Gyermekjogi Civil Koalíciónak tudomása van több olyan gyermekvédelmi dolgozóról és nevelőszülőről, akiknek az eljárás során megalázó és zavarba ejtő, a szexualitással kapcsolatos kérdésekre kellett válaszolniuk. Például arra, mikor vesztette el a szüzességét, egyedülálló nőként hogyan él szexuális életet, illetve hetente hány alkalommal és milyen módszerekkel él szexuális életet. Az NVSZ ezzel összefüggésben közölte: a vizsgálatot minden esetben a munkáltató kéri tőlük, szexuális szokásokra vonatkozó kérdések a kérdőíven nincsenek.

MUHARI JUDIT

Vizsgálat indult cikkünk nyomán

Hivatalból vizsgálatot indított az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala a kórházban hagyott több száz csecsemő státusának, ellátásának mielőbbi rendezése kérdésében – közölte a Gyermekjogi Civil Koalíció. Azt követően döntöttek erről, hogy lapunkban elsőként megírtuk: olyan súlyos a nevelőszülő-hiány, hogy országosan 280-300 újszülött rekedt kórházakban. Őket nem akarják vagy nem tudják hazavinni szüleik, és a gyermekvédelmi rendszerben sincs hely számukra. A Gyermekjogi Civil Koalíció október végén soron kívüli vizsgálatot kért az ombudsmantól az ügyben. Vizsgálatokat tartanak szükségesnek arról is, hogy miért van a gyermekvédelmi szakellátás rendszerében 500 olyan nevelőszülő, akinél egyetlen gyerek sincs, miközben 1500 három év alatti gyermek otthonban él.

Kutatóhálózat-átalakítás: „A tempó egyszerűen nem jogállami”

TERVEK „Privatizáció fenyegeti a legnagyobb magyar kutatóhálózatot” – kongatta meg a vészharangot az Akadémiai Dolgozók Fóruma (ADF), miután Gulyás Balázs, a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat elnöke és Jakab Roland, a szervezet vezérigazgatója az Indexnek és számos egyéb hírportálnak adott interjúban jelentették be: jövő év januárjában életbe léphet a törvény, amelynek értelmében a HUN-REN új modellben kezdheti meg a működését, már 2025. április 1-jétől. A törvénytervezet véleményezésére november közepéig adtak időt az érintett kutatóközpontoknak.

Mint azt Péter Lászlótól, az ADF elnökétől megtudtuk, az intézetek vezetői november 7-én az esti órákban kapták meg a normaszöveg-tervezetet, és utána kezdték ezt megosztani a kutatóhálózat dolgozóival véleménykérésre, amire csütörtökig van lehetőségük a dolgozóknak. „A mostani egyeztetés nyilván nem lehet érdemi, és a tervezett újonnan felálló szervezet víziója sem kiérlelt, és nem is elfogadott, szemben azzal, amit a közelmúltban megjelent interjúk sugallnak. A tempó egyszerűen nem jogállami” – mondta a Népszavának Péter László.

A törvénytervezet lényege, hogy a 11 egykori MTA-kutatóközpontot, 7 egykori MTA intézetet plusz a Bay Zoltán Kutatóhálózatot és a jelenlegi HUN-REN Központot egyetlen jogi személlyé gyúrják össze. Ezt a lépést Gulyás Balázs úgy indokolta az Indexnek adott interjúban, hogy „egy hálózat hatékonyan nem tud működni ilyen széttagolt struktúrában. (...) Ha egyetlen jogi személy marad, akkor lesz egy olyan tárgyalóképes, ütőképes partnere a kormánynak, amely képes a teljesítményalapú finanszírozási modell alapján új szerződést kötni.”

Ezzel szemben az ADF úgy értékeli a tervezetet, hogy „a magyar kormány az MTA egykori kutatóhálózatát gyakorlatilag az egyetemi átalakulásokból ismert közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok mintájára privatizálná. A véleményezés alatt álló törvénytervezet a jelenlegi kutatóintézetek megszüntetését tartalmazza, és a kutatóhálózat ma még ismeretlen tervek szerinti szervezeti átalakítását vetíti előre.”

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Tudóssorsok: tüntettek a jobb fizetésért, tiltakoznak a privatizáció ellen

Péter László szerint látványos, hogy a javaslat nem nevezi alapítványnak az újonnan létrejövő szervezetet, holott a felépítés és a működési jellegzetességek azonosak. Az irányító testületnek nevezett vezetői grémium első kinevezését a miniszterelnök, illetve a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszter végezné el, vagyis jó esélyel politikai kinevezettek irányítanák a szervezetet. „A lemondó vagy más okból kieső tagokat a testület önmaga pótolná. Éppen ez a feudális öröklési rend az egyike azon vonásoknak, amelyet az EU kifogásol az egyetemeknél. Prognosztizálni lehet a közvetlen veszélyt, hogy a most létrehozni kívánt szerveződés sem fogja kiállni az EU-s szervek jogi kontrollját, mert pontosan ugyanazok az aggályok fognak felmerülni, mint az egyetemeknél. Így már nemcsak a magyarországi felsőoktatási intézmények többsége, hanem gyakorlatilag a teljes tudományos kutatóhálózat elveszítheti az EU-s forrásokhoz való hozzáférést” – mondta az ADF elnöke. Emellett felhívta a figyelmet: a kutatóhálózat közel 700 dolgozója szavazott az ADF és a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete aláírásgyűjtésén egy esetleges átalakítás ellen.

A tudósok szerint a tervezet az államháztartás szinte valamennyi szabálya alól kivenné a létrehozandó új szervezetet, amit így „a korrupció melegágyává változtatna”. Emellett úgy gondolják, az új rendszer gyakorlatilag privatizálná az Akadémia közvagyonát, hiszen az MTA-val továbbra is fennáll a kormány vagyonvitája. „Az Alkotmánybíróság határozata szerint már jó másfél éve rendezni kellett volna az MTA-tól ingyenesen a HUN-REN használatába adott vagyon helyzetét, de az Országgyűlés ezt elmulasztotta megtenni. Most úgy tűnik, az a szándék, hogy ezt a vagyont az újjáalakuló kutatóhálózatnak nemcsak a kezelésébe, de annak birtokába is adják” – tette hozzá Péter László.

F. SZABÓ KATA